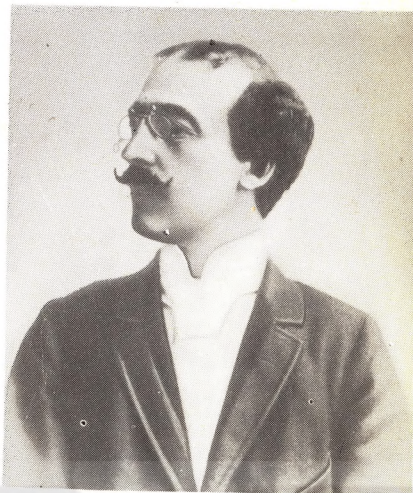

macedonski

466

macedonski
excelsior

Sub a soarelui lumină
Șoapte umblă prin grădină,
Fluturi zboară sub cais...
Bătrînețea e un vis.

Apa cîntă la fîntînă
Și cu trestia se-ngîină,
Iar sub soare sau sub lună
Moartea este o minciună.

Al. MACEDONSKI (*Moartea este o minciună*)

Lei 5

editura pentru literatură

macedonski

Ilustrația copertei : *Boboia Emilia*

al. macedonski

excelsior

POEZII

**EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE ADRIAN MARINO
PREFAȚĂ DE MARIN MINCU**

1968

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Volumul de față este reprodus după ediția :
Al. Macedonski — *Opere* (vol. I—III) apărute la Editura pentru Literatură (1966—1967) ; la sfârșitul fiecărei poezii am notat data primei apariții.

ALEXANDRU MACEDONSKI *

„Poetul este un rege și i se cuvine un tron.“

Al. Macedonski

Într-o literatură de sinteză, ca a noastră, un Alexandru Macedonski, după un Heliade Rădulescu, trebuia împrumutat dacă nu ar fi existat ca atare. Căci, printr-o ciudată meteahnă a istoriei, literatura cultă la noi a parcurs toate etapele altor literaturi într-un timp record, obținînd blazonul unei vechimi de substanță și nu de durată cronologică.

Alexandru Macedonski continuă și stilizează pînă la sublim tipul scriitorului *fantast*. Contemporan cu Mihai Eminescu, poetul străbate curențele literare ale epocii cu o seninătate egală, asimilîndu-le și depășindu-le în același moment. Spiritul său novator descinde din latura fundamentală a personalității sale — egolatria ajunsă la paroxism. Însă este vorba de sensul cel mai nobil și mai pur pe care-l poate înscrie o asemenea noțiune. Macedonski, poetul în imediata mărime după Eminescu, iradiază din conul de umbre și lumini, aruncat de omul Macedonski. Și cine în literatura română, după „fumurile“ domnești ale lui Heliade Rădulescu, s-a încoronat mai mare „prinț“? Descendent dintr-o familie de aristo-

* Pentru o cunoaștere definitivă a lui Al. Macedonski, a se vedea opurile lui Adrian Marino : *Viața lui Al. Macedonski*, 1966 și *Opera lui Alexandru Macedonski*, 1967, care rămîn de nedepășit.

crați aventurieri al căror singe albastru tindea spre „ofilirea“ inerentă fazelor de crepuscul, poetul a moștenit exagerat toate ticurile și maniile „nobleței“. Răsturnat de furtunile existenței între contrariile ireconciliabile, a fost nevoit să-și poarte ființa rebelă de la extaz la sarcasm, între paradisurile ideale și monștrii infernali ai realității. Puterea sa de iluzionare întrece timpul și locul, stabilind aderența poetului la sublim și locul său în eternitate. Iluzia, visul, mistificarea angelică, cultivată cu o tragică luciditate, fac din Macedonski un modern „în nuce“ neincadrabil unor etape delimitate istoric. Poetul reprezintă de fapt întruparea excepțională a integralității omului. De aci, *dualitatea*, dedublarea și, am spune, *multitudinea* ipostazelor sale poetice. Reverberațiile profund umane ale omului Macedonski se răsfrâng neconținut în operă, conferindu-i o vitalitate nemăintîlnită în poezia noastră. Filozofia sa stenică de tip energetist i-a alimentat continuu izvoarele de inspirație. De unde și constanta optimistă a mesajului transmis. Macedonski a apărut contemporanilor în ipostaza extatică a unui inițiat în zonele de candori ale unui paradis artificial. Se pare că această imagine nu este falsă. Poetul îmbătat de roze, înconjurat de corul efebilor, va cînta frumosul și binele etern: „*Vestalelor, dacă-ntre oameni sînt numai jalnice nevroze, / Pămînt și spațiu își urmează sublimele metamorfoze, / Răsare cîte-o nouă floare, apare cîte-un astru nou. / Se face mai albastru-adîncul, și codrul mai adînc se face, / Mai dulce sunetul de fluier, mai leneșă a nopței pase, / Mai răcoroasă adierea, mai viu al stîncilor ecou; / Mușigăitul smîrc al văii cu poezie se vestmîntă, / Pe prefăcătoarele lui ape plutește albul nenufar... / O mică stea e licăriciul, și steaua este un mic far, / În aer e parfum de roze. — Veniți: privighetoarea cîntă.*“ (Noaptea de mai). Desigur că un asemenea „modus vivendi“ implică o fundamentală doză de estetism, însă Macedonski este un damnat întru trăirea sub semnul frumosului. Faptele și

gesturile sale sînt impulsionate de un resort estetic. Creația sa va tinde voluntar spre plinătatea frumosului și deci purificarea eului existențial și creator se face tot prin filtrul estetizant. Excesul poate deveni artificialitate, cum se întîmplă de altfel. Însă totala iluzionare a poetului depășește și artificialul, prin transformarea sa în realitate interioară. De aceea un Macedonski rigid, scortșos și intoxicat de geniul său (real sau imaginar !) va trece prin lume, asemeni unui rege magician, stăpînitor al unui domeniu nerevelabil profanilor. Sursa tragică a unei asemenea posturi fanstastice este ilustrată în primul rînd de propria-i luciditate. „Castelele din Spania“ există pentru că așa dorește poetul. Dacă nu dorește, își va comanda să dorească asemenea himere. Ele încep să existe și poetul se nutrește din trupul lor de fum ca și cum s-ar feri să nu se izbească de realitatea lor neîndoielnică. Afirmăm că Macedonski face parte din familia *fantastilor* (care începe cu Heliade Rădulescu), atît de săracă în reprezentanți pentru literatura noastră, încît apariția unuia singur suplinește în absolut cîteva generații. Ei aruncă lumini atît de noi și diverse, încît nu sînt prizați decît foarte tîrziu, cînd se dovedește (cu mirare !) că sînt primii ce promovează idei și modalități anterioare ultra-modernismului european (în general) și, de aceea, mai substanțiale. Într-adevăr, plecat din romantism (care-i este congenital), Macedonski trece cu ușurință prin simbolism, parnasianism, naturalism și prin multe alte *-isme*, fie și numai la modul empiric. Ceea ce se relevă pînă la capăt este faptul că poetul nu se lasă dominat de nici unul din curențele amintite, ci, asimilîndu-le conform unei dialectici interioare, tinde spre o limpezire finală neoclasicistă. Căci scopul artei rămîinînd „binele și frumosul etern“, toate modalitățile devin, mai devreme sau mai tîrziu, căi diverse de atingere a aceleiași armonii clasice. E normal ca, lucrurile stînd astfel, Macedonski să ~~înseze~~ ^{înceze} perpetuu spre *ideal*. Tentația idealului este în

esență fundamental romantică. La un prinț al iluziei, cum apare el, Idealul abstract este tărîmul de vis, Olimpul spiritelor alose, congeneră în a se nutri din el. Acest punct de limită spre absolut este asemenea unei guri absorbitoare, spre care se îndrumă toate tentativele poetului, toate iluziile, toate deziluziile, toate refulările, într-un cuvînt, toate acțiunile sisifice ale eului de a cuprinde și subjugă infinitul. De aceea, în măsura apropierii de acest far (ridicat de însuși Macedonski pentru sine însuși), poezia sa va atinge valorile cele mai înalte. Cînd lumina sa obscurizată nu mai dirijează explorările lirice, poezia coboară valoric, devenind simplă lamentație personală. Capodopera lui Alexandru Macedonski (*Noaptea de decembrie*) este cu atît mai profundă cu cît sugerează, mai tragic, mirajul *idealului*. Aici, Macedonski atinge punctul cel mai înalt, filozofic și simbolic. Pe scurt, emirul este însuși poetul. Paradisul artificial al poeziei (Bagdadul) nu-l mai satisface, tînjind extatic după „cetatea idealului” absolut (Meka). Semnificativ pentru călătoria onirică a poetului rămîne începutul poemei. Ca și la Eminescu, realitatea stihială, debordînd contingentul : „*În zare, lupi groaznici s-aud, răgușit, / Cum latră, cum urlă, cum urcă, cu-ncetul, / Un tremol sinistru de vînt-nnăbușit... / Iar crivățul țipă... — dar el, ce-a greșit ? // Un haos, urgia se face cu-ncetul. // Urgia e mare și-n gîndu-i ș-afară, / Și luna e rece în el, și pe cer... / Și bezna lungește o strașnică ghiară, / Și lumile umbrei chiar fruntea i-o cer... // Și luna e rece în el, și pe cer*”, îl face să-și imagineze lumile paradisiace dorite. „Inspirarea” poetului vine ca o compensație și iată-l înconjurat de mirajul cetății ideate, nu însă ideale : „*Bagdadul ! Bagdadul ! și el e emirul... — / Prin aer, petale de roze plutesc... / Mătasea-nflorită mîrită cu firul / Nuanțe, ce-n umbră, încet, vestejesc... — / Havuzele cîntă... — voci limpezi șoptesc... / Bagdadul ! Bagdadul ! și el e emirul. // Bagdadul ! cer galben și roz ce palpită, / Rai de-aripi de vise, și rai de grădini, /*

*Argint de izvoare, și zare-aurită — / Bagdadul, poiana de
 roze și crini — / Djamii — minarete — și cer ce palpită. //*
Și el e emirul, și toate le are... / E tânăr, e farmec, e trăs-
net, e zeu..." Totul este ficțiune curată, iluzie pură, aspi-
 rație transcendentă. Acesta este cadrul din care vrea să
 officieze regele-poet Macedonski. La o tensiune atât de
 înaltă a visului, poetul își reneagă totuși soclul static,
 căutându-se într-o ipostază mai dinamică. Luxura, bogă-
 ția, fastul nu ajung și atunci emirul-poet „se simte furat
 de-o visare“ : „Spre Meka-l răpește credința — voința, /
 Cetatea preasfântă îl cheamă în ea, / Li cere simțirea, îi
 cere ființa, / Li vrea frumusețea — tot sufletu-i vrea —
 / Din tălpi pină-n creștet îi cere ființa.“ Deci, evadarea
 poetului încearcă șansa absolutului, căci beatitudinea sta-
 tică nu-l satisface. Meka este o tentație supremă, un ce-
 icalizabil însă, cerînd un sacrificiu suprem. Neîndurător
 cu sine, emirul pornește prin pustiu drept înainte, trans-
 figurat de himera visului. Drumul său se întretaie cu acela
 al unui dezaxat fugind pe drumuri umbrite, fără soare,
 spre aceeași mirifică Meka. Este aici o trimitere la con-
 temporanii hidoși și meschini, care batjocoreau elanurile
 don-quiotești ale poetului, urmîndu-și căile lor întorto-
 cheate și perverse. Emirul străbate deșertul în zadar (ză-
 dărnicia vieții în planul existențial) căci toate sacrificiile
 sale primesc doar răsplata dureroasă (dar și aceasta în-
 destulătoare pentru poet !) a unei viziuni de miraj : „Spre
 albele ziduri, aleargă — aleargă, / Și albele ziduri lu-
 cesc, — strălucesc, — / Dar Meka începe și dînsa să
 meargă / Cu pasuri ce-n fundul de zări o răpesc, / Și
 albele ziduri, lucesc, — strălucesc ! // Ca gîndul aleargă
 spre alba nălucă, / Spre poamele de-aur din visu-i ce-
 resc... / Cămila, cît poate, grăbește să-l ducă... / Dar visu-i,
 nu este un vis omenesc — / Și poamele de-aur lucesc
 — strălucesc — / Iar alba cetate rămîne nălucă.“ Idealul
 nu poate fi atins decît în vis. El rămîne o eternă aspirație
 și tocmai în aceasta constă rațiunea sa de a fi. Iluzia,

numai, este singurul suport al oricărei tentaŃive spre absolut. Şi chiar ea cere sacrificiul total. Emirul moare, îngheŃat de visu-i himeric, însă ultima imagine îi dă o replică ironică la elanurile-i pure : „*Rămîne nălucă în zarea pustiei / Regina trufaşă, regina magiei, / Frumoasa lui Meka — tot visul Ńintit, / Şi vede pe-o iasmă că-i trece sub poartă... / Pe cînd şovăieşte cămila ce-l poartă... / Şi-n Meka străbate drumetuŃul pocit, / Plecat şchiop şi searbăd pe drumul cotit — / Pe cînd şovăieşte cămila ce-l poartă...*” Este din nou o aluzie la contemporanii care ating pseudo-idealul prin mijloace nedemne. Amară ironie pentru zbaterele icarice ale poetului rămas cu privirea azurată spre un ideal neconvertibil în realitate. *Noaptea de decemurie* este, dincolo de anecdotă, *LuceafăruŃul* lui Alexandru Macedonski. Ea-l exprimă pe poet în ceea ce ar fi putut fi el, căci asemenea emirului său, poetul rămîne sacrificat pe altarul poeziei, fără s-o posede deplin, decît în momente rarissime. Dar numai gestul de cucerire a acestei zone utopice îl înalŃă pe poet în absolut, punîndu-l alături de marii halucinaŃi ai idealului. Macedonski a ajuns, în ocazii rare, la starea de seninătate, cînd contemplaŃia îl îndepărtează de zgura tumultului existenŃial. Atunci poetul pluteşte într-o evaziune extatică, depăşindu-şi haina fenomenală şi poposind în „perihelia” sufletului purificat : „*Clar azur şi soare de-aur este inima mea toată, / Şi pe cînd rămîne corpul sub destînul cunoscut, / Peste sufletu-n urcare este greu ca să mai poată / Să apese-amărăciunea din prezent sau din trecut, — / Clar azur şi soare de-aur este inima mea toată. // Oh ! lăsaŃi pe-oricare suflet în a lui perihelie, / FericîŃi-l cînd pămîntul pentru dînsul a murit, / ProsternaŃi-vă cînd aripi, mai presus de vijelie / Il răpesc în adîncimea unui vis neŃărmurit, — / Oh ! lăsaŃi pe-oricare suflet în a lui perihelie.*” (*Perihelie*) Parcă poetul s-ar fi desprins din trup şi ar zbura diafan, urmînd căile de metempsihoză ale sufletului. Elanurile spre spiritualizarea completă îi

dau lui Macedonski ocazia descărcărilor lirice celor mai profunde. Fantastul iluzionat cu o lume de virginități angelice se complace în ambiguitatea ficțională și depășește contingentul, platitudinea realității înconjurătoare. Gestul său vrea să ivească ecouri siderale. În acest sens, romanticismul său vine în continuarea celui al unui Byron sau unui Musset. Numai că poza romantică e trăită de Macedonski atât de acut, încît la el se transformă într-o mască tragică de sfîșieri lăuntrice continue: „*Zadarnic singur, cîteodată, pentru a scăpa de-al meu marasăm, / Încerc să cred că este astfel și să mă pierd cu ochii-n soare, / În pacea spațiului vecinic, în lumea sfintelor extaze. // Și tot zadarnic chem în suflet înflăcărarea unui psalm, / Făcînd din cîntec o minune prin împletirea unei fraze... / Mă redeștept curînd același, și-n mine nu se face calm, / Ci lacrimi port sub orice vorbă pe cînd în cîntece pun raze, / Mîinciuni cu care caut zilnic să-nșel necazurile mele.*” (*Homo sum*) Dar ca un romantic adevărat, Macedonski cuprinde în sine o dualitate dialectică. El este colindat de diafanități angelice, bîntuit de zboruri extatice spre ideal, îmbătat de parfumurile exotice ale unor tărîmuri paradisiace, după cum îl cutreieră în egală măsură și imbolduri satanice. Contrast violent romantic, în poet se trezește demonul, tocmai cînd peisajul răsfrînge puritățile sonore reverberate de bolta astrilor: „*Erau muiate-n aur abisurile-albastre, / Safire luminoase eliptic gravitau, / Clipeau diamantate oștirile de astre / ...Și-n pace să reintre zadarnic căutan. // Și valuri îndîrjite urca în mine ura, / Domnea Satan în mine, magnific inger pal... / Albastră era noaptea și fragedă natura, / Și-n cer plutea răzleață o pulbere opal.*” (*În noapte*) Dedublarea implică o natură complexă, cu tensiuni extreme și paroxistice. Este apanajul sufletelor esențial romantice. Romantic traversat de luciditate, Alexandru Macedonski verifică extremele, ca posibile stări existențiale. La el, eul, foarte rar, poate să se complacă în ipostaze compro-

mițătoare. Macedonski aspiră extatic parfumul-rozelor, peregrinîndu-se spre aștri, sau împrășcă insulte contemporanilor. S-ar părea că poetul poate să aibă sentimentul cosmic al lumilor, dar la un mod static și nu la modul marilor prefaceri cosmice eminesciene. Macedonski fotografiază cu gîndul tărîmul sideral, apoi îl părăsește într-un zbor planat, suficient sieși : *„Întregi sisteme / De nebuloase siderale / Răsar din lumile spectrale / Ca ofilite crizanteme. // În sus spre ele / A gîndului mitraliare / C-o uriașă cutezare / Străbate țintă printre stele, // Dar noaptea naltă, / Ce stăpînește neclintită, / Se duce vecinic negrăbită / De la o lume la cealaltă.”* (Sub stele) Macedonski acceptă științific o anume configurație a lumii, de aceea nu-l interesează posibilitățile de recreare a ei. Cel mult, simple tentații diletantiste, dar nu configurarea unor noi mituri ale creației. Căci poetul are credința catharsisului sufletesc, prin intermediul căruia poți comunica în absolut. „Cerul” macedonskian are o coloratură originală. Este zona în care ajung numai sufletele purificate prin suferințele îndurate în planul existenței brutale. Dar nu oricine răzbește totuși, aici, ci doar aceia aleși, stigmatizați cu harul „cîntecului” : *„În cer s-ajunge dintr-un salt, / Sau nu s-ajunge-n veci.de veci... / Te-aruncă-n el un cîntec-nalt, / În care-al vieții plîns îneci. // Spărgînd fluidicul său smalt, / Ca o săgeată de-aur treci. — / În cer s-ajunge dintr-un salt, / Sau nu s-ajunge-n veci de veci”* (Rondelul ajungerii la cer). E vorba de un extaz contemplativ, deci de o cale de cunoaștere a Idealului. Un fel de așteptare magică (dar nu mistică !) a revelației. Faza de inițiere extatică ar corespunde la Macedonski unei ipostaze simboliste. Mai precis — modul de exercitare a acestei inițieri. Ca și Dimitrie Anghel, poetul are vocația comuniunii olfactive. El stabilește anumite „corespondențe” în sensul baudelairian. Macedonski trăiește ritual într-o beatitudine inițiată, cu privirile pironite în cerul azurat. Crinii și rozele

— purtătoare de esențe tari — vor fi cadrul specific. Otrăvuri olfactive înfășoară gestul extatic de cunoaștere al poetului. Ele sînt „drogurile“ macedonskiene : „*În crini e beția cea rară : / Sunt albi, delicați, subțirați. — / Potirele lor au fanatici — / Argint din a soarelui pară. // ... / În moartele vremi, mă-mbătară, / Cînd fragezi, și primăvărateci, / În ei mă sorbiră, extatici, / Și pe aripi de rai mă purtară / În crini e beția cea rară*“ (Rondelul crinilor). Parfumul diafan al „rozelor“ îl transportă pe poet într-o lume ideală, răpindu-l din promiscuitatea existenței. Pe cale olfactivă el poate să-și creeze iluzia unor evaziuni din realitatea anostă. Deci, dincolo de valoarea gnoseologică mai au și una cathartică : „*Miresme plutesc prin grădină, / Iar roua deșiră mărgele / Pe roze bogate și grele, / Ce-abia mai pot capul să-și țină. / Avîntul simțirilor mele / Mă duce-ntr-o sferă senină / De ceața lumestilor rele, / În care, pe frunte-mi se-nclină / Mari roze bogate și grele*“ (Rondelul marilor roze). Rozele îl ajută pe poet să soarbă „elixirul“ iluziilor sale. Îl izolează de infernul realității. Sub forma unei modalități picturale de sursă orientală, ni se revelă la Macedonski ceea ce am putea numi „parnasianismul“ său. Furat de perfecțiunea formei, poetul dezvăluie bogate policromii plastice, demne de un Théophile Gautier. Dar pentru Macedonski, sculptarea meșteșugită a versului se suprapune concepției sale poetice, de contur final clasicist. Hieratismul descripțiilor exotice este animat în poezia sa de vitalitatea latentă a unor curenți subterani, astfel că imobilitatea tabloului pictat capătă un bizar dinamism : „*Pe sfințenia tihnită stîlpi de umbră priveghiază, / Pe cînd flacări parcă urcă din nesipu-n zare-nțins : / Uși de bronz întredeschise pe-adîncimi ce-nfricoșează / Intunericu-l frămîntă cu năluci de aur stîns. // Sfinxi pe socluri de-alabastru așezați pe două rînduri, / De la scara care duce pe platforma de porfir, / Roși de vînturi, arși de soare, dar senini de orice gînduri, / S-odih-*

nesc cu moliciune printre flori de trandafir." (*Ospățul lui Pentaur*) Exotismul *Rondelurilor* este de esență parnasiană. Macedonski are nostalgia unui orient anistoric (pe urmele parnasienilor) și e curios că poezia lui profundă se dezvăluie sub acest semn. Acest orient devine simbolic, fiind un loc mai propice pentru o localizare a Idealului, după care tânjește poetul. Spre zarea Idealului, Macedonski își concentrează toate eforturile imaginare. Gîndirea sa capătă corolarul limpezimilor senine și deodată ai revelația poposirii în calmul filozofiei asiatice. Plecarea poetului apare ca o evadare completă din real, chiar ca o călătorie supremă, care poate sfîrși în moarte: „Vara este pe sfîrșite. / Flori în suflet vestejesc. / Am să mă călătoresc. / Sunt furat ca de ispite. // Luminișuri strălucite / Viața mea o cuceresc. / Aripă tainice îmi cresc, / Aripă zilnic mai grăbite. — / Am să mă călătoresc" (*Rondelul plecării*). Parnasianismul acesta este altceva decît ceea ce semnifica la origine. Transfigurările simbolice, pe care i le dă Macedonski, demonstrează de fapt tocmai puterea asimilării și depășirii oricărui curent literar de către poet. Evocarea fugitivă a orientului indică numai acele aspecte simbolice legate de obsesiile poetului. Astfel „smaraldul mării japoneze" toarnă în niponi naivitate și candoare, ei rămînînd întruparea simbolică a unui tărîm utopic, ideal: „Smaraldul mării răpitoare / E jocul vecinic de colori / În verdea flacăra de soare / De lîngă țarmii ninși de flori. // Liliachii, se duc izvoare / Sub pomi, plăpînzi ca niște zori, / Smaraldul mării răpitoare / E jocul vecinic de colori. // Copii, de griji neștiutori, / Sunt japonezii-n tre popoare, / Și-orice dureri le sunt ușoare. / Căci poartă-n suflet, zîmbitori, / Smaraldul mării răpitoare" (*Rondelul mării japoneze*). Insuși poetul este „japonezu" naiv care vrea să oprească curgerea apei în ograda sa. Într-un plan mai înalt, apa este viața care inundă dezordonat „insulele imaginare" ale izolării poetului în Ideal. Nereușind să i se împotrivească,

transformă totul în joc, continuînd să se autoiluzioneze :
*„Apei lui de prin ogradă, / Prea domol curgînd la vale, /
 Bolovani, dintr-o grămadă, / Japonezu-i pune-n cale. //
 Spumegată, vrea s-o vadă, / Împrejurul casei sale, / Apa
 lui, ce prin ogradă / Prea domol o ia la vale. // Și schim-
 bînd-o-ntr-o cascadă / De consoane și vocale, / Uită-a
 vieții grea corvoadă, / Dînd răsunset de cristale, / Apei lui
 de prin ogradă“ (Rondelul apei din ograda japonezului).*
 Drogarea cu opiu a asiaticului e pentru Macedonski un
 prilej de afirmare a evaziunii. Euforia artificială a opio-
 manului este, în viziunea poetului, unica posibilitate de
 depășire a realului, de intrare în beatitudine și uitare.
 Desigur că poetul vede aici o situație similară cu beția
 sa himerică : *„Scăpat de chinul zbuciumărei, / Senin ca
 după-un meterez, / Fumează opiumul uitărei / Pe rogo-
 jini din pai de-orez. // Iar cînd sosește al nopței miez /
 Ce-l urcă-n slava îmbătării, / Deplin se dă halucnărei /
 Ce-atunci e singurul său crez, / Fumîndu-și opiumul ui-
 țării“ (Rondelul opiumului).* Pentru a ajunge la o aseme-
 nea seninătate, la o contemplare apropiată de ataraxie a
 vieții și a lumii (aceasta mai ales spre sfîrșitul vieții),
 Macedonski a străbătut, ca nici un alt poet român, purga-
 toriul suferinței. Atît cît suferința a exercitat asupra lui o
 reacție de apărare terestră, poezia sa a fost o crudă dia-
 tribă la adresa contemporanilor. Lovit și jignit profund de
 aceștia, poetul a ripostat vehement cu o violență ieșită
 din comun, comparabilă numai cu aceea a lui Eminescu
 și Arghezi. Condiția sa de poet, ca o determinantă or-
 ganică, l-a supus pe Macedonski unei damnațiuni abso-
 lute. Într-o invocație *Către Dumnezeu* Macedonski enu-
 meră cu destulă seninătate mișeliile contemporanilor :
*„Căci eu n-am în lume dreptul nici să plîng, nici să am
 chef / Fără ca să fiu îndată pus pe-al criticii gherghef! /
 Dacă-mi răsucesc mustața, — pentru ce n-o las a oală ? /
 Dacă n-am baston în mînă, — pentru ce am mina
 goală?... / Iar de calc mai înăuntru, — pentru ce nu mai*

afar' ?... / Dacă scriu ce simt în suflet, — pentru ce scriu în zadar ?... / Dacă-ntind la orișicine mina mea prietenește, / Pentru ce să nu-mi dau ifos, ici și colo se șoptește... / Dacă merg la vreo grădină să răsufu un minut / Și să beau o bere, două, — sunt bețiv... E cunoscut ! / Dacă n-am metresă-n formă ca de ea să se vorbească, / E ș-aci vreo taină ascunsă, ș-are să se dovedească... / Dacă viu prin locuri publici să beau seara o cafea, / Cum să am vreo greutate ?... — Sunt un stîlp de cafenea ! / Și din zori și pînă-n noapte, ori acas', ori în plimbare, / Nu fac pas ca să nu-și aibă partea sa de defăimare ! " Rechizitoriul poetului este calm, fiind un efect al distanțării față de contingent, față de mizeriile existențiale. În acest moment, detașarea pare să se fi produs, căci altfel fulgerul miniei întrece orice așteptare : „Dacă-aș fi trăsnet v-aș trăsni, / V-aș îneca dacă-aș fi apă, / Și v-aș săpa mormîntu-adînc / Dacă-aș fi sapă. // Dacă-aș fi ștreang v-aș spînzura, / Dacă-aș fi spadă v-aș străpunge, / V-aș urmări dacă-aș fi glonț, / Și v-aș ajunge. // Dar eu deși rămîn ce sunt, / O voce-adîncă îmi murmură / Că sunt mai mult decît orice, / Căci eu, sunt ură " (Ură). Imprecațiile sînt de o vigoare dantescă, depășind satira eminesciană. Într-o pornire nestăpînită de suferință, poetul proferă un vis teribil cînd toate vor trebui răzbunate, și chiar dacă visul nu se va face realitate, „răzbunarea" poetului va rămîne ca un crîncen blestem către ceruri : „Ștreangul, fierul, focul, plumbul se-ntreșes să-l întocmească, / Și-n zadar se-ncearcă unii din priviri să mi-l citească / Înainte de momentul cînd... — Dar visul meu cumplit / Dacă scris e să rămînă un biet vis neîmplinit, / Din adîncul ei cel umed, cu aceeași nendurare / Groapa mea are să strige către ceruri : Răzbunare " (Visul fatal).

Cînd Macedonski reacționează afectiv la durerile personale, poezia sa, fără a fi profundă, emană o forță satirică de mare vitalitate. Sinuozitățile diatribei sale transcriu de fapt punctele maxime de tortură, la care a fost adus

poetul de indolența crasă a societății contemporane. Momentele de liniște și consolare sufletească sînt foarte rare. Prin contrast, poetul își va crea tărîmul de evaziune al Idealului, reușind să reziste martirajului. De abia tîrziu poetul va putea să se detașeze. Atunci diatriba sa va fi sarcastică, dar lipsită de patos. Înălțimea de la care privește poetul înlătură orice puncte de trecere. De o parte poetul și de cealaltă — contemporanii săi, care rămîn în posteritate doar prin contemporaneitatea adversă cu poetul : „*Acești contemporani ai mei / Fac nencetat același sport : / De treizeci de ani îmi tot zic mort / Tot mai pizmași și mai mișei. // Strigoi, adesea-mi zic tot ei — / Bătrîn, în ultimul resort : / Acești contemporani ai mei / Fac nencetat același sport. // Deși par lei și paralei, / N-au cu talentul vreun raport, / Și n-au nici sfinți, nici dumnezei, / Trîniți în viață de-un avort... / Dar sunt contemporanii mei*” (Rondelul contemporanilor). Iertarea vine ca o ultimă și supremă încoronare a seninătății poetului. Dezintoxicat de ură, ajuns în faza de contemplație extatică, Macedonski rupe orice fir ce-l mai poate lega de mediul terestru, poposind în iubirea demiurgică, revelatoare a esențialului existenței. Prin iubire (o iubire platoniciană ?) poetul își deschide drumul spre transcendența creatoare : „*Cînd am fost ură am fost mare, / Dar, astăzi, cu desăvîrșire / Sunt mare, căci mă simt iubire, / Sunt mare, căci mă simt uitare. // Ești mare cînd n-ai îndurare, / Dar te ridici mai sus de fire / Cînd ți-este inima iubire, / Cînd ți-este sufletul iertare. // Știu : toate sunt o-ndurerare, / Prin viață trecem în neștire, / Dar mîngîierea e-n iubire, / De-ar fi restriștea cît de mare, / Și înălțarea e-n iertare.*” (Rondelul meu) Acesta este epitaful senin al macedonskianismului (termenul îi aparține lui A. Marino). Căci Macedonski rămîne poetul sublim al aspirației spre transcendență. Neștiind ce-i absolutul, poetul îl caută cu luciditate tragică, conștient că tentativele sale au rezonanță în clopotul profund al eternității. Gestul

său fanatic prin curaj ca aripa arsă a lui Icar s-a proiectat asupra poeziei române, înnobilind-o. Spiritualizând-o până la rarefieri de eter. Și va rămîne „nedomolită setea de-a alerga, și acum și oricînd, tot numai spre Meka, spre sfînta cetate a idealului netîncetat urmărit — adîncimi de vis și cer — ce fug dinaintea noastră, dar pe care noi tot le vedem aproape.”

MARIN MINCU

TABEL CRONOLOGIC

1854 14 martie : Nașterea poetului, în București, „mahalaoa Precupeții-Noi“, al treilea copil al maiorului Alexandru D. Macedonski și al Mariei Macedonski, născută Piriianu.

1859 23—24 ianuarie : Însărcinat cu represiunea mulțimii, care manifesta în favoarea Unirii, și cu paza Adunării, Alexandru D. Macedonski, devenit colonel, trece subit de partea lui Alexandru I. Cuza, ușurându-i alegerea.

4 mai : Drept urmare, colonelul Macedonski este înaintat general („cel dintii în România“), numit ministru de război în guvernul Țării Românești, prezidat de C. A. Crețulescu, și „șef a toată puterea armată a Țării Românești“.

10 iunie : Generalul Alexandru D. Macedonski este numit prim-adjutant al domnitorului Al. I. Cuza și șef al Statului-major domnesc.

16 august : Generalul Macedonski demisionează din postul de ministru de război. Conflict recent cu Al.I. Cuza, care se adâncește.

1861 Poetul, de constituție firavă, maladivă, străbate perioade de criză, nervoase, după toate indiciile.

1862 28 august : Se aprobă demisia generalului Al. D. Macedonski din postul de comandant al garnizoanei București.

septembrie : Poetul, care primește instrucție în familie, unde începe să învețe limba franceză, este înscris probabil la Școala primară nr. 1 din Craiova. Copilăria și-o împarte între moșia Pometești, Dolj, pe Adîncata, adusă de zestre tatălui său, și locuința bunicilor, părinții Mariei, la Craiova, mahalaua Sf. Ioan Sevastos. Epocă fericită, idilică, inocentă.

1863 octombrie—decembrie : Generalul Alexandru D. Macedonski este scos la pensie. Veniturile familiei serios micșorate.

1864 30 martie : Generalul Macedonski se vede șters pe neașteptate din controalele armatei. Întreprinde manevre opoziționiste în direcția cercurilor ostile domnitorului, care-l resping.

1865—1866 Primele compoziții poetice ale lui Alexandru Macedonski. Teme de „familie“, patriotice, antidinastice. Fond confesional, autobiografic, naiv firește.

- 1866 2--8 aprilie : Moare la Craiova pitarul D. Pîrîianu, bunicul matern al poetului, care-i va evoca figura, sub chipul serdarului Calomfir, „taica-moșul“, în schița *Dramă banală*.
- 1868 Moare Ecaterina Pîrîianu, bunica dinspre mamă a poetului, creionată în aceeași schiță.
- 23/4 decembrie : Alexandru D. Macedonski, iritat, nebăgat în seamă de noua domnie, publică în *Trompeta Carpaților* un violent articol, *Sistema în armată*. Critică furibundă a liberalilor.
- 1869 22 ianuarie : Guvernul conservator al lui D. Ghica reintegrează în armată pe generalul Macedonski. Devine comandantul Diviziei I teritoriale. Violente atacuri ale opoziției. Interpelare în Parlament.
- 29 ianuarie : Guvernul este pus în minoritate din cauza acestei numiri, considerată abuzivă. Dizolvarea Camerei.
- 24 septembrie : Generalul Macedonski moare în București, str. Teilor, nr. 11. Maria Macedonski bănuiește efectul unei otrăviri, ipoteză pe care imaginația poetului și-o însușește.
- 29 noiembrie : Alexandru Macedonski obține un „certificat scolastic“ de absolvire a patru clase (în 1867—1868), eliberat de G.M. Fontanin, directorul liceului din Craiova. Note slabe : doi „bene“ și șase de „benisioru“, la naturale „repetiendu ecsame-le“.

1870 30 martie : Poetul își scoate din Craiova pașaport pentru a merge „în statele Europei pe termen de trei ani la studiu“.

iulie : Plecare în prima călătorie în străinătate. Sosește la Viena „spre a se prepara să intre la Facultatea de litere“. Aici boemă și mici escapade sentimentale. Versuri.

26 noiembrie — 8 decembrie : Alexandru Macedonski debutează în foaia lui G. Bariț, *Telegraful român*, din Sibiu, cu o poezie intitulată *Dorința poetului*, datată : „Viena, 3 dec. 1870, stil nou“.

1871 ianuarie : Poetul pleacă din Viena, cu destinația Italia. Intenții de turism delectabil, pe care le pune cu mari satisfacții în practică.

martie : Se află în localitatea Riva, pe Lacul de Garda, în nordul Italiei. Reverii. Versuri.

aprilie : Terminând fondurile, poetul se reîntoarce, cu neplăcere, în țară. Trece prin Turin.

Se înscrie la Facultatea de litere din București, ca student în anul I. Nici o indicație de cursuri sau examene.

august : Plecare din nou în străinătate, la Geneva. Boemă subțire în continuare. Versuri. Studii mai mult decât problematice. Aventuri sentimentale („Gustai și fericirea, gustai și amorul“).

iarna : Plecare din Geneva, din nou în Italia, cu destinația Florența.

1871 (*septembrie*) — 1872 (*31 mai*): Înseris *pro forma* și la Institutul Schevitz din București.

1872 *februarie* — *aprilie*: Poetul locuiește la Florența, Via Magio 12. Puternice impresii turistice și estetice. Prietenie romanțioasă cu junele marchiz Ricardo Bergamasco. Confesiuni reciproce. Plimbări în împrejurimi. Din nou sleirea fondurilor materne.

mai: Plecare din Florența spre țară, *via Veneția*, unde face escală. Cu acest prilej vizitează și Lido. Trecere prin Triest. Aduce cu sine un bogat fond emotiv.

28 *mai*: Macedonski sosește în București. Ambiții literare.

septembrie: Apare volumul de debut *Prima verba*. Mici ecouri favorabile în presă.

Colaborează cu versuri la *Transacțiuni literare și științifice* și la *Telegraful*.

1873 23 *mai*: Publică în *Telegraful* o violentă poezie antidinastică: 10 *Mai*.

25 *mai*: Pentru a-l pune la adăpost de urmări, Maria Macedonski își expediază fiul din nou în străinătate. Poetul se îmbarcă precipitat la Giurgiu, cu destinația Viena.

29—31 *mai*: Trece a doua oară prin Veneția.

iunie: Vizitează Stiria și Tirolul. Nu mai ajunge în capitala Austriei. Trece prin Siemering, Klagenfürth, Graz, Innsbruck. Escală mai lungă la Gleichenberg, unde sosește la

12 iunie. Celebrează localitatea printr-o odă. De aici pleacă în Italia, punct constant de atracție.

iulie : Trece prin Roma și ajunge la Napoli. Vizitează localitățile golfului : Castelamare, Sorento. Debarcă în insula Ischia. La 20 iulie trece prin Pompei. Impresii italiene memorabile.

septembrie : Reîntors în țară. Popas recreativ la moșia Adâncata. Poetul străbate un puternic moment afectiv : regăsirea locurilor copilăriei.

14 *noiembrie* : Apare primul număr al ziarului *Oltul*, de inspirație liberală. Director : Al. A. Macedonski. Începe seria atacurilor antidinastice. Abundentă producție de versuri. Unele reproduceri în *Familia*.

iarna : Mari supărări financiare în familie. Maria Macedonski, pe punctul de a-și pierde moșiile de zestre.

1874 *martie* : Macedonski înființează, cu ajutorul colaboratorilor, societatea literară „Junimea”. Convocări regulate în *Oltul*.

februarie—aprilie : Colaborare la *Familia*.

29 *iunie* : Violent editorial antiguvernamental. Poetul începe să fie urmărit pentru delict de presă.

8 *iulie* : Este citat de primul-procuror al Tribunalului Ilfov. I se ia un interogatoriu, fără alte consecințe imediate.

15 iulie : Nouă citație, fără urmări judiciare.

1875 15 ianuarie : Invitat să conducă *Revista Junimeii*. Se retrage de la primul număr, unde publică versuri.

ianuarie—aprilie : Colaborare la *Familia*.

februarie : Începe o activă colaborare la *Telegraful*. Versuri politice.

15—16 februarie : Macedonski publică două cîntece antidinastice, stil Béranger : *Gîngavul politic din timpul domnilor străini și Istoria unui prinț de peste nouă mări și țări povestită de un gîngav*.

24 martie : Mandat de arestare lansat împotriva poetului pentru editorialul din *Oltul* (29 iunie 1874). Guvernul are ferma intenție să-i aplice noile dispozițiuni ale codului penal în materie de presă.

aprilie : Arestat la Craiova, la începutul lunii. Adus sub escortă în capitală. Depus la Văcărești, unde împarte celula cu N. Fleva, „tribunul poporului“. Face mereu versuri satirice, vindicative, care apar cu regularitate în *Telegraful*. În închisoare trece prin stări de tensiune, alternate cu euforii și visări lucide. Nu ia totuși în tragic detențiunea.

mai—iunie : Campanie de presă în favoarea sa în *Telegraful*. N. Fleva, eliberat între timp, i se asociază în *Alegătorul liber*. Poetul devine „eroul“ zilei.

7 iunie : Judecat și achitat de Curtea de jurați a Tribunalului Ilfov. Pus imediat în li-

bertate. La ieșire, ovații. Scrisoare publică de mulțumire către avocați. Mică notorietate publică, zgomotoasă.

iunie—august : Perioadă de intensă și sterilă agitație politică. Ia cuvîntul la diferite întruniri liberale. Încearcă emoțiile, pentru el inedite, ale oratoriei de masă.

decembrie : Articole cu caracter doctrinar în *Telegraful*, în care exprimă și idei republicane.

1876 martie : Dezamăgit de liberali — care, venind la guvern, nu-i recompensează sacrificiul — poetul trece de partea dizidenței condusă de N. Blaremburg. Împreună cu Pantazi Ghica, B. Florescu și George Fălcoianu iscălește în *Stindardul*, în redacția căruia intră, programul noii grupări de opoziție.

aprilie : Se retrage din redacția *Stindardul*. Scrisoare cordială de despărțire.

21 iulie : Este numit director al Prefecturii județului Bolgrad. Va gira, cu titlu provizoriu, și funcția de prefect. Își ia serviciul în primire cu mari ambiții administrative. De unde conflicte cu autoritățile și factorii politici locali, inclusiv cu noul prefect, cu eare polemizează în presă. Flagrantă violare a „disciplinei“ de partid.

19 septembrie : Silit să demisioneze în urma încălcării instrucțiunilor confidentiale ale primului-ministru I. C. Brătianu cu privire

la trecerea peste frontieră a „voluntarilor” ruși în drum spre Serbia.

noiembrie : Colaborare efemeră la *Revista contemporană*, de orientare antijunimistă.

1877 aprilie : Începe să scoată, cu sprijin din culise, *Vestea*, „cel întâi ziar ce s-a vîndut în București cu cinci centime”.

14 iunie : Numit de C.A. Rosetti în postul de controlor financiar al județului Putna. Primește știrea cu mari sarcasme : „incalificabilă”. Refuză „nostima funcțiune”.

august—septembrie : Polemici în presă în legătură cu atitudinea luată în această împrejurare și cu orientarea politică a *Vestei*, ziar de inspirație „obscură”.

septembrie : Devine „director-proprietar” al acestei foi.

Reconciliere precară cu liberalii, în urma „încheierii păcii”, ce „adusesse o liniște — un fel de împăciuire între partide”.

1877—1879 : Colaborări intermitente la *Familia*.

1878 : Scoate o nouă foaie, efemeră, *Dunărea*. În această perioadă, care durează cam doi ani, poetul „lansează” și alte ziare : *Plevna*, *Fulgerul*, *Trăsnetul*, din care nu s-au păstrat exemplare.

8 martie : Conferință la Ateneu : *Mișcarea literară din cei din urmă zece ani*. Trezire a vocației de „magistru”. Simte impulsul di-

rectivelor literare. Fermă orientare anti-junimistă. Fidel crezului său ideologic, își dă adeziunea la lirica pașoptistă. Presa reproduce conferința (*Albina Carpaților și Presa*) Broșură separată.

14 octombrie : Poetul solicită lui M. Kogălniceanu un post de atașat de legăție.

13 noiembrie : Numit director al Prefecturii județului Silistra-Nouă, cu reședința la Cernavoda. Activități administrative, dar mai mult poetice. Excursii arheologice, impresionat îndeosebi de locul denumit Hinovul, care-i inspiră versuri libere. Sînt printre primele în poezia europeană.

1879 24 martie — 1 aprilie : Funcția încetează prin desființarea județului Silistra. Prilej de farsă șefului poliției locale, urmată de un proces de ultraj.

12 aprilie : Numit administrator al plasei Sulina. Debarcă și în Insula Șerpilor. Mari emoții de ordin senzorial și estetic, transfigurate ulterior în *Lewki* și *Thalassa*.

Numit inspector financiar.

1880 ianuarie—aprilie : Scoate *Tarara*, ziar satiric de format mic, violent antidinastic și antiliberal. Republică aci, în parte, poeziile antidinastice din *Telegraful*, scrise în 1875.

20 ianuarie : Apare primul număr din *Literatorul*. Orientare anti-junimistă. Continuitate ideologică heliadistă. Antiburghezism declarat : a nu fi abonat este „semn de burtă-

verdism". Nucleul viitoarej şcoli macedon-skiene. Polarizare de discipoli, întruniţi cûrînd în cînaclu.

Apropiere de V.A. Ureche, printr-un schimb de scrisori, cooptat patron literar.

15 noiembrie: Premiera pieselor *Iadeş* şi *Unchiaşul Sărăcie*. Distribuţie strălucită (A. Romanescu, Şt. Iulian, C. Nottara, A. Demetriad). Succes. Publicate în *Literatorul*: 15 ianuarie-- 15 februarie, respectiv : 15 martie — 15 aprilie 1881.

Episod erotic cu Aristiţa Romanescu. Moment de ruptură al unci legături mai vechi. Proiect matrimonial respins. Idilă vaporeasă, ratată şi ea, cu Marie Duport, care inspiră poetului romanţa *Buchetul*. Evidentă lipsa marii vocaţii sentimentale.

1881 14 iulie: Premiera piesei *3 Decembrie*. S-ar fi auzit „plîsete în sală". Publicată, în august, în *Literatorul*.

Alte ambiţii teatrale: versiunea românească a piesei lui Shakespeare *Romeo şi Julieta*.

noiembrie: Apariţia volumului *Poezii* (pe copertă: 1882). Ecouri imediate favorabile în presă, cu excepţia *Convorbirilor literare*.

septembrie 1881 — martie 1882: Decorat de V.A. Ureche, ministrul cultelor şi al instrucţiunii publice, cu medalia *Bene Merenti*, clasa I, „pe care n-o avea pe atunci decît V. Alecsandri". Mare satisfacţie morală.

decembrie: Apropiere efemeră de „Junimea“. Schimb protocolar de scrisori cu Titu Maiorescu. Macedonski participă la câteva ședințe ale „Junimei“. Citește aici *Noaptea de noiembrie*. Solicită și i se acceptă de către Maiorescu dedicația volumului de *Poezii*.

1882 15 iunie: Se votează statutele societății „Literatorul“, sub președinția de onoare a lui V.A. Ureche. Organism de publicitate și de strângere de fonduri, printr-un sistem de „comitete“, răspândite în țară și chiar în străinătate. Polarizări tot mai numeroase și mai entuziaste de discipoli, între alții Traian Demetrescu.

iulie: Polemică cu V. Alecsandri, atacat în legătură cu obținerea marelui premiu al Academiei Române. Fază de violentă iritare antijunimistă, tradusă printr-o diatribă în versuri, *Viața de apoi*.

septembrie: Publică, în *Literatorul*, piesa într-un act *Cuza-vodă*, recrudescență a sentimentelor sale antidinastice. Numit de V.A. Ureche „comisar extraordinar al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice“. Inspector al monumentelor istorice. Funcție „*nommément crée*“ pentru poet, retribuită cu 1.000 de lei lunar. *Contemporanul* protestează.

1883 10 februarie: Căsătoria civilă a lui Alexandru Macedonski „cu domnișoara Ana Rallet-Slătineanu, coborîtoare din Ghika, din Slătineni, din Cîmpineni“ — „o căsătorie de încli-

națiune“, 32.000 de lei aur dotă, 14.000 numerar.

24 februarie : Căsătoria religioasă. Eveniment monden al capitalei. Numeroase omagii literare, în frunte cu ale societății „Literatorul“. Publicitate insistentă, urmată de profunde satisfacții sociale. Tendințe tot mai accentuate de constituire a unui interior rafinat. Al unui cenaclu consacrat poeziei în special.

iulie : Nefericita epigramă împotriva lui Eminescu, punct culminant al unor animozități și polemici mai vechi, cu atacuri dure de ambele părți.

august : Articolul lui Gr. Ventura, *Un homme mort*, din *L'Indépendance roumaine*, declanșează o violentă campanie de presă. Defecțiuni și dezavuări ale discipolilor. Destrămarea societății „Literatorul“. Gravă compromitere morală, prelungită prin ridiculizarea foilor umoristice. Atmosferă tot mai irespirabilă. Macedonski rezistă un timp dîrz, prin contra-epigrame în serie. Consolidarea complexului latent de „persecuție“ și „damnare“.

1884 februarie (?) : Se naște primul copil al soților Macedonski, George.

vara : Poetul, împreună cu soția, pleacă la Paris. Gest declarat de sfidare, dar și de refugiu. Ambiții de a deveni poet european. Instalat în 8 Boulevard Bonne Nouvelle, face figură de rentier valah, cu tendințe de mondenitate și relații literare pariziene. Se îm-

prietenește cu Louis-Joseph Janvier, literat, negru, Paul Mariéton, Louis de Chardonne. Cunoaște pe Edouard Rod și O. Renâcle. Începe să compună poezii franceze. În țară, corespondență asiduă cu Traian Demetrescu.

1885 *ianuarie—februarie* : Înapoiere neplăcută în București. Apropiată naștere a unui al doilea copil.

27 *ianuarie* : *Literatorul* anunță retragerea poetului.

17 *martie* : *Literatorul* își încetează apariția.

7 *aprilie* : Întreruptă în urma atacului concentric din presă, publicația reappare, condusă de Th. M. Stoenescu sub titlul *Revista literară*. Subtitlul *Literatorul* se păstrează, apoi dispare la 26 mai. Poetul — tenace — încearcă totuși refacerea prestigiului. Condiții ostile, penibile, datorită animozității generale a presei.

21 *aprilie* : Se naște Alexis, viitor pictor. Studii în Italia și la Paris (1906—1912). După război, se expatriază în sudul Franței, apoi în Baleare. Ereditate artistică nebuloasă. Aspirații cosmopolite.

Sleirea disponibilului lichid aruncă pe Macedonski într-o existență precară, salvată prin expediente și improvizații. Schimbări tot mai dese de locuințe, în cartiere din ce în ce mai periferice. Indigența lustruită a poetului începe. Se străduiește să salveze — cum poate — aparențele.

1885—1886 Colaborări intermitente la publicații franceze : *La Wallonie*, *L'Élan littéraire* (Liège), *Bulletin officiel de l'Académie des Muses Santones* (Royan), *Revue du Monde Latin*, *Revue française* (Paris).

1886 4 august : Scrisoare entuziastă de la poetul belgian Albert Mockel, directorul revistei *La Wallonie*. Satisfacții și consolări profunde. Tot mai obsedat de ingratitudea contemporanilor, de nerecunoașterea meritelor sale literare.

Moare George, primul său copil.

noiembrie—decembrie : Reapare *Literatorul* (două numere).

1887 aprilie—mai : *Literatorul*, un număr.

octombrie : Colaborare la *L'Express-Orient*, foaia ambasadei țariste din București. Lung articol, în trei părți, despre *La germanisation de la Roumanie*.

noiembrie : Scoate *Revista independentă*. Program estetic (*Introdúcere*). Revenire în politică prin comentarii de actualitate (*Revista politică*, *Buletinul politicii externe*). Orientare antigermană.

Proiectul de a scoate din nou *Literatorul*, sub direcția lui B.P. Hasdeu și cu sprijin financiar din partea lui Victor Bilciurescu ratează.

1887—1888 Lipsuri materiale tot mai acute. Noi schimbări de domiciliu. Tentative infructuoase de reapropiere de Titu Maiorescu.

1888 6 martie—10 aprilie : Editează, cu bani puși la dispoziție de „opозиția unită“, bisăptămînalul *Stîndardul țării*, zece numere, de ținută antimonarhică. Republicări de poezii antidinastice anterioare. Violente polemici de presă.

aprilie—mai : Scoate *România literară*, împreună cu B. Florescu, unde colaborează pînă în august.

17 iunie : Se naște Nikita, cel de al doilea fiu rămas în viață. Vag literat și chimist amator. Inventatorul „sidefului artificial“.

1889 primăvara : Numit într-o comisie însărcinată cu reorganizarea *Monitorului oficial* și a Imprimeriei statului, împreună cu A. Cantacuzin, G. Manolaki-Costachi Epureanu, Vintilă C.A. Rosetti și C. Erbiceanu.

21 mai : Scoate, în asociație cu Ștefan Vlădescu, ziarul *Streaja țării*, „organ literal-conservator“.

decembrie : Începe să colaboreze la *Românul*, cu rubrica „Viața bucureșteană“.

1890 ianuarie—aprilie : Continuă colaborarea la *Românul*.

iunie—octombrie : Reapare *Literatorul* (trei numere).

iulie—august : Polemică violentă cu *Timpul*, „ziarul ciubucciilor fanarioți“, în legătură cu proveniența fondurilor *Stîndardului țării* și

Streji țării. Macedonski răspunde violent în *Telegraful român*. Adversități dure.

Ciclu de „idile brutale”. Erotism violent transfigurat.

Începe compunerea, în limba franceză, a operei *Le calvaire de feu*.

Poetul ține cenaclu la Cafeneaua Fialkowski.

1891 Colaborare la *Revista literară*. Continuă „idilele brutale”.

1892 *aprilie* : Tentativă de a ieși din umbră printr-o serie de conferințe la Ateneu. V. A. Ureche, solicitat în acest sens.

15 *iunie*—15 *decembrie* : Reapare *Literatorul* (7 numere).

15 *iulie* : Articol în *Literatorul* despre *Poezia viitorului*. Manifest simbolist.

1892—1894 : Limită de jos a lipsurilor materiale. Poetului i se vinde mobilă la licitație. Prin locuințe des schimbate, cenaclu în declin. Existență apăsătoare, în tensiune, „nevroză”. Obsedat de soarta operei, de „glorie”.

1893 15 *ianuarie*—15 *martie* : *Literatorul* (nr. 8—10).

aprilie—*iunie* : Parodiile lui I.L. Caragiale în *Moftul român*.

15 *aprilie* : *Literatorul* (nr. 11) are ca directori : „principesa” Maria D. Ghica și poetul.

În redacție, colaborator Cincinat Pavelescu (din noiembrie 1892), cu nr. 6, prim-redactor).

17 august : Nașterea lui Pavel, cel de al treilea fiu rămas în viață. Viitor literat și ziarist.

11—19 decembrie : Colaborare efemeră la *Naționalul*, ziarul dizidenței conservatoare a lui Gr. Peucescu. După opt zile, conflict cu cenzura internă din redacție. Plecare iritată.

28 decembrie : Premiera piesei *Saul*, scrisă în colaborare cu Cincinat Pavelescu.

1894 ianuarie—mai (?) : Continuă *Literatorul* (trei numere).

5 aprilie : Scoate, în asociație cu tipograful Miulescu, ziarul *Lumina*, neînfeudat nici unei grupări politice. Atitudini personale. Atacuri împotriva conservatorilor. Servicii oferite lui D.A. Sturdza, șeful partidului liberal. Neacceptate. Polemici violente cu *Adevărul*.

18 mai : Instigă o demonstrație de stradă în fața redacției acestui ziar. Agitații în jurul procesului *Memorandului*. Revendicări de ordin social și chiar socializante. Lansează ideea unui „partid socialist național“. Deschide „Clubul Luminei“ (123 membri). Se consideră „proletar“. Îi suride — totuși — și proiectul unei „Societăți române de navigațiune pe Dunăre“.

20 octombrie : Raid pe bicicletă București—Brașov și retur, în tovărășia lui C. Can-

tilli, poet și ciclist de talie. Fază sportivă, de ținută antifilistină.

1895 februarie (?): Reapare *Literatorul* (două numere).

martie : Apare volumul de versuri *Excelsior*, dedicat lui Gr. M. Sturza, „Beizadea vițel“. Numeroase dedicații susținătorilor săi materiali. Republică aci piesa *Cuza-vodă*, cu un adaos antidinastic.

12 martie—aprilie : *Biblioteca română*, tiraj în patru fascicule a poeziilor din *Excelsior*.

6 octombrie : Nouă tentativă de reapropiere de liberali. Scrisoare lui D.A. Sturdza. Refuz categoric, disprețuitor.

noiembrie : Recenzie ironică la *Excelsior* de I.L. Caragiale.

15 decembrie : Lungă scrisoare-memoriu lui Gh. C. Cantacuzino, potentat liberal. Stil patetic solicitant.

1896 mai : Amestec pasional în „afacerea“ caterisirii mitropolitului Ghenadie, motiv de agitație opoziționistă și antidinastică. Poetul vrea să ia cuvântul la o întrunire la „Dacia“.

15 mai : Scoate cu C. Cantilli o foaie efemeră, *Tribuna liberă*.

20 iulie : Apare *Liga ortodoxă*, ziar subvenționat de mitropolitul Ghenadie, cultivat de Macedonski și anterior. Aici din nou violente atacuri antidinastice. Se reproduc și unele articole cu conținut vag socialist din *Lumina*.

Fundează și un „partid ortodox“, „Liga ortodoxă“. Plănuită demonstrație în zilele de 17—18 septembrie, cu prilejul vizitei lui Franz-Josef. Poliția interzice manifestația.

4 noiembrie : Se naște Constantin-Hyacint, cel de al patrulea fiu. Viitor actor.

1897 1 ianuarie : Încetează *Liga ortodoxă*. Ghenadie capitulară în fața guvernului, campania își pierde obiectul. Descoperit, derută, agitație în gol. Apoi mare dezgust și tăcere.

A doua ediție din *Excelsior*.

Apare volumul de versuri franceze *Bronzes*. Dedicatii românești și străine. Exemplare omagiale expediate lui Pierre Loti, Joséphin Péladan, Albert Mockel, Pierre Quillard etc. Recenzie în *Mercure de France*.

1897—1898 Cenaclul își redeschide porțile cu oarecare fast. Cartier general pentru public la *Café Boulevard*.

1898 februarie : Sosirea lui Sâr Péladan la București. Macedonski și întreg cenaclul îi oferă o recepție zgomotoasă. Legătură personală cu ilustrul „mag“ franco-asiro-babilonian.

aprilie : Serbare literară în scopul tipăririi operelor. „Festivalul“ devine tot mai mult unul din expedientele macedonskiene tipice.

Publică pamfletul *Falimentul clerului ortodox român*. Dezgust total de clerul țării.

1898—1900 Fază vag ocultistă. Legături cu Sâr Péladan poate și cu Stanislas de Guaita. „Salonul“ poetului suferă, într-o oarecare măsură, influența cercurilor esoterice pariziene.

1899 ianuarie : Discipolii proiectează o serbare comemorativă de 30 de ani de activitate literară. Familiarii cenaclului : M. Demetriad, Al. Obedenaru, C. Cantilli, D. Casselli, Russe-Admirescu, Dragomirescu-Ranu. În 1896, o scurtă perioadă, Tudor Arghezi și Gala Galaction. Cultul poetului, întreținut prin reviste obscure, moderniste : *Carmen* (1898), *Viața nouă* (1898), *Revista modernă* (1897—1901), *Pagini alese* (1903), *Paloda literară* (1904).

20 februarie : Reapare *Literatorul*. Secretar de redacție, Ștefan Petică, din aprilie.

10 iunie : Reapariția *Literatorului* încetează.

1 octombrie : Încercare, neizbutită, de a scoate „cu propriile sale spese“ un nou ziar, *Brazda*.

Număr unic din *Literatorul*.

1900—1901 Cenaclul, instalat la Cafeneaua Kübler, sfidează grupul de la *Semănătorul*. Dintre adepți : Al. Bogdan-Pitești, Ștefan Petică, I. C. Săvescu, M. Demetriad, Al. Obedenaru, D. Karnabatt, pictorul Ștefan Luchian, Vermont, N. Petrescu.

1901 7 ianuarie : Conferință la Ateneu despre *Romantism*.

28 octombrie : Apare primul număr din ziarul *Forța morală*. Noi campanii vindicative împotriva lui I.L. Caragiale și a unor scriitori ardeleni. Izbucnirea „afacerii Caion“.

decembrie : Sprijin propagandistic acordat lui Caion. Se înscrie, împreună cu fratele său, ca apărător în procesul de calomnie intentat de I.L. Caragiale.

Începe să traducă *Faust*. Încercări de reapropiere de liberali, prin Spiru Haret, solicitat și financiar. Bolnav.

1902 ianuarie : Atacurile necontrolate, pur pasionale, împotriva lui I.L. Caragiale continuă.

15 februarie : Conferință la Ateneu despre *Teatru și literatură*. Tumult în sală. Întrerupt. Încălțare netă.

17 februarie : *Forța morală* își încetează apariția.

Fundează, cu Gr. Tocilescu, M. Demetriad, N.I. Apostolescu și Caion, Societatea oamenilor de litere, care devine Societatea oamenilor de litere și științe din România.

Conferință la Ateneu despre *Sufletul și viața viitoare*. Poetul este entuziasmat de teoriile filozofice ale lui Gr. M. Sturza, „Beizadea vițel“, exprimate în lucrarea *Les lois fondamentales de l'univers* (Paris, 1891).

Apare *Cartea de aur*, culegere de schițe și nuvele. Finanțată, în parte, de Jean Th. Florescu, om politic și discipol literar al poetului în tinerețe.

1903 27 aprilie : Moare Maria Macedonski, mama poetului.

Colaborare la ziarele *Românul* și *Observatorul*. Articol-program (*Spre ocultism*) la revista *Hermes*, scoasă de Al. Petroff.

Zvonuri de expatriere.

1904 martie : Reapare *Literatorul* (pe copertă totuși și „1903“). Două numere.

20 octombrie : Dezamăgit de liberali, poetul se înscrie în partidul conservator. Colaborare la *Liga conservatoare*.

1904—1905 Freventează „Cercul Analelor“. Interesat de noi debutanți.

1905 mai : Scoate *Le beau Danube bleu*.

iunie : Confirmat „cercetător de documente istorice cu privire la mănăstiri“. Trecut în buget la Administrația Casei Bisericii.

iulie : Colaborare la *Liga conservatoare*.

Terminat *Le calvaire de feu*. Mari satisfacții artistice și egolate.

7 septembrie : Plecare la Paris, prin Florența, unde revede pe Alexis, în căutarea unui editor. Este găsit : E. Sansot, 53 rue Saint-André-des-Arts. În vederea lansării vizitează pe Emile Faguet, Jean Richepin, Pierre Quillard etc.

20 octombrie : Reîntoarcere în țară, tot prin Italia. În drum spre Veneția, în tren, cunoaște pe Jules Combarieu, care-i cere pen-

tru *Revue musicale* o relatare despre senzațiile sale auditive. Fază de invenții. Preocupat de *perpetuum mobile*.

Alte proiecte fanteziste.

1905—1906 Compoziția cenaclului modificată în parte prin noi seduceri: Al. I. Stamatiad, M. Cruceanu, E. Sperantia, Gr. Gregorian, M. Demetriad.

1906 februarie: Apare *Le calvaire de feu*. Moment de mare exaltare interioară. Efort de publicitate, menit să răscumpere ignorarea și ostilitatea contemporanilor. Exemplare omagiale oferite lui C. Flammarion, Laurent Tailhade, Albert Mockel, Josephin Péladan, G. Eckhoud, Pierre Quillard, Mounet-Sully etc. În țară reclamă insolită prin devotați și discipoli. Mic succes de stimă în străinătate, resimțit ca o compensație vitală pentru suflul ulcerat al poetului.

1 aprilie: Confirmat prin decret „cercetător de documente istorice“. Intuiții și cercetări diletante despre constituția materiei, natura electricității, propagarea luminii în vid, consemnate în manuscrise sub titlul *Paradoxes și utopii științifice*.

1907 ianuarie: Scrie la *Viața izraelită*.

6 martie: Comunicare prezentată la *Société astronomique de la France*, anunțată în *Bulletin de la Société astronomique de France*, april 1907, p. 171.

4 iulie : Devine membru la *Société astronomique de la France*, la propunerea lui Camille Flammarion.

Preocupări diletante, de substanță poetică, despre aeroliți, forma corpurilor cerești, mecanică cerească.

Moare Dimitrie Macedonski, fratele mai mare al poetului. Carieră militară obscură.

1908 martie—mai : Planuri de plecare „definitivă“, orgolioasă, din țară.

septembrie : Scoate un număr unic din *Revista de critică și literatură*.

noiembrie : Memoriu prezentat Institutului Franței cu privire la propagarea luminii în vid. Mențione în *Mercure de France* (1 decembrie).

1909 25 iulie—27 septembrie : Scrie la *Biruința* articole în chestiunea izraelită. Acceptă salarizări diverse în vederea plecării.

iulie : Brevetează cu Cristea A. Simionescu, directorul *Biruinței*, o invenție : un aparat de stins coșurile.

august—noiembrie : Colaborare la *Vocea dreptății*. Gînd de expatriere limpede exprimat (22 noiembrie).

13 septembrie : Devine director la *Vocea dreptății*, editată de Mauriciu Schwartz.

1910 Apare Revista clasică, număr unic.

Acțiuni de reclamă pentru lansarea invenției lui Nikita : „sideful artificial”.

august : Proiect de plecare iminentă, „pentru totdeauna”, în Franța, în vederea exploatarei „epocalei” invenții. De asemenea, pentru lansarea piesei *Le fou ?*, de curînd terminată. Aspirații precise de glorie europeană.

4 octombrie : Însotit de Nikita și Oreste, poetul pleacă la Paris. Ruta obișnuită, prin Italia. În capitala Franței, boemă, schimbări dese de domiciliu. Unele relații. Cartier general : atelierul lui Alexis, 19 rue Bonaparte.

25 decembrie : Prima recunoaștere critică a operei lui Macedonski. Notă elogioasă de Mihail Dragomirescu în *Convorbiri critice*.

1911 Definitivează la Paris piesa *Le fou ?*. Compune și traduce, tot aici, *Les Balalaïkas, contes scyto-slaves*.

1911—1912 Boemă literară pariziană, la *Closerie des lilas*, la *Vachette*, la *Brasserie du Jubilé*. Oarecari legături cu Pierre Quillard de la *Mercure de France*, cu Charles Fuster, editorul culegerii *L'Année des poètes*, cu Alexandre Mercereau și Paul Fort, directorii revistei *Vers et prose*. Relații mai strînse cu Laurent Tailhade, Marc Brésil, Louis de Gonzague-Frick. Sfortări infructuoase de lansare a piesei *Le Fou ?*. Organizare de lecturi prin unele redacții, la amfitrioni (Maria Pillat), la el acasă mai ales, în garsoniera sa : 48 rue Notre Dame de Lorette.

1912 *februarie* : Elogiat de discipoli (Al. T. Stamatiad, M. Cruceanu) în *Rampa*, cu prilejul anchetei literare despre literatura nouă. Nou prilej pentru admiratori de a-i repune numele în circulație. Ridicare pe scut.

24 *februarie* : I se ia un interviu, din țară, pentru *Rampa* : D. Macedonski despre *literatura română*.

28 *iunie* : În drum spre țară, din Laiz-Sigmaringen, trimite presei o scrisoare publică la moartea lui Caragiale, „superior lui Mark Twain“.

iulie : Reîntors acasă după o absență de aproape doi ani.

octombrie : Apare, cu sprijinul lui Ion Pillat și Horia Furtună, volumul *Flori sacre*. Scrisoare omagială de mulțumire în fruntea culegerii.

1913 În *Rampa* și *Flacăra* încercări susținute de a-l readuce în literatură și în conștiința publică.

iunie : Din nou plecare la Paris. Ultimă tentativă pentru *Le Fou* ?. Ținută de publicist franco-român. Vizite la redacții. Alte lecturi cu invitații. Recoltează doar promisiuni. Dezamăgire în creștere.

septembrie (început) : Revenit în țară, prin Italia, cu escală la Veneția. Mare decepție și dezgust de Franța „burgheză“. La înapoiere, epocă de strălucire a cenaclului, str. Dorobanți 23. Ceremonial nocturn. „Tronul poetului.“ Daruri simbolice. Participanți : Oreste,

Horia Furtună, Al. T. Stamatiad, Al. Dominic, Al. Moşoiu, G. Stratulat, M. Romanescu, I. Pavelescu, N.N. Hirjeu, G. Bacovia, N. Davidescu, I. Pillat, Tudor Vianu, Adrian Maniu, I. Peltz (în ultima fază).

1914 februarie—mai : Colaborează la *Dreptatea*, ziar liberal.

Se pronunță pentru neutralitate. Declarații publice antifranceze. Restructurare a conștiinței : Franța, „patria intelectualilor“, i se pare în decadentă, iremediabil coruptă de spiritul burghez. Nu crede în victoria aliaților.

Începe să lucreze la versiunea românească a „marei epopiei“, *Thalassa*.

1915 Ia cuvîntul la o întrunire progermană. Singularizarea face progrese.

27 septembrie : Scoate *Cuvîntul meu*, zece numere, „organ al intelectualilor“, foaie militantă în favoarea neutralității, evident progermană. Fază de misogalie accentuată, violentă. Corespondența sa literară franceză continuă totuși.

29 noiembrie : *Cuvîntul meu* își încetează apariția. Mare izolare socială și morală. Derută interioară dureroasă.

iarna : Atac grav de anghină pectorală.

1916 6 februarie : Reapare la *Flacăra*. Începe să i se publice *Thalassa*, *Marea epopiei*, versiunea română, refăcută, a lui *Le calvaire de feu*.

iunie : Publică primul ciclu din *Poema rondurilor*.

14—27 august : Ține un jurnal intim, *Războiul țării*. Perioadă de mare febră interioară. „Caz“ de conștiință.

august : Începe să lucreze la *Moartea lui Dante Alighieri*, simbolizare a dramei proprii existențe. Paralel, scrie și o versiune franceză.

26 decembrie : Ambele versiuni ale piesei sînt terminate.

Meditații retrospective. Stări de euforie morală.

1917 Mari lipsuri sub ocupație. Epocă sumbră. Expediente, unele penibile.

1918 mai : Pamflet literar, *Zaherlina în continuare*, împotriva lui E. Lovinescu, O. Taslăoanu, Ovid Densusianu și — în genere — contra ultimei serii de detractori. Spiritul inconformist, combativ, ireductibil, viu pînă la capăt.

29 iunie : Reapariția *Literatorului*, după pacea de la Buftea, comandat de N.N. Hîrjeu, în cadrul unui mic joc politicianist. Revista devine organul „grupării intelectuale“. Susține candidatura lui N.N. Hîrjeu la alegerile pentru constituantă. Candidează și poetul, ambii fără succes. Din nou orientare progermană inoportună, lipsită de prudență.

22 septembrie : Moare Vladimir Macedonski, fratele poetului.

noiembrie : Ovid Densusianu îl propune membru al Academiei Române. Îi retrage candidatura cînd află de articolul poetului despre *Feldmareșalul Mackenzen*.

decembrie : Reorientare patriotică după victorie. Entuziast „În preziua celeilalte Români”. Visuri grandioase de reconstrucție națională, morală și materială.

1919 *ianuarie—februarie* : Dezavuări neplăcute din partea unor discipoli. Atacat violent în presa naționalistă. Disculpări dramatice, sincere, în articolul *Cîteva cuvinte pentru d. Iorga*.

martie—decembrie : Noi compuneri și publicări de *Rondeluri*.

Scrie *Mustrări postume către o generație neînțelegătoare*, testament spiritual, apărut postum.

Boala de inimă face progrese.

1920 *ianuarie—iulie* : Ultima serie de *Rondeluri*. Poetul compune cele din urmă versuri.

februarie : Transcriere febrilă a operei în vederea „ediției definitive”.

Pensionat pentru limită de vîrstă. Lovitură de grație. Proteste personale.

martie : „Cazul Macedonski” dezbătut favorabil și în presă.

Mari consolări morale. Poetul adresează mulțumiri publice, în stil patetic.

19 mai : Încheie transcrierea și revizia poeziilor pentru ediția „nec varietur“.

iulie—august : Numit de Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor, șef de birou clasa I. Socotindu-se retrogradat, refuză demn această „ofensă“.

septembrie : Țintuit definitiv la pat.

14 noiembrie : Apare în *Universul literar* ultima poezie tipărită de Macedonski în timpul vieții : *Rondelul apei din ograda japonezului*.

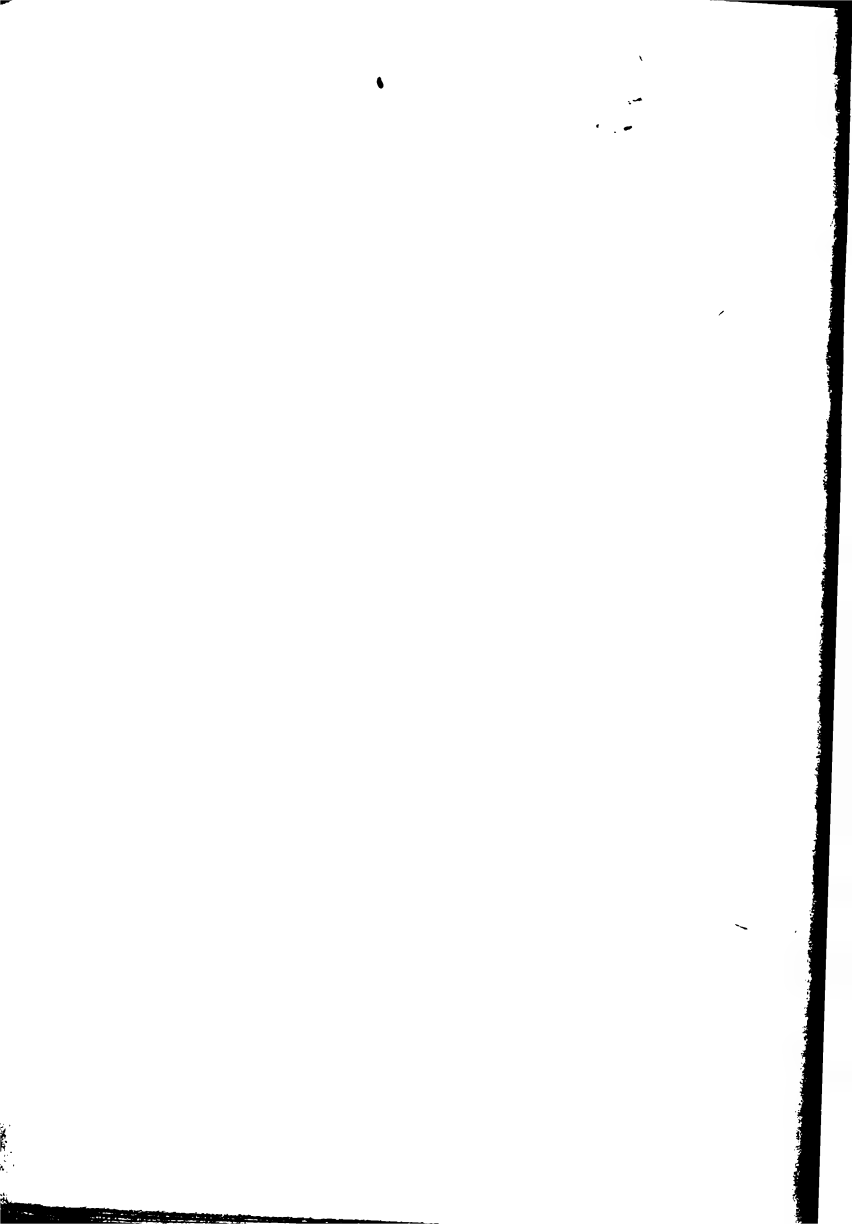
23 noiembrie : Agonie. Consult medical decisiv.

23—24 noiembrie : Pelerinaj emoționant de discipoli la patul muribundului.

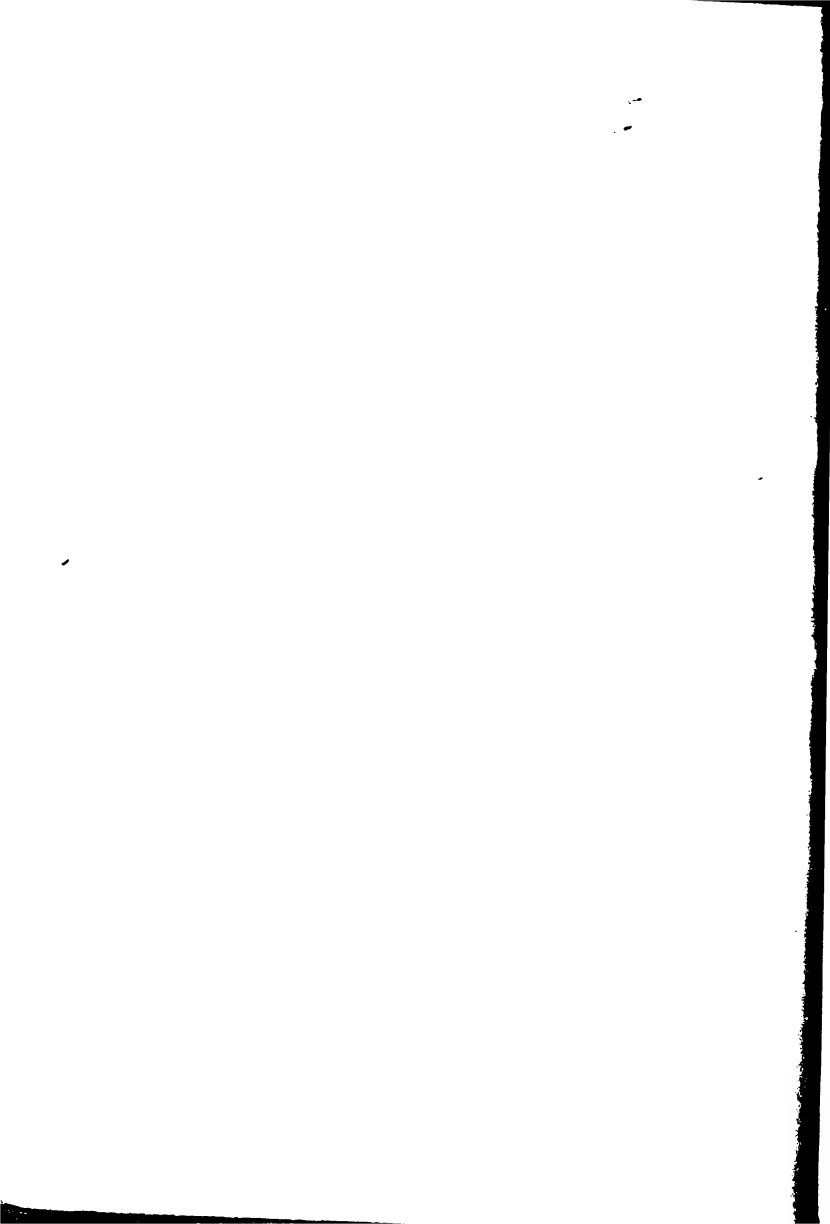
24 noiembrie : orele 4,30 p.m. Poetul moare inhalând parfum de trandafiri, cerut cu aviditate. Expiră, șoptind extatic : „Rozele“.

27 noiembrie : Înmormântarea poetului la Cimitirul Bellu. Participarea unor oficialități. Discursuri sincer îndurerate ale discipolilor.

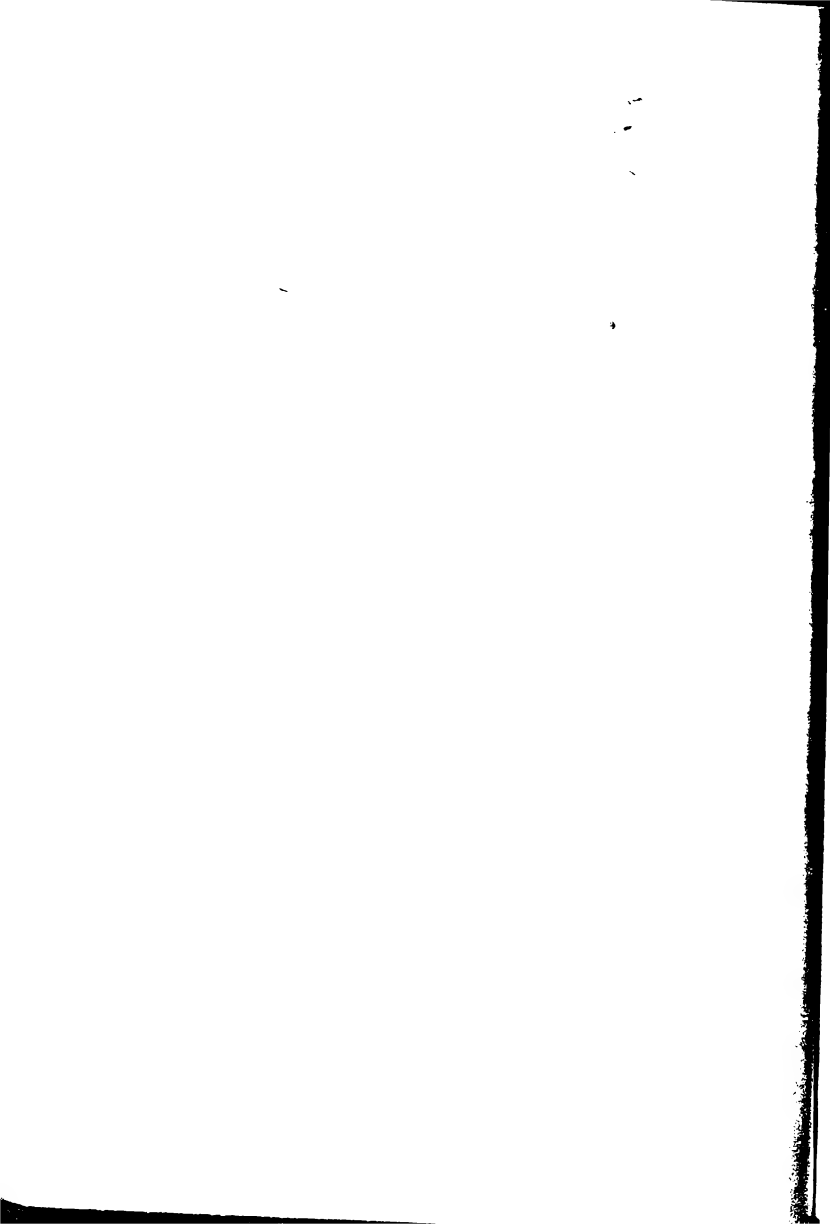
ADRIAN MARINO

DIN VOLUME

PRIMA VERBA
(1872)

TÎNĂRUL BĂTRÎN

De multe ori cînd noaptea aproape e finită,
Cînd luna luminoasă începe-a se păli,
Pe mîna-mi tremurîndă plec fruntea-mi încrețită,
Și la trecutu-mi dulce mă-ntorc a mă gîndi.
Ș-atunci — ce multe gînduri în mine se adună !
Ce multe suveniruri în minte îmi revin !
Ce-ncîntătoare noapte l-auzul meu răsună...
Ce mii de dulce șoapte l-auzul meu răsună ;
Ce mii de dulci figure pe mine să înclin !
Revăd cele ființe ce am iubit odată,
Amantă și prieten apare în jurul meu,
Ș-a zilelor fericite, ghirlanta cea uscată,
Căci ele sunt trecute cum sunt trecut și eu !

Trecute aste zile de dulce fericire,
Cînd eu cu Isabela-mi prin crîngul înflorit
Uitam orice durere, n-aveam altă gîndire,
Decît a ne tot spune amorul infinit !
Trecute aste zile cînd eu cu Celestina
Într-o ușoară barcă noi undele tăiam !
Căci ea era frumoasă, căci ea era vergina
Ce-n timpurile acelea din animă iubeam !
Trecute aste zile cînd eu cu Margareta,
Schimbam întreaga noapte sublime sărutări !...

Trecute și acelea cînd cu Elisabeta
Gustam a voluptăței plăcute dezmierdări !

Trecute aste zile ! ...Așa îmi strig în mine
Cînd mii de suveniruri la ochi-mi strălucesc !
Și iar strig în durerea-mi ce n-o să aibă fine :
De ce așa de tînăr eu să îmbătrînesc ?
De ce născui în lume ?... De ce gustai amorul ?
De ce a mea ferice avut-a un finit ?
Ca eu să plîng trecutul, mereu ca să-i duc dorul,
Cînd el este departe și eu îmbătrînit !
Trecute aste zile plăcute și frumoase,
Eu mai repet o dată, chemînd în suvenire,
Verginele în juru-mi, suave, grațioase,
Verginele... cînd viața-mi se ține de un fir !

Și-ndată mii ființe apar l-a mea vedere,
Și una după alta dispare surîzînd ;
Fantomile acestea insult-a mea durere
Și pare că îmi zice văzîndu-ne plîngînd :
„S-au dus acele timpuri, și tu, deși ești june,
Ai fața veștejită și ești îmbătrînit,
Din zilele trecute, răspunde, ce-ți rămîne
Din zilele acelea ce iute-ai cheltuit ?
O ! tinere sărmane, ești june de etate,
Dar vezi dacă la viciuri tu nu ai pus un frîu
Cum palidă ți-e fața și mîinile-ți uscate,
Și cum, deși ești tînăr, acuma ești bătrîn !

Apoi acele umbre în jurul meu danțează
Și-n pieptul meu atuncea s-ardică în suspin ;
Dar ziua să apropie, lumina naintează
Și steaua-ncet se pierde pe cerul cel senin !
Viziunea... și ea-ncepe să slăbească,
Acele multe umbre mai iute dănțuiesc
Și ziua și mai iute începe ca să crească

și umbrele fantome din juru-mi se răresc !
Dar încă parcă-mi zice : „Ești tânăr de etate
și vezi dacă la viciuri tu nu ai pus un frâu
Cum palidă ți-e fața și mîinile-ți uscate,
și cum, deși ești tânăr, acum ești bătrîn !“

Prima verba, 1872

[NIMIC N-AȘTEPT AICEA, NICI GLORIE,
NICI MĂRIRE]

Nimic n-aștept aicea, nici glorie, nici mărire,
Nici prin a mea cîntare ca să-mi fac nemurire
Acum nu mai doresc !

Iar dacă cîteodată a mea liră suspină,
Nu este pentru lume, ci anima mea plină
Nu pot ca să opresc !

Cercai să-mi deschid cale prin aste cîntecele,
Amicii mei cu toții au rîs amar de ele !
Nu voi ca să mai cînt !

Decît cînd este noapte și cînd mugește vîntul,
Cînd nu m-aude nimeni mi se-ndoiește cîntul,
Căci el se pierde-n vînt !

Prima verba, 1872

SCRIITORUL

(Poemetă-satiră)

În astă capitală, în vechiul București,
Ce lume feliurită pe strade întâlnești.
Colea mulți din junime, ce critică mereu...
Și dinșii nu trecură măcar nici prin liceu !
Junime vestmîntată, cum e mai elegant,
Ce poartă la cămașe butoni de diamant,
Și ce ardică capul, în guleru-i scrobit,
Precum face un rege, ce-odată a împărățit !
Dar însă dacă-n urmă, de ea ceri informare,
Îți spune orișicine că n-are de mîncare !
C-acesta și c-acelalt, e vrun scriitorăș
Și, că deși este al statului slujbaş,
El îmblă să înșele pe vreun nenorocit
Ca s-aibă pe la birturi ceva de cheltuit !
Căci din grădine publici, se poate să lipsească
Cînd are obiceiul, să nu obicinuiască ?!
Dar însă și acolo, însă, mult timp nu se oprește
Zări pre croitoru-i, ș-apoi Doamne păzește !
Căci a-nșelat hăinarul, ast mîndru scriitor,
Și pînă la cămașe, la toți este dator.
Dator prin cafenele, dator pe la hăinari,
El datorește încă, chiar pînă la cizmari.
Și cînd pre acești oameni pre stradă-i întâlnește,
La toți el le dă mîna, și dulce le vorbește !
Apoi dacă amicii acestea au zărit,
De loc strigă : frăție !... Să face ipocrit !
Ș-acestea cu o voce, așa de încîntătoare,
Încît și noi l-am crede, a libertății floare !
El însă-mi dă cu cotul, de eu-l întîlnesc
Și-n capu-i sec-și zice : nimic nu-i datoresc !
Să fiu dar boier mare !... Destul mic scriitor
Sunt cu ceilalți oameni la care sunt dator !

II

Un tânăr de aceia, mai sus menționat,
Văzîndu-și starea pungei, își cată de-nsurat !
Căci el avea și neamuri de viță boierească...
Și-n case tot alese putea ca să trăiască !
D-aceea acest tânăr credea cu drept cuvînt :
Că fată să-l refuze nu s-află pe pămînt !
Apoi avea figură, era cam frumușel,
Și pentru c-avea foame, 'tras ca prin inel !
Mustața lungă neagră, cu fală răsucită,
Asigurau băiatul d-o plină reușită !
Și ochii dupe gustu-i, amoru reflecta...
O fată l-aste toate mai poate rezista !!

III

În adevăr, odată, Marița cea frumoasă
Îl vede și de dînsul devine amoroasă !
Ieșise mititica abia din pensionat !...
Ș-acolo ce romanțuri ea nu a fabricat !
Un tânăr... o trăsură fugind în goana mare...
Și dinsa înăuntru... un vis de încîntare !
Doi ochi care înoată în lacrimi de amor ;
Ce dulce voluptate... ce vis îmbătător !
Ș-acestea ș-alte multe gîndiri din pensionat,
În sînul fetișoarei se grămădeau turbat !
Încît cînd scriitorul amor îi declară...
Abia că se opuse... cînd el o sărută !

IV

S-a consumat amorul, și n-a fost rezistență...
De strigăte și lacrimi, de tot fuse absență !
Un lucru pîn-acuma, ce nu s-a mai văzut...

Femei ca să nu plîngă în ora de-a eăzut !
Dar ce vreți, scriitorul rămîne scriitor...
El nu este ființă... E angel de amor !
Marița însă acuma să-l ia vrea de bărbat...
Și ea are o zestre ce nu-i de lepădat !
Se duce dar amantul de zestre-înveselit
Să ceară de soție... angelu-i prea iubit !
Spunînd că e de familie, că are starea lui,...
Că e dator, lectore, să nu te duci să spui !

V

În casa boierească logodna s-a-nceput,
S-adună lume multă, cum nu s-a mai văzut.
Și muzica răsună și danțul se învîrtește,
Dar oameni o mulțime la poartă chiar sosește
Și toți în gura mare înjur pe scriitor.
Aceștia-s creditori !... cizmari și croitori ;
Birtași sunt o mulțime, e ș-o spălătoreasă ! —
Ce oameni la logodnă... tot lume d-a aleasă !
Ei intră,... suie scara,... Ajung în salonaș
Amară-ți este soarta... sărman scriitorăș !
Salonul plin de lume, de strigăte răsună...
Afară ieșiți, moșicilor, boierii toți detună !

VI

E lumea indignată de cutezanța lor,
Dar lucru se esplică, și vai de scriitor !
Toți rîd amar cu hohote... Marița-i leșinată...
Pe casa boierească, o ! ce grozavă pată !
Părintele fetei nebun e de necaz !...
Cucoanei de rușine plesnește-al ei obraz !
Și ce e mai mult încă, moșicii n-au plecat,

Ci unul dintre dinșii astfel a cuvîntat ;
„Boierule, ia seama, ca și o altă dată,
Pe nume să nu-ți cadă, așa de mare pată...
Căci, fiindcă cuconița a fost în pensionat,
D-un tînăr ca acesta, ea s-a înamorat !“
Zicînd aste cuvinte, plecară de aci ;
Logodnicu printr-înșii abia, abia fugi...
Ș-acum își plînge soarta, sărmanul scriitor,
Ș-acum pe la oricine, el tot este dator !
Cît despre acel părinte, povața ascultă :
Copii în pensioane, d-atunci nu-și mai dă !

.

Eu, terminînd aceasta, mă simț încă dator
Să spun că mulți s-aseamăn cu mîndru-mi scriitor.

Prima verba, 1872

.

POEZII

(1881)

OCNELE

Guri deschise-n vîrf de stîncă, galerii nemăsurate,
Bolți al căror arc se pierde într-un haos neguros,
Astfel se deschid sub munte ocnele înfricoșate,
Cel de pentru vecinicie loc de muncă fioros !

Aci fumurile lumii nu pot să se mai scoboare,
Și nici vaiete, nici lacrimi nu pot să reurce-afar',
Iar pe ceruri de-arde încă binefăcătorul soare,
Pentru cei ce sunt nauntru strălucește în zadar !

Scările în lungi spirale tremură ș-abia te poartă,
Pasul ți se-mpleticește, spiritul e-ncremenit ;
De te uiți în jos pe gură, ca l-a Iadurilor poartă,
La privire ți s-arată un abis nemărginit !

Sute de lumînărele licăresc înnegurate,
Și din fundul ce-ngrozește străbătînd, pare că-ți
zic,

C-aci, una lîngă alta, zac ființe vinovate,
Cu victime înfierate de destinul inamic !

Insă dacă chiar lumina pînă sus abia pătrunde

Zgomotul abia s-aude ca un vuiet subteran,

Și multiplele ciocane căror stîncă le răspunde

Cad p-al sării stei de piatră și recad c-un murmur
van.

Eu m-am coborît în ele plin de-a lor înensă taină
Și ca într-un vis fantastic le-am parcurs și le-am văzut,

Catacombe îmbrăcate într-a negurilor haină,
Cum își prelungesc rețeaua pe sub muntele tăcut.
Zgomotul de voci confuze pare ș-azi că-l aud încă :
Cîte inimi sfărîmate, Dumnezeule,-am văzut !
Cîte chipuri sigilate de o suferință-adîncă,
Umbre searbăde și triste pe la ochi-mi n-au trecut !
Am văzut și tinerețea în deplina-i bărbăție,
Cu suavele ei forme și cu mușchii ei de fier,
Cu privirea ei în care arde-o stea de poezie,
Ridicînd de disperare pumni nemernici către cer !
În zadar sunt însă toate. Cel ce într-aci o dată,
Vinovat, sau poate numai, dus de un destin barbar,
Inimă, putere, viață, să-și zdrobească singur cată,
Și să lase-orice speranță pentru vecinicie-afar' !
Am văzut și bătrînețea de ani mulți în două frîntă,
Cu o mîină tremurîndă ridicînd greul ciocan
Cum își plimbă împrejuru-i ochii care
te-nspăimîntă.

Ochi în care nu mai arde nici-un simțimînt uman !

Am văzut... și-n taină sfîntă întrebătu-m-am
atuncea,
Ce sunt oare-acele umbre și de ce sunt ele-aci ?
Într-a ocnelor urgie cine-n drept e să le-arunce ?
Și pe-a răului cărare cin' le-a-mpins a rătăci ?
Ce ?... Se naște omu-ntr-însul cu a răului menire ?
Merge el ca să omoare numai pentru-a omorî ?
Ce ?... Tilhar te-ații la drumuri pentru gustul de
răpire ?
Ce ?... N-aștepți pînă ce foamea vine a te doborî ?
Ce ?... Ești vinovat cînd iarna se coboară să

te-nghețe,
Fără s-aibi o bucătură, tu, nici copilașii tăi ?

Ce ?... N-omori și-i lași să moară, pe cînd pot să se
resfețe

Intr-a banului orgie bogătașii nătărăi ?

Dar ce drept mai mult ca ție le-a dat Dumnezeu
sub soare ?

Pentru dînșii-a făcut numai ca pămîntul să dea
rod ?

Imi iei pîinea, — îmi iei viața, și îmi ceri să nu
te-omoare ?

Ești bogat, dar din spinarea bietului popor nerod !

Vai ! Ce-am convenit cu toții a numi societate,

Mult mai demnă ca tîlharii e de-acest cumplit
locaș !

Statul e o ficțiune, iar dreptatea, strîmbătate,

Care duce omenirea dintr-un hop într-un făgaș !

Am văzut... Și taina sfîntă ce deplin mă coprînsese

Își luă spre ceruri zborul părăsindu-mă-ngrozit...

Bolțile lung vuvuiră, facla-n mîini mi se stînsese,

Farmecu-ncetă, ș-afară, fără veste, m-am trezit !

Literaturul, 3 august 1880

FORMELE

(Satiră)

Forma-nghite astăzi fondul, ș-o justiție diformă
Trece-n fața lumii dreaptă, dac-a pus dreptatea-n
formă !

Iar cînd sufletu-ți c-un altul fără preot s-a legat,

Faptul în concubinagiu este-ndată proclamat.

Trebuia în fața lumii să tîrăști acea ființă,

Coram populo, iubirea să-i aduci la cunoștință,

Și cu fruntea înclinată sub betea, s-o expui

La surise cu-nțelesuri și la poftele oricui !

Trebuia la ofițerul situației civile

S-o mai duci, ca să-și înscrie numele pe vreo trei
file,

Și pe loc, după ce popa *Isaia* ți-a cântat,

Mulțumit să pleci acasă spre a fi felicitat,

Să chemi lumea să mănânce ciocolată și cofeturi,

Să ai prinz de gală seară, ș-alte multe marafeturi,

Și la urmă comedia s-o pecetluiești c-un bal,

Ca să-ți joace toți mireasa în vârtejul infernal,

Iar când, unul câte unul, invitații mi te lasă,

Să rămii cu mama-soacră, sfeșnic neclintit în casă,

Și s-o vezi cum la ureche îi șoptește-ncetinel,

Sub pretextul s-o scutească de surprinderi de-orice
fel

Vorbe multe și mărunte, care-o fac ca să roșească

Veștejindu-i de pe frunte lămâița feciorească !

Singur când te vezi în fine, searbăd, rece, obosit,

„Te iubesc“ îi spui alene, pe trei sferturi adormit,

Și la rîndul ei mireasa, l-acel glas sforăitor,

Fruntea-și pleacă și adoarme pe-adormitul tău

amor !

Iată ce-nseamnă-ntocmai, legiuita cununie,

A societății de-astăzi principală temelie,

Formă ce nendeplinită face din copii bastarzi,

Din femei, prostituate ce-ar fi bune să le arzi,

Și din tații de familii, ce de forme s-au scutit,

Monștri de nerușinare, oameni de disprețuit !

Dacă treci la tribunale, spre-a lăsa căsătoria,

Găsești iar că și-n dreptate forma-și are-mpărăția

Astfel că îți pierzi averea dac-o formă vei scăpa

Sau de-a drept ajungi la ocnă între vii a

te-ngropa

În armată este formă, în dreptate este formă,

În biserică tot formă, și-n gazetării — reformă.

Formă în căsătorie, în virtute formă iar...

Forma este-n fruntea lezei, fondul este la dosar !
Trebuie să naști în formă, dacă vrei să porți un
nume ;

Trebuie să mori cu formă, dacă vrei să pleci din
lume ;

La intrarea ta în viață, trebuie ca să-ți plătești

Toate taxele intrării, că de nu, te păcălești.

La ieșirea ta de-asemeni, fără formă nu se iese,

Că ș-acolo ai de plată atestate de decese !

Însuși eu, poet prin suflet, înșirînd aici aceste,

Fără ca să cuget, poate, jertfesc formelor funeste,

Și umblînd pe-a lui orbită, globul nostru vagabond

Poartă astfel în spinare forme de-oameni fără
fond.

Literatorul, 15 martie 1881

NOAPTEA DE APRILIE

Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am
iubit ?...

Un moment ! Și-n el o viață de un secol am trăit !

Pentru tine ce-am fost însă ? Tot ce-ai fost și
pentru mine.

Un capriciu de o clipă pe-ale inimei ruine !

Iată tot. Fără-ndoială, noaptea, c-o vei fi uitat

Și te miri de întrebare precum însumi sunt mirat ;

Unul ș-altul, de atuncea, multe nopți avem
de-acele

Ca să ne-amintim de toate, este foarte-adevărat !

Dar secretul întrebării, cunoscut inimei mele,

Nu é-al meu să-l dau pe față, și-ți rămîne a ghici

Pentru ce aceste vorbe vin pe buze-a-mi rățăci :

„Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am iubit ?...
Un moment !... Și-n el o viață de un secol am trăit !“

Eram tineri deopotrivă, visători ca Poezia,
Grațioși ca Tinerețea, dulci ca două sărutări
Care-aprind pe buze rumeni ale dragostii-mbătări !
Tu în arte, eu în versuri, ne-ncepuserăm solia,
Viitoru-n fața noastră surîdea, și între noi
Sta capriciul molatic ; iar deschis pentru-amîndoi
Se afla Musset pe masă. Mai ții minte, spune-mi
oare,

Frazele armonioase din poema-ncîntătoare,
Cînd perdelele alcovei tresăreau ? Cînd Rolla mut,
În beția cea din urmă sta cu sufletul pierdut !
Marion, pe-ale lui brațe, o copilă ! cumpărată
Pe preț d-aur, de la mă-sa se zbătea nevinovată !...
O ! De ce n-am fost ca Rolla și ca el să fi făcut
A-mi fi noaptea cea din urmă noaptea ce-am
păstrat în minte ?...

Cîte suferințe astfel nu mi-aș fi cruțat, și cît
N-aș dormi acum de bine printre murele morminte,
Unde scapi de scîrba lumii și de-al traiului urît !

Spune-mi, draga mea... Mă iartă că era să-ți zic pe
nume !...

Poți să fii cu o femeie, dar de ești un om de lume,
Trebuie după aceea, doamnă, ca să-i zici, și eu,
Care fac din lume parte, ca un om cu manieră,
Pot să sar pe ici, pe colo, cîte-un gard din drumul
meu...

Însăși le-ai sărit adesea... Să sar însă-o barieră...
Nu e-n gustul dumitale și nu poate fi-ntr-al
meu !...

Doamna mea, dar. Mai ții minte ?... Eu nu uit
nimic... Încît
Focul ce ardea în sobă parcă-l văd. Tușeai
p-atunce
Și credeai că Moartea, grabnic, are-n groapă să
te-arunce :
Ea luă amorul nostru și se mulțumi pe-atît !
Este-adevărat, desigur : Nu făcusem jurăminte
Ca să ne iubim o viață cum se face-obicinuit !
Un capriciu de o noapte are altfel de cuvinte
Și, cu toate-aceste, o clipă cît un secol ne-am
iubit !

Luna nu era în ceruri ca s-o am de mărturie,
Și-nchizîndu-și somnoroase ochii lor pătrunzători,
Stelele nenumărate de pe bolta azurie
Dormeau duse prin văzduhuri sub o grea manta de
nori !

Ușa chiar era-ncuiată. Iar pe ulița deșeartă
Cîțiva nătărăi de frunte se luaseră la ceartă,
Atrăgînd de la fereastră pe un curios gardist,
Care, strîns la cataramă, în mondiru-i de cazarmă,
Dup-o lungă sărutare, auzise-n casă larmă...
Precum vezi, n-am nici un martor, și e lucru foarte
trist !...

Lemnele trozneau sub flacări și se-ncovoiau în
două,
Însă în cenușă mută de atunci s-au prefăcut,
Că de-ar ști ca să vorbească revenind la viața
nouă,
Multe-ar mai putea să spună ele, care ne-au
văzut !

A ! de n-ai uita nimica din momentele trecute,
Dacă noaptea de aprilie ți-a rămas în suvenir,

Cînd bunul trai e ținta la care se aspiră,
Cînd orice este nobil ne lasă reci și muți,
Cînd fruntea și-o ridică toți oamenii căzuți,
De ce nu e putință s-adormi pe neașteptate
Și tocmai peste-un secol, nembătrînit d-etate,
Să te deștepți prin farmec la viață și lumină,
Călcînd într-un nou secol pe-a vechiului ruină !

Nu plîng pe-o soartă crudă ce-n veci mă
urmărește :

O inimă ce simte o dată se zdrobește !...
De mic Fatalitatea în cartea ei m-a-nscris
Să trec prin astă lume cum trece un proscris,
Dar plîng că nu văd cerul ce-n ochi se oglindește
Prin ochiul Omenirii la inime transmis !
De cîte ori în taină, creînd o lume-ntreagă,
Distrug pe cea reală, rup lanțul ce mă leagă,
Și pentru alte zile mă simt că sunt născut :
Familii, țări, fruntarii, le șterg prin cugetare,
Și ridicînd pe tronul-i familia cea mare,
În patrie comună văd globul prefăcut !

Simțiri mici și înguste din epocile noastre,
Destule generații în scutecele voastre
Le-ați înfășat, și ele, tot prunce au rămas :
Al secolului nostru cu secolul din urmă
Voi sunteți compromisul spre-a face un nou

pas ;...
Făcuțu-l-ați ?... Răspundeți, căci secolul se curmă
Și celălalt de-acuma ridică al său glas !

Ah ! inima de lacrimi mi-o simt atît de plină ;...
În locu-vă, răspunsul, sunt ele care-l dau !
Mai mult ca totdeauna povara ne înclină
Și se refuză pîine acelor care n-au !
Mai mult ca totdeauna pămîntu-acesta mare

Nu poate să hrănească pe toți cîți a născut,
Mai mult ca totdeauna, nimic e-o cugetare,
Ș-o frunză e poetul de crivățe bătut !
Săracul și bogatul n-au loc l-aceiași masă
Ș-aceiași atmosferă pe univers apasă,
Schimbarea nu există decît în proceduri ;
De sunt zimbiri pe buze, în suflete sunt uri ;
Disprețul covîrșește pe-acela ce nu știe
Că lumea este-o casă de joc de stosărie
În care se despoaie prin orișice mijloc
Și că se-ngăduiește să aibi prin pozunare
Cărți bine măsluite spre-a face bancul mare,
Destul să nu te prindă vreun altul mai excroc !

Eu nu visasem lumea, desigur, precum este,
Și cînd mă deștept astăzi ș-o văd fără de veste,
Îmi vine cîteodată să mă ascund, să fug,
Sau singur, fără milă, zmintit, să mă distrug,
Să nu mai văd lumina din cerul plin de soare,
Și haina vieții-n zdrențe s-o lapăd la picioare !

Sărmani copii ce încă la sîn de scumpe mume
Zîmbiți acestui soare, neștiutori de lume,
Voi, care-aveți un suflet umplut de bunătate
Și care-aveți să pierdeți acea virginitate
De cugete-aurite din inimi inocente,
Nentelegători încă de-aceste lungi lamente,
Cu frunți mult mai senine c-al cerului azur,
Cu suflete curate ca focul cel mai pur,
De e ș-a voastră soartă ca să intrați ca mine
În cercul unui haos de inimi în ruine,
Închideți ochii voștri ;... Muriți ; nu mai intrați ;
Veniți curați în lume, ieșiți din ea curați !

Ce ?... Plînsul mă înneacă și nu mai am putere
Să-năbușesc în mine accentul de durere
Cînd mumele m-ascultă c-o tristă-ncremenire,
Privindu-și copilașii cu inima-n privire !
Ce ?... Dragile ființe să moară ?... Înapoi !
Mori tu, poete searbăd, cu drojdii amărîte,
Din care pornești lumii neîmpăcat război !

Să mor !... Zilele mele sunt astăzi hotărîte...
Nenorocite mume, e prea târziu să mor !
Dar dac-acea femeie ce-n pîtecile sale,
În zilele-i frumoase de glorii triumfale,
Cînd supunea destinul c-un zîmbet răpitor,
Ursită-a fost să poarte pe bietul visător,
O ! dac-acea femeie ar fi putut să știe
Ce soartă pregătindu-și îmi pregătește mie,
Nu ar fi fost mai bine cu mîini nendurătoare
Să mă omoare-ndată și-apoi să se omoare !

Societate crudă, acuzatoare vecinic,
Sunt mulți care lumina cerînd-o l-al tău sfeșnic
S-au ars, ș-ale lor inimi ca niște urne sfinte
Păstrează-abia cenușa din mii de simțăminte,
Sunt mulți care-n mijlocu-ți și-aduseră junetea,
Ca să-ți împrăpăteze cu dînsa bătrînețea :
Tu, absorbînd degrabă prinoasele pe rînd,
Te-ai folosit de ele și i-ai privit căzînd,
Și-n loc ca să-ntinzi mîna victimelor simțirii,
Ai rîs. — Fatale timpuri ! Cînd plînsul nu excită
Decît rîsul ironic sau mila ipocrită.
Asupră-vă : planeze blestemul Omenirii !

Literatorul, 30 martie 1880

POEZII

De ce ca norii cei de iarnă
Ce vin pe cîmpuri ca s-aştearnă
 Lungi strate de zăpadă,
Se strîng pe unele frunzi june
Nori viforoşi, sumbre furtune
 Ce se-mbulzesc grămadă ?

Ori nu mai este-n ceruri soare,
Şi-n lume viaţă rîzătoare
 Misteruri şi amoruri ?
Ce patime-i însufleteşte ?
Vrun vis nebun îi urmăreşte
 Cu vecinicile-i doruri ?

De sunt nebun, voiesc să-i apăr,
Că-n ochi au fulgere ce scapăr'
 Schintei de poezie,
Şi nu e rar să se întîmple
Să poarte-o lume între tîmple
 Pe care să n-o ştie !

Cu ei vorbesc frunzele-n cale,
Cu ei şi apele pe vale,
 Şi bolţile albastre !
Iar dacă au un corp de tină,
Cu sufletele în lumină
 Plutesc mai sus de astre !

De suferinţi, ei sunt exemple,
Cînd mor li se ridică temple
 Şi falnice statuie !
În viaţă însă duc o cruce ,

Pe care toți se-ntrec s-apuce
Să-i răstignească-n cuie !

Și nu e-n stare suferire
Ca să-ntrerupă-a lor menire
Și nobilă, și sfântă !
Lor nu le pasă de năpastii ;
Zîmbesc pe margini de prăpastii ;
Iubesc, mîngîie, cîntă !

Cîștigă pîinea lor prin trude ;
Nenorociții li sunt rude,
Copii, li sunt orfanii ;
Ii recunoști fiindcă-i latră
Toți cîinii ce-au hrănit în vatră,
Toți cîini, toți dușmanii !

Cu cerul care le zîmbește,
Sunt curcubeul ce unește
Sărmana noastră lume !
„Poeti“, în valea cea de plîngeri
Lor li se zice, însă, „îngeri“
E-n ceruri al lor nume !

Literatorul, 11 mai 1880

INTR-UN ALBUM

Am văzut frumoasa țară
Cu eternă primăvară,
Cu miros de portocali,
Cu Veneții și cu Rome,

Cu casteluri și cu dome
Care-n lume n-au rivali !

Am călcat țărina-i sfântă
Ce de secolî se frămîntă
Sub atîția pași profani,
Și ca Brutus, sărutînd-o,
Sărutai în ea, călcînd-o,
Pe strămoșii mei romani !

Ca și Cezar, Rubiconul
L-am trecut, cînd trecui Ronul,
Și în falnicu-mi ocol,
În triumf mă purtă banul,
Îmi deschise Vaticanul,
Mă urcă la Capitol !

Plin de-o epocă trecută
Și de-o fală dispărută,
Am intrat și-n Coliseu,
Ș-am privit prin cugetare
Lupta cruntă dintre fiare
Ce se da-n onorul meu !

Iar purtînd pe frunte laur,
Bînd Falerno-n cupe de-aur,
Ca Musset am banchetat ;
Însă, nici pe drumul mare,
Nici prin funduri de pahare,
Inima nu mi-am uitat !

N-am uitat-o... E la mine...
Și tot bate... rău sau bine...
N-ar mai bate nicidecum !
De aceea, lîng-o floare,

O voi pune la-nchisoare,
Să rămîie-ntr-un album !

Literatorul, 15 martie 1881

MÎNGÎIEREA DEZMOȘTENIRII

I

Din averea strămoșească astăzi nu mai am nimic,
Jefuit de cămătarul cel sfruntat și fără milă.
Nu-i rostesc mîrșavul nume : să-l rostesc îmi este
silă ;
Nici nu scriu aceste versuri ca să-l bat ori să-l
urzic,
Că și-a-ntins Dumnezeu dreapta de acum a-l
apăsa ;
Și de-mi smulg aceste versuri dintr-a inimei
durere,
Nu regret c-am pierdut astfel o zadarnică avere :
Deznodarea soartei mele este tot în mîna sa !

II

Regret albia-ți frumoasă, Amaradie iubită,
Regret piscurile tale coperite de păduri,
Dulcele murmur din moara ce umbla neostenită,
Văile misterioase, adîncite și obscure ;
Casa de pe muchia verde, cu obloane colorate,
Pomii cei sădiți de tata și iubitele lui flori,
Cărțile ce-i erau scumpe, și armele-i cele-adorate
Și portretul său pe care eu am plins de-atîtea ori !

1

N-am putut nici chiar portretu-ți, umbră scumpă,
Am plecat cu mîna goală, fără-n urmă a privi !...
Soarele de dimineață cînd pe ceruri se ivi,
A văzut călcîndu-mi pragul, ca stăpîn, un venetic !
Mi s-a spus c-au plîns moșnegii cei în slujba
Dumnezeu să le dea bine, și atunci cînd vor muri,
Flori și frunze să le facă pe mormînt a-nmuguri,
Și în urmă să le plîngă fii din strănepoți iubiți !

IV

A ! de cîte ori de-atuncea, timpul cel de altădată,
Nu l-am rechemat în minte să-mi revăd copilăria,
Cînd juca la umbră hora, veselă şi cadenţată,
Care prăfuia-ntr-o clipă, de prin curte, bălăria ;
Hora cea cu sălbi de aur şi zavelci muiate-n
fluturi,
Hora-n care, p-ici, pe colo, se primeau, se dau
săruturi
În a frunzelor şoptire, în a dragostii poveste !

V

Paștele cu ouă roșii sub același scump cămin
Ne strîngea pe toți copiii din oricîtă depărtare,
Ne-aștepta cu masa-ntinsă, tata-moșu, mama-mare,
Și țărani înaintea ne ieșeau cu ploști de vin !
Tata, ce ne ducea-n brațe, mama, ce ne răzgîia,
Ne-nclina pe a lor mîină, mîina lor sărutam dulce ;
Cînd venea la urmă seara, ne duceau ca să ne culce,

Dar cu păr de-argint, bătrînii, și în somn ne
mîngîia !

VI

Mi-a rămas adînc în minte noaptea Paștelor cea
sfîntă ;
În bisericuța văii mă revăd și parc-aud
Vocea preotului care, leturgiile le cîntă
În memoria celui ce-a-ndurat martir mai crud !
Lumea-n cerc îngenuncheată stă ș-ascultă în
tăcere,
Sute de lumînările se aprind însă treptat,
Iar cocoșii deodată vestesc ora de-nviere
Și biserica răsună de „Christos a înviat !“

VII

Vai ! S-a scurs de-atunci o vreme ! Multe Paște au
trecut,
Pragul sfintelor biserici n-am călcat de nu țiu
mintea !
În blestemul tinereții am rîs chiar de cele sfinte,
Iar cu zilele răpuse, chiar pe tata l-am piedut ;
Am pierdut chiar amintirea inocenței de-altădată,
Dar de cîte ori sosește învierea lui Christos,
Ca-ntr-acea bisericuță mă simt iar religios
Și îmi sufăr a vieții sarcină împovărată !

VIII

Tot ce-aș vrea ca mîngîiere într-a mea
dezmoștenire

E să mi se țină-n seamă că am plîns ș-ăam suferit ;
 Bun că m-am născut în lume și că lumea
 m-a-nrăit !
 Urgisit de cer și oameni, le-am răspuns prin
 urgisire !
 Am fost paria-n mijlocul țării mele. M-am luptat
 Corp la corp cu traiul zilnic și cu soarta
 nempăcată,
 Sub a căreia sandală inima-mi însîngerată
 Chiar și astăzi e strivită, fără-nvins a mă fi dat !

Lătorul, 10 august 1880

CÎNTEC DE RENĂȘTERE

A muri este prea lesne :
 Dreptu-acesta l-avem toți,
 Însă toți n-au drept la viață :
 Ce e greu e a trăi !

Secole-napoi ! Un altul
 Are locul ca să-ți ia
 Și deviza lui e sacră :
 „Drept la viață pentru toți !“

Care-a fost a ta, răspunde ?...
 Lumea toată-ai despărțit
 Ș-ai trunchiat-o-n două taberi :
 Cei ce au și cei ce n-au !

Jos cu taberile tale :
 Toți s-avem că toți muncim !

Și pământu-acesta mare
Să dea roade tuturor !

Literatorul, 15 iunie 1880

NOAPTEA DE SEPTEMBRE

(La muză)

Atunci cînd după zile de lungă așteptare
Îmi apărui deodată zîbind, sufletul meu,
Crezui că ești un înger, de pace și scăpare,
Trimis să mă rentoarcă la bunul Dumnezeu.

Tu nu erai un înger, cerească nălucire,
Dar cugetu-mi atuncea la pace se-nvoi...
Ți-am dat a mea junie, mi-ai dat a ta iubire
Și scepticul îndată de cer nu se-ndoi !

Mi-ai zis : Poetul are o misiune sfîntă...
El trebuie să creadă și n-am mai cercetat.
Poetul e o harpă : nu cugetă, ci cîntă
Chiar el nu se-nțelege, dar este ascultat !

Prin lumile luminei se-ntraripă să zboare
Și-n urma sa deșiră frumoși mărgăritari,
Pământu-n depărtare îl lasă sub picioare
Și-mbrățișează totul cu aripele-i mari !

Și m-am suit atuncea în cerurile mute,
Și cerurile mute atuncea mi-au vorbit,
Eternul în tot locul vibra pe întrecute,
Iubită nălucire, de ce m-ai părăsit ?

În sufletu-mi de tânăr era-ntuneric mare,
Eram ca și o barcă lipsită de cârmaci,
Veniși, făcuși lumină ! Suflași, și c-o suflare
Făcuși să-ntindă pînze vîslașul nedibaci !

Prin funii, făcuși vîntul să treacă-n armonie,
Și fiecare notă zbura pe cîte-un val,
Priveam... și fermecată, cereasca Poezie
Îmi surîdea voioasă șezînd pe-un verde mal !

În jurul bărcii mele, un stol de nereide
Venea ca să se joace cu părul riurînd,
Aș fi putut chiar cerul atuncea a-l desfide,
Cu cerul eram însă, și cerul mi-era blînd !

Zîmbeam la orice rază venea să mă mîngîie,
Eram senin și vesel și Orient și-Apus,
Și sufletu-mi întocmai ca fumul de tămîie
Pe-o notă de-armonie se ridica în sus !

Furtuna de atuncea gemu trecînd pe mare,
Catartele de trăsnet cu zgomot s-au zdrobit...
În voia soartei mele lovind cu nendurare,
Cerească nălucire, de ce m-ai părăsit ?

M-a dus desigur vîntul la maluri și pe mine,
Dar inima din pieptu-mi de stînci s-a sfișiat,
Și nu mai cred acuma în rău, și nici în bine...
În portul disperărei furtuna m-a băgat !

În lume de-am fost, însă, ursit de-o crudă soartă,
Să am sfîrșitu-acesta, de-aș face orișice,
Mai bine-ar fi fost poate să-mi lași simțirea
moartă...

Cînd poți vorbi cu vorba, cu inima de ce ?

Ai dat tu oare viață la inima-mi copilă
Spre a putea mai bine să sufere-ntr-o zi,
La nimenea să n-afle nici crezămînt, nici milă,
Și-n van de suferințe să-ncerc a o păzi ?

I-ai dat tu oare viață, dintr-însa spre a face
Femeia cea de uliți ce n-are vrun secret,
Prostituata vilă, ce plînge pentru-a place,
Bacanta despletită l-al traiului banchet ?

Și facla unor gînduri atîta de funebre,
Pe loc ce se aprinse de ce să n-o fi stins ?
Căci lacrimile-aceste, de-ar rămînea celebre,
Și tot era mai bine în groapa rece-ntins !

Încăi de-aveam pe lume vreo altfel de menire,
Încăi de-aș putea zice și eu că am trăit !
Dar nu ; n-am trăit încă, și-n scurta-mi viețuire,
Abia mi-e dat a zice, atîta : „Am iubit !“

O ! Muză, vezi acuma cum viața mă doboară !
O ! Muză ai fost crudă favoarea ta să-mi dai !
Ai zîmbet de sirenă și sărutări ce-omoară,
Pe cînd, nici imortale de-ajuns, pentru morți n-ai.

Literatorul, 26 octombrie 1880

ÎNȚIIUL VÎNT DE TOAMNA

(11, 9 și 5 silabe)

Ieri a suflat înțiiul vînt de toamnă,
Ș-a doborît pălitele foi,

Ieri a suflat, iar recea lui suflare
A străbătut și-n noi.

Cădeau mereu cu freamăte de jale,
Și deșteptau din ramuri căzînd
A presimțirii vrajă fioroasă
Ce-am adormit cîntînd.

Iubita mea, să ne-așezăm sub ramuri
Și să privim la cer amîndoi,
Iar Dumnezeu ne va face-o coroană
De veștejite foi.

Literatorul, 9 martie 1880

DUPE MIEZUL NOPTII

Un vis e viața : o știu, s-a zis ;
Ca mîine, moartea o să ne culce ;
Dar încai viața, de e un vis,
Să facem visul oricît de dulce !
Aidem ! E noapte, și două sună !
Amor, petreceri, veniți, c-aci
Femei și tineri cu toți s-adună :
Cioc-cioc, pahare, — buze, cip-ci !

Fantastic luna urcă pe cer...
Parfum de roze plutește-n aer...
În orice frunză e un mister...
În orice piepturi patimi să-ncai !
Vărsați Cotnarul și Drăgășanul...
În sănătatea celor de-aci !
Trăiască-amorul ! Trăiască banul !
Cioc-cioc, pahare, — buze, cip-ci !

Uitînd nevoie, grijă ş-orice,
Hai să ne rîdem cu toţi de soarte...
De ris sunt multe... de plîns nu e
Nici pentru viaţă, nici pentru moarte !
De ţineţi însă tocmai a plînge :
Sticla să stoarcă lacrimi-aci !
Vesel, rubinu-n ea să răsfîrînge !
Cioc-cioc, pahare, — buze, cip-ci !

Moartea, chiar Moartea, dacă-ntr-o zi,
Ar vrea degrabă să ne cosească,
Fără-ndoială, spre-a ne trezi,
C-ar fi silită să-ngăduiască !
Ei ! Şi atuncea... totul se poate...
Am îmbăta-o poate aci...
Deci pentru-a-i pune beţe în roate :
Cioc-cioc, pahare, — buze, cip-ci !

Literatorul, 2 decembrie 1880

NOAPTEA DE IUNIE

Musset a cugetat-o sorbind a ei răcoare
Şi stelele de aur din cerul luminos,
Şi tainica natură în falnica-i splendoare,
Şi tot ce se-ntrevede în haos, sus şi jos,
Şi tot ce este-n suflet ca sfîntă inspiraare,
Şi tot ce este-n creier ca vis sau cugetare,
Şi tot ce este-n inimi ca patimi ori simţiri,
Pe cînd, pe rînd, veniră tu dulci insufletiri
S-alunece pe harpă-i, încet, ca o suflare
Ce-mprăştie prin aer parfum de trandafiri ;
Musset a cugetat-o, dar el n-a scris-o. Oare

Voi-va astăzi Muza din ceruri să coboare,
În mantia-i eternă de aur și de-azur,
Și tocmai de la Sena, ce curge maiestoașă,
La Dimbovița noastră, îngustă și tinoasă,
Să facă să revibre divinel ei murmur ?

Și noi avem desigur un cer curat și-albastru
Și inime voioase și inime-n dezastru,
Și noi avem în aer parfum și melodii ;
Avem pe Heliade ; Alecsandri, un astru ;
Avem Bolintinenii cu sfinte rapsodii ;
Avem Depărățenii, precum și Franța soră,
Avut-atâtea genii apuse-n auroră,
Dar ce n-avem, desigur, sunt suflete să salte,
Sunt limbi ca să vorbească cu vocile înalte,
De-aceia care cîntă și mor necunoscuți,
Pierduți pentru-omenire și țara lor, pierduți !

A ! Tu plîngeai amarnic, poete al durerii,
Atunci cînd a ta voce invidii provoca,
Dar tu aveai cu tine lăstarele puterei,
Căci mîndra tinerime mereu te invoca.
Cu tine n-aveai tronul, indiferent la toate ;
Un Ludovic cel mare în Franța nu domnea ;
Dar tu aveai aceea ce nimeni n-are poate :
Amici care să plîngă cînd sufletu-ți plîngea !
Femeia răspunsese la sacra ta iubire,
Bărbatul răspunsese la amicia ta,
Și cîntecele tale zburau la nemurire,
Și nimeni nu le uită și nu le va uita !

Tu n-ai murit de foame în trista ta cădere,
Și n-ai văzut în lacrimi pe mumă-ta-n durere,
Prin cîntecele tale născuși neatîrnat,
Și Muza ta duioasă poet te-a consacrat,
Dar ea totdeodată nu zise : „Mergi, poete,

Să fii numai ca martor l-a zilelor banchete
Și-o viață dureroasă în lume să tirăști“...
Iar cînd voia să fie de lauri coronată,
În taină să se-ncline pe fruntea-ți inspirată,
Puteai în candelabre s-aprinzi ca s-o primești,
Făclii nenumărate, sub care să pălești,
Cu tîmpla rezemată de mîini, o-ntreagă noapte,
Și pînă despre ziuă s-ascuți ale ei șoapte,
Ș-apoi s-adormi de somnul ființelor cerești !

Puteai, după voință, s-alergi în lumea mare,
Veneția să-ți cînte o dulce inspirație,
Prin sîlile dogale voios să rătăcești,
Să zbori pînă la Lido în neagra ta gondolă,
Cu fruntea luminată de-o sfîntă-aureolă,
Și plin de o iubire eternă, să iubești !
Să-ți pierzi orice iluzii, ș-amorul să-ți rămîie
Spre cer ca să se-nalțe ca fumul de tămîie,
Și-n nopți melodioase de august ori de mai,
Nou înger, pe-aripi late, să zbori pînă la rai !

Puteai lingă Rachela, cu inimă deșartă,
Dar nobilă prin suflet și nobilă prin artă,
Să uiți a ta durere și vocea să-i ascuți,
Și mult mai sus de secol, rîzînd de calomnie,
Să te ridici deodată pe brațe de adulți,
Vărsînd în a ta urmă torente de-armonie,
La care să se-nchine dușmanii cît de mulți !
Puteai, rîzînd de versuri la front aliniate,
Să țeși o nouă pînză de rime zdruncinate,
Și-ntr-însa să amesteci real cu ideal,
Făcînd pe a ta Muză în clipă să creeze
Taverna-n care vinul să curgă ca un val,
Alături cu palatul în care să viseze
În mijlocul orgiei vrun nou Sardanapal !

Pe Malibran, în care vibra melodioasă,
 A îngerilor voce din doma radioasă,
 Puteai s-o faci celebră, cîntînd pe-al ei mormînt,
 Și-n Rolla, de la ceruri, să cazi pîn' la pămînt.
 Iar fata să-și deșire cu mîna ei roz-albă
 Monedele de aur cuprinse într-o salbă,
 Și dindu-le lui Rolla, acelui desfrînat,
 Să-i zică : „Ia-le, du-te, și joacă-le, căci poate,
 Norocul să se schimbe precum se schimbă toate !“
 Dar Rolla să-și golească paharu-nveninat,
 Să-și dea a lui suflare cu ziua ce se-ngîină,
 Și înger, ca și demon, prin nume să rămînă !

Sublim poet, ca mine tu n-ai trăit în lume,
 Să simți indiferența cum vine să sugrume
 Din inimile noastre, cerescul simțimînt,
 Ce sparge închisoarea-i de humă, ca să zboare
 Spre tot ce este rază, schintei, parfum, splendoare,
 Spre tot ce te ridică în cer de pe pămînt !

Ai suferit, desigur, dar niciodată încă,
 Oriunde te conduse destinul tău incert,
 Tu n-ai murit de foame, ca palidul Gilbert,
 Și patria-ți, — ingrată fiind, — ți-a zis : „Mă-
 nîncă !“

Cîntași cu toate-acestea un imn de-amărăciune,
 Sarcasmele rînjinde pe buze-ți se-ntilnesc,
 Dar spune-mi oare-atuncea, izvor de goliciune,
 Ce trebuie să facă acei ce flămînzesc ?
 Cînd iunie surîde cu nopțile-nstelate,
 Să cînte sau să moară, cînd și tu n-ai cîntat ?
 Să plîngă, sau să ridă, cu buze descleștate,
 Cînd ție, și condeiu din mînă ți-a picat ?
 Să cînte ?... Pentru cine ?... Să moară ?... Pentru
 cine ?...

Și cine stie, oare, în moarte de e bine ?...

Să plîngă ?... Însă plînsul provoacă rîsul azi...
Pe cît ai să verși lacrimi, pe-atîta ai să cazi !
Să rîdă ?... Dar tot omul o rană are-ntr-însul...
Să rîdă însă ! Rîsul provoacă singur plînsul !

Literatorul, 8 august 1881

PLAPUMĂ ȘI CĂPĂȚII

Unul naște, altul moare, unul ride, altul plînge,
Însă-al omenirii noastre lung și nesfîrșit alai
Se-nvîrtește împrejurul unui singur scop în lume :
Bunul trai !

Bestia, după atîtea veacuri cîte mai trecură,
Peste **spirit predomină** ca și-n ziua cea dintîi ;
Ce-mi tot spuneți vorbe late : „Patrie și liber-
tate“ !...

Plapumă și căpătii !

Literatorul, 3 august 1880

DEZASTRU

De-ați văzut vreodată flori întredeschise
Strălucind în roua tainicelor zori,
Lacrămele mele nu sunt acea rouă
Și în piept port numai vestejite flori !
De-ați văzut amorul cu ale lui vise
Cum de gene-atîrnă albi mărgăritari,
Lacrămele mele sunt de-o apă nouă :

Ele-și au sorgintea în dureri amari ;
Dau afar' ca riul peste al său vad,
Și de-mi curg pe față, pe inimă cad !

II

Viața mea odată era ca o mare :
Pînzele Speranței o cutreiera ;
Vecinic nebătută decît de zefire,
Insulă-n mijlocu-i inima-mi era ;
Ca s-o-mpodobească, creșteau plante rare.
În parfumul căror însumi am crescut,
Dar înălțînd marea, voci de pustiire,
Insula-ntr-o stîncă azi s-a prefăcut !
Mi-a rămas din toate : cugetele reci,
Contemplînd dezastrul cu niște ochi seci !

Literatorul, 11 mai 1880

NINGEA...

Ningea... Ningea pe părul ei
Albi fulgi, albe schintei ;
Ningea... Ningea, dar o ninsoare
De flori mirositoare !

Și cum era senin pe cer
Și raze prin eter,
Și-n inima-mi tremurătoare
Era senin și soare !

Literatorul, 9 martie 1880

VIORISTUL

Nu l-ați cunoscut ! prin lume a trecut ca o nălucă,
Înclinat pe-a sa vioară cu un dor nespus de
ducă !...

Intr-o noapte viforoasă sub fereastră-i m-am oprit,
De-armonii cerești răpit,
Și zărindu-i chipul palid la lumina unei lampe,
Chipul îmi aduse-aminte serafimi din biblici
stampe,
Ș-ascultai zburînd prin vifor cîntecu-i expirător,
Ca un freamăt lung de aripi dintr-al îngerilor
zbor ;

M-atrăgea o simpatie tainică spre a-l cunoaște,
Și păstrîndu-i amintirea printre alte scumpe
moaște,

Întîmplarea vru odată să cunosc pe viorist,
Să-i strîng mîna de artist !

Se plîngea adeseaoare c-a născut strein pe lume :
Fruntea sa nu se-nclinase pe-albul sîn al unei
mume !

Muma sa era vioara și amanta sa, tot ea,
Pe-amîndouă prin arcușu-i le plîngea și să
plîngea !

Dorul ca să aibi o mumă trebuie să fie mare
Dacă locul să i-l ție însăși arta nu e-n stare.
Într-o zi pe-a sa vioară îl găsiră mort ; mereu

Cît l-am plîns știu numai eu,
Și pe piatra funerară, după ultima-i voință,
S-a înscris : „E trist în lume ca să n-aibi nici o
ființă,

Nici un suflet să-ți asculte cîntecul expirător,

Nici un freamăt lin de aripi dintr-al fingerilor
- zbor !"

Literatorul, 15 martie 1881

HINOV

Sfărimături de urne — oriunde —
lespezi de marmoră mari
sub care zac atîți legionari,
iată Hinovul ; — în el s-ascunde
potopul de secolî ce-a curs.

Călcînd această țărînă mută,
văd ce nu vedeți voi :
umbrele-acelor eroi
ai căror urmași suntem noi ;
și stînd în valea tăcută,
îmi rîd de ritm
și de-orice reguli îmi rîd ;
ritmul meu e zgomotul
ce-l fac cu zalele lor.

Îi văd... s-arată : sculatu-s-au toți
de sub pietre...

Trec —

Trec sute ; iată-i : de-oțel le e coiful,
lat era românul în spete,-ondulat
avea părul ; puternic brațul.

Roma veche întreagă
se-nșiră pe dinaintea mea :
Consuli,

proconsuli,
matroane, copile, liberi —
Roma veche întreagă :
pontifeci, apoi, și vestale,
flamini,
saturnale. —
Salutare, eternă stea,
pe-aceste țărături pribeagă.
Tăceți, o ! versuri deșerte...
Și tu, la pământ, poete ; —
trec Caesarii —
sărută pământul acesta :
e sfânt.

Literatorul, 17 februarie 1880

DE-AȘ FI SCRIS...

De-aș fi scris pentru cei morți,
Morții s-ar fi deșteptat !
Am scris însă pentru vii,
Și ei nici nu s-au mișcat !

Ei vorbesc despre simțiri,
Și de-un egoism obștesc,
Inimile ce-au rămas
Cu durere să zdrobesc !

Morți, ieșiți din gropi afar' !
Locul vostru e-ntre noi !
Vii, intrați în locul lor,
Gropile sunt pentru voi !

Literatorul, 23 martie 1880

CALUL ARABULUI

Arabul căzuse în aspră robie,
Mușchioasele-i brațe legate era...
El n-o să-și mai vadă nici cort, nici soție,
Nici larga pustie
Ce-n veci treiera !

Și turcii-l vor duce cu dinșii-n cetate,
Și sclav ca să fie va fi destinat,
Și pînă ce-n pieptu-i un suflet va bate,
De-un dor ce abate
Va fi dominat !

Iar calul său falnic, ușoară nălucă,
Ce-n fugă să-ntrece cu paserea-n zbor,
Și ce, la săgeată, — nainte apucă, —
În dar o să-l ducă
Sultanului lor !

L-această gîndire, de lacrimi pîraie
Revarsă-a lor undă pe negru-i obraz !...
Toți dorm ; numai luna plutește bălaie,
Scăldată-n văpaie
Pe-un nor de atlas !

Lumina-l ajută și calu-și zărește,
Dar trist, la o parte, ședea priponit,
Cu ochiul său negru părea că-i vorbește,
Părea că-l jelește
În dor adîncit !

Arabul atuncea, pătrunș de simțire,
Pe brinci să tîrăște s-ajungă la el ;
Mișcat de-o înaltă și dulce gîndire,

Spre-a lui mîntuire
Lucrează cu zel !

Cu dinții apucă priponul cel tare,
Îl mușcă, îl roade și-l rupe,-n sfîrșit :
Deschisă îi este pustia cea mare,
Cu albă cărare,
Cu sîn împietrit !

Dar calul atuncea, de brînele-i late,
Cu gura-l ridică, mișcat de-al său dor,
Prin noapte, cu dînsul, fantastic străbate,
Nimic nu-l abate
Din falnicu-i zbor.

Și-n tropotul mare, trei zile gonește,
Cînd, iată că-n zare albește un cort,
Arabul e-n viață, și calul sosește,
Dar vai, cînd s-oprește,
S-abate jos mort !

Telegraful, 2 octombrie 1870

TEMPLUL BOGAȚIEI

Colos enorm de piatră, maiestuos, splendid.
Cu zece porți înalte, ce-n fața-i să deschid,
Ai crede că încape printr-insele oricine,
Și-n grabă ca să intre o-ntreagă lume vine,
Dar cînd ajungi la scara palatului de morți.
În găuri să preschimbă înaltele lui porți,
Și intră numai omul ce-ndoaie-a sa spinare,
Avînd să se tîrească mai multă-ndemînare !

Dunărea, 14 iulie 1870

LA SUFLET

O ! Suflet, sparge-odată îngusta-ți închisoare
Și scutură-te-odată de lutul pămîntesc,
Ce-ți pasă dacă-n valea de vecinică plînsoare
Mai sunt și mai trăiesc ?

Ce-ți pasă dacă sufăr lovit de-o crudă soartă ?...
Ce-ți pasă de injurii la cari sunt supus ?...
Ce-ți pasă ca pe-o frunză răstriștea de mă poartă ?
Tu ești și rămii sus !

Literatorul, 28 septembrie 1880

ASUPRA MORȚEI UNUI ADVOCAT

Era să-l plîng, căci îl iubeam,
I-am fost amic și mi-l credeam !
Dar cînd să-l plîng, am cugetat,
C-a mai murit un avocat !

Familia, 29 ianuarie 1878

INMORMÎNTAREA ȘI TOATE SUNETELE CLOPOTULUI

(Armonie imitativă)

Un an, — dînd d-ani, leag-an d-an, — d-ani vani
D-atunci, un lanț întreg s-a format,
D-atunci de cînd în groapă-a intrat !

Un an, — dînd d-ani, leag-an d-an, — d-ani vani
D-atunci un lanț întreg s-a format !

Din turn prelung și vibrător svon,
Prin limbi de clopot sunete da ;
Undă-n ochi lacrimi, pe feți undă !
Din turn prelung și vibrător svon
Făcea mișcat om d-om a să da !
Undă-n ochi lacrimi la tristul ton,
Undă, — undă, — undă, — undă !

Literatorul, 11 mai 1880

LUPTA ȘI TOATE SUNETELE EI

(Armonie imitativă)

Țip — trîmbițe. Țepeni pe cai, cavalerii
Răriră-ale rînduri. Redesteptat-a
Titanica frunte a munților antici
Sunetul repede. — Tobe bat ; — tabăra
Arboră flamure splendide ! — Soarele
Pòleie armele-armatelor. — Zgomotul
Urcă, semnalul de luptă, lovitura
Tunului dîndu-l. — Pe loc fac foc flintele ;
Trapăt scadroanele și se amestecă. —
Gloanțele ciuruie-n piepturi și sabia
Șuieră. — Piepturi de piepturi se sfărîmă,
Coifuri de coifuri se țandără. — Inima
Bate pe inimă, și-mbrățișările
Nu se dezlănțuie pînă ce sufletul
Zboară printr-însele. — Stînga vrășmașilor

Fuge-n dezordine. — Steagul pe Grivița
Filii. — Tunetul tunului duduie...
Bun drum, obuzelor !... Drum bun victoriei !
Tunetu-obuzelor este : Renașterea !

Literatorul, 13 aprilie 1880

DESTINUL

Se zice că Destinul stă-n mîna omenească...
Aștearnă-și fiecare de vrea să s-odihnească...
Medaliile, însă, au vers, ca și revers...
Muncești și mori de foame... Stai trîntor, faci
palate...

Numească-l muritorii, Noroc, Fatalitate,
Cu tălpile-i gigantici apasă-n Univers !

În cale ne stă vecinic privind la orișicare...
Și-n clipă, de voiește, te face mic sau mare...
Puternic fii ca Cezar, că el te face mic ;
Fii mic, că te ridică să fii atotputernic ;
El singur este mare, iar omul e nemernic,
Nemernic și nimic !

Precum să duce fulgul oriunde vîntul duce,
Oriunde hotărăște, — acolo ne conduce !...
Să rîdem sau să plîngem rămîne neschimbat,
E surd și nu ne-aude ; e orb și merge-orbește,
Zburînd pe dibuite, înaltă, fericește,
Coboară nencetat !

Aşteaptă-l cu răbdare sau tremură de frică,
De vrea, el te scufundă, de vrea, el te ridică !
Vırtej fatal, te bagă în cercu-i de oţel,
Şi, facă-ţi fericirea, sau chiar să ţi-o sugrume,
Pe faţă puie-ţi risul, sau dorul s-o consume,
Te ţine-nchis în el !

Intemeiază tronuri şi pe-altele sfărîmă :
Un fulg e omenirea în mîinile-i de-aramă !
Cu regi şi cu popoare să joacă nemilos !
Adeseori ridică la culmile de stimă
Un suflet fără aripi, un corp mînjit de crimă,
Şi-adeeseori Virtutea rămîne tristă jos !

În cartea sa fatală pe toţi înscrişi ne are :
Pe cerşetorul gîrbov şi pe-mpăratul mare !
Şi toţi deopotrivă în faţa lui rămîn !
Dar el, de sapă-adesea şi dreptilor mormîntul,
Încăi au şi monarhii ce stăpînesc pămîntul,
Într-însul un stăpîn !

Ghimpele, 6 iunie 1876

UNUI UNCHI

(Epigramă dupe Marţial)

Vrei să ieşi ?... Îţi calc în urmă... Rîzi proteste ?...
Rîd asemeni ;
Cînti vreodată ?... Te aplaud... Faci la versuri ?... Ți
le-admir...
Te crezi tînăr ?... Îţi zic tînăr... Cupidon ?... Sustiu
că-i semenî,
Încît, zău, de-aşa palavre cum le pot tăia mă mir !

Pentru gusturile tale sunt servil pînă la-njosire...
Dar cu ce m-aleg din toate mă întreb adeseaori ?...
Ce e drept, dup-a ta moarte, îmi tot spui de
moștenire...
C-o să-mi lași moșii și case în deplină stăpînire...
Foarte bine : lucru-mi place ; nu doresc mai mult ;
dar mori !

Poezii, 1882

LA HARPA

I

Precum în gol un sunet nu dă nici o vibrare,
Astfel și de pe harpă zburînd a mea cîntare
Nu poate-n acest secol să afle un ecou ;
Dar tu, de tainici versuri, o ! harpă dezmiardată,
Urmează-ți al tău cîntec, căci dînsul în veci cată
A fi pentru alți secol melodiș și nou !

II

Șoptească vîntu-n frunze c-ajunge pentru tine,
Agățe-se iedera de ziduri în ruine,
Murmure valul mării c-un zgomotos tumult,
Sau tremure pe crinuri mărgăritari de rouă
Și trestia plăpîndă mlădie-se în două,...
Tovarășă iubită, ce trebuie mai mult ?

III

A dimineții rază cu florile-i de aur
Nu prețuiește oare mai mult ca un tezaur ?
Și vîntul cel de seară cu freamătul său lin
Nu este armonia din cornul nemuririi,
Ce vine să vibreze ca vocea fericirii
Oprind pe buze-un geamăt și-n suflet un suspin ?

IV

A ! Nouă nu ne pasă de inime-mpietrite,
De epoce perverse, de suflete-njosite,
De secolii în cari ne naștem și trăim !
Planăm mai sus de lume, căci noi, umblînd prin
tină,
Cu sufletele suntem în raze și lumină
Și ne începem viața atuncea cînd murim !

V

Să fie pe cer soare, ori trăsnet și furtună,
Și-n ziua cea mai sumbră și-n noaptea fără lună
Alunecă pe harpe suflări dumnezeiești,
Trăsare-n valuri marea și vîntul le îngîină
Și scuturînd de pe-aripi a traiului țărînă
Călcăm peste oricare necazuri pămîntești.

VI

Ați auzit vreodată șoptind printre ruine
Acele voci multiple ce nasc de taină pline
Ciocnindu-se de bolta arcadelor sonori,
Aci tihnite-ntocmai ca unda liniștită,

Ș-aci răzbumbătoare ca marea înăsprită
Izbindu-se-n mînie, cu creștetul, de nori ?

VII

C-acele voci multiple sunt coarde inspirate
Ce fac ca să tresară la tonuri cadențate
Chiar firele de iarbă din văile adînci !...
Accente, cari noaptea, trecînd ca o suflare,
Produce acel lung freamăt vuind din depărtare
Prin scorburile sumbre căscate printre stînci !

VIII

O ! Sunete sublime, pătrundeți pîn' la mine,
Șoptiți-mi fericirea din zilele senine,
Să renflorească încă junețea-mi apunînd ;...
Și azi sunt flori pe ramuri și-n ceruri mai e soare,
Cascade-armonioase și dulci privighetoare
Și tei cari să scutur-în vînturi tremurînd !

IX

Și astăzi mai sunt fluturi cu aripi luminoase
Scăldate-n praf de aur și-n pietre prețioase,
Ce dau ocol luminei din lampe de cristal ;
Și astăzi cerul varsă pe frunzele pălite
Dulci picături de rouă în soare poleite
Cînd ziua își deșiră colanu-i de opal !

X

Văzut-ați către seară o tainică fîntînă
Atuncea pe cînd ziua cu noaptea se îngînă.

Pe cînd, molatic, doarme pîrîu-ntr-al său val,
Încît de-abia se-aude un lîn susur de apă
Și zgomotul ce naște din picături ce scapă
Întocmai ca atîtea mărgele care cad ?

XI

Asemenea și viața, trecînd se scurge-ntr-una,
Și zilele frumoase cad una cîte una
Într-al eternității abis nețarmurit ;
Colanul poeziei tot astfel se deșiră,
Poetul naște, cîntă, iubește, să inspiră,
Și harpa coronează mormîntu-i înnegrit !

XII

Răsună a mea harpă să zbor în alte sfere,
Să las departe-n urmă plăcerile-efemere,
Să mă ridic deasupra acelor nori de-atlaz,
Să merg pînă-n eternul cu lacrimi din stele,
Și să-ntîlnesc în cale-mi cometele rebele,
Iar raze purpuroase să-mi puie pe obraz !

XIII

Nou înger, de-ai vrea aripi să-mi dai, — eu aș
străbate
Cu tine împreună mai sus d-Eternitate !
Aș inhăma la caru-mi planetele pe rînd,
Mi-aș rîde și de oameni și de dumnezeire,
Aș fi mai rău ca Iadul, mai bun ca o zîmbire,
Ș-aș face-o lume nouă din tainicul meu gînd !

Literatorul, 27 ianuarie 1880.

FRUNZĂ DE CHIPAROS

Inima-n piept mi se strînge :
Prin crîngul cel desfrunzit,
De chiciură albă-nflorit,
Crivățul şuieră... plînge.

Frumoasele zile-au apus...
Durerea mea e adîncă :
Renaşte-vor oare încă ?...
Ea pleacă, se duce, s-a dus.

Literatorul, 11 mai 1880

FOCUL SACRU...

Dacă primăvara vine, toţi încep a lor cîntare
Prin a ne vorbi de rouă şi de-a vîntului suflare,
Sau punînd privighetoarea ca să cînte-ntr-un
dafin,

O rimează foarte lesne c-un melodios suspin ;
Fluturii vin mai la urmă, legănaţi pe-aripioare ;
Văile sunt însmăltate, cîmpurile,-ncîntătoare ;
Vîntul cu dulceaţă suflă, paserile ciripesc :
Mii de şoapte, mii de cînturi, mii de flori
ce-mbălsănesc !...

Pretutindenii sunt parfume, crini suavi sau roze
dalbe,

Vorbă ce-a fost născocită ca o rimă pentru albe,
Şi spre culme-a poeziei, ne vorbesc de cîte-un dor,
Ca să bată astfel cîmpii puţinţel şi în amor !
Dacă vine apoi seara, dînşii scot ca din cutie

Stelele nenumărate, plus o lună argintie,
Plus un cer senin, și-n fine, un zefir armonios
Îngînîndu-și a lui voce cu pîriul tînguios !
Iarbă verde ! Aer dulce ! Cer senin ! Biată natură,
Iată tot ce văd în tine ! Focul sacru nu să fură !

Literatorul, 18 mai 1880

TINEREȚEA

Iubesc frumoasa Tinerețe,
 Cu anii săi de flori,
Cu zîmbete pe a sa față,
 Cu ochi schinteietori :
Îmi place fruntea-i coronată
 De poezii ș-amor,
De dulci iluzii cari iute
 Să nasc și iute mor.
Cortegiul său e din speranțe,
 Din vecinice izbînzi,
Și pulbere de aur poartă
 Pe aripe plăpînzi.
Adesea e cutezătoare
 Întocmai ca Icar,
Și pin' la soare să înalță
 În zboru-i temerar !
În totul e insuflețită
 De-al geniului foc,
Și egoismul nu găsește
 În sufletul său loc !
Pe-oriunde trece, răspîndește,
 Ca foi de trandafiri,
Cu miinile-i îmbelșugate,

Idei și dulci simțiri !
Să-i zică orișicum, bătrînii
Pătrunși de reci fiori,
Ce dragă este tinerețea
Cu anii săi de flori !

Literatorul, 20 ianuarie 1880

PRECUM...

Precum înnozi și iar se rup
Lungi șiruri de mărgelă,
Astfel mereu înnod la șirul
Iluziilor mele !

Și-ntocmai ca niște mărgelă
Ades de pe fir scapă,
Încît pe rînd, le văd pe toate
Că jos picînd se crapă !

De-aș izbuti însă vreodată
Să-nșir aste mărgelă,
Colan nemaipurtat de alta
Ți-aș face atunci din ele.

Literatorul, 20 ianuarie 1880

ODĂ LA CONDEIUL MEU

O! condei, în astă lume
Unde sufăr nencetat,
Unde mic și fără nume
Eu cu tine am intrat,
Din pruncie, cu credință,
Pînă astăzi m-ai servit,
Neajuns ori suferință
A ta voce mi-a-mblînzit;
Neavînd altă putere,
Aste versuri îți dedic,
Căci mi-ești singura avere
Și mi-ești singurul amic !

Eu de tine niciodată
Pîn-acuma n-am roșit;
De o viață nepătată
Împreună am trăit !
Persecuții, calomnie,
În picioare le-ai călcat,
Și lovind în tiranie,
Steagul sfînt l-ai ridicat !
Mi-ai dat zile și putere,
Și, crescîndu-mă de mic,
Mi-ai fost singura avere,
Mi-ai fost singurul amic !

În întreaga-ți carieră
Ai rămas neatîrnat,
Și oricare barieră
Înaintea ta n-a stat !
Pentru drept și libertate
Astăzi viu să te dezgrop :
Ca deviză ai : „Dreptate”,

„Libertate“ ai de scop !
Rennoind a ta putere,
Fă-te mare din nimic,
Căci mi-ești singura avere
Și mi-ești singurul amic !

Calea ta este spinoasă,
Dar învinși dacă vom fi,
Într-o moarte glorioasă
Amîndoi ne vom jertfi,
Vei scri ultima-ți cîntare
Și apoi, învins de dor,
Te voi rupe cu-ntristare
Și mă voi culca să mor !
Însă nu... S-avem putere,
O ! tovarășe unic ;
Tu mi-ești singura avere,
Tu mi-ești singurul amic !

Dumnezeu din cer te vede...
Știe scopul tău dorit,
În dreptatea lui te-ncrede
Și vei fi nebiruit !
Dacă-l chemi, el nu te lasă :
El lovește în mîrșavi
Și-n mișeii ce apasă
Pe popoarele de bravi !
Scrie, luptă cu putere,
Fără teamă de nimic ;
Tu mi-ești singura avere,
Tu mi-ești singurul amic !

Scopul tău e sfînt și mare :
A-mblînzi, a lumina,
A-nfrăți pe orișicare,
Orice frunți a-nsenina ;

A plivi din piepturi ura
Și în inime-a sădi
Tot ce are bun natura,
Om cu om spre-a se-ngrădi !...
Înainte !... Și putere
Aibi, tovarășe unic,...
Tu mi-ești singura avere,
Tu mi-ești singurul amic !

Lupta este începută :
Mergi, și nu te turbura !
Dumnezeu din cer ajută
Rău-n vînt a-l spulbera !...
Fără milă, — fără teamă,
Să urmăăm al nostru zbor !...
Pînă cînd oare să geamă
Împilatul muritor ?
Pînă cînd ?... S-avem putere !...
Focul naște din nimic...
Tu mi-ești singura avere,
Tu mi-ești singurul amic !

N-auzi groaznic cum răsună
Tunetul ascuns în nori ?...
Nu vestește vreo furtună
Acel tunet trăsător ?...
E furtună mare, — mare, —
Carnefici ! Îngenucheați !
E poporul în turbare ;
E dreptatea... Tremurați !
Scumpă armă, cu putere,
Azi, în fine, te ridic,
Dar rămîi a mea avere,
Și rămîi al meu amic !

Oltul, 1 septembrie 1874

FILOZOFIA MORȚII

(Toast purtat la un banchet)

Eu nu voi zice Morții c-o voce nențeleaptă :
„Din mersul tău o clipă mai stai și mă așteaptă !“
Să-mi dau a mea suflare, oricînd, sunt pregătit !
În ea e libertatea, și-n viață, e robia...
Cu brațele deschise ne-așteaptă Vecinicia...
Reintri iar în sînul din care ai ieșit !

Ea nu e-ngrozitoare cum unii vor să fie ;
Privirea sa e lină ca bolta albăstrie.
În ea se oglindește întregul Nenceput !
Pe granița lumească e o poartă triumfală,
Și flacăra din preajma-i de patime ne spală,
Iar sufletele noastre le curăță de lut !

De s-află vreun spirit lipsit de-a ei credință,
Atunci e demn de viață și demn de suferință !
A nu mai fi-nsemnează a nu mai suferi !
Pe legea mea ! Mi-e silă să dorm, să beau și iară
Să-ncep același lucru din zi și pînă-n seară,
Să pot trăi, nu însă, să pot a și muri !

Dar ce e după moarte ?... Mai este altă viață
Cînd sîngele s-oprește de frigul ce-l îngheață ?...
Un Nu ca să rostească ce om ar îndrăzni ?...
Și moartea ce e oare ?... — Un somn de-odihnă
sfîntă,

În care, lutul nostru, prin lut iar se frămîntă,
Suprema preschimbare să-și poată înlesni !

Hîrtia dacă arde, cenușă este-o parte,
În fum ușor pe dată cealaltă se desparte ;

Aşa şi corpul nostru din două e-ntocmit :
La lut, rămîne lutul, de flori ca să-l brăzdeze,
Iar gazele prin aer se duc să-nvioroze
Aceleaşi elemente din care au ieşit !

Sfintelor umbre cari-aţi trecut,
Nu, voi prin moarte nu aţi murit,
Trăiţi în totul ce e văzut
Din nevăzutul unde-aţi pierit ;
Al vostru suflet este-n tot locul,
Zboară cu vîntul, arde cu focul,
Se află-n frunza care-nverzeşte,
Şopteşte-n apa ce şerpuieşte,
Respiră-n floarea ce-mbălsămeşte,
În noi trăieşte, trăim într-însu.
Mume cernite, ştergeţi-vă plînsu,
Copiii voştri sunt tot cu voi !

Nu, nu se pierde-n lume nimic,
Nimic nu trece, totul e viu :
Firul de iarbă oricît de mic
Ca şi ţărîna care-o să fiu !
Zadarnic piatra cea mormîntală
Ne ţintuieşte sub umezeală ;
Paseri pe dînsa vin de s-adapă ;
Vîntu-o izbeşte, ploaia o sapă !
Muşchiul o roade, timpul o crapă ;
Cade-n rugină lacăt şi toarte :
Soldaţi ai ţării, mergeţi la moarte,
Veţi fi-n tot locul, veţi fi şi-n noi !

Nu mă voi duce-n iad ca să cat
Pe cîţi din lume nălucă pier,
Şi-n rai îmi pare prea depărtat,
Că-i lungă scara pînă la cer !
Ci-n două viţe tînăr unite

Voi afla inimi îndrăgostite,
Iar în răchite lăcrămătoare,
Poeți cu harpe dezmierdătoare,
Amante june în orice floare !
Mume,-ntr-acele tulpini puternici,
Și în stejarii de munți — eroi !

De moarte să se teamă ființa mărginită
Ce pune, ca să scape de-o vecinică ispită,
Sfârșitul vecinicii l-al traiului hotar ;
Dar dincolo de groapă acei ce pot să vadă, —
De-ar fi pe-ale ei margini și gata ca să cadă, —
Ca mine, pentru Moarte, deșerte-acest pahar !

Presa, 29 noiembrie 1879

A FOST SĂ FIE...

Viața omenească e un torent. — Pe maluri
Cresc flori mirositoare. — În turburele-i valuri
Ades nenorocirea formează-adânci vultori,
Și-n ele vîntul soartei, împinge multe flori
Din cîte-odinioară pe înverzite maluri
Să oglindeau în valuri !

Pe țărmul vieții mele, îmbobocind la soare,
Să înălța de-asemeni, misterioasa floare
De-amor și de speranță, l-al căreia parfum
Cînta privighetoarea prin stuful de pe drum,
Și azi, vultorea-nghite misterioasa floare
Ce-mboboce la soare !

Urzelile-ntocmite de soartă sunt fatale :
Iau floarea sărutată de raze matinale,

Zdrobită, de-o aruncă într-un adînc cumplit,
Precum, cu tot ce poate a fi mai necioplît,
Cucernică, uneşte prin legături legale,
Atîtea Ideale !

Literatorul, 29 iunie 1880

ALBASPINA

Creştea un stuf de albaspină
Ce înflorea voios la soare,
Umbrind o cruce în ruină
Pe valea Grecii răpitoare !

În drum, trăsura ni s-oprise,
Ş-a-propiindu-ne de cruce,
Din florile ce-mbobocise
Şi ce aveau să se usuce,

Rupsei o ramură-nflorită,
Şi cugetai, că chiar în groapă,
Speranţa de-om nedespărţită
Cu omu-odată nu să-ngroapă,

Că de-nsoţeşte albaspină
Pe om, şi-n moarte cu constanţă,
Emblema ei de farmec plină
Nu strigă celor vii : „Speranţă ?“...

Literatorul, 15 aprilie 1881

REÎNTOARCEREA

„Fie pînea cît de rea,
Tot mai bună-n țara mea !”
G. Crețeanu

Soarta care mă gonește
Crucea poate c-o să-mi dea,
Însă dea-mi-o cît de iute...
Voi purta-o-n țara mea !
Salutare, cer albastru,
Văi și dealuri, aer viu !...
Salutare, Românie !...
Mină, mină, surugiu !

Pribegind în țări străine,
Ani întregi am suspinat,
Și din trista-mi depărtare
Sufletu-mi întraripat
Către Dunărea cea lată
Mă făcea ca să reviu ;...
Dunărea mă readuse...
Mină, mină, surugiu !

Recunosc orice potecă,
Orice ramuri, orice flori,...
Patria-mi își desfășoară
Cîmpii vecinic roditori !
Iată punțile de birne,...
Morile, izvorul viu...
Iată crucile vopsite...
Mină, mină, surugiu !

Colo-n zare să ivește
O clopotniță lucind
Și pe culmea depărtată

Vezi o casă înălbind...
Acea culme înverzită
O revăd precum o știu...
Mi-a văzut copilăria...
Mină, mină, surugiu !

Dacă, însă, moartea crudă
Ca să-mi iasă-n drum ar vrea,
Facă-și pofta cît îi place...
Voi muri în țara mea !
Iar pe culmea înverzită
Mă vor duce, mort sau viu...
Salutare, locuri sfinte...
Mină, mină, surugiu !

Poezii, 1882

RASPUNS LA CÎȚIVA CRITICI

(Fragment)

Nu pot să zbor cu voi pe-o rază...
Mi-e frică luna să nu cază,
Să ne turtească împreună,
Că-n iadul cel de grozăvie
Am merge în tovărășie,
Ș-atuncea : Noapte bună !

Dar dintr-a mea junie dusă
În întristarea mea nespusă
Mai am pe neașteptate
Ca să-mpletesc încă ghirlante
Pe fruntea sfintelor amante
Un șir de foi uscate !

Voi preferați în lăcrămioare
Ca într-o baie răcoritoare
Să v-afundați pînă la gît,
Ș-așfel din apa lor căldicică
Să dați afară o cărticică
Bună de leacuri și de urît.

Ei ! Zău !... Voi poate c-aveți dreptate
Și puteți plînge, în libertate,
Dureri pe cari nu le-ați simțit !
Le puteți pune și pe hîrtie...
Lumii ce-i pasă ?... Ce-mi pasă mie ?...
Nu vă voi spune ce-am suferit !
Marturi zadarnici nu vă voi face
A suferinții care-n piept zace,
Adevărata durere tace !
Și-ascunde fața și plînge-n umbră,
O știe numai noaptea cea sumbră,
Care-o-nvelește ca-ntr-o manta !
Încît de visuri, vă cer iertare,
Nu pot să umblu pe nori călare
Cînd pot la dinșii a mă uita !
Ca să bat cîmpii, cum fac nebunii,
Nu să mai poate ca să mă-nvăț...
Alții să umble călari pe băț...
Genul meu este al *Rațiunii* !

Rima din urmă mi-aduce-aminte
C-am pus pe *iune* de trei silabe ;
De la *pășune* venind pe labe
Un critic, însă, mă cam dezmente ;
Urmeze-și treaba, că-i fac hatîrul...
De-o vrea *pășunea* să-și prelungească,
Niminea n-are ca să-l oprească,
Și cal de astăzi va fi catîrul !

Aici desigur că este vreme

A-mi lua seama și a mă teme
C-am început-o cu foi uscate
Și le pui toate amestecate ;
N-am spus nimica despre delire,
Și n-am în versuri nici o simțire,
Ba chiar și șchioape, cînd isprăvesc,
Cu foarte multe mă pomenesc.

Nu e-ndoială, pînă la ceruri
Nici de-astă dată nu m-am urcat :
N-am pus enigme de dezlegat !
În poezie nu am misteruri...
Tot ce-am scris este raționat !
Proză rimată, curată proză,
Că-n cer aş face stranie poză !
Calea de mijloc iar n-am ținut
Dacă-n văzduhuri nu m-am pierdut,
Ș-ar fi fost bine, barim pe-o stea
Ca să-mi iau zborul pînă la ea.
Ș-ajuns acolo, să bat în cer
Un cui de aur sau chiar de fier,
Ca să-mi leg sacul și să mă leagăn ;
Închis într-însul ca într-un leagăn,
Să văd pămîntul stînd la picioare
Și dînd tîrcoale pe lîngă soare,
Iar între soare și-ntre pămînt
Să stau să cînt !

Vînturi turbate găseam destule,
Cîte și-n lume ființe nule !
Raze de stele lesne găseam :
Puteam prea bine să iau un dram !
Praful de aur, oricum, nu strică,
În cantitate mare sau mică !
Destul s-ajungă să poleiască,
Că treci chiar marfă dobitocească ;

Găseam, în fine, un dram sau două
Din aurora cu buzi de rouă,
Și chiar acele comete antici
Care se plimbă cu cozi gigantici
Puteau prea bine ca să-mi dea mie
Dintr-a lor coadă portocalie
Măcar un petec, să-mi înfășor
Gîndul meu vecinic rătăcitor !

.

Poezii, 1882

ACORDURI SFĂRÎMATE

I

Ca marea de-năsprită îmi este întristarea ;
Nemăsurate-adîncuri conține tot ca marea,
Și n-a pătruns vreodată un ochi în fundul lor !
Abia, printre furtună, din bolta de nori plină
Le-a luminat un fulger c-o palidă lumină...
Dar fulgerul a fost trecător !

Corabia Speranții, de pînze încărcată,
Prin apele acele n-a tras cu brazda-i lată
Un drum să strălucească la soare luminat !
Iluzii mincinoase veneau ca să mă-nșele ;
Credeam c-o să sosească, dar rămîneau cu ele :
Spre alte locuri s-a strecurat !

II

Izbită-n veci de soartă, bătută de furtună,
O stîncă-n voia mării să sparge și răsună :
Ecoul lung vibrează de-o plîngere adîncă !
Ah ! inima mea este o stîncă-n vijelie
Pe care-o-mpresoară a tralului urgie
 Și plîng pe sfărîmata stîncă !

De vîrfurile care încă să ține pe picioare
M-agăț ca înecatul cu brațe-ncleștătoare,
Iar ochii înc-o dată mi-arunc la orizon,
Să văd de nu s-arată vreo pînză rătăcită, ...
Și-n van a mea privire, adesea nălucită,
 Aleargă pe valul monoton.

Poezii, 1882

UN BENEFICIU

Plînsese-ntre culise sub roșul ei de scenă...
La casă, se strînsese vreo patruzeci de lei. —
Sărmana, — n-o făcuse natura o sirenă
Ca lumea să alerge la beneficiul ei.
Pe țarmu-nstrăinării răstriștea o zvirlise...
Ea poate că fusese în țara ei, ceva,
Junețea însă trece, și vocea îi pierise,
Și ea plecase, piine, să-și afle undeva.
Bărbatu-său sta-n ușă, cu brațe-ncruciate...
În lupta pentru viață fusese-nvins de mult.
Căzuse, ca și alții, sub lănci nenumărate
Și-l împietrise vocea cumplitului tumult.
Pe stradă, trecătorii grăbeau spre berărie,

Grăbeau spre cafenele, spre cîrciume grăbeau,
Dar nimeni, înăuntru, nu cugetă să vie,
Și, unul dupe altul trecînd, rîdeau, — vorbeau.

În sală s-aprinsese a gazului splendoare. —
Cortina găurită, sub lampe, strălucea,
Iar lojele deșerte priveau, întristătoare,
Spre ușa de intrare, ce-nchisă rămînea.
Parterul cel cu staluri la rînd aliniate,
Întocmai ca soldații pe cîmpul de război,
Abia, pe ici, pe colo, erau împestrițate
De cîteva ființe stropite cu noroi.
Dar ora naintează, și gazul se consumă...
Așteaptă-ntre culise, actori și mașinist,
Cu liberă intrare atuncea într-o sumă...
Cortina se ridică c-un zgomot lung și trist.
Tăcere!... Este Diva, — ridicolă, stîngace,
În rochia-i de mătase ca bobul de porumb,
Salută, — pune mîna pe piept... Mulți rîd. — Ea
tace,

Și-n ochi îi licărește o lacrimă de plumb.
Metalica ei voce deodată se aude,
E clară, însă taie ca sabia de-oțel,
Și strigă, fioroase, vibrările ei crude,
Iar ochii, fără vrere, preumblă fără țel!
Sărmana! A ei voce sonoră și stridentă
E vocea Disperării ce-n sală se lamentă!
Cu note ascuțite ca geamătul suprem,
Și tocmai ca Destinul, nemlădioasă țipă,
Se naltă, se coboară, s-alină, zboară-n pripă
Și pare că rostește un lung și greu blestem.
Blestem! Blestem! Ea cîntă și inima ei plînge...
De flori e coronată și... n-a mîncat nimic.
Destinul împrejurii într-una se tot strînge,
Streină, n-are-n lume o inimă de-amic.

Mizeria e tristă sub zdrențele-i hidoase,
În cârciuma murdară cu mesele soioase,
La searbădele raze din lumînări de seu; —
Mizeria e tristă, pîndind la colț de uliți,
Pătrunsă prin zăpadă de-a viforului sulii,
Cînd pare că s-ascunde sub nori, chiar Dumnezeu!
Mizeria e tristă la poartă de palate
Cînd mîna învîrtește flașnete discordate
În ger, pe cînd copiii fac salturi peste cap.
Mizeria e tristă cînd *mama*-n disperare,
La fiu-n *agonie* privește, și nu are
Nici doctor, nici prieten, nici pîine în dulap.
Mizeria e tristă cînd cazii din înălțime,

Și lumea, — prefăcîndu-ți virtuțile în crime,
Ajungi o biată frunză pe-al stradelor noroi,
Și vezi pustietate în *față și-napoi*.
Mizeria e tristă cînd, bard al țării tale,
Îți dai a ta suflare pe patul din spitale,
Victimă a-nălțimei la care te-ai urcat;
Mizeria e tristă sub orișicare formă,
Căci ea ne degradează, — și-n *bestie*, transformă
Un suflet cît de mare, din corp de semizeu
Sugîndu-ne simțirea ca *groaznică hienă*,
Dar este mult mai tristă Mizeria pe scenă,
În rochie de mătase țipînd :
„Priviți : sunt eu !“

Sărmana zvînturată
Tăcuse, și pe scenă, din scripete lăsată,
Zgrîntînd ca Agonia, cortina-n jos cădea;
Aplauze, de milă, — atuncea răsunară,
Și unul după altul, voios se depărtară —
S-aplaude știură, dar n-au știut să dea.

Literatorul, 11 noiembrie 1881

PROVIDENȚA

Un boier o adusese de la țară. — O-nșelase,
Și la urmă, în noroiul de pe strade-o aruncase !
Își schimbase biata fată, prasă, sapă, casă, port,
Mumă, tată și logodnic pentru-o inimă de mort !
Cum s-ar mai întoarce-acasă când rușinea o

pătează ?...

Ducă-se unde să duce frunza pe un turbur val,
Ea, ce și-a schimbat zavelca pentru-o fustă de percal !
Tatăl său n-ar mai cunoaște-o, pe când mă-sa, ce

oftează,

Dac-ar mai primi s-o vadă s-ar uita la dînsa rău,
Tatăl său nu-i mai e tată, Niță nu mai este-al său !
Văile cele-nflorite n-are să le mai revadă... —

Și ea plînge... — și, desculță, goală-puşcă, prin
zăpadă

Rătăcind prin mahalale, umblă făr-a se gîndi

Încotro are s-apuce, singură și părăsită...

N-are-n București pe nimini, și de dînsul e

zgornită...

Plînge... — Trebuia din vreme lacrimi a răspîndi !

Cîte ceasuri alergase scarbădă și înghețată

Nu să știe, însă noaptea coborîse instelată,

Și la poarta unei case ce avea pe zid un semn,

Căruia de multe veacuri se închină mic și mare,

Crucea, semn de răstignire, iar acolo : „De

vînzare“, —

Biata fată amorțise pe o laviță de lemn !

De la dreapta ei, în albe, și bătînd din aripi late,

Gata ca să zboare-n ceruri, sfîntul inger păzitor,

Pleoapele-i învinețite le-nchidea pe jumătate,

Cînd pe ulița deșartă se ivi un trecător.

Ea-l văzu sub felinare c-o nădejde-ntremătoare...

Apăru-mbrăcat în negru pe zăpada lucitoare
Și, oprindu-se în dreptu-i, ea-l recunoscă pe loc;
Era fața unui preot ce de-a patimelor spadă
Lămurită ca tămâia ce se arde pe altar
De sub barba-i înălbită de a timpului zăpadă,
Strălucea însuflețită de al cerurilor dar!
El deschise poarta curții, și atunci, biata copilă
Zise: — „Mor de ger și foame!“ — Iar cuprins
de-o sfântă milă

Bunul preot, auzind-o, să întoarse către ea:
„Dumnezeu n-o să te lase! Aibi nădejde, fata
mea!“

Și rostind aceste vorbe trase poarta dupe dînsul
Și să zăvori-n odaie ca să nu-i audă plînsul!

Crivățul să ridicase ascuțit pe țuțuroaie
Ce-ătîrnau cristalizate în fantastice figuri
Pe sub strașinile sure încleștate-n crăpături; —
Pleoapele-i să închisese și a lacrimilor ploaie
Înghețase-n gerul aspru pe al genelor lung fir,
Licărind pe întuneric ca mărgele de safir, ...
Înclinîndu-se asupra-i cu un zîmbet plin de taină,
Alb ca marmora la față, sub a negurilor haină,
Îngerul care veghează printre cruci de cimitir
Cu o mină înghețată buzele-i le atinsese
Și părea că-nsuflețirea pe obraz i să stinsese!...
Dar din somnul vecinicieii, care gata sta să-nceapă,
Niște vorbe-armonioase auzi fără-să priceapă,
Și-i părea că e purtată pe aripe de serafimi
Printre coruri de fecioare și de mîndrii heruvim!...
Iar scaldată-n raze de-aur, dintre raiuri auzea!
„Dumnezeu n-o să te lase! Aibi nădejde, fata
mea!“

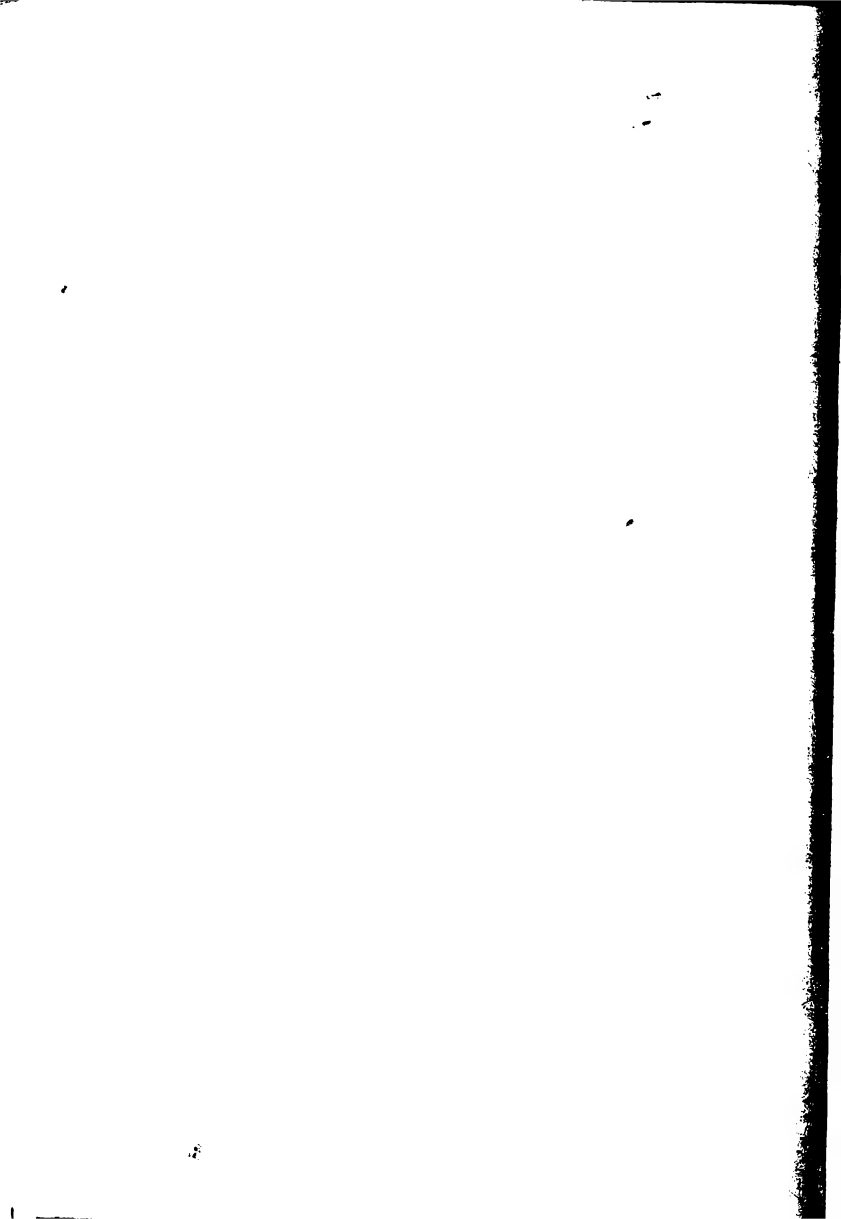
Cînd să deșteptă, sărmana, se afla-ntr-o casă
mare...

O femeie gîrbovită se-nclina asupra ei,
Și văzu lucind la poartă două roșii felinare,
Care trimeteau prin geamuri niște jalnice schintei.

Literatorul, 11 noiembrie 1881

EXCELSIOR'

(1895)

GUZLĂ

Do-mi — sol-lă,
Vesel cîntați din guzlă.

Trăsura la scară s-oprește,
Do-mi — sol-lă,
A zilei regină sosește,
Vesel cîntați din guzlă.

Do-mi — sol-lă,
Apusul e roz și lilă.

Așterneți-i patul degrabă,
Re-do — do-mi,
Mireasa se simte cam slabă...
Voiește puțin a dormi...

Re-do — do-mi,
Voiește. dar nu va dormi.

Frumosul flăcău e puternic,
Sol-lă — sol-lă,
E rîndul acestui cucernic,
Vesel cîntați din guzlă...

Sol-lă — sol-lă,
Tot cerul e roz și lilă.

România literară, 6 iunie 1888

CELE TREI NĂLUCI

Cînd se-ntinde-ă nopței haină,
Dintr-o flacăre de taină
Se arată-n preajma mea
Trei năluci îmbrobodite
Ce au fețele cernite
Ca o zi de iarnă grea.

Le privesc fără-ngrozire
Și ascult a lor vorbire
Crudă ca un cuget rău ;
Cea mai jalnică din toate,
Searbădă pe cît se poate,
Zice : „Sunt trecutul tău“.

Cea de-a doua, tot noroasă,
Dar c-o pace mincinoasă
Scrisă pe obrazul său,
Deșirînd în a ei cale
Ghemul zilelor fatale,
Zice : „Sunt prezentul tău“.

Cea de-a treia, sub o glugă
Bombănește și îndrugă
Fel de vorbe-n graiul său,
Ș-un coșciug ducînd în cîrcă,

De sub glugă geme-o hîrcă :
„Eu sunt viitorul tău“.

Literatorul, octombrie 1893

VALȚUL ROZELOR

Pe verdea margine de șanț
Creștea măceșul singuratic,
Dar vîntul serii nebunatic
Pofti-ntr-o zi pe flori la danț.
Intii pătrunse printre foi,
Și le vorbi cu voce lină,
De dorul lui le spuse-apoi,
Și suspină — cum se suspină...

Și suspină — cum se suspină...

Albeața lor de trandafiri,
Zimbînd prin roua primăverei,
La mîngîierile-adierei
A tresărit cu dulci simțiri.
Păreau năluci de carnaval
Cum se mișcau catifelate,
Gătite toate-n rochi de bal,
De vîntul serii sărutate,

De vîntul serii sărutate.

Scăldate-n razele de sus,
Muiate în argintul lunei,
S-au dat în brațele minciunei,
Și rînd pe rînd în vînt s-au dus.

Iar vîntul dulce le șoptea,
Luîndu-le pe fiecare,
Ș-un valț nebun se învîrtea,
Un valț — din ce în ce mai tare,

Un valț — din ce în ce mai tare.

Literatorul, aprilie 1883

EXCELSIOR

Sub luna plină,
Cu farmecul ce-n jos se lasă,
Oricare coperiș de casă
E baltă de lumină.

Albastra noapte
E toată ploaie argintie,
Un vis de-naltă poezie,
De cîntec și de șoapte.

Din lumi astrale
Magia înfășurătoare
Coprinde în a ei splendoare
A plîngerilor vale.

Sub pulberi de aur,
Sub stele, flori schinteietoare,
Ce griji pot fi predominitoare,
Și ce destin, balaur ?

O ! cer, natură,
O ! Dumnezeu, mister albastru,

M-ai ridicat peste dezastru,
Peste blestem și ură.

Literatorul, 1886

STEPS

I

În zadar, asupritoare, omenirea-naintează,
Stepa largă e și astăzi un domen necucerit ;
N-o despintecă nici pluguri, nici orașe n-o
brăzdează.

Pe sub iarba mătăsoasă, cu talaz nețarmurit,
Se revarsă, fără margini, printre locuri
mlăștinoase,
Și de ceruri se izbește alergînd spre răsărit.

În acea sălbăticie de pustiuri onduloase,
În picioare calc trecutul, corp și suflet mă cufund,
Uit o viață amărită de ultragii sîngeroase,

O renaștere întreagă într-un vis tot mai profund.

II

Și sub aripa ciudată ce mi-o simt trecînd pe
frunte,
Mă revăd băiatul tînăr cu superbē-nsuflețiri,
Blond copil, care cutează preursirile să-nfrunte.

Liberat de-orăsenismul subțiatelor simțiri,
Diezată nu mai țipă nici o voce pătimasă,
Stepa, stepa se îmbracă cu solare răzlătiri.

Verdea papură vuieste pe cîmpia uriașă :
Flori albastre și flori roșii, libelulă și țînțar,
Schinteiază ca-ntr-un cîntec de idilă drăgălașă,

Și întinderea sclipește, și sunt singurul ei țar.

III

Părul meu aprins de soare este tot o schinteiere...
Caldul sînge prin artere năvălește, întetit...
Pentru calul strîns în pulpe sunt sălbatică durere.

De-o năprasnică putere mă resimt însuflețit...
Pe potrivnica fecioară aș turba-o sub plăcere,
Și dușmanul, dintr-o dată, l-aș înfige sub cuțit.

Pe-armăsarul meu de stepă, ca năluca orbitoare,
Trec, vîrtej de aur roșu, de nesip înfășurat,
Și cînd luna stoarce lapte peste iarba șoptitoare,

Stele clare priveghiază cortul meu nemăsurat.

IV

La mînerul unei spade peruzeaua cînd zîmbește,
Radiază o poemă, gînd pe suflet domnitor,
Cînd joci calul în boestru sau cînd pintenu-l
iutește.

Într-o magică splendoare zbori de lume uitător,
Nici săgeata nu te-ntrece și te-avînți
fără-ncetare,
Sub un farmec de himeră, dupe ea următor.
Din real ieșit afară nu mai ești ca orișicare,...
Te-nzestrezi cu mîneci roșii la tunică de satin,
Chipeș, nalt, cu stemă-n frunte, pleci pe visul tău
călare,

Și se uită, și se uită mizerabilul destin.

V

Înainte ! este șoapta ce din toate se ridică...
Printre smîrcuri se deșiră caravana ce pîndești,
Ș-a mongolilor escortă e o stavilă prea mică ;
Mai avută va fi prada decît singur te gîndești...
Melancolică te-așteaptă fidanțata pe confine...
Că purtată fu în suflet vei putea să-i dovedești...

Înstela-vei păru! negru cu o spuză de rubine,
Strecura-vei, între sînuri, diamantul sugestiv,
Pe grumazurile albe lăcrăma-vei perle fine...

Fericirea este, poate, într-un zîmbet fugitiv.

VI

Înarmat cu bărbăția ce-nseta pe Michel-Angel,
Nimicită o vei ține sub triumful masculin,
Vis în care te va crede o-ntrupare de arhangel.

Nentocmind decît un suflet, căci a ta va fi deplin,
Într-o noapte o vei smulge și de mamă și de țară,
Alba lună, dupe dealuri, cînd alunecă-n declin.

Fericită, o vei duce sub un cer de primăvară,
Iar pe ierburile stepei, un palat miraculos,
Îl vei face, ca prin farmec, dintr-o dată să răsară,

Întinzîndu-și umbra-n veacuri enigmaticul colos.

VII

Dar un crivăț năpustește viscolirea lui brutală...
Inspirarea exalează un suspin automnal,
Și pustia înghețată se desfășură fatală.

Viața însă nu-ncetează cursul ei fenomenal,
Din cenușa cea mai rece, izbucnește înfocată,
Se va-ntoarce, se va-ntoarce, strălucitul Germinal.

Și mi-e inima, zadarnic, de răstriște încercată :
Pentru veci, sub deznădejde, nu se poate
mormînta...

E tot raiul de-altădată, e tot cuibul de-altădată...

Ce-a-nflorit, reînfloreste, ce-a cîntat, va mai cînta.

Literatorul, 15 februarie 1892

CU MORTII

Cu viii nu mai am de-a face
De mult,
Și foarte des, cînd totul tace.

Chemînd pe morţi, ce dorm în pace,
I-ascuit.

Din gropi ei vin şi mă-nconjoară,
Ei vin,
Cînd liliacu-n noapte zboară,
Cînd dealu-n umbră se-nfăşoară
Deplin.

Din lumea lor necunoscută,
Răsar,
Şi cînd şoptesc cu voce mută
Poema cea nepricepută
Tresar.

Îi simt pe loc ce au să vie,
Căci sunt
Ca un parfum de vecinicie
Sau ca o flacăre-albăstrie
În vînt.

Pe zidul alb de la odaie,
Urcînd,
Zăresc uşoara lor văpaie
Verzuie, oacheşă, bălaie,
Pe rînd.

Cu totul osebiţi de lume,
Uşori,
Dorinţi, nici griji n-au să-i consume,
Suavi ca nişte dulci parfume
De flori.

Sunt din atome nevăzute
Țesuți,
Ș-amestecați pe întrecute,

Resimt plăceri necunoscute,
Tăcuți.

Iubind simțirea ce mă poartă
Spre ei,
Sunt însetat de-aceeași soartă,
Căci nu se află-n lumea moartă
Mișei.

O ! morți frumoși, veniți într-una...
Cu voi
Nu vine ura, nici minciuna
Să răscolească iar furtuna
Din noi.

Literatorul, octombrie 1883

VIS DE MAI

Spre munți să merg,
În zbor alerg
Cu gândul,
Și trec prin văi,
Pe tainici căi,
De-a rîndul.

Prin rîpe-adînci,
Pe nalte stînci,
Prin sate,
Degrab' zidesc
Să locuiesc
Palate.

Dar tot cu zor
Le și dobor,
Și-n urmă,
Ca Stan ori Bran,
Mă fac cioban
De turmă.

Iar sub alun
M-apuc să sun
Din bucium.
Înalții munți,
Din tălpi, la frunți,
Îi zbucium.

Îndrăgostesc
De-nnebunesc
Pe Rada,
Iar flori, panglici,
I-aduc de-aici
Cu lada.

Întinerit
Mă văd, uimit,
În ciuturi :
Am păr bălai,
E zi de mai,
Sunt fluturi.

Adese iar
Un armăsar,
În pripă,
Mi-aleg pe plac,
Și-n pulpe-l fac
De țipă.

Iar când pe cer
S-aprind și pier

Rubine,
Să fugă-l las,
Fără popas,
Cu mine.

Căci să tot zbor
Un tainic dor
M-apucă,
Neîncetat,
Uitînd, uitat,
Nălucă.

Literatorul, iunie 1883

PSALMI MODERNI

I OH ! DOAMNE

Oh ! Doamne, rău m-ai urgisit,
În soarta mea m-am împietrit :
Rămîn ca marmura de rece...
Să plîng, să sufăr, am uitat.
Am fost un cîntec care trece,
Și sunt un cîntec încetat :
Rămîn ca marmura de rece...
Uscat e tot ce-a înflorit,
Entuziasmul a murit,
Și a mea inimă a-nghetăt...
Am fost un cîntec care trece
Și sunt un cîntec încetat.

Literatorul, 15 iulie 1893

II ȚĂRINĂ

Țărină — suntem toți țărină,
E de prisos orice trufie...
Ce-a fost, în veci are să fie...
Din noi nimic n-o să rămână.
Zadarnic falnice palate
Sunt în pământ rădăcinate :
Nici o pieire nu s-amină.
Despoți, cu frunți încoronate,
Poeți, cu harpe coronate,
Filozofi, oameni de știință,
Păgini, vestiți prin necredință,
Nici o pieire nu s-amină...

Țărină, suntem toți țărină.

Literatorul, 15 iulie 1893

III IERTARE

Iertare ! Sunt ca orice om :
M-am îndoit de-a ta putere,
Am ris de sfintele mistere
Ce sunt în fiecare-atom...
Iertare ! Sunt ca orice om.
Sunt ticălosul peste care
Dacă se lasă o-ntristare
De toți se crede prigonit,
Dar, Doamne, nu m-ai părăsit...

Sunt om ca orice om — iertare.

Literatorul, 15 iulie 1893

IV DUȘMANII

Dușmanii mei se înmulțesc
Și nedreptatea mă-nfășoară...
Abia mai pot să mai trăiesc
De cine n-am lăsat să moară,
Aleargă toți și mă-nnegresc,

Ah ! Viața nu este ușoară.

Literatorul, 15 iulie 1893

V ZBURAM

Zburam pe aripi strălucite...
Copilul cel de altădată
Nevinovat ca și o fată
Neveștejită de ispite,
E azi mocirla noroioasă
Cu adîncime-ntunecoasă
Și cu miasme otrăvite.
Sunt eu de vină, sau nu sunt,
Oh ! Dumnezeuule preasfînt,
Auzi-mi glasul pocăinței,
Redă-mi puterea biruinței,
Refă-mă omul care-am fost
Sau dă-mi obștescul adăpost...

Zburam pe aripi strălucite.

Literatorul, 15 iulie 1893

VI ȘI-AU ZIS...

Și-au zis : — e singur — e pierdut :
Asupra mea se năpustiră...
Onoarea mea o nimiciră,
Am singerat, dar am tăcut.
Mă înjosiră, mă loviră,
Cu mici, cu mari mă răstigniră ;
Din inimă nu mi-au lăsat
Un singur colț nesfișiat.
Frați, rude, toți mă dușmăniră,
Pe cît plîngeam, pe-atît rînjiră,
O țară-nureagă s-a-ntrecut
Să-mi dea venini — și l-am băut.

Dar, Doamne, nu te biruiră.

Literatorul, 15 iulie 1893

VII CÎT AM TRUDIT...

Cît am trudit, cît am muncit,
Și cum nimic n-am folosit,
În lume nu este răsplată...
Dreptatea este blestemată,
Și omul bun nesocotit.
Pe fruntea mea n-am nici o pată —
Zadarnic ! — sunt un osîndit,
În lume nu este răsplată.

Cît am trudit, cît am muncit.

Literatorul, martie 1894

VIII ERAM

Eram puternic împărat :
Prin suflotească poezie,
Prin tinerețe, prin mindrie,
Prin chip de inger întrupat.
Mi se-mplinea orice dorință,
Era o lege-a mea voință ;
Rîdeam de orice dușmănie...
Prin suflotească poezie,
Domneam de soartă nencercat.

Eram puternic împărat.

Literatorul, martie 1894

IX N-AM ÎN CERURI

N-am în ceruri nici o stea...
Soarta mea e soarta rea.
Am pierdut orice credință
Înecată-n suferință,
Am pierdut orice putere
Nimicită de durere ;
Însă viața nu-mi blestem
Și nici moartea nu mi-o chem ;
Fără scop trăiesc în lume :
Nu mai sunt decît un nume,
Nu mai plîng nici nu mai gem,
Iar coprîns de griji amare,
Nu mai sunt decît răbdare...

N-am în ceruri nici o stea.

Literatorul, 1895

X DOAMNE, TOATE...

Doamne, toate sunt prin tine :
Și averea, și puterea,
Fericirea, mîngîierea :
Ce ne trebuie știi bine.
Dai cu dreaptă socotință
Mulțumiri și suferință :
Lui Isus i-ai dat o cruce
Căci știai c-o poate duce ;
Cînd dureri ne dai și nouă
Ne dai plînsul ca o rouă ;
Cînd dai marilor putere,
Nu le dai nici o plăcere,
Cînd dai răilor cruzime,
Dai blîndețe la victime.
Ești puterea înțeleaptă
Și justiția cea dreaptă ;
Fă oricînd ce vrei din mine.

Doamne, toate sunt prin tine...

Literatorul, 1895

XI M-AM UITAT

M-am uitat la fericiți...
I-am văzut nemulțumiți :
E orice zădărnice.
Cei pe care-i vezi în slăvi
Adăpați sunt cu otrăvi ;
Cei trăiți în sărăcie
Plîng pe-a lor nemernicie ;
Cei mai mîndri împărați
Sunt de chinuri zbuciumați ;
E orice zădărnice.

Vai, născut ești să trăiești,
Nencetat să pătimești :
Fii frumos, fii sănătos,
Ești de-același vierme ros ;
Traiul crud și nempăcat
Te sfărîmă nencetat,
Să te soarbă are pripă,
Nu-ți dă pace de o clipă.
Bogăție, sărăcie,
E orice zădărnicie.
Sănătate, tinerețe,
Minte, suflet, frumusețe,
Tot ce-a fost, ce-are să fie,
E orice zădărnicie.
Fiți, trăiți, dar nu doriți...

M-am uitat la fericiți.

Literatorul, 1895

. BUCHETUL

Era un cer umplut de soare
Cînd ți-am adus într-un buchet
Iubirea mea mistuitoare
Și-al inimei adînc secret.
Buchetu-a fost a mea junie,
Și dacă astăzi s-a uscat,
Tu poate nu l-ai sărutat,
Maria mea, Marie.

De veci ne-a despărțit destinul,
O știi și tu, o știu și eu,

Dar cînd iubirea e ca vinul,
Să te dezbeți e greu — e greu.
În orele de reverie,
Dacă ții minte-acel buchet,
Gîndește-te și la poet,
Maria mea, Marie.

Literatorul, 1882

GRÎJA DE MÎINE

De cîte văd, înmărmurit,
Stau ore, zile, fără gînduri,
Și-abia mă-ntreb de n-am murit,
De nu sunt între patru scînduri ?

Dar viața dimprejurul meu
Mă face iar cu conștiință :
Ca să trăiești cînd azi e greu,
Ah ! mîine-abia va fi puțință.

Copiii mei cei preaiubiți,
Cu păr ca grînele din stoguri,
Cu toate-aceste, dorm tihniți
În leagăn moale, sub ploguri.

În traiul care-abia-l încep
Apar oă niște blonde vise.
Nenorocit sunt că-l pricep
Și că-i cunosc orice abise.

Am fost întocmai ca și ei,
În aurita mea pruncie :

Dormiți, dormiți, copiii mei,
Căci inima mi se sfișie.

Literatorul, ianuarie 1987

NOAPTEA DE NOIEMBRIE

*„To die is landing on some silent shore
Where billows never beat, not tempests roar“¹
Garth*

Deunăzi către ziuă visasem că murisem...
Zăceam sub crini și roze, suflare nu aveam,
Și mumă, frați, prieteni, și toți pe cîți iubisem,
Coprinși de-o jale-adîncă plîngîndu-mă-i vedeam.
Intrau în curte cioclii cu fața uscățivă ;...
Călări intrau în treapăt și doi sau trei ostași ;...
Veneau la urmă popii, ca buturii de grași,
Cu pîntece rotunde umflate de colivă.
În albe sovonite sub flori de lămîițe,
Vin fete-nchiriate să-mi țină de panglici ;
Apoi o-ntreagă ciurdă de-orbeți și de lelițe...
Pomană cînd se face, se află și calici !
Dar muzica e gata și popii s-află gata,
Și toți vor să mă ducă mai iute lîngă tata
Ce doarme-n uniformă, gătit ca pentru bal,
Alătura cu spada de-ostaș și general.
Ziarele, chiar ele ! unindu-se, mă rog,
Pe pagina a treia mi-au pus un necrolog.
Discursuri, de-altă parte, turnatu-s-au mai multe.

¹ „A muri înseamnă a poposi pe un tărîm singuratic
Pe care nu-l bat niciodată valuri furioase și unde
nici nu urlă furtuna.“
(Engl.)

Și pare c-o să fie și lume să le-asculte...
„Sărmanul Macedonski, s-a dus, ca o clipire,
Ca rază, ca schinteie, ca vis, — *et caetera* —.
O moarte nendurată a vrut a-l secera
Și muzele vor plînge, rămase-n văduvire.”
Parada, cum se vede, e bine întocmită...
Am popi, jandarmi și fete, iar poarta e cernită,
Spre gloria-mi cea mare, de sus și pînă jos,
Și nu-mi lipsesc discursuri ș-anunțuri prin gazete...
Iar moartea-mi o să facă chiar cioclii să se-mbete,
Spre-a viei propășire ș-al cîrciumii folos.
Sunt mulți ce zic că moartea e lege foarte crudă,
Eu însă, milostivă, aș crede s-o numim :
În contul ei atîția trăiesc fără de trudă...
Și ce s-ar face popii de-ar fi să nu murim ?
Dar doctorii ?... Dar cioclii ?... Dar inima dușmană ?
Dar cei ciți ne mănîncă cu poftă din pomană ?...
Femeia ce ne scaldă ?... Dricarul și trocarul ?...
Dar mulți pe care-n seamă aproape că nu-i bagi ?
Orfanii ce ne-mbracă jiletce și nădragi ?
Dar baba cu tămîia ?... Groparul ?... Colivarul ?...
Dar Raiul, și chiar Iadul, căzînd în faliment
Și depunînd bilanțul din lipsă de-aliment ?
Dar faptul că dădaca, chemată să ne crească,
Zadarnic cu strigoii ar vrea să ne-ngrozească ?
Dar cîte și mai cîte pe care le-am uitat
Venind să ne deschidă al morților palat ?

Coșciugul meu în fine e dat în jos pe scară...
O muzică-l primește cu jalnica-i fanfară ;
În urmă-i se aude suspinul năbușit
Al scumpelor ființe ce-n lume m-au iubit.
În negru, și în lacrimi, prietenii-mi s-arată,
Iar mumă-mea-ntre dînșii apare leșinată,
Pe cînd pornește dricul ș-al lui întreg convoi,
Cu doi jandarmi nainte, cu doi jandarmi napoi.

Și ce ?... E cu puțință ?... Paradă și onoare
 Pe cînd aveam speranța să mor într-un spital ?
 Și ce ?... Se plînge încă acela care moare
 Și nu mai este viața un comic carnaval ?
 Și ce ?... N-au să mă ducă pe masa de disecții ?
 Și ce ?... N-au să-mi împartă cadavrul meu în secții,
 Și n-au să-mi pună oare nici creieru-n cîntar,
 Luînd apoi pretextul de lacrimi și de-afectii,
 Pe groapă au să-mi toarne pietroiul fumular ?
 Dar ce-am fost oare-n lume ?... Ce cugete sublime
 Veniră să mă-nalțe trecînd pe harpa mea ?...
 Ciopînd mereu la versuri, ciopînd mereu la rime,
 Făcut-am ca să plîngă pe cine mă citea ?
 Umblat-am printre stele ?... Urcat-am prin văzdu-
 huri ?
 Chemat-am împrjeuru-mi năprasnicile duhuri ?...
 Și fost-am prins, vrodată, furînd — precum se
 fură —
 Din perlele ce vecinic se cer pentru dantură ?...
 Sau premii academici căzură-asupra mea
 Cu gloria lor falsă și suma lor mai grea ?
 Cîntat-am, la ocazii, așa precum se cîntă,
 Măririi de contrabandă sub masca lui Caton,
 Și-n cele două taberi ce zilnic se frămîntă
 Jertfit-am vreodată la gloriei de carton ?
 Fundat-am oare-n țară Republici dintr-acele
 Prin care-ajung, atîția ! dinastice proptele ;
 Făcut-am oare-n lume ceva — ca să fiu demn
 De astă-ngropăciune, cu muzici triumfale ?...
 Sau poate am prieteni la Bănci naționale,
 Și popii-nfățișează al dragostelor semn ?
 Nimic din toate aceste... Nimic, — din fericire !
 Prietenii ce lasă ai soartei prigoși

Avuți dacă se află sunt numai prin simțire,
Și mor deopotrivă de plînși și de iubiți.

Parada însă trece pe Podul Mogoșoaie
Și-ncepe ca să pice o burniță de ploaie...
Dau fuga trecătorii... efectul e stricat
Și mumă-mea scontase al pensiei mandat
Jertfind o lună-ntreagă din zilnica ei hrană,
Nevrînd ca să mă-ngroape orașul de pomană.
Dar iată că prin geamuri, privind din cafenele,
Pe cînd își beau în tihnă știutele cafele,
Samsarii se întreabă să afle de-a murit
Vrun negustor de bursă or vrun lipsan falit ?...
Pe loc ce li se spune de mine. — își urmează
Vorbirea ce-ntr-un singur cuvînt se însumează :
Cîștigul !... — Epopee de-atîtea mii de ani,
Divină Comedie avînd ca titlu : Bani !
Poemă ce coprinde amor, dureri, plăcere,
Cu Raiul în urcare, cu Iadul în cădere ;
Cîștigul, — ce se-nalță pe-același pedestal,
Moral întotdeauna și vecinic imoral ;
Cîștigul, ce-n picioare călcînd virtute, lege,
Trufaș înaintează spre tronul său de rege,
Și-n templul Bogăției intrînd, triumfător,
În hohotul monedei sub bolte se așează,
Iar galben ca metalul din care se formează
Apasă-asupra lumii ș-o ține sub picior.
Mulțimea, fermecată de falșa maiestate,
Se-nchină umilită l-această zeitate,
Iar sufletul în care pătrunde — ars, — și trist,
Din cerurile nalte, trăsnet e prin noroaie,
Căci aripa-i semeață deodată se-ncovoie...
Se face grea ca plumbul purtînd pe Antichrist.

Parada ajunsese în Strada Franțuzească...
O doamnă din caretă văzînd-o-n drumul său,
Uitînd că e supusă la legea cea obștească,
A pus a-ntoarce caii, zicînd că e semn rău,
Iar alții, în credința că ortu l-am dat popei
Din oftică sau tifos, batistele scoteau
Și, dîndu-se într-o parte, la nas și le puneau,
Crezînd că-i molipsește mirosurile gropei.
Cînd însă Bucureștii, în care-am suferit,
Rămase-n urma noastră în ceață învelit,
Cu turnuri de biscrici, cu teatre și palate,
Cu-ntreaga lui satiră de lux și de păcate,
Cu oameni ce declamă strigînd : Patriotism,
Împinși de-aceleași patimi ș-aceiași egoism,
Cu corpuri fără inimi și țeste fără creieri,
Sub care cîntă-atîția stigleți, ș-atîția greieri ;
Oraș în care zilnic, Dreptatea, în genunchi,
De corbii sugrumării e roasă la rărunchi ;
Prăpastie în care virtutea este-o crimă,
Și crima cea mai neagră, virtute mai sublimă,
Gomoră renăscută, ce poartă-n al ei sîn
Pe lîngă-a ei pieire pe-a neamului român ;
Cînd el rămase-n urmă, zăcînd în jos pe vale
Cu falșa-i bucurie mai tristă ca o jale,
Și cînd, încet, urcarăm costișul inverzit —
Lăsînd pe mîna dreaptă clădirea afumată
Din care-n lumea largă pornisem altădată
Atît de tînăr încă și-atît de fericit, —
Pe marginea șoselei doi oameni s-arătară,
Era un copilandru, era un biet moșneag :
Copilul plin de vicia — bătrînul în toiag,
Și dricul ajungîndu-i căciulile-și luară.
Țăranii nu știu carte, dar dînșii-n drumul meu
Din inimă șoptiră : „Să-l ierte Dumnezeu !“

Era-n apusul zilei și „Stîlpii“ se citise...
Deschisă ședea groapa, coșciugul sta deschis,
Și soarele o rază de-adio îmi trimise,
Spărgînd o clipă norii din naltul său abis ;
O rază înmuiată în cerurile albastre,
Ce-n cale adunase tot focul de prin astre,
Și care-n cimitirul, coprins încet de seară,
Căzuse luminoasă pe chipul meu de ceară.
Dar plînsul răsună : — Momentul e solemn ;
Pe brațe se ridică coșciugul meu de lemn,
Și-n raza ce apune, și-n vîntul ce șoptește,
Și-n jalea ce pe fețe adînc se-ntipărește,
La marginile groapei mă poartă — mă depun...
Pe țărmi vecinicii cu brațe-norucișate
Aștept ca să m-arunce prăpastiei căscate
Din care, cine știe ? voi naște mult mai bun.
Un popă, ce uitase pe piept a-mi pune cruce,
Se uită împrejur-i, o cere, și s-aduce...
Aș vrea să-i pot a-i spune că nu voiesc s-o port,
Că-n viață am purtat-o pe umerii-mi legată,
Ducîndu-mi tinerețea sub dînsa-ncovoiată —
Dar crucea te urmează oriunde — viu sau mort.
Alături cu coșciugul zăcea un sac de oase...
Era un Babel groaznic de craniuri hidoase
Pe care stau șuvițe de păr întărit ;
Iar unul dintre ele, zdrobit de-al vremii dinte,
În lume îmi zîmbise cu fața-i de părinte,
Lăsînd deschisă ușa l-al inimei palat.
Deșertăciune-a lumii !... — O mumă ce-l născuse,
O soră ce pe brațe-i în cîntece crescuse,
Cu cerul și cu raiul în ochii ei de-azur, —
Alăturați prin moarte, — femur lîngă femur,
Și țeastă lîngă țeastă, — un sac îi încăpuse.
’Napoi Manfred și Faust, adînci cugetători,
Fantasme ce-n veghere ședează pînă la zori,

Problema urmărită lăsarăți tot problemă,
Și voi v-ați pus pe frunte o falsă diademă.
Ați invocat pe oameni, ați invocat pe zei,
Urcatu-v-ați prin lumea de umbre și de vise.
Servitu-v-ați de cuget ca punte peste-abise,
Dar groapa vă sfidează, rînjind din fundul ei.
Priviți-o, și răspundeți, de-aveți ce ne răspunde...
Pătrundeți nepătrunsul și spuneți-ne, unde
Ne ducem cînd mormîntul asupra-ne s-a-nchis ?
Un vis e oare moartea ? sau viața e un vis ?
Tăceți ?... Voi nu răspundeți ?... Rămăși fără
cuvînt,
Pe buze v-au scris viermii răspunsul în mormînt.

De tot se înnoptase și lumea cu grăbire
Pe-acasă se-ntorsese — pătrunsă de uimire...
Uimire trecătoare că iată-mă-ngropat
Și omul care cade e repede uitat...
Furtuna cînd pe aripi de vînturi se aduce
Ce-i pasă unei frunze de frunza ce se duce ?
E oare mai puțină verdeață în păduri
Sau umbră mai puțină sub bolți de frunzături ?...
O floare dacă naște și îndată dacă moare,
Se face în grădină un gol pentru o floare ?
O stea dacă lucește stingîndu-se pe loc,
Sunt stele mai puține în cerul plin de foc ?
Natura-și urmărește sorțirea nencetată,
Și steaua ce se stinge și frunza cea uscată,
Verdeață, flori, insecte, și tot ce este viu
Se duc fără să lase o lipsă cît de mică...
Un om dacă dispare un altul se ridică,
Și-n cartea vieții nume se șterg sau se înscriu.

Orășul sta pe vale culcat cu nepăsare...
Pe uliți s-aprinsese lumini de felinare...
Trufia în trăsură, Mizeria pe jos,

Lărgă prin tot oraşul un haos zgomotos...
Şampanie la Capşa beau mulţi făcînd paradă
De golul cel din creieri, de plinul cel din ladă...
Dar uşile la teatru deschise se aflau,
Pe scenă *Muşchetarii* cu zgomot se jucau...
Ce vreţi?... Fe-atuncea vremea era înapoiată,
Cohorte fără număr n-aveam stejari şi brazi...
De scrieri, sărăcia era neasemănată...
Aveam un Odobescu — n-aveam pe cei de azi...
Directorul, în lipsă de iepuri, ca să-mpuşte, —
Din loje, cu mîndrie, făcea vînat de muşte;
Sion, Ventura, ş-alţii, alături dormitau;
Urechii-şi da silinţe tihnit la loc să şeadă...
Vedea cu ochelarii, şi tot nu vrea să creadă...
Coriştii, şi artiştii, ca fiarele urlau...
Era un demn spectacol de teatru, pentru care
Luptaseră atîţia jertfindu-şi a lor stare,
Voind să se înalţe un templu literar
Cu piesele române cusute la dosar.
Era un demn spectacol de-a ţărei propăşire
Să vezi că galeria aplaudă-n uimire
La-ntîia detunare de puşcă sau pistol,
La-ntîiul semn de patos, la-ntîia sforăire,
Înscrise sau nenscrise în fiecare rol.
Cortina cade. — Piesa e foarte-aplaudată...
Dar lojile sunt goale sau date fără plată...
Director peste teatru fiind un vînător,
Mă rog de ce n-am pune şi piese de obor ?
Părerea mea desigur că este-mpărtăşită,
Schinteia de talente fiind înăbuşită,
Şi publicul urmîndu-şi să fie tot ce-a fost :
Făptură nenţeleasă — nici om de duh, nici prost.
Privind cu nepăsare la tot ce se petrece,
Mai rece e ca mine în groapa mea cea rece,
Şi-ndată ce s-arată prin el cîte-un smintit
Ce-ar vrea ca să ridice o voce revoltată,

Povara calomniei, s-o poarte, ca răsplată,
I-o pune în spinare, și totul s-a sfârșit.
Mergi tristă Românie, pe calea începută,
Și voi, iubiți prieteni, petreceți sau cîntați,
Lăsați-mi însă mie odihna cea tăcută,
Lăsați-mi visul morței și nu mă deșteptați.
Ce-mi pasă dacă lumea a fost și e tot lume ?...
Ce-mi pasă de rămîne cum e, și cum a fost ?...
Ce-mi pasă de se-ntreabă sau nu de al meu
nume ?...

Prin moarte cîștigat-am obștescul adăpost.
Și iată... — O suflare ce ramurile-atinge
Se pare că închide la zgomot orice porți,
Și luna se ascunde, și candela se stinge
Pe pietrele-nvechite, pe crucile de morți.
Tăcere !... Este ceasul de negură și taină...
Se-mbracă cimitirul în noapte ca-ntr-o haină...
O rază nu se vede în cer nici pe pămînt...
Aștept cu nerăbdare ca morții să se scoale,
Lăsînd să le rămînă coșciugurile goale,
Dar mut îmi e mormîntul, și mut orice mormînt.
Și ce ?... Nimica încă ?... Nimica decît noapte ?
Nici ciocnete de oase, nici rînjete, nici șoapte ?
Dar oare ce fac morții ? — Să vină ! — Voi să știu.

Gîndind aceste vorbe, vederile-mi senine
Zăreau din fundul gropii, tîrîndu-se spre mine,
Un șir de viermi oribili cu corpul cenușiu ;
Cu toții, pe coșciugu-mi, se urcă sau s-agață...
S-apropie minutul cu dînșii să dau față...
Puterea îmi lipsește să-i calc și să-i zdrobesc,
Și ei, rozînd capacul coșciugului, vorbesc :
„A ! iată, zice unul, e omul ș-a lui fală...,
Priviți-i slăbiciunea sub piatra mormîntală,

Și el a fost în lume întâiul dobitoc !
Mîncă pe celelalte ca lupul într-o turmă...
Mîncat va fi acuma de cele de pe urmă ;
Loc viermilor să intre !“

Și viermii-avură loc...

Intrară cîte unul prin scîndurile roase...
Pe talpa cizmei mele urcau, urcau mereu,
Sudoarea într-o clipă m-ajunse pîn'la oase,
Voi să strig... — Dar somnul cel vecinic este greu.
Mîrșav, deodată, unul, pe buze mi se prinse,
Înfig doi alții-n pulpe mandibulele lor,
Pleoapele la urmă de-un roi îmi sunt atinse...
În ochi îmi intră zece... — Era îngrozitor.
Simții atunci în mine o repede schimbare...
Părea că mă duc înger pe-o dulce legănare...
Lăsîndu-mi învelișul la viermii din mormînt,
Pluteam prin al meu suflet, mai sus de-acest pămînt.

Eram împins de-o forță și tainică și mare,
Și aripe de vultur răpîndu-mă în zbor,
Purtat pe-o rază-albastră, ca raza de ușor,
În casa părintească, muiat în foc de stele,
Intrai pe o fereastră, prin aer tremurai,
Trecui ca o suflare prin părul maicei mele,
Lucii în două lacrimi, și calea mi-o urmaî.
Era un zbor fantastic, un zbor fără de nume,
Ca zborul lui Mazeppa pe calul său legat,
Și treieram pe vînturi, și colindam prin lume,
Purtat pe unde corpul odată mi-a călcat.
Cîmpiile întinse păreau niște năluce,
Și Dunărea un șarpe dormind peste cîmpii,
Tot omul o furnică ce naște și se duce,
Iar munții cei gigantici abia niște copii ;
O pată cenușie în josul meu s-arată,
E marea care vecinic cu pînze e-ncărcată
Și dincolo pe țărnul ce-a fost de zei iubit

Pe care-l încunună naramzul înflorit...

Italia iubită, — primește-o salutare
Cu tainica schinteie a sufletului meu...
În ceață pierе apa și sînul tău mi-apare :
Florența, Roma, Neapol culcat pe lingă mare,
Molatic lazarone dormind — visînd mereu.
Vezuviul în aer împinge zi și noapte
Coloana sa de flacări, coloana sa de fum...
Sorrento scaldă-n valuri naramzii plini de șoapte,
Pompeii lăcrămează la colțul unui drum.
Și-n vecinică lumină mă duc fără-ncetare,
Trec mările albastre și nu mai am hotare...
Munți, dealuri, văi și cîmpuri străbat neobosit
Purtat de-aceeași rază, ușor și fericit.
Orașele sub ochii-mi le văd zăcînd de-a rîndul,
Și unul după altul, mai repede ca gîndul,
Ce zboară ca un fulger pe-o harpă de poet,
Se șterg, fără să-mi lase vreo urmă de regret.
Văzînd aceeași oameni, văzînd aceeași lume,
Urcau pînă la mine aproape-aceleași nume,
Și cînd, la urma urmei, acasă m-am întors,
Asupră-mi începuse uitarea ca să treacă, —
Se uită totdeauna acela care pleacă,
Și firul amintirei se rupe, de s-a tors.
În inimă nu este nici rană, nici durere,
Ca zilnic să păstreze înțîia ei putere,
Si nimini nu rămîne a fi nemîngîiat.
Tot omul află-n viață, în vreme, sau în sine
Puterea ce e-n stare durerea să-i aline...
E lege natura'ă cînd mori să fii uitat.
În groapă, corpul șubred abia îmi putrezise
Și chipul meu cu totul în inimi s-ofilise,
Iar mumă-mea — chiar dînsa ! — mai rareori
plîngea...

Uitare, cît mai iute, mîngîi-o și pe ea !

Din viața pieritoare, trecînd în altă lume,
În viața fără moarte mă duc să strălucesc,
Și fără-a mă-nțelege, și fără s-am vreun nume,
Mă simt cu totul altul și-ncep ca să trăiesc.
Dar cum deschis sta cerul, atuncea, deodată,
Din visul meu de-o noapte un zgomot m-a trezit...
Eram tot om, tot formă, tot lucru pipăit...
Privii către fereastră... — Era o zi-nnorată...
Născîndele ei raze pieziș se strecurau...
Părea că e-n zăbranic natura îmbrăcată,
Și frunzele la vînturi, gemînd, se scuturau.

Literătorul, 3 martie 1882

SUB STELE

În noaptea naltă
Ce s-a lăsat peste natură
Se-ntrezăresc prin frunzătură
Stelare-adîncuri ce tresaltă.

Întregi sisteme
De nebuloase siderale
Răsar din lumile spectrale
Ca ofilite crizanteme.

În sus spre ele
A gîndului mitraliare
C-o uriașă cutezare
Străbate țintă printre stele,

Dar noaptea naltă,
Ce stăpînește neclintită,
Se duce vecinic negrăbită
De la o lume la cealaltă.

Revista independentă, noiembrie 1837

ACȘAM DOVALAR-

În Kars, sub cer cu fund de aur.
Pe cînd e soarele-n apus,
Încolăcit ca un balaur
Pe dupe deal aproape dus :

S-arată-n galbenul ce scade,
Topindu-și fața în azur,
O minaretă cu arcade
Ce predomineste împrejur.

O vezi cu alba-i siluetă,
Ca o fantasmă sub iașmac,
Ce-ascunde forma ei cochetă
Și niște ochi ce nu mai tac.

În micul ei pridvor de scînduri
Apar doi hogi în relief,
Din care unul stă pe gînduri,
Privind în zarea de sidef.

Celalt purtînd pe cap turbanul
Țestu din verde ibrișim,
Psalmodiază *Alcoranul* :
„Alah abkar ! Alah kerim !“

Literatorul, martie 1883

DORMI DULCE

Tu care dormi ești fericit...
Uitînd întreaga ta ființă
Te-ai izolat de suferință...

În mut repaos adîncit
C-ai fost și ești n-ai conștiință...
Tu care dormi, ești fericit.

Dormi dulce — nu te deștepta !
Realitatea, chiar frumoasă,
Pe lîngă vis e urîcioasă...
La bine nu te aștepta,
Căci viața este nemiloasă...
Dormi dulce — nu te deștepta.

Literatorul, 15 aprilie 1893

ÎN RASTRIȘTE

Firește, sunt un biet nebun... —
Cînd lumea e ce este
Trăiesc ca în poveste
Și la nimica nu sunt bun... —
Firește, sunt un biet nebun.

Zadarnic am copii și casă...
Mă simt tot omul de-altădată,
Iubesc pe loc, urăsc îndată...
Fatalitatea mă apasă...
Zadarnic am copii și casă.

Dar orice sunt, așa cum sunt,
Tot am o mîngiere :
E tainica plăcere
De-a ști că merg către mormînt,
Și sunt acela care sunt.

Literatorul, 15 martie 1893

ÎN ARCHANGEL

În Archangel e o fată
Cu ochi lungi, cu gene lungi,
Nu poți chipul să-i alungi,
Însă astfel de ciudată
Ca-n Archangel nu e fată.

Cu ochi lungi, cu gene lungi,
Zilnic rîde, zilnic cîntă,
Veselia ei te-ncîntă,
Însă ea goleşte pungi
Cu ochi lungi, cu gene lungi.

Zilnic rîde, zilnic cîntă,
Ți-ai da viața pentru ea,
Însă viața nu ți-o vrea,
E și drac dar e și sfîntă...
Zilnic rîde, zilnic cîntă.

România literară, iunie 1888

CÎNTEC

Aș vrea să plec la drum mai mare.
Dar nici pe jos, nici de-a-n călare
Și nici cu carul cel de foc,
Ci c-o trăsură ferecată,
De zece cai în șir purtată...
Hi-hi ! Hi-hai ! într-un noroc.

Cu surugii pe deşelate,
Ce trec vîrtej prin şapte sate,
Hăind, mînînd, gonind cu foc,
Şi să m-opresc la han de vale
Ca să pîndesc o fată-n cale...
Hi-hai ! Hai-hi ! într-un noroc.

De surugiu dau o sfînţuică
Şi bez ciocanul cel de ţuică
Cu cît m-o duce mai cu foc ;
Dar pentru fata cea subţire
Păstrez coala un pumn de lire...
Hai-hi ! Hi-hai ! într-un noroc.

Curînd, curînd la drumul mare
Să-mi uit de-a vieţii întristare,
Că m-a topit sub al ei foc...
Curînd la hanul cel din vale,
Curînd la fata cea din cale...
Hi-hi ! Hi-hai ! E la noroc.

Literatorul, noiembrie-decembrie 1883

PLECARE

Întindeţi pînzele, băieţi,...
Un vînt subţire se ridică,
Albastra mare se despică,
Pe cer alunecă nori creţi...
Întindeţi pînzele, băieţi,
Un vînt subţire se ridică.

Urcaţi în vîrfuri de catarg
Şi puneţi steagul de plecare :

Durerea mea dacă e mare,
Pământu-acesta este larg...
Urcați în vîrfuri de catarg
Și puneți steagul de plecare.

De unde sunt și cine sunt
Voiesc să uit pe vecinicie...
Ah ! de-ar sufla o vijelie
În valuri s-aflu un mormînt...
De unde sunt și cine sunt
Voiesc să uit pe vecinicie.

Literatorul, 15 septembrie 1892

PORUNCI VERLAINIANE

Cu femeea fii bărbat,
Însă nu și-amorezat :
Cine inima-și păstrează
Nu oftează.

Cupa umpleți-o cu vin
Și îmbată-te deplin :
Numai cine aiurează
Nu oftează.

Facă lumea orice vrea,
Nu zvoni că este rea :
Cine gîndul nu-și trădează
Nu oftează.

Revista școalei, 6 aprilie 1892

LA BESTII

Aveam o pasăre sărmană
Și-ndată ce-i duceam de hrană

Să cînte începea :

Părea

Că pasărea-mi vorbea,

Părea

Atunci că-mi mulțumea.

Aveam în curte un biet cîine,

Îl îngrijisem și-i dam pîine,

Și el, cum mă vedea,

Părea

Cu ochii că-mi vorbea,

Părea

Duios că-mi mulțumea.

Aveam în casă o pisică,

Era sălbatecă de mică,

Dar uneori, și ea,

Părea

Cu ochii că-mi vorbea,

Părea

Că nu mai este rea.

Iubite bestii ce-am avut,

Vă prețuiesc cînd v-am pierdut,

Și-nduioșarea mă uimește

Căci în natură — nencetat —

Din tot ce moare și trăiește

E numai omul un ingrat.

Literatorul, martie 1882

COPIII

Am cinci copii : — Speranța mi-am pus-o în ea
toată

Și cînd se năpustește a cugetelor gloată,
Bătînd din aripi negre precum peste cîmpii
Aleargă corbi de iarnă prin vifore și zloată,
Îmi zic : Am cinci copii.

Am cinci copii, — și astăzi, cumplita nedreptate
Cînd iar mă încovoaaie sub vechea-i răutate
Și voi să intru-n luptă cu clasici miopii,
Înving ale miniei simțiri întăritate
Și-mi zic : Am cinci copii.

Coprinde-mă, răstriște, în umbra ta fatală...
Mi-a fost întreaga viață injurie mortală...
Zdrobiți-mă, puternici călăi de satrapii,
Mi-e mîna dezarmată... Dați ultima năvală,
Sunt laș : Am cinci copii.

Literatorul, 15 iulie 1892

NALADA

Printre verdeța zmălțuită
De flori cu vesele colori
Se scurge apa încrețită
De-ai zorilor fiori.

Iar lingă țarmul cu răchite
Răsare goală pînă-n brîu,

Cu sînuri albe și-mpietrite,
Naiada limpedelui rîu.

Și pe cînd vîntul o sărută
Cu șiretlic de vagabond,
Ea zîmbitoare și tăcută
Își stoarce părul blond.

Literatorul, 1886

APOLOG

Semănătorul printre brazde lăsa sămînța lui să
cadă,
Ș-o parte i-o lua furtuna și paserilor o da-n pradă,
O parte s-așternea pe stîncă și să rodească nu
putea.
Și altă parte pe sub iarba ce repede o-năbușea,
Dar partea ce s-oprea-ntre brazde, c-o însutită
rodnicie
Îi răsplătea puțin la urmă...
— A semăna e datorie.

Album literar, 15 martie 1886

NOAPTEA DE MAI

Astfel : fiindcă apogeul la care sufletul atinge
Cînd poartă cîntece-ntre aripi dă naștere la
răzvrătiri,

Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se va
 stinge
 Și muzele că vor rămîne amăgitoare năluciri ?
 Vestalelor, cînd în picioare altarul vostru s-află
 încă,
 Și primăvara cînd se-ntoarce și astăzi ca și alte
 dăți,
 Și preschimbat cînd nu se află pămîntul falnic
 într-o stîncă,
 De ce v-ați reurca în sfera abstractelor seninătăți ?
 Inchisă dacă vă e lumea, recoboriți-vă-ntre roze.
 Parfumele din mai înaltă reinnoite-apoteoze,
 Și-n noaptea blondă ce se culcă pe cîmpenești
 virginități
 Este floru-mpreunării dintre natura renăscută
 Ș-atotputerea Veciniciei de om abia întrevăzută.
 Veniți : privighietoarea cîntă, și liliacul e-nflorit ;
 Cîntați : nimic din ce e nobil, suav și dulce n-a
 murit.
 Simțirea, ca și bunătatea, deopotrivă pot să piară
 Din inima îmbătrînită, din omul re ajuns o fiară,
 Dar dintre flori și dintre stele nimica nu va fi
 clintit,
 Veniți : privighietoarea cîntă și liliacul e-nflorit.

Se poate crede că vreodată ce e foc sacru se va
 stinge, —
 Cînd frunza ca și mai nainte șoptește frunzei ce
 atinge ?
 Cînd stea cu stea vorbește-n culmea diamantatului
 abis,
 Izvorul cînd s-argintuiește de alba lună care-l
 ninge,
 Cînd zboară freamete de aripi în fundul cerului
 deschis ?...

Vestalelor, dacă-ntre oameni sunt numai jalnice
nevroze,
E cerul încă plin de stele, și cîmpul încă plin de
roze,
Și pînă astăzi din natură nimica n-a îmbătrînit...
Iubirea, și prietenia, dacă-au ajuns zădărnice,
Și dacă ura și trădarea vor predomini în vecinicie...
Veniți : privighietoarea cîntă, și liliacul e-nflorit.

Vestalelor, dacă-ntre oameni sunt numai jalnice
nevroze,
Pămînt și spațiu își urmează sublimele
metamorfoze,
Răsare cîte-o nouă floare, apare cîte-un astru nou,
Se face mai albastru-adîncul, și codrul mai adînc
se face,
Mai dulce sunetul de fluier, mai leneșă a nopții
pace,
Mai răcoroasă adierea, mai viu al stîncilor ecou ;
Mucigăitul smîrc al văii cu poezie se vestmîntă,
Pe prefiratele lui ape plutește albul nenufar...
O mică stea e licuriciul, și steaua este un mic far,
In aer e parfum de roze. — Veniți :
privighietoarea cîntă.

Posomorîrea fără margini a nopților de altădată,
Cînd sufletul pentru sarcasme sau deznădejde
sta deschis,
Cu focul stins, cu soba rece, rămase-n urmă ca
un vis.
E mai și încă mă simt tînăr sub înălțimea înstelată.
Trecu talazul dușmăniei cu groaza lui de nedescris,
La fund se duse iar gunoiul ce înălțase o secundă
Și stîncea tot rămase stînceă, și unda tot rămase
undă...
Se lumineă întinsa noapte cu poleieli mîngîietoare,

Și astăzi e parfum de roze și cîntec de
privighietoare.

Vestalelor, numai o noapte de fericire vă mai cer.
Pe jgheabul verde al cișmelei un faun rustic c-o
naiadă

S-au prins de vorbe și de glume sub licăririle
din cer ;

Columbe albe bat din aripi și visurile vin grămadă,
Iar picăturile urmează pe piatra lucie să cadă...

Băsmesc de vremile bătrîne, cînd zînele se coborau
Din limpezimile albastre, și-n apa clară se scăldau...

Reînviază ca prin farmec idilele patriarcale
Cu feți-frumoși culcați pe iarbă izbindu-se cu
portocale ;

Pe dealuri clasice s-arată fecioare în cămăși de in,
Ce-n mîini cu amforele goale își umplu ochii de
senin,

Și printre-a serii lăcrămare de ametiste și opale,
Anacreon re-nalță vocea, dialoghează Theocrit...
Veniți : privighietoarea cîntă în aerul îmbălsămit.

E mai și încă mă simt tînăr sub înălțimea înstelată...
Halucinat cînd este-auzul, vederea este fermecată ;
Aud ce spune fiul ierbeii, și văd un cer de aripi plin,
M-așez privind în clarul lunei sub transparența
atmosferei

Și-n aeru-mbătat de roze sfidez atingerea durerii
Cu cîntece nălucitoare cum sunt candorile de crin.
O ! feerie a naturii, desfășură-te în splendoare,
Regret suprem al fiecărui în tainicul minut cînd
moare,

Fiindcă tu ești pentru suflet repaos dulce și
suprem.

O ! feerie a naturii, vindecătoare de nevroze,

Ce ne-mbunești fără știință și ne mîngii fără să
vrem,
Regret suprem al fiecărui, desfășură-te în
splendoare
În aer cu parfum de roze și cîntec de privighietoare.
Veniți, privighietoarea cîntă în aeru-mbătut de
roze.

Voind să uit că sunt din lume, voiesc să cred că
sunt din cer...
Vestalelor, numai o noapte de fericire vă mai cer,
Și-această noapte fericită la gîtul ei cu sălbi de
astre
S-a coborît pe flori roz-albe și pe pădurile albastre,
A-ntins subțirile-i zăbranic și peste cîmp și peste
văi,
A-nseilat nemărginirea cu raze de argint și aur
Și o cusu cu mii de fluturi și o brăzdă cu mii de
căi ;
A revărsat peste tot locul dumnezeiescul ei tezaur,
În atmosfera străvezie împăciuirea și-a întins,
Făcu să sune glas de bucium la focul stînelor
aprins,
Făcu izvorul să-l îngîne, pădurea să se-nveselească,
Orice durere să-ncețeze, și poezia să vorbească.
Pe om în leagănul ei magic îl adormi — și el uită —
Cu clarobscur mască uritul și șterse formele prea
bruste,
Făcu să tacă zbîrnîirea adunăturilor de muște,
Și zise dealului să cînte, și dealul nu mai pregetă,
Și zise văilor să cînte, și văile se ridicară,
Cu voci de frunze și de ape, cu șoaapte ce
s-armonizară,
Și zise paserei să cînte, și la porunca uimitoare,
Se înalță parfum de roze și cîntec de
privighietoare...

Iar cînd și mie-mi zise : „Cîntă !“, c-un sîngur
semn mă deșteptă,
Spre înălțimi neturburate mă reurcă pe-o scară
sfîntă...
În aeru-mbătăt de roze, veniți : — privighietoarea
cîntă.

Revista independentă, noiembrie 1887

CASTELE-N SPANIA

De-ar avea norocul să-mi zîmbească
Și să cîștig la loterie,
Aș duce-o viață-mpărătească,
Ascuns să nu mai mă găsească
În timp de ani, ființă vie.

N-aș vrea să am măriri deșerte,
N-am nici-o sete de renume,
Aș înălța mereu concerte
La adăpost de griji și certe,
La adăpost de om și lume.

În colț tăcut de vreo Sahară,
Castel aș pune să-mi zidească,
Și scuturat de-orice povară,
Aș ridica spre ceruri scară,
De-ar vrea norocul să-mi zîmbească.

Ca-n basme masa mi s-ar pune
Și s-ar deșterne tot ca-n basme,
Bucatele cele mai bune
Ar apărea ca prin minune
Pe tăvi aduse de fantasme.

Prin vase de-aur și prin cupe
De cornalină și agată,
De silfi ușori, gentile trupe,
Ar tot turna zburînd în grupe
O ambrozie delicată.

De pe-o terasă înflorită
Privirea mea s-ar pierde-n cale
Sub frunzătura-nchipuită
De soare vesel strălucită
Și schinteind de portocale.

Fîntini de ape săritoare,
Ar răcori-o-n orice clipă
Cu picături nălucitoare
Ce-n urmă-n limpede izvoare
S-ar scurge leneș sau în pripă.

Iar împrejur de-acea grădină
Nimic, nimic decît pustie...
Pustia de nesipuri plină
Precum e cerul de lumină, —
De-aș cîștiga la loterie.

Dar viața în singurătate
Mi s-ar uri și ea la vreme
Și mi-aș clădi atunci palate
Pe lingă țărături populate
De-ale amorului poeme.

Pe lingă Neapol am de știre,
Că e un cuib între verdeață,
Eu l-am văzut în părăsire
Ș-am fost coprins l-acea privire
De melancolica-i dulceată.

Acolo corpul mi l-aş duce,...
Ruina trage la ruină... —
Aş vrea ca moartea să m-apuce
Purtîndu-mi viaţa ca o cruce
Pe-un ţărm frumos de mare lină.

Dar cîştigînd la loterie,
M-aş face ca şi alţii poate,
Şi preschimbat prin avuţie
N-aş mai căta o vizunie,
Ci aş voi să gust din toate.

Atuncea poate-n gînd mi-ar trece
Să ţin în lume tren şi casă,
Să am bufoni cu tivge sece
În contul căror se petrece
Şi paraziţi să am la masă.

Să treier podul în trăsură,
Să-mi rîd de suferinţe grele,
Iubindu-mi singura făptură,
Pentru stomac şi pentru gură
Să fie ţinta vieţii mele.

Oh ! simt, oh ! simt că avuţia
Pe om îl face rău să fie,
De-mi cîntă-n suflet poezia,
Să cînte-o face sărăcia... —
N-am cîştigat la loterie.

Literatorul, 5 mai 1882

ORCHESTRĂRE

Superbe note din pian
Ca o fanfară se revarsă...
Ah ! arsă, inima mi-e arsă
De soare etiopian.

De pe viori fiori încet
Prin aer torc mătase fină...
Ah ! plină, inima mi-e plină
De-o suferință de poet.

Dar cobza sună înfocat ;
Divini țigani cu ochii galbeni,
Cîntați, căci încă mai am galbeni
Să uit ce încă n-am uitat.

Lumina, 1 mai 1894

NOAPTEA DE MARTIE

Trebuia într-acea noapte ca să sufle vîntul rece,
Ca să viscolească-afară, ca și azi, neapărat,
Iar copacii printre crivăț la pămînt să se aplece
Cînd mă-mpinse-n astă lume pîntecul ce m-a
Maica-mea, de-a lungu-ntinsă, de-abia scăpă cu
Moartea groaznică, ce-n umbră mulțumirea și-o
Inghețată sărutare-și-aplecaser peste ea

Și pe-obraz îi scuturase flori de vinete-zambile.
Doctorul, care-o scăpase, în acea învălmășeală,
Vrînd să șadă pe un scaun, doborît de osteneală.
Ca pe-o minge de nimica mă turtea nemijlocit,
Dacă doica ce, prin leafă, se afla interesată,
Nu sărea ca o leoaică să-l oprească deodată
Printr-un țipăt ascuțit.

Toți îmi fură împotrivă, numai doctorul, săracu' !
Se-ncercase, făr' să știe, să mă scape de nevoi, —
Doctore, primi-te-ar sfîntul, și pe tine, doică,
dracu',

Că mă nasc fără de voie nu puteați ghici și voi ?
Voi puteați băga de seamă, cînd coprinși de
turburare,

Că de voie nu se iese încleștat de două fiare, —
Și-mi făcusem datoria de-a voi să nu mă nasc...
Poate că trăisem încă într-această lume mare
Ce mă face ca să sufăr, ca să rîd sau ca să casc.
Poate-mi aduceam aminte chiar de viețile-mi
trecute,

Care, bune ca și rele, nu-mi fuseseră plăcute.
Poate cunoșteam ce este a trăi și a muri,
Poate nu mai vream să intru și să ies pe-aceeași
poartă,
Poate că fugeam de viață, poate că-mi fugeam de
soartă,

Poate vream în neființă, o problemă-a urmări,
Poate n-adunasem încă de pe cîmpul vecinicii
Toată iarba-nțelepciunii, toată floarea poeziei,
Poate nu-mi sosise timpul pe pămînt să reapar,
Poate vream să nasc vreun rege, poate vreun
bandit vulgar,

Poate vream tirînd în urmă o armată numeroasă
Ca să trag peste popoare brazda mea cea
sîngeroasă

Și să renvieze-n mine Alexandru sau Cezar.
 Poate vream să fiu vreun Neron peste-o altă
 Romă nouă,
 Ca s-apar posterității cum și el ne-apare nouă
 Și să-i las ca o enigmă caracterul meu bizar.
 Poate vream să fiu, din contra, un cioban-nnegrit
 de soare,
 Cu cămașa desfăcută peste pieptu-i de atlet,
 Și să stau, cîntînd din bucium, într-a codrului
 răcoare
 Pe cînd apele la vale, vorba lor și-o spun încet.
 Poate vream ca să fiu umbră, poate vream să fiu
 lumină,
 Trăsnet care mistuiește, aer, apă, fum, schintei,
 Sau o floare ce pe țărmuri de pîraie se înclină
 Și dă vîntului, ce-i este amarez, parfumul ei.
 Poate vream să fiu de toate sau nimica să
 fiu poate,
 Poate chiar că niciodată să fiu om nu m-am
 gîndit,
 Să m-adun de pe tot locul, să fiu *unul* strîns
 din toate
 Și să-mi las nemărginirea ca să intru-n mărginit.
 Și ce luptă trebuiește din ce sunt să fiu iar visul,
 Și ce crude suferințe pînă ce să trec abisul
 Ce desparte vecinicia de un trai și lung și mic;
 Pînă ce uitînd de lupta ce-o dusei cu nenorocul.
 Să-ncetez să mai fiu timpul și să nu mai fiu
 nici locul,
 Și să pot să fiu din toate fără ca să fiu nimic.
 Părul meu de așteptare o s-albească sau să cadă,
 Ochii mei au să privească cîte n-ar voi să vadă,
 Pieptul meu are să geamă sub atingeri de dureri,
 Corpul meu o să se plece cu încetul în ruine,
 Mîntea mea n-o să mai pună graniți între rău
 și bine,

Și veninu-amărăciunei îl voi bea chiar din plăceri.
 Cel puțin de-am ști ursita ce îndeplinim în lume,
 De-am ști golul care-l umplem c-o făptură și
 c-un nume,
 Sau de-am ști de ce ne ducem, sau de-am ști
 de ce venim —
 Naștem oare pentru-a naște, și trăim ca să trăim?
 Sau tot scopul nostru este să lăsăm mereu în urmă,
 Prin copiii care-i naștem, alte umbre ca și noi
 Ce-n pustiurile vieții, însemnează câte-o urmă
 Ștearsă de furtuna vremii sau de alte urme noi?
 Toți îmi fură împotriva într-acea fatală noapte,
 Și zdrobit de-mpotrivire m-am născut și am trăit;
 Dar nici Muzele pe-atuncea, legănându-mă în șoapte,
 Nu puteau ca să prevadă c-am să fiu un urgisit.
 Muzicele răsunară la botezul meu cu fală,
 Și părea că intru-n viață pe o poartă triumfală
 Iar purtat între dantele, de-ofițeri muiați în fir
 Mă plimbam din brațe-n brațe, fraged ca un tran-
 dafir.
 Pare că fusese-o lume destinată să m-aștepte,
 Și că am de moștenire tronuri pe-ale căror trepte
 Pun coroane seculare toți feciorii de-mpărați.
 A! batjocură amară!... Eu eram din condamnați,
 Făceam parte din ocașii ce pe șubrede picioare
 Își tirăsc ale lor zile ca ghiulele-obositoare,
 Și de-aveam să urc, cu timpul, pe vreo culme
 radioasă
 Ca și eu să-mi aflu tronul, era tot mai pe Calvar,
 Noapte, blestemată noapte, clipă rea și nemiloasă,
 Înfieră-te azi plînsul ca și rîsul meu amar.

Literatorul, aprilie 1882

ZORI ROZE

(Imitație)

Pe sub migdali și pe sub roze
S-au dus în umbră zîmbitori ;
Curgeau lumini din ceruri roze,
Vocalizau privighetori.

Curgeau lumini din ceruri roze,
Erau copii fermecători,
Și coronați de-apoteoze
Se socoteau nemuritori.

Și coronați de-apoteoze
Treceau-nainte șoptitori ;
Pe sub migdali și pe sub roze
S-au dus în urmă zîmbitori.

Literatorul, 15 august 1892

BANCHET LA CURTE

(Poezie coreeană)

Vesel fumegă din cupe vinul roșu, generos,
Beau curtenii și s-aude cîte-un hohot fioros,
Dar poporul e afară ce se vaietă și plînge...
Vinul fumegă din cupe, vesel, roșu — dar e sînge.

Piramidele de cărnuri mii de pofte răzvrătesc,
Și monarhul le privește cu un zîmbet părintesc,
Dar cetatea este plină și de groază, și de jale...
Piramidele de cărnuri sunt victimele regale.

Ard în sfeșnice de aur parfumate lumînări,
Însă ceara li se scurge cu-nnegrite lăcrămări,
Și serbarea se urmează c-o grozavă-nversurare
Toți se-nalță și închină... — E a țarei mormîntare.

Literatorul, 15 decembrie 1892

PRIETENIE APUSA

I

Moara ta zăcea-ntr-o vale liniștită — printre
ulmi —
Pitorescă o zărirăm printre plante urcătoare,
Și era prietenie între noi, și zi cu soare,
Zi de vară-apunătoare spre poeticele culmi.

Într-o vale liniștită moara ta dormea în pace
Și pîrîul fără zgomot o scâlda și se ducea,
Nici o șoaptă omenească adierea n-aducea,
Ci abia ieșea un freamăt de sub frunzele opace.

Moara ta zăcea-ntr-o vale liniștită — printre
ulmi, —
Și era pîrîul neted ca un luciu de oglindă ;
Însă soarele de vară își sfîrșise-a lui colindă...
Se-nnopta prietenia și poeticele culmi.

Moara ta zăcea-ntr-o vale liniștită — printre
ulmi. —

II

Casa ta privea-ntr-o stradă luminoasă și voioasă...
Avea dafini la intrare și năuntru ei cînta
Visul clar al poeziei, voce-n veci armonioasă,
Cînd e-n taină-nsuflețită de-o simțire ca a ta.

Luminoasă și voioasă ți-era casa părintească...
La intrare verzii dafini o-nfloreau fermecători,
Avea aer împrejurii, soare cald s-o poleiască
Casa ta ce-adăpostise anii tăi surîzători.

Casa ta privea-ntr-o stradă luminoasă și voioasă,
Și puteai să dormi năuntru de restriște neatins;
Însă, — soarta e pe bunuri pămîntești invidioasă...
Cînd un vis ne nălucește, strălucește, și s-a stins :

Casa ta privea-ntr-o stradă luminoasă și voioasă.

III

Inspirarea te-aripase să atingi înalte culmi,
M-ai chemat să-ți fiu prieten — frați de cruce ne
legasem,
O simțire și un cuget să ne tulbure jurasem ;
Moara ta zăcea devale, liniștită — printre ulmi. —

Către culmile înalte inspirarea te-aripase ;
Pentru mine erai zeul unui vis olimbian,
Visătoarea armonie ce răsare pe pian
Și de care al meu suflet iubitor, s-amorezase.

Te-aripase inspirarea să atingi înalte culmi,
Și pornisem, mîină-n mîină printre-a vieții mișelie,

Învărajiți ne ducem astăzi în fatala vijelie...
Moara ta zăcea devale, liniștită — printre ulmi —

Te-aripase inspirarea să atingi înalte culmi.

Literatorul, august 1890

VAPORUL MORȚEI

Între nori și între apă se ducea fără-ncetare
Rătăcit din orice cale sub trăsnetul lui catart ;
Valuri-valuri dînd năvală și smucindu-l tot mai
tare

Îl făceau să șovăiască peste pîntecul cel spart.

Vîntu-n funii șuierîndu-și uriașa simfonie
Alerga săpînd prăpastii în adîncul guraliv,
Răspîndind în largul mării o-ndîrjită ironie
Printre urlete grozave de dușman nemilostiv.

Noaptea neagră de pe valuri îl vedea ca o nălucă
Punct mai negru pe cerneala orizonului rotund,
Fără om ca să-i dea suflet, fără minte să-l conducă
Peste unda lătrătoare de la creștet pîn' la fund.

Călătorii și matrozii putrezeau pe puntea rece,
Frunți albastre, buze vineți, pumni închiși și ochi
sticliți,

Toți muriseră de-a rîndul : cinci și șase, opt și
zece,
Și zăceau, mormane-nalte, galben-verde muceziți.

Repezi fulgere prin noapte albăstreau de răutate,
Spîntecînd în larg văzduhul sub tăiușul lor de foc,

Și-n zigzaguri ce iau văzul prin colori amestecate
Se stingeau șuierătoare într-al valurilor joc.

Cîte-un chip ieșea deodată pentr-o clipă în lumină
Cînd de om trăit pe mare sub un vînt argăsitor,
Cînd de tînăr cu păr galben și cu buze de vergină
Înghetate înainte de-a-și șopti poema lor.

Și prin iadul de-ntuneric se ducea vaporul morței,
Pe un pîntec sau pe altul aplecînd al lui schelet,
Dimineata-ncremenită sta în cer pe pragul porței
Și muia cu lacrimi negre nuanțatul ei buchet.

Literatorul, iunie 1883

PRIMĂVARA

Sub flori de măr
Ce mii se scutură în păr
Se umple sufletul de soare ;
Pe orice frunți suferitoare,
Oh ! ningeți albe flori de măr.

Sub liliac
Sunt paseri dulci ce nu mai tac,
Concert de voci mîngîietoare :
Sărmani cu inimi gemătoare,
Uitați, dormiți sub liliac.

Pe sub cais
Din aripi bate albul vis
De-o inocență răpitoare :
Amanti cu inimi arzătoare,
E fericirea sub cais.

Sub nukul lat
Te afli însă izolat
Și-n umbra lui îmbătătoare
Trecutul naște ca o floare :
Ah ! de-aș muri sub nukul lat.

Literatorul, ianuarie 1887.

BUCOLICA UNDA

Bucolica undă adoarme în tihna de salcii pletoase
Ici-colo trăsните cu aur de-a soarelui apoteoză,
Cînd, frăgezi păstori, în penumbră, albesc ca idile
frumoase,
Și goi izbucnesc dintre salcii — eglogă lactee și
roză.

Bucolica undă-i primește molatică și-nfiorată,
Sub blonzii cu plastice forme se simte schimbată-n
femeie,
Prelinsă pe nudele corpuri ea tremură, și
purpurată
O scutură cinic dar dulce mișcări onduloase
de-almeie.

Revista literară, 23 iunie 1891

PE BALTA CLARĂ

Pe balta clară barca molatică plutea...
Albeți neprihănite curgeau din cer ; — voioase
Zimbeau în fundul apei răsfrîngerii argintoase :

Oh ! alba dimineată, și visul ce șoptea,
Și norii albi — și crinii suavi — și balta clară,
Și sufletul — curatul argint de-odinioară —

Oh ! sufletul ! — curatul argint de-odinioară.

Revista literară, 23 iunie 1891

MA UIT LA CER

Mă uit la cer și la pământ :
Frumos e cerul și pământul,
Dar port în suflet un mormînt,
Și-ntr-însul, mort, avîntul.

Ah ! doarmă dus acel mormînt
Cu imne pline de misteruri...
Prea bun am fost pentru pământ,
Prea rău sunt încă pentru ceruri.

Literatorul, aprilie 1882

ASUPRA PRIMULUI MEU VOLUM

Privind la bietul meu volum
Legat frumos cînd stă pe masă,
Melancolia mă apasă :
El e bagajul meu de drum.

La soartă însă mă supun...
Și dacă moartea mă va cere,

Încăi îmi zic ca mîngîiere
C-am fost în lume rău și bun.

Literatorul, decembrie 1881

NOAPTEA DE FEBRUARIE

Mi s-a părut întotdeauna un ce scîrbos și crud
Ca dupe-o noapte de orgie, pe buze încă de vin ud
Să te cobori în acea ocnă la care s-află condamnate
Nenorocitele ființe ce se numesc : prostituate.
Mi s-a părut întotdeauna că este-o crudă profanare
Să uiți că mumă ți-e femeia și că în pîntec te-a
purtat,
Nepăsător să pui pe buze o firoasă sărutare
Precum se pune un stigmat.

Și cită osebite este între amor și infamie,
Între cădere și cădere, sau sărutări, și sărutări...
De-o parte, tainică plăcere ce se-nfășoară-n poezie,
De alta, bestialitatea unei reci înflăcărări.
O! și cit am plîns pe soarta bietelor nenorocite
Care nu pot ca să aibă nici voință de-un minut,
Cu blestemele pe buze de-alte buze-năbușite,
Cu palpitate pentru-oricine — cunoscut — necu-
noscut ;
Seara este-o îngrozire pentru unele din ele,
Nededate încă bine cu mîrșavul povîrniș ;
Altele, mai decăzute, mai deprinse, sau mai rele,
Rîd de cele care-au lacrimi sub al genelor umbriș...
Lacrimi ?... Nu mai știu să plîngă de o
vreme-îndelungată...
Lacrimi ?... Au vărsat destule ele, care nu mai
plîng...

Lacrimile nu dau pîine, și nici jîmbla cea uscată
Nu se cumpără cu ele, dacă pîcă sau se strîng.

A ! Civilizare ! Secol de progres și industrie,
Ai mașini de aburi duse, și cu trăsnetul te joci,
Secol plin de prevedere, secol de filantropie,
Tu ai întrecut desigur ale Romei vechi epoci,
Împărat atotputernic, pe uscat ca și pe valuri,
Îți îndeplinești menirea și nu am de zis nimic,
Dai femeilor calvaruri și poeziilor spitaluri,
Secol de filantropie, cine zice că ești mic ?

II

Viscoalea cumplit afară și era o noapte sumbră,
Se ghiceau, plutind prin colțuri, bestiale năzuinți,
Ș-arătînd ale lui clape, un clavir zîmbea din
umbră

Ca o tînră femeie ce-și arată albiu dinți.
Scaune și canapele avînd droturi sfărîmate
Prin zgîlta lor damască de un verde spălăcit,
Dau afară-n șomîldoace, dintre pînteci scufundate,
Cîlțul obosit de slujba unui loc neodihnit.
În pereți, vreo două cadre de femei în pielea goală,
Ca în piepturi să deștepte a dorințelor răscoală,
Iar pe scaune, trîntite, cîteva cadavre vii,
Mute între ele, însă, vorbărețe dacă vii...
Ele toate poartă-n față ca pecetie cumplită
Sufleteasca prăvălire pentru veci întipărită...

O femeie mai bătrînă le dezmiardă părintește —
Lina este deocamdată mai frumoasă, — ș-o iubește
Deocamdată, dintre toate, într-un chip deosebit...
Însă nu disprețuiește nici pe Mimi — o nebună

Ce știind ca să-ndrăgească, de nimica nu e bună...
Nici pe Liza, nici pe Mița, nici pe Ana —
unguroaică

Care poartă sînge roșu sub o piele de nemțoaică
Toate fetele sunt bune, și a cărnii exploatare
Să-nzecească capitalul într-un singur an e-n stare.

III

Zoe — fată mai brunetă — la fereastră alergase...
Ea, pesemne, c-auzise sunetul de clopoței,
Căci o sanie în curte pe zăpadă-alunecase,
Și intrară în odaie câțiva tineri derbedei :
Erau patru — între care, un vlăjgan scăpat de
scoală.

Care încă nu-nsemnase pe a vieții sale coală
Cu condeiul voluptății vorba magică „Amor“.
Mai frumos ca sfântul Gheorghe, își da aere viteje..
Ele — repede ghicindu-l, se-ncercau să-l prindă-n
mreje,

El, roşind ca o cireaşă, se făcea-ntreprinzător,
Şi cu vinul ce băuse, ca turtit să fie bine,
Şi cu ochii mari şi negri ce cătau în ochii lui,
Îi părea cum că odaia se-nvrîteşte, şi, în fine,
Lesne poţi să mergi la vale, dar cu greu la deal
te sui.

Unul cite unul, dinșii, cite patru, dispărură
În odăile de-alături cufundate-n umbră sură,
Făr-a număra cadavrul ce-l avea fieștecare
Ca mecanic să palpate sub a buzei sărutare.
Cite patru, și sunt tineri ! Cite patru, și din ei
Ce-și prostituie junețea la pierdutele femei,
Cangrenîndu-și corp și suflet cu o minte neînțeleaptă,
Se va naște viitorul, și posteritatea dreaptă.

Dar din trei, uitate-n jețuri, cea mai tînără-
 adormise,
 Însă somnu-nseinase chipul veșted și-ncruntat,
 Scuturînd pe alba frunte umbra jalnicelor vise,
 Cînd copilul dinăuntru ieși palid, dar bărbat...
 O mîndrie triumfală corona frumoasa-i față,
 Și din ochii lui în cearcăn care veseli dau ocol,
 S-ar fi zis, de orișicine, preursirea că-l răsfață
 Și că este dintr-aceia care-ajung la Capitol,
 Că degrabă cîștigat-a vreo victorie-nsemnată,
 Că de groaza lui dușmanii au dosit-o ca mișei...
 Nu ! Victoria cea mare, bătălia cîștigată
 Nu este decît podoaba tinereții, dezbrăcată
 Pe un corp ce i se dase pe-o monedă de cinci lei.

Mai veni puțin la urmă un bătrîn uitat de vreme,
 Rămășița lui de zile ca să-și dea mai iute-n jaf
 Pătrundea, voios și sprinten, fără s-aibă a se teme,
 Căci izbînda bărbăției și-o găsise într-un praf.
 Mai veni și o ființă cu privirile în ceață,
 Ce intra, precum se intră în oricare cafenea,
 Ca să-ți iei cu nepăsare lingurița de dulceată
 Și să pleci trîntind în tavă gologanii pentru ea.

Mai veniră... — Nesfîrșită ar putea ca să ajungă
 Lista celor care intră, lista celor care ies...
 Primăvara, ziua crește, însă noaptea e tot lungă
 Pentru carnea ce se vinde palpitînd sub interes.
 O ! și cugetînd că, poate, înjositele ființe,
 Dacă n-ar fi fost în lipsa ticălosului metal,
 Ar fi mame, coronate cu speranțe și credințe,
 Iar nu frunze tăvălite într-al uliței canal.
 O ! și cugetînd că, poate, dacă-ar fi avut în lume
 Inimi pline de iubire să le țină loc de mume,

Sprijinul vreunui frate, care vine cînd îl chemi,
Sau mîngîietoarea voce a prieteniei sfînte,
Cu poveștile-nțelepte din risipa-i de cuvinte,
Spuneți-mi, e cu puțință să te-oprești să nu
blestemi ?

V

Luminările scăzute șovăiau — și prin' odaie
Focul ce murea în sobă c-o albastră vîlvătaie
Flutură, trecînd pe chipul unei searbăde femei.
Singură mai rămăsese dintre celelalte toate...
Însă, din minut în altul, rîndul o să-i vie poate —
Și va trebui, atuncea, ca să-și facă rîndul ei.
Încă-n floarea vieței sale, ea ce este mai trecută,
Este însă osîndită ca să fie mai pierdută,
Să se plece, mai supusă, la un semn — la un
cuvînt...

O țineau de milă, poate, sub acel coperămînt,
Și cînd aspra sărăcie zilnic se însărcinează,
Pe tăblițele pierzării să înscrie nume noi,
Mila, într-o dimineată, te căiește, și oftează,
Dar te ia frumos de mîină, și te-aruncă în noroi.
Ea știa prea bine aceasta, și supusă la poruncă
Își urma osînda vieței într-a vițiului muncă,
Iar Frineie, despletită, își făcea un pedestal
Dintr-a corpului osîndă, dintr-a vorbei degradare,
Și din tot ce îngrozește, și din tot ce e în stare
Ca să smulgă trandafirii dintr-un suflet virginal,
Sau să facă să tresară patimile-n amortire
Dintr-un suflet peste care, ca un vînt de pustiire,
A trecut desfrîul rece cu instinctu-i bestial.
Însăși fetele pieirei o priveau cu îngrozire,

Sau cu scîrbă, de la dînsa, întorceau a lor privire,
Nevorbindu-i timp de ore, și de zile și de luni ;
Ea-nfrunta cu nepăsare revoltatele furtuni...
Trăsnetul putea să cadă, c-ar fi rîs și-atuncea încă...
Inima i se schimbase în prăpastie adîncă,
Pe-ale cărei margini triste nu mai crește iarbă
chiar.

Și din care nu reurcă nici răsunsetul afar'.
Unde se gîndește, însă, stînd în jețul ei trîntită?...
Fața ei odată mută e acuma însuflețită...
Iat-o... Pare că vorbește fără-a zice un cuvînt...
Pare c-o-nfășoară vâlul unei creșteri îngrijite...
Pare-a nu mai fi femeia cu simțirile timpite
Și c-a tresărit cenușa într-al inimei mormînt.
Care vis o nălucește?... Care înger o însuflă?...
Iat-o... Se ridică, umblă... — pe cînd vîntul care
sufală

Bate-n geamuri, bate tare, și le zguduie cumplit...
Filfîiesc în candelabre luminările deodată...
Însă ea se îndreptează, palpitînd transfigurată,
Spre clavirul ce-i zîmbește printre fildeșu-nvechit.
Degetele-i deșirate calcă clapele sonore...
Armonia se deșteaptă, lenevoasă, la-nceput,
Visătoare ca fecioara cugetînd în timp de ore,
La bărbatul ce iubește fără ca să-l fi văzut.
E melancolia dulce dintr-o tainică-adiere...
E murmurul plin de șoapte al pîrîului duios...
E o voce ce șoptește, ca sū-și uite de durere,
Un refren din cîte-un cîntec simplu și copilăros.
Însă, fiecare notă, e o perlă care scapă
De sub degetele albe ce alunecă pe clapă
Ca să meargă să se spargă cu un sunet cristalin...
E o melodie sfîntă de pe-o harpă inspirată,
Este dulcea sărutare de pe buza adorată,
Este-a îngerilor voce dintr-un cer de soare plin.
Și cu cît clavirul varsă note mai armonioase,

Cu atîta se fixează ochii ei deschiși și mari
Într-o ceață, pe sub care vede zilele-i frumoase
Strecurîndu-se întocmai ca fantasme legendari...
Vede casa-i părintească și cu strașinile-i late
Pe sub care se agață cuiburile dărîmate...
Rîndunelele pe-alături dau ocoale neîncetat ;
Mumă-sa-n pridvorul verde o privește cum se joacă,

Fetele vin la fîntînă, pe cînd popa-n toacă, toacă
La biserica din sat.

Soarele pe după dealuri cu încetul se ascunde
Și aruncă o privire poleită peste unde,
Roata morii se-nvîrtește, vîntul suflă prin zăvoi,
Turmele de la pășune trec mugind în jos pe vale...

Clopoțeli de la capre zăngănesc voios în cale...
Scumpa ei copilărie se rentoarce înapoi.
Însă scena se preschimbă, pe cînd riuri de-armonie
Se revarsă în cascade de sub degetele ei,
Și pe coardele sonore trece-ntreaga ei junie,
Trece prima ei iubire, primul vis de poezie,
Care face să vorbească inima unei femei.
Dreaptă ca o somnambulă, ea lovește-automat
Fildeșul sau abanosul învechitului clavier,
Pe cînd ochii ei în zare urmăresc un chip simpat
Rentregind cu-ncet conturul unui dulce suvenir.
Vîntul scutură fereastra ! — Ea nu vede, nici
n-aude !

Focul moare trist în sobă, lumînările pălesc...
Ea tresare — ea renaște — geme cu accente crude,
Căci și clapele au limbă, căci și clapele vorbesc.
E pierdut, pierdut trecutul ! E pierdută fericirea...
În prezent, nici ,chiar nădejdea, viața moartă,
și-njosirea...

În trecut, era iubire, erau raze, era trai...
În prezent, ticăloșia ; în trecut, un vis de mai.

Începuse, făr' să știe, pe divinul *Trovatore*,
 Operă care vorbește cu poezii-n orice ore,
 Și pierdută-n reverie, ajunsese-n acea parte
 Când durerea-n Mizerere printre inimi se împarte
 Și când Verdi împrumută note de privighetori
 Ca să zboare, dus de cle, pîn' la cei nemuritori.
 Ochii ei pierdeau cu-n cetul fixitatea lor grozavă,
 Și pătrunsă de-o simțire dureroasă, dar suavă,
 Degetele-i descărnate de-abia mai izbutesc
 Din clavir să redeștepte cîntecul dumnezeiesc...
 Mizerere ! Mizerere ! Dînsa-n lacrimi izbucnise...
 Pe octavele-amuțite mîinile-i încremenise...
 Ea uitase ce e plînsul de sunt ani îndelungați...
 Armonie ! Limbă sfîntă, care e ș-a ta putere
 Dacă faci să curgă lacrimi ca o dulce mîngîiere
 Chiar din ochii ce de ele se arată mai secați ?
 Care e ș-a ta putere, tu ce-nsuflețești îndată
 Chiar cadavrul unei inimi într-un piept

înmormîntată,

Și aci ne faci să plîngem și aci, ca să zîmbim ?
 Nu ești tu vreo voce dulce de prin ceruri exilată
 Dacă tu ne faci cu ele ca prin farmec să vorbim ?
 Armonie ! Limbă sfîntă, limbă plină de simțire,
 Tu dai cîntecului aripi și-l înalți de la pămînt...
 Între suflete și ceruri ești trăsura de unire,
 Și cînd nu mai cînti în suflet, omul intră în
 mormînt.

Ea plîngea... Era scăpată... Dar, c-o grea
 scîrțîietură,
 Ușa se deschise-atuncea, și-njurînd de dumnezei

Un băcan cu ceafa groasă, mirosind a băătură,
Puse-o lungă sărutare pe-ofilita ei figură...
Toți ne-avem destinu-n lume... El pe-al său, și ea
pe-al ei.

Literatorul, februarie 1882

NIPONUL

Fantasmagoric de colori,
Cu coperișuri lucitoare,
Sub largă purpură de flori
Niponul magic râde-n soare.

Idolatră de călători
Pe marea lui străvăzătoare
Scamatorie de colori
Și jucărie răpitoare,

Niponul magic râde-n soare.

Literatorul, 15 iulie 1892

PE UN ALBUM

Delicată procreare, cuib de visuri feminine,
Plin de fragede iluzii ce încep să te frăminte,
Fată încă visătoare pe sub genele răsfrinte,
Poartă-ți încă scutierul în al gândului senin,
Însă nu-l lua în brațe ca să nu te descînte.

Revista literară, aprilie 1886

ÎN NOAPTE

Albastră era noaptea și fragedă natura,
În cer plutea răzleață o pulbere opal,
Dar valuri îndirjite urca în mine ura,
Domnea Satan în mine, magnific înger pal.

Erau muiate-n aur abisurile-albastre,
Safire luminoase eliptic gravitau,
Clipeau diamantate oștirile de astre
Și-n pace să reintre zadarnic căutau.

Și valuri îndirjite urca în mine ura,
Domnea Satan în mină, magnific înger pal...
Albastră era noaptea și fragedă natura,
Și-n cer plutea răzleață o pulbere opal.

Literatorul, 15 iunie 1892

LIBELULE

Libelule grațioase
Zboară-n aerul de vară...
Au corsete minuscule,
Și pe aripi radioase
Readuc speranță clară :

Zi de vară, libelule.

Peste tot metamorfoză,
Poezie, schînteiere,
Și sub glorie solară,

Delta fragedă și roză,
Iar, suavă mîngiere :

Libelule, zi de vară.

Literatorul, 15 iunie 1892

ÎN ATELIER

„Voiesc, iubite pictor, o pînză cum n-a fost...
Să văd din întuneric că iese-n pielea goală
Satana care-n mine știrnește o răscoală
Pe cînd zadarnic caut de el un adăpost.

Îl văd frumos și searbăd, aproape o fecioară,
Avînd pe-o gingășie de Bacchus indian
O frunte visătoare sub păr de-atenian
Și-n buzele-i de flacări cutremure ce-omoară.

Fă-l dulce totodată ca taina unui vis
Ce-n leagănu-i de aur te-adoarme cu blîndețe
Atunci cînd plîn de viață și beat de tinerețe
Te lași pe nesimțite s-aluneci spre abis.

Sau scoate-l dimpotrivă din negura cu șoapte,
Nălucă-fără seamăn cu ochii schinteiînzi,
Întocmai cum e-n elipa sălbaticiei izbînzii
Cînd sufletul mi-l soarbe în fiecare noapte.“

Și jalnica ființă, furată de-aiurare,
Cînd pasul și-l mai duse prin largu-atelier,
Isterica privire pe niște lănci de fier
S-opri încremenită de-a lor străfulgerare.

Apoi, din frământarea lucioasă ce zărea
Că sapă împrejur-i o roșie vîltoare
Din care e ajunsă de flacări arzătoare,
Simți că se aruncă Satana peste ea.

Revista literară, februarie 1886

HORA

Era zîmbitoare,
Cîntînd se ducea. —
În cer era soare
Și flori pe vîlcea.

Pe lingă izvoare
Voioasă trecea. —
În cer era soare,
Și flori pe vîlcea.

Sub ulmi la răcoare
Să șadă-i plăcea. —
În cer era soare
Și flori pe vîlcea.

Era zîmbitoare,
Cîntînd se ducea... —
În cer era soare,
Și flori pe vîlcea.

Literatorul, 1890

NOAPTEA DE IANUARIE

I

Deznădejde fioroasă, strălucitu-mi-ai pe frunte,
Și încinsu-m-ai cu flacări care-ntreg m-au mistuit,
Nu mi-ai pus pe piept o stîncă, mi-apăsași pe el
un munte,
Dar mi-ai dat ș-a ta putere spre a nu fi de el
strivit.

Îmi făcuseși o coroană ce ca pietre nestemate
Avea lacrămile mele ce luceau la focul tău ;
M-ai ținut în orice clipă cu simțirile-ncordate,
Mi-ai fost soră preaiubită și mi-ai fost și crud călău.
Ca Iacov frumos și tînăr ce-adormise la fîntînă,
Deșteptat fără de veste de un înger lucitor,
Mă chemași la luptă cruntă și ai vrut să-mi fii
stăpînă

Și să-mi pui pe beregată uriașul tău picior...
Ca Iacov intrai în luptă ș-am ieșit ca el
de-asemeni,
Și nici tu nu ești învinsă și nici eu învingător,
Dar alături de-oboșală ne-am culcat ca niște
gemeni
Ș-am dormit, de este-o vreme, într-un somn
îngrozitor.

Lumea care este-o mare cu talazuri furtunoase
Mi-a văzut a vieții navă ici și colo alergînd,
Dusă-n voia întîmplărei pe-adîncimi întunecoase,
Care n-au fost măsurate nici de ochi și nici de
gînd.
Spre limanul care-l caut mă tot duce-a mea
simțire,
Dar pe cînd îl cred aproape nici în suflet nu-l
găsesc,

Și pe veci aceeași groază port și-n minte și-n
privire,
Către nici un țărm al vieții n-am s-ajung să
odihnesc.

Lemnul dacă arde-n vatră a rămas cenușă rece,
Ce mai caut oare-n lume dac-am dat tot ce-am
avut ?

Sunt un soare care-apune, sunt un cîntec care
trece,
Sunt o frunză care zace pe al vieții negru lut.
M-am născut în niște zile cînd timpita

burghezime,
Din tejghea făcînd tribună, legiune de coțcari,
Pune-o talpă noroioasă pe popor și boierime ;...
Zile cînd se-mparte țara în călăi și în victime
Și cînd steagul libertății e purtat de cîrciumari.

II

Inimi reci ca vîntul iernei, psalmodii pe-același
metru,

Voi, ce vecinic înfrîinate de al liniștii tic-tac
Regulat orele vieții bateți ca un cronometru,
Știu că versurile mele în adîncul vostru tac.
Ele nu vă spun nimica, — sunt cuvinte fără viață,
Cel mult sunete deșerte pentru moartea ce
vă-ngheață ;

Dar pe harpa mea de aur poezia va zbură
Și acum și totdeauna ; — și puteți rămîne mute...
Lara și Romeo vocea vor veni să-mi împrumute,
Și cu dinșii pe-ai mei umeri aplecați ca niște
îngeri

Se vor smulge de pe buze-mi armonii muiate-n
plîngeri.

Credeți oare că un cîntec cînd din suflet se
revarsă

Se așteaptă să răsune printre suflete de morți ?

Credeți oare că o frunte cînd de foc ceresc e arsă

Și străbate c-o schinteie l-ale raiurilor porți,

Vrea să știe de-omenire, cînd pe-a cerului cărare,

Coronați de-o strălucire de lumini dumnezeiești,

Heruvimii se coboară într-a gîndului cîntare

Pentru-a-i da și consfîntirea armoniei îngerești,

Sau că roua pică, poate, pentru frunze ce zac

Prada pulberii în care le ia vîntul să le poarte ?
moarte

Însă voi, ce-ați plîns cu mine pe ruinele simțirei,

Frații mei de cugetare, frații mei de suferinți,

Voi, ce-ați fost luați ca mine pe-aripe nenorocirei,

Dînd la vînturile soartei aspirații și credinți,

Voi, care-ați trăit ca mine între cearcăne înguste,

Sfîșiați de-al vostru suflet ca de lacome lăcuste,

Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați

trăit...
Este o poemă-ntreagă de-a fi plîns și suferit.

Voi care cunoașteți viața sub oricare formă — voi,

Frunze veștede, purtate de răstriște prin noroi,

Voi care-ați umblat pe uliți fără haine, fără

pline,

Și v-ați dus prin ploi și zloată cum se duce cîte-un

cîine,

Ridicînd în lupta vieții frunți semețe de croi,

Voi, nesiguri nici de astăzi și nesiguri nici de

mîine,

Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați

trăit...
V-a fost frig și v-a fost foame, însă nu v-ați umilit.

Voi, care în nopți senine ați pîndit pe sub ferestre
Pe cînd luna-mbracă zidul cu tapetele-i maiestre,
Pe cînd vîntul pleacă fruntea teiului mirositor :
Inimi vecinic zbuciumate, sub al dragostei fior,
Tineri care, din femeie, v-ați făcut o zeitate,
Corpuri necorupte însă, suflete electrizate,
Voi puteți a mă-nțelege, căci voi singuri ați trăit..
Este o poemă-ntreagă să poți zice : „Am iubit“.

Voi ce-ați fost purtați pe aripi de-o cerească
inspirare,
Geniuri ce-mbrățișarăți toată-nvățătura mare,
Voi ce-ați despicat natura c-o privire de vultur,
Cugete, adînci prăpastii ca al cerului azur,
Harpe tainice atinse de suflarea nemurirei,
Spirite-ale vecinicieii, raze-ale dumnezeirei,
Voi puteți a mă-nțelege căci voi singuri ați trăit..
Sufletul e o poemă cu un cer nemărginit.

O ! dar voi, care prin viața ce pe buni și răi adapă,
Treceți fără-a lăsa urme ca și cîinele prin apă,
Grași, pedanți. burdufi de carte și de-nvățătură
goi —
Bogătași ce cu piciorul dați la inimi în gunoi,
Parveniți fără rușine, mizerabili ce la cîrmă
Faceți salturi de paie pe frînghie sau pe sîrmă,
N-am cu voi nici un amestec, căci în lume de-ați
trăit,
Este o satiră-ntreagă faptul că v-ați zămislit.

Aide, soartă nempăcată, scoală-te din nou la
 luptă...
 Sau dă-mi viață, sau dă-mi moarte căci din somn
 m-am deșteptat ;
 Ia pumnalul laș dar sigur, dacă sabia ți-e ruptă
 Să-l înfigi pîn' la prăsele într-un suflet revoltat,
 Sapă-mi groapa cît de-adîncă, fă-mi dușmani chiar
 dupe moarte
 Cînd topit îmi va fi corpul, voi fi cîmpul plin de
 flori,
 Inimile simțitoare au la piepturi să le poarte —
 Voi fi cer, parfum și șoaptă, și nu poți să mă
 omori.
 Poți s-apeși peste-ai mei umeri cu puteri
 nenduplecate,
 Poți să-mi storci cumplite lacrimi sau un rînjat
 fioros,
 Voi găsi în orice timpuri cîte-o inimă de frate,
 Voi găsi în orice timpuri un răsunset mîngîios.
 Dar cum noaptea sta să piară, ca prin
 visele-adorate
 M-am simțit mai viu, mai tînăr, cu
 durerile-alinate,
 Ș-am zîmbit..., uitînd veninul care-n suflet mi s-a
 strîns,
 Căci, firește, viața este tot ciudata comedie
 Care-amestecă-mpreună și dureri și bucurie,
 Punînd lacrimi lîngă zîmbet, punînd zîmbet lîngă
 plîns.

Literatorul, ianuarie 1882

HOMO SUM

C-o admirare prefăcută sau c-un adînc entuziasm,
Zadarnic ziceți, dulci prieteni, că-mi uit făptura
trecătoare ;
Zadarnic singur, citeodată, pentru a scăpa de-al
meu marasm,
Încerc să cred că este astfel și să mă pierd cu
ochii-n soare,
În pacea spațiului vecinic, în lumea sfintelor
extaze.

Și tot zadarnic chem în suflet înflăcărarea unui
psalm,
Făcînd din cîntec o minune prin împletirea unei
fraze...
Mă redeștept curînd același, și-n mine nu se
face calm,
Ci lacrimi port sub orice vorbă pe cînd în cîntece
pun raze,
Minciuni cu care caut zilnic să-nșel necazurile
mele.

Poet furat pe veci zadarnic de cerul larg și
policrom,
Azvîrle harpa de alb fildeș și uită calea către
stele,
Te afli încă-n cercul vieții : Ești încă om, ești încă
om.

Revista independentă, noiembrie 1987

FÎNTÎNA

I

Cunosc o fîntînă pe valea umbrită :
Un grangur de aur cîntînd m-a-ndemnat
S-adorm între frunze de plop şi răchită,
Să uit de oraşul în care-am oftat.

Pe valea umbrită cunosc o fîntînă :
O mierlă cu care de vorbă am stat,
Aflînd că durerea o sufăr stăpînă,
A rîs cît se poate, iar eu am oftat...

Pe valea umbrită cunosc o fîntînă.

II

Prin frunze ascunsă albeşte pe vale :
În lume ce caut şi ce-am căutat ?
De mine mi-e jale, de alţii mi-e jale...
Oh ! grangur de aur cu viers neuitat !

'Albeşte pe vale prin frunze ascunsă :
Izvorul ei curge de zori sărutat,
Dar e a mea soartă la culme ajunsă...
Oh ! tainică mierlă cu rîs neuitat !

Fîntîna sub frunze albeşte ascunsă.

Literatorul, 15 iunie 1892

MOISE

Cînd scăzu al său prestigiu, răzvrătiți cînd fură
toți,
Vrînd să aibă glas profetic, suflet nalt de patrioți,
Biblic vers pe buze moarte, zeu semet sub
tîmple-nguste,
Moise fața și-o ascunse între mîinile auguste.

Preanțeleptul, de trei zile, în extazul lui de sfînt
Era stei de nemișcare și cu ochii în pămînt..
Credincioși îi rămăsese vreo doi — dar fiecare :
„Oare nu mai ești tu Moise ?“ îi striga cu voce
tare.

„Marea Roșie nainte-ți zid de apă nu stătu ?
Faraonul înăuntru nu-l făcuși de s-abătu ?
Oastea lui cea strălucită n-o tîrîși să piară-n
valuri
Cit din toată grozăvia numai oase zac pe maluri ?

Nu făcuși din piatra stearpă să țîșnească alb
izvor
Care-a curs ca rîu de lapte pe al mușchiului
covor ?
Și-n pustie, pe cînd foamea ne-a fost aprigă
dușmană,
Nu ne-ai dat îndestularea cînd ne-ai dat cereasca
mană ?

Scoală — ceasul de răstriște nu mai este“...
— Dar, tăcut,

Se-nălță de jos profetul într-ai săi neîntrecut,
Și urcîndu-se în munte sub a serii strășnicie,
Cu nori groși de ceață albă se-mbracă pe vecinicie.

Revista literară, 10 ianuarie 1886

BĂTRÎNA STÎNCA

Bătrîna stîncă uriașă e neclintită de pe loc :
O sapă apele să scape de ea, și-n veci o pizmuiește
Țăranul prost, zicînd c-ar face ogor din locul ce
robește
C-un ceas-nainte ca s-o surpe de-ar fi să afle
vreun mijloc.

Bătrîna stîncă simte gîndul ce împrejurul ei
rînjește,
Dar tace, și cînd suflă crivăț ea sfarmă viforul
tăios,
Și ocrotită valea-ntreagă dă rîoade spornice voios,
Pe cînd chiar apa care-o sapă din sînul ei se
limpezește.

Bătrîna stîncă e zadarnic de ani luată la mijloc...
În umbra ei pasc încă mieii ș-ajung vlăstarii brazi
puternici,
Și fie-n mare sau mic număr, neputincioși sunt
cei nemernici —
Bătrîna stîncă uriașă e neclintită de pe loc.

Literatorul, august 1890

COMORI DE AUR

Comori de aur dorm ascunse-n mînăstire.
Călugărul murind i-a spus că sub altar
Se află cu prisos lumeasca fericire.

Neliniştea-i de-atunci e fără de hotar :
El caută prilej năuntru să pătrundă
Şi zilnic împrejur se plimbă solitar.

Ar vrea pe dupe stîlpi penumbra să-l ascundă,
Pe-averi de voievozi se vede suveran,
Sileşte pe noroc la glasul-i să răspundă ;

Ajunge-al lumii domn din fiu de poporan,
Dar cînd dupe altar rămîne-n asfinţire,
Se simte-nfiorat de-o groază de ţăran :

Comori de aur dorm ascunse-n mînăstire.

Literatorul, 1886

EPIGRAF

Îşi dau albinele silinţă,
Muncind cu multă sîrguinţă
S-adune sucul de prin flori ;
Il duc în stupi ş-apoi îndată
O miere dulce e-njghebată
Spre-a-mbogăţi pe negustori ;
Avem o soartă-asemănată
Strîngînd poetice comori :

Căci orișicare ne-ar fi ciuda
Ne e sudoarea ca și truda
Pentru librării viitori.

Literatorul, octombrie 1883

OSPĂȚUL LUI PENTAUR

Templul nalt ce e din piatră cu-ngrijire prelucrată
În inscripții hieratici răspîndite cu belșug
Prin al soarelui praf de aur schinteciază și s-arată
Uriaș prin înălțime, răpitor prin meșteșug.

Pe sfințenia tihnită stîlpi de umbră priveghiază,
Pe cînd flacări parcă urcă din nesipu-n

Uși de bronz întredeschise pe-adîncimi
Întunericu-l frămîntă cu năluci de aur stins.

Sfinxi pe socluri de-alabastru așezați pe două
De la scara care duce pe platforma de porfir,
Roși de vînturi, arși de soare, dar senini de orice
S-odihnesc cu moliciune printre flori de

Dar în sala hipostilă, împrejurul unei mese,
Pentaur, poet și preot, stă cu oaspeți numeroși,
Cupe de-onix se ridică, daruri scumpe, lui
De Ramses și de curtenii cei avuți și generoși.

Dintr-o singură fereastră cade-o trîmbă luminoasă,
Ce-nfășoară comesenii într-un nimb strălucitor,
Fundul templului se pierde sub un strat de umbră
groasă,
Ce pe zei adăpostește de-orice gînd pîngăritor.

Robi frumoși cu piepturi goale și cu ochi șireți
de vulpe
Ies fantastic ici și colo din noptosul labirint,
Au tunici cu fir cusute, calasirise pe pulpe,
Și înalță vase de-aur înflorite cu argint.

Un peșchir ca hiacintul masa toată o-nvelește,
Si pe purpura-nfocată, în lădițe de sandal,
Floarea tainică de lotus întristat se vestejește
Printre poame ce se urcă pe sub bolți piramidal.

Rînduiala domnitoare e de meșter plăsmuită :
Raci de mare ce spăimîntă, stridii cu mărgăritari,
Avînd dreptul fiecare dintre scoica siluită
Să ia boaba încheștată în calcăriile tari. -

Plăsmuiți după natură, pești din cărnuri delicate,
Ce cu solzi de gelatină în argint se oglindesc,
Lîngă pasări de tot felul, și întregi, și despicate,
Împreună cu vînături nencetat se grămădesc.

Tot ce e mai bun pe lume, strîns cu bani și
iscusință,
Îmbrîncește înainte lăcomiile trupești,
Și pe cînd se schimbă vorbe și se bea cu
prisosință,
Pe metalice tripede ard parfumuri arăpești.

Sirieni cu forme clasici, copilandri prin etate,

Dar pișcați în ciuda vârstei de-al plăcerilor tăun,
Înmuiiați în tinerețe ca-ntr-un lac de voluptate,
Peste masa largă mișcă evantalii de păun.

Și cum robii vin să cînte din cimbal și din chitară,
Pentaur ridică vocea, și pe harpa lui de bard
Epopea strălucită curge falnică și clară,
Întrecîndu-se-n căldură cu privirile-i ce-i ard.

„Sub Ateș căzut în cursă, maiestatea-sa se luptă,
Părăsit de toți oștenii și aproape-nconjurat,
Brațu-i ager se înmoaie, spada sa e-n două ruptă,
Dar pe barbari să-i înfrîngă sau să moară, a jurat.

Șetasar ce-i stă-mpotrivă, de prisos i se opune,
Maiestatea-sa năvală își repede al său car :
Calcă, culcă,-mpunge, rupe, taie, spintecă, răpune,
C-o minie trăsuitoare în al ochilor focar.

Zeul Month îi dă iuțeala și Baal a lui putere,
C-o silință uriașă sparge zidurile vii,
Iar în urma lui se scurge sînge roșu din artere,
Ca un must de struguri negri de sub teascu
unei vii.

Și pe cînd se luptă capii cu grozava-nvălmășeală,
Călărimea nesupusă trăsuitoarei zăticniri,
Printre pulberea ce urcă licărind de-năbușeală
Pe monarc îl urmărește cu sălbatice răcniri.

Tarekenas — l-acest nume se întoarce fiecare.
Către oaspetele tînăr mai frumos ca zeul Ra —
Vede-al regelui pericol, și sub două mii de care
Uruind pe roți de-aramă face cîmpu-a tremura.

Un torent ce-și prăvălește cursul de-apă peste
 Nu s-asvîrle printre pietre cu asalt mai mugitor,
 Iar un fulger cît de aprig îndrumat de nalte
 Între nori cînd izbucnește nu e-atît de-asurzitor.
 De sub roți, de sub copite, de sub spada ce se
 Printre coaste sfărîmate unde fierul s-a vîrît,
 Izvorește, sare, curge, un întreg potop de sînge
 Și-un morman cumplit de leșuri umple cîmpul
 mohorit.

Șetasar, Șirab, Patasa, peste cîmpii păduratici,
 Căutîndu-și mîntuirea, fug de panică coprînși,
 Și Ramses, oprindu-și caii, dintre-oștenii asiatici
 Nu mai vede în picioare decît turma celor prînși.“

„Lui Ramses și Tarekenas slavă-n veci
 nemărginită“
 Este strigătul ce sala o străbate pînă-n fund,
 Iar ecoul ce deșteaptă pe o scară nesfîrșită
 Printre-abisurile vremii se tot face mai profund.

Revista literară, 3 martie 1886

NERON

Privire-adîncă. Searbăd. Ca cioc de vultur, nasul ;
 Sprîncene arcuite și trase cu compasul ;
 O frunte largă ; buze ca veșteji trandafiri ;
 Pe ochi perdea de gene din pleoapele subțiri

Ce lasă să străbată cum stau întredeschise
O lume de concepții ș-o lume de abise.

De lebădă-i e gîtul ; de marmură-al său piept,
Aci, de pe-o terasă, îl vezi semeț și drept
Privind albastrul Tibru, panglică lucitoare,
Pierdut cu mintea-n visuri, scăldat cu fruntea-n
soare ;

Aci, molatec, leneș, apleacă, feminin,
Grumazul său de fildeș pe toga sa de in.

Neron !... Palatul, noaptea, răsună de orgie
Precum răsună, ziua, orașul de urgie...
Banchete, flori, Falerno și cîntece de-amor
Ciocnindu-se, adesea, cu țipete ce mor,
Pornesc, peste tot locul, un haos fără nume —
Dar haosu-nsemnează o epocă, ș-o lume.

Neron !...

E Roma-n flacări, în lacrimi și-n măcel,
Căci Cezarul o știe mai rea și decît el ;
E vinu-n cupe de-aur și sîngele pe scară ;
Desfriu de vin-năuntru, desfriu de sînge-afară...
Dar astfel precum este : bizar și criminal,
Neron e încercarea de-a fi original.

Literatorul, 1882

ZI DE IARNĂ

Se-nnovează ceru-albastru,
Nici o floare, nici un astru,
Căci și cer ca și pămînt
Pus-au vara în mormînt.

Toate frunzele-adorate
Zboară-n vînt amestecate...
Corbi și ciori-nnegresc pe sus...
Rîndunelele s-au dus.

Fulguiește de ninsoare
În pustiele ogoare,
Urlă crivățu-n copaci...
Vai de oamenii săraci.

De la munte pîn' la baltă
Numai crivăț ce te saltă ;
Numai cer posomorît
Peste cîmpul mohorît.

Bătătura e pustie
De belșug și veselie,
Și de-al verei cîntec viu
Orice suflet e pustiu.

Sus la stînele din munte
Pe zăpadă își fac punte
Lupi prădalnici și mișei...
Vai de turmele de miei.

Peste tot numai zăpadă,
Ce s-adună în grămadă
Sau se-mparte-n fel de flori
Sub ai vîntului fiori.

Prin pădurea troienită
Nu e creacă nenflorită,
Dar în loc de ghiocei
Pretutindeni e polei.

De prin coșuri iese fumul —
Ce mereu își trage drumul
Sub al iernii cer senin...
Vai de cei fără cămin.

Prin orașe umblă-n sănii
Fel de feluri de jigăni
Ce-năuntru nici nu-ncap
De samur și de sangeap.

Tot prin falnice locașe
Își duc frunțile trufașe,
Dar de nas, de nu le-ajungi,
Sub mânuși au ghiare lungi.

Viscol, crivăț nu-i atinge,
Soba-n veci nu li se stinge...
Sunt boieri sau boieriți...
Vai de oamenii cinstiți.

Literatorul, septembrie 1883

INJURAȚI-MA, PRIETENI...

Injurați-mă, prieteni,
Dați-mi cupa cu amar,
Veți avea destulă vreme
Să mă plîngeți în zadar.

Nu sunt încă, nu sunt încă
Pe al morței negru car —
Injurați-mă, prieteni,
Dați-mi cupa cu amar.

Trageți hora de urgie,
Și rînjiți cu ris amar —
Veți avea destulă vreme
Să mă plîngeți în zadar.

Literatorul, iulie 1882.

AVÎNT

Precum în largul mării corabia s-oprește
Cînd vîntul nu mai suflă și pînza pe catart
Atîrnă nenstrunată sub luna ce-i zîmbește
Cu razele ce-asupră-i zadarnic se împart ;

Precum vioara tace cînd coarda se destinde
Ș-abia auzi în suflet cîntînd ca printr-un vis
Răsunete suave, voioase sau murinde,
Ce trec prin amintire c-un farmec nedescris ;

Așa-n răstriaștea vieții, poetul, și el tace,
Cu inima rănită în pieptul sîngerat,
Nimica nu-l mai mișcă, nimica nu-i mai place
Și-l află-orice simțire cu sufletu-nghețat.

Ca el e și matrozul corabiei oprite...
Avîntul și-l legase de-al vasului înot,
Iar apa oglindește priviri nensufletește,
Și mută se întinde oglindă peste tot.

Sunt triste, oh ! sunt triste **momentele acele**,
Căci inima rănită a bietului poet
Adoarme ca și marea sub cerul plin de stele
Și nu mai cîntă-ntr-însul speranță nici regret.

Precum însă deodată la-nția adiere
Corabia tresare pe-al undei sîn amar
Și pînzele se umflă ș-o-mpinge cu putere,
Jucînd-o în boiestru ca falnic armăsar ;

Tot astfel inspirarea deodată se ridică,
Și aripi nevăzute îl schimbă-n semizeu,
Se-ntinde pe hîrtie a versului panglică,
Iar sufletul în urmă își lasă corpul greu.

Lirismul și satira se joacă pe-a lui frunte
Ca fulgere desprinse din foc dumnezeiesc,
Nou Moise, el se urcă atunci pe vîrf de munte
Și alte legi sădește în sufletu-omenesc.

Deși în urmă-i urlă a urei aiurare,
Zîmbind, cînd să-l sfîșie cci răi se învrăjbesc,
Așa de sus țintește ș-atîta c de mare,
Încît coprinde totul : ceresc și pămîntesc !

El vede armonia din lumile eterne,
Pricepe nesfîrșitul ș-al totului mister ;
Materia în față-i se fierbe și se cerne,
Urmează în adîncuri cometele ce pier ;

Știința grănițată o calcă în picioare...
Atomele iau viață, le simte cum trăiesc...
Le-aude bucuria sau lunga lor plînsoare
În vecinica mișcare pe care-o-ndeplinesc ;

Coboară printre oameni și știe să mîngîie.
Și cîntecu-i se varsă ca rîuri de isop,
El curăță și spală de-a patimilor rîie...
Insulte nu-l pleacă, să rîure potop ;

Căiește pe poporul ce merge la pieire,
Tiranu-ncremenește sub biciul lui de foc,
Dar vai ! el care merge de-a drept la nemurire,
Adesea n-are n viață nici pîine, nici noroc.

Literatorul, iulie 1882

PE LACUL DE GARDA

(11 și 10 silabe)

Frumoase flori, rochițe delicate,
Voi vă urcați — urcați-vă mereu...
Zîmbiți voios de soare colorate,
Că vă privesc cu drag prin geamul meu.

În zori de zi, spre apele albastre,
Cînd mă deștept ca să mă uit pe lac,
Văd cum se sting licăritoare astre
Și cum s-aprind colorile ce-mi plac.

Atunci, atunci, rochițe delicate,
De raze vii, voios cînd străluciți,
Vă bucurați de soare colorate
Și mîngîiați pe cei nenorociți.

Eu nu mai am speranță, viață, soare,
Și simt de-acum ai morții reci fiori,
Dar tot zîmbesc văzînd cîte o floare,
Și aș voi să am pe groapă flori.

Literatorul, iunie 1882

DIN CE ÎN CE...

Din ce în ce mai multe
Amarnice insulte
Întîmpin nencetat
Cît inima-mi sărmană
Întreagă e o rană,
Un hoit de sfișiat.

'Albastra boltă-mi pare
Cernită de-ntristare,
Ca sufletu-mi în dor,
Iar lacrimile mele
Întunecă și stele
Și soare-ncălzitor.

E iarnă, este gheață
Întinsă pe-a mea viață,
Precum pe niște văi
Zăpada se întinde
Și-n giulgiu-i coprinde
Păduri, izvoare, căi.

Și cum ascunsă tace
Privighetoarea-n pace
Prin scorburi de copaci,
Așa și tu biet suflet,
Abia avînd răsuflet,
Te-ascunzi în piept și taci.

Literatorul, august 1883

VÎNT DE TOAMNĂ

Mă zoresc să scriu degrabă...
Pentru ce, nu știu nici eu :
Mă zorește Dumnezeu ?
Simt că viața mea e slabă ?

Cînd apusul e mai fâlnic,
Norii toți cînd strălucesc,
Melancolic îi privesc
Și rămîn cu ochiul jalnic.

Este oare, este oare,
Semn de moarte pe curînd
Versul meu ce plînge blînd
Ca susurul de izvoare ?

Cu octombrie ce vine,
Fi-voi oare frunza-n vînt
Doborîtă la pămînt
Și uitată de oricine ?

De-aud clopotul de jale,
Fără voia mea tresar,
De-ntîlnesc funebrul car,
Mă întorc din a mea cale.

Literatorul, iulie 1882

TU CE EȘTI A NAȘTE

Tu ce ești a naște, suflet rupt din mine,
Clipă dintr-o viață plină de suspine,
Poate la necazuri ai să mă blestemi

Și vei zice, poate, c-ar fi fost mai bine
Rămînînd ce fost-ai să nu-nveți să gemi,
Tu ce ești a naște, suflet rupt din mine.

Zi oricare vorbă la nenorocire...
Oare eu născut-am cu a mea-nvoire ?...
Însă niciodată nu uita că eu
M-am luptat în lume fără șovăire
Și mi-a fost în sprijin bunul Dumnezeu...
Zi oricare vorbă la nenorocire.

Către-aceleași lupte poartă al meu nume
Fără-a ști ce soartă vei avea în lume
Și la urmă trece-l altuia și tu...
Va veni răstriștea vrînd să vă sugrume,
Dar și mie-mi strînse gîtul cît putu...
Către-aceleași lupte poartă al tău nume.

Vieața e o mamă pentru mulți grozavă...
Orice zi le-aduce un pahar de-otravă...
Cerul este însă plin de străluciri,
Și a sărutării flacăre suavă
Umple-al nostru suflet cu-ndumnezeiri,
Și e dulce vieața chiar cînd e grozavă.

Literatorul, noiembrie-decembrie 1983

SE DUCE

Se duce noru-n al său zbor
Ca gîndul meu rătăcitor,
Aci de lună poleit,
Aci de noapte înnegrit.

Se duce riul pe costiș,
Încolăcit pe sub frunziș,
Aci șoptind un cântec blînd,
Aci umflat și spumegînd.

Se duce vîntul printre foi,
Se duc și lucruri vechi și noi,
Se duce tot ce e de dus,
Pămîntul jos și luna sus.

Dar cînd e totul călător,
Schimbat mereu sau schimbător,
Al meu destin e neîncetat
Neschimbător și neschimbat.

Literatorul, septembrie 1883

CURTEA CU JURAȚI

Ați fost oare vreodată la Curtea cu jurați ?
Acolo sunt victime și sunt și vinovați.
Acolo poate-oricine să meargă ca să-nvețe,
Că viața e un taler ce are două fețe :
Pe-o față este Raiul și pe-alta Iadul. — Rai
E dulcea bogăție cu vecinicul ei mai,
Cu paturi, cu poloage, cu jețuri de mătase,
Cu searbede ființe în șiruri lungi de case,
C-o lume de dorințe ce-ndată se-implinesc
Cu „pun-te, ia-te, masă“ în chip împărătesc,
Cu slugi, care stau gata să-ți fie la poruncă,
Cu tot ce e plăcere și tot ce nu e muncă ;
Cu toate cîte-n fire sunt Rai și nu sunt Iad.
Trecînd prin amîndouă, cunosc pe unul ș-altul !

Splendoarea și noroiul, parchetul și asfaltul,
Și fără-a-mi frînge gîtul la Iad știi să cad,
Știi să-nvăț ce este cumplita sărăcie,
Cu boli sau trebuințe ce corpul ne sfișie,
Cu soba înghețată pe viforul de foc,
Cu ghetе scîlciate prin bălți și prin noroaie,
C-o inimă pe care restriștea o-ncovoiaie,
C-o muncă fără roade ș-un trai fără noroc.
Știi să-nvăț ce este a banului valoare...
Aflai că e stăpînul pe viață și onoare...
Aflai că fără dînsul ești mort deși ești viu ;
Ani lungi, văzui tot negru frumosul cel albastru
Și fără s-am speranța de-a ști ce-am să deviu,
De-a rîndul, aruncat-am în ora de dezastru
Pe marea disperărei în care m-afundam
Cu scaune șchiopate, oglinzi sau canapele,
Și munca cea mai stearpă și cîntecile mele.
De-a rîndul cîte-o treaptă mai jos mă coboram
[.]

Și toate împreună formează-o bogăție
De fiere distilată pe-o fragedă junie,
Și toate împreună făcîndu-mă bogat
Îmi sunt a mea putere și-mi fac a mea mîndrie.
La douăzeci și unu de ani în pușcărie,
Alături cu tîlharii, să-i plîng am învățat.
Cunosc a vieții carte, și-acel care-o cunoaște
Citînd-o-n timp de zile sub lacăte și broaște,
Cunoaște și ce este o Curte de jurați...
Mi-aduc și azi aminte de ziua achitărei,
De zgomotul din sală, de domnii avocați,
De-aprozii de la ușă, de vorbele-acuzărei,
Țipînd să mă trimită pe șase ani la gros,
De mine-n haine negre, gătit ca de paradă,
De lumea ce-alergase voînd ca să mă vadă,
De stradele-mbulzite de-un public furtunos,
De-ntreaga-mi tinerețe în sala judecăței,

De muzele-mi satirici pe banca de-acuzați,
Aduse între săbii și puște de soldați...
Îmi pare că simt încă palpitele etății,
Palpitele acelea sunt imnul libertății,
Ferice de acela ce-n pieptu-i le-a simțit,
Deși, la urma urmei, rămîne păcălit.
Ai dreptul, nu e vorbă, afar' din pușcărie
În toată libertatea de foame ca să mori...
Jurații m-achitară; făcînd o nerozie,
Noroc că se arată cu minte uneori.

Literatorul, ianuarie 1883

STUFUL DE LILIAÇ

Era o zi senină ca fruntea de fecioară
Ce e neturburată de-ai patimelor nori,
O zi în care șoapte de îngeri se coboară
Și vin pe-o adiere să cînte printre flori.

Subțiri ca o dantelă urcau mereu din apă
Clădiri de nori fantastici ocoale dînd pe lac,
Și prins de-o rece stîncă pe care vîntu-o sapă,
Gemea mușcat de vînturi un stuf de liliac.

Plăpîndeale lui ramuri abia înmugurite,
Văitîndu-se pe soarta ce-acolo le-a sădit,
Nainte de-a-și da rodul mureau învinețite
Cînd ea veni să șeadă sub stuful oropsit.

Atunci acele ramuri deodată înfloriră
Ș-o ploaie azurie vărsară peste noi...

O ! Doamne, acele clipe ce repede-pieiră...
Uscat e liliacul și nu mai suntem doi.

Literatorul, iunie 1883

ÎN ARCANDE DE PĂDURE

În arcande de pădure întuneric ce spăimîntă,
Frunza tace lîngă frunză și copac lîngă copac ;
Noapte tristă, noapte mută, noapte moartă, ce
opac —
Dar privighietoarea cîntă, dar privighietoarea cîntă

În arcande de pădure vijelie ce spăimîntă,
Trăsnet roșu ce-nfășoară și surpare de potop ;
Pentru ce e armonia o mînie fără scop,
Dar privighietoarea cîntă, dar privighietoarea cîntă

În arcande de pădure grozăvie ce spăimîntă,
Aurora-ntîrziată nu s-arată sub frunziș,
Întunericul în cale i s-a pus în curmeziș —
Dar privighietoarea cîntă, dar privighietoarea cîntă

Literatorul, 2 august 1890

PĂDUREA

Nimica n-are ca pădurea mai multe farmece
Un suflet ce iubește taina frunzișelor cu umbră dragă
s-atragă

Și nicăieri nu poți mai bine de lumca-ntreagă
Decît pe-ngustele potece sub bolțile cu frunze
să te pierzi
verzi.

Frumos e muntele ce-nalță spre ceruri fruntea lui
Frumos e cîmpul ce se-ntinde ca și o mare de
semeață,
verdeață,
Frumoasă, mara liniștită sau cu talasul răzvrătit,
Însă nimica cu pădurea nu poate fi asemuit.

Ea n-are-n sînul ei castele, dar soarele cînd o
O populează cu fantasme, și cîntu-o face de
izbește
vorbește,
Ș-acî zărești palate-nalte, ș-acî, cînd ele se desfac,
Ridică vocea orice frunză și-n om se schimbă-orice
copac.

Și cîte gînduri nu deșteaptă cîte-un stejar mai
vechi, ce știe
A veacurilor dispărute povestea cea de bărbăție,
El ce sub umbra lui bătrînă s-adăpostească a putut
Cîte-un Mihai al țării noastre, trăit și mort
necunoscut.

Pădure, cine nu iubește suava ta melancolie,
Tu ce ridici spre ceruri brațe visîndu-ți dulcea
poezie,
Și care om venind în tine nu se pricepe înălțat,
Cu rănile în piept închise, cu doru-n suflet alinat ?

Poetul dacă se așează la vreo răspînte cu fîntînă
Vorbește cu izvoru-albastru de-a codrului
frumoasă zînă,

Ce se tot face nevăzută de cînd nu sunt nici fratti
de cruci,
Nici verzișori frumoși ca zmeii, nici poteră și nici
haiduci.

Și cîntecele ce deșiră îi sunt adesea însoțite
De milioanele de frunze în soare-apune poleite,
Iar apa alergînd la vale, cu un murmur nedefinit
Le duce fără de-a ști unde și nici de unde i-au
venit.

Ciobanul dacă se zărește printre desișul tău cel
verde,
De rînd de-ar fi la-nfățișare, înfățișarea lui și-o
pierde,
Zi ca-ntr-o cadră ce-ar coprinde pe un păstor al
lui Virgil
Se-ntipărește o idilă pe chipu-i încă de copil.

Îl vezi alături cu mieii, pe care blind îi păstorește,
Cu pieptul gol, în vînt cu părul ce alba față i-o
umbrește,
Ca-n vremuri clasice de simplu, dar și frumos și
fericit
Precum n-a fost pînă acuma de nimeni
încă-nchipuit.

Voinicul dacă pe sub seară și-adăpostește-a lui
comoară
De dragoste înflăcărată sub umbra ta ce-l
înfășoară,
Din om ce este-l faci să pară ca sîntu Gheorghe
de măreț
Și tremură sărmana fată sub buza lui de
îndrăzneț.

Pădure, cadrul tău convine la bucurie și durere...
Dar cîntecul ce pe-a mea buză începe azi a

tresălta
Din nou ca să răsunе liber și să reia a lui putere,
Pădure, are trebuință de cadrul și de umbra ta.

Cu gîndurile mele singur aș vrea ca să mă pierd
în tine,
Să simt o dulce voluptate sorbindu-ți aerul cel viu,
Să nu mai s-aflе om să știe nici de-al meu nume
nici de mine,
Și tot așa să nu mai fie nici om de care eu să știu.

Tăcut, sub frunze ca nălucă să mă strecor
fără-ncetare

Pe unde locul mai sălbatic s-ar întîmpla în
drumul meu,

Iar cînd uitării lumea-ntreagă și eu s-am parte de
uitare,
Rănit de lupta unei vieți pe care n-am cerut-o eu.

Spre soarele ce se ridică să cînt cu frunzele ce
cîntă,

Cu paserile modulîndu-și concertul lor
neîntrecut,

Cu șoptitoarele izvoare ce-n armonie se frămîntă
Pe patul de-albe pietricele ce le e vecinic așternut.

Și cufundat prin al meu suflet în armonie și
verdeată,

Răpit din visele frumoase ce-n al meu cuget
s-ar ivi,

Să simt și lumea să-nțeleagă că de-are traiul
vreo dulceață,

E de-a uita că-l porți pe umeri ș-amenință a te
strivi.

Literatorul, septembrie 1883

AMORUL

Safirul de-un albastru limped
Umplut de-a cerului lumină
Nu strălucește în splendoare
Decît în aur și platină.

Nici diamantul în alamă,
Nu-și are flacările toate,
Nici corpul ce s-ascunde-n zdrențe
Să ne ia mințile nu poate.

Ideea cea mai strălucită
Cînd nu e bine îmbrăcată
De graiu-n care e coprinsă
E o miloagă dezmățată.

Vestmintu-n toate predomină,
Dar cînd a patimei răskoală
Se umflă-n piept — Amorul singur
E mai frumos în pielea goală.

Literatorul, 1885

URSITOARELE

Călătoare pe o rază
Ursitoarele-au venit
Mai deunăzi să mă vază
Și cu milă mi-au zîmbit.
Împrejurul meu cu toate
Învîrtindu-se mi-au zis :

„Către bine te vom scoate,
Iartă-ne că te-am ucis.

Iartă-ne că te-am ucis.

Iți vom da putere, — nume,
Bani, prieteni și amor
Și vei ține sceptru-n lume
De adînc cugetător.
Ce voiești ? Răspunde-ndată
Să-ți venim în ajutor ?“
Le-am răspuns : — „A mea răsplată,
E să mă lăsați să mor.

E să mă lăsați să mor.“

Literatorul, 1883

SUB MUNȚI

Ca fire de păianjen din ceruri la pămînt
Și-a tors argintul luna în mii și mii de raze,
Lucind printre frunzișuri, pe cîmpuri, pe obraze,
Și strălucind pe turnuri cu alb coperămînt.

În zarea viorie s-arată ca năluce
De trupuri uriașe, Carpații cei bătrîni...
Cîntîndu-și vechea doină, vezi Oltul cum se duce
Ș-auzi lătrînd pe dealuri zăvozii de la stîni.

Ciobanul, lîngă turmă, culcat cu ochii-n sus,
În somn, spre-o altă lume, purtat a fi se lasă,
Odihna-l înflorește, căci grija nu-l apasă,
Și-n cîntecul de frunze și ape doarme dus.

O ! Doamne, ce frumoasă privești-n tot locul...
Ce pulberi strălucite prin ceruri se întind...
O ! Doamne, tu cu stele încisu-ți-ai mijlocul
Și eu cu biete slove mă-ncerc să te copriind.

Literatorul, aprilie 1883

ÎNTRE FRUNZE

Grădina este plină de taina fericirii
Și nu e fir de iarbă de-alt fir ne-ndrăgostit ;
E mai, cînd nu e frunză să n-aibă al iubirei
Fior nedeslușit.

Micsandra spre rozetă se pleacă fermecată,
Garoafa rîde-n soare cu roșul ei mănunchi,
Iar vița se ridică pe măr, amorezată
De verdele său trunchi.

Rochițele, în brațe subțiri, dar încordate,
Strîng vișinul, și creacă cu creacă-l cuceresc,
Cireșele, alături, sub frunze-mperechiate,
Roșesc și se iubesc.

Din totul se înalță un cîntec către soare
De dragoste nespusă, de dulci îmbrățișări,
O falnică poemă de strofe arzătoare,
De tainice oftări.

Ascultă : e grădina întreagă, ce unește
Simțirea ei suavă cu cîntecul din noi.

Și cerul din adîncu-i de aur ne privește
Zîmbindu-ne prin foi.

Literatorul, iunie 1883

LEUL

În deșerturi nesipoase și-avusese epopeea...
Sub privirea lui de rege orice fiară tremura,
Chiar pantera — pisicoasă — însă crudă ca femeia,
Se trăgea din a lui cale sub un frig ce-o scutura.

Omul chiar — această fiară cea mai crudă printre
fiare,
Rămînea cu mîna moartă pe trăgaci sau pe cuțit,
Și crezîndu-se sub dinte, și crezîndu-se sub ghiare,
Șovăia pierzîndu-și mintea de putere părăsit.

Se făcea că nu mai simte, se făcea că nu mai este,
Prăvălindu-se-n nesipul de căldură-nflăcărat,
Semeția lui — minciună ; vitejia lui — poveste,
Leul se uita la dînsul îmbrălîndu-l c-un scuipat.

Însă vîrsta nimicise uriașa lui putere,
Și înfrînt de greutatea unor ani de patriarh,
Pe pleoapele lui lîncezi cu solară mîngîiere
S-afunda în maiestatea morței sale de monarh.

Și cînd fu să intre-n pace, fu priveliște ciudată,
Căci de-a morței zvîrcolire coama lui cînd se
zbirli,

Om, hienă și panteră se iviră dintr-o dată,
Dar pe leu-n agonie numai omul s-azvirli.

Revista independentă, noiembrie 1887

EPIGRAF

Să mă spele de insulte nu mă-ncerc să făc apel
La un veac ce nu coprinde decît patimă în el
Și în care tot nerodul are dreptul să vorbească
Ca dovadă-ntemeiată de prostia cea obștească.
Cît e țara noastră toată văd mulțimi fără simțiri,
Creieri stinși de întuneric, inimi roase de-njosiri.

Dar cînd patru generații peste moartea mea vor trece,
Cînd voi fi de-un veac aproape oase și cenușe rece,
Va suna și pentru mine al dreptății ceas deplin,
Ș-al meu nume, printre veacuri, înălțîndu-se
Va-nfiera ca o stigmată neghiobia dușmănească,
Cît vor fi în lume inimi și o limbă românească.

Literatorul, septembrie 1893

FAUNUL

În ochii mei adînci, pe brînci un faun priveghiază,
Visează strașnica plăcere ce poți s-o smulgi unui
viol,
Hipnotizări ce pervertesc rînjind împrăștiază
Și-n fund de gingașe potire țîșnește-n silă vitriol :
În ochii mei adînci, pe brînci un faun priveghiază.

Catifelează lin și dulce cuvîntul său — suspin
blajin —
Dar cînd stăpîn se crede-a fi, atunci pe pradă sare,

Brăzdează sînurile goale cu buze aprigi ca de Djin
Și e un Iad de foc ascuns ce, pînă nu tresare,
Catifelează lin și dulce cuvîntul său — suspin
blajin.

Zadarnic anii trec, și trec — rămîne Domn în scaun,
Și nu e om ca să nu-l poarte la pîndă-n el pitit
pe brînci,
Iar nu e ceas și pas, răgaz să poți avea de faun,
Ești robul lui, și totdeauna ca să trăiască el
mănînci,
Zadarnic anii trec, și trec — rămîne Domn în scaun.

Literatorul, 15 martie 1893

NOAPTEA NEAGRĂ

Cu norii ce afar' s-adună
Acoperind și cer și lună,
De la fereastra mea, sub coaste,
Călări pe beznă, ca prin basme,
Zăresc un șir grozav de iasme
Ce sunt a iadurilor oaste.

Hop ! Hop ! Se duc mercur la vale,
Și parcă m-ar privi cu jale,
Și parc-ar rîde cîteodată...
Căci spăimîntoasele lor rînduri
Sunt ghiana ce o port în gînduri,
Sunt mintea mea întunecată.

Cocoșul ce-n spre ziuă cîntă
Cu glasul lui nu le spăimîntă...

Hip ! Hip ! — curg iazmele într-una,
Și dacă las perdeaua iute,
Atunci, odaia, pe-ntrecute,
Mi-o umplu, una câte una.

Ha ! Ha ! — Și grabnic mă-nconjoară
Rîzînd de-un rîs ce mă doboară,
Iar în mijlocul lor, îndată,
Pe cînd mai mare e vîrtejul,
Uscîndu-mi gura și gîtlejul,
Mă pun, și trag o horă lată.

Literatorul, septembrie 1883

NEPĂSARE

Să renasc nu se mai poate,
Searbăd, trist, mă uit la toate,
Și în traiul meu pustiu
Într-a gîndului oroare
E dezgustul în picioare...
Numai el mai este viu.

Corpul meu ce se apleacă
Pe al vieții rîu ce seacă
E catartul cel trăsînit...
Morții crude-n a mea preajmă
Cînd s-arată ca o iazmă
Nu-i zic „fugi“ nici „bun sosit“.

Literatorul, august 1883

ȘTI TU...

Știi tu că dacă te-am văzut,
În lunga ta privire
Am înecat al meu trecut ?

Știi tu că dacă te-am văzut,
C-o singură zîmbire
Și m-ai scăpat și m-ai pierdut ?

Știi tu că dacă m-ai scăpat
De-abisul vieții mele,
În alt abis m-ai cufundat ?

Știi tu că dacă m-ai scăpat,
Să sufăr orice rele
Și să trăiesc m-ai condamnat ?

Literatorul, 1884

CÎND ARIPI...

Cînd aripi al meu suflet avea, credeam în toate
Iluziile roze... — Eram un semizeu,
Zburam spre empireu,
Mai sus de gloate...

Cînd aripi al meu suflet avea.

Purtam în grai argintul curatelor izvoare,
În cuget, visuri roze... — De viață mă-ncîntam.

De soare mă-mbătam,
Eram argint și soare... —

Cînd aripi al meu suflet avea.

Era ca o-nflorire de zile minunate,
De crini și roze roze... — Zîmbeam copilăros,
Voios și generos,
Străin de răutate...

Cînd aripi al meu suflet avea...

Biblioteca română, 26 martie 1895

URĂ

Dacă-aș fi trăsnet v-aș trăsni,
V-aș îneca dacă-aș fi apă,
Și v-aș săpa mormîntu-adînc
Dacă-aș fi sapă.

Dacă-aș fi ștreang v-aș spînzura,
Dacă-aș fi spadă v-aș străpunge,
V-aș urmări dacă-aș fi glonț,
Și v-aș ajunge.

Dar eu deși rămîn ce sunt,
O voce-adîncă îmi murmură
Că sunt mai mult decît orice,
Căci eu, sunt ură.

Literatorul, martie 1883

VEI CREDE

Vei crede poate că acuma, cînd sunt tăcut și
liniștit,
Cînd te iubesc și totodată la rîndul meu cînd sunt
iubit,
Sunt fericit la adăpostul acestui fel de alinare ?...
Te-nșeli : Mai mult ca totdeauna nenorocirea mi-e
de mare,
Și suferința mea de astăzi e că nu sunt nenorocit.

Literatorul, iulie 1883

NOAPTEA DE IULIE

A-nceput din nou să-mi fie dor de dulce fericire...
Văd că-mi trece tinerețea, văd că anii mi se duc,
Și mi-e sete de plăcere, și mi-e sete de iubire,
Însă umbrele visate nu se poate să le-apuc.

Numai aurul, el singur, îmi lipsește-n astă lume,
Numai el, dar fără dînsul sunt un biet
neputincios...
Care suflet de-al meu suflet, care nume de-al meu
nume
S-ar lipi să ia povara unui trai sărăcăcios ?

Pică plîns al tinereței pe un sîn ce nu palpită,
Ai avut cu ce să-l cumperi, e al tău pînă în zori...
Veștejește-te-a mea buză pe o buză veștejită,
Și tu, suflate, visează că aduni cerești comori.

Însă tu, o ! poezie, cu mantaua ta regală,
Îți acoperă vederea — fugi în colțu-ntunecos,
Prin fereastră mă fixează luna rece și spectrală
Ca un doctor ce se uită la un chip de ofticos.

A ! desigur, masca blondă avea altfel de privire
Cînd pe țărmurile de-aur ale lacului Leman
Surîdea printre frunzișuri la înția mea iubire,
Vis mai lung decît un secol în coprinsul unui an.

A ! desigur că în noaptea ce-n trecutul vieții mele
E-nsemnată cu roșeața simțimintelor dintii,
Dacă ea privea prin geamuri dintre pulbera de
stele,
Nu venea c-un zîmbet rece lîngă caldul căpătii.

Poezie ! Poezie ! Ai dreptate totdeauna,
Dar fiindcă simt și astăzi că rămas-am tot al tău,
Dă te rog în jos perdeaua, ca să nu mă vadă luna,
Roag-o calea să-și urmeze, voi să scap de ochiul
său.

Zi-i să meargă pe oriunde e suavă fericire,
Să-și încarce a ei rază cu al florilor arom,
Să zîmbească voluptății ce se naște din iubire,
Dar să uite pe oricine a uitat că este om.

Literatorul, mai 1882

EPIGRAMĂ

Crezînd că nu mai sunt același, amice, poate nu
te-nșeli,
Dar mi se pare de-altă parte că ești schimbat mai
mult ca mine.

Căci azi mă vezi că sunt ca tine,
Om ca oricare — cu greșeli.

Literatorul, aprilie 1883

RĂSMELIȚA MORȚILOR

Domnea-n locașul vecinic o noapte-ntunecoasă,
Și unul dupe altul, falangă fioroasă,
Ieșeau de prin morminte scheletele de morți :
„Deschidă-ne iar viața lucioasele ei porți...
Destul de când mormîntul ne supse și ne roase“,
Striga învălmășită răsmelița de oase,
„Destul de când ne-apasă mormîntu-ngrozitor...
Vrem viață, vrem lumină, vrem soare-ncălzitor.“
Și țestele prin iarbă dau fuga-nsuflețite,
Purtate de schelete în grab' reîntocmite,
Așa că cimitirul era ca un vârtej
În care cite-o țeastă fugea dupe un gitlej,
Iar deget după deget, și coaste dupe coaste,
Urmau în goana mare ca oaste dupe oaste...
Femurul, citeodată, un tibia prinzînd,
Da jalnice ocoale, trosnind și șchiopătînd,
Și-n groaznicul amestec, ciocnindu-se în cale,
Albeau prin noaptea neagră coloane vertebrale...
Claviculă și cubit, și metatars, și stern
Păreau mișcate astfel de-același dor etern,
Iar oasele cu-ncetul la rînd înghiesuite,
Cu zgomot în schelete erau reîntocmite,
Și glasul ce din toate țipa îngrozitor
Era : „Vrem aer, viață, vrem soare-ncălzitor“.

Literatorul, septembrie 1883

NOAPTEA ALBĂ

Luna varsă în odaie
O fantastică văpaie,
Iar cu capul aplecat
Stă poetul care-odată
Pe o coardă fermecată
Lumea toată a-ncîntat.

Fruntea lui nensuflețită
Pare-n raza strălucită
Ca un munte pleșuvit,
Ochii lui fără privire
Îți insuflă o-ngrozire
Ce te lasă-nmărmurit.

Printre florile de-afară
Doarme geniul pe scară
Ca un mort de nemișcat,
Pe cînd luna maiestoasă
O luminează îndoioasă
Pune-n cerul neschimbat.

Lăteratorul, august 1883

TUTUNUL

Știu bine că tutunul e plantă veninoasă...
Știința socotește că e primejdioasă,
Dar ea prinos înalță spre cer același fum
Și-ncarcă cu extazuri molaticu-i parfum.
În norii ei albaștri se află cu uitarea

Un fel de nouă viață, un fel de cîntec lin,
Ciudata ei aromă îmbată cugetarea,
Iar cine nu fumează nu este om deplin.

Literatorul, 1884

VISUL FATAL

Nu mai am decît o sete, nu mai am decît un vis,
Vis ce-n inimă cu sînge conturat îl țin închis ;
Orișunde-l port cu mine, și c-o dulce voluptate
Mintea mea îl recitește pe cînd inima mea bate ;
Negru, groaznic, fără milă, nu e-ntr-însul un
cuvînt
Ca să nu mă facă singur uneori să mă-nspăimînt ;
Ștreangul, fierul, focul, plumbul se-ntreșes să-l
întocmească,
Și-n zadar se-ncearcă unii din priviri să mi-l
citească
Înainte de momentul cînd... — Dar visul meu
cumplit
Dacă scris e să rămînă un biet vis neîmplinit,
Din adîncul ei cel umed, cu aceeași nendurare
Groapa mea are să strige către ceruri : Răzbunare.

Literatorul, 7 iulie 1883

CÎNTECUL ȘI POETUL

Cînd se naște într-o țară mică, — cine e poet,
Dacă simte-a lui făptură că e roasă de-un regret,
E desigur de regretul c-a născut. — El cîntă, scrie,
Și abia în cîte-un suflet, află cîte-o simpatie.

Încolo, cine-l citește, sau de pizmă e coprins,
Sau cu inima închisă și-n citire nedeprins
Cartea i-o silabisește.

Dar de ce de insomnie doborât, — poetul cîntă,
Ș-avînd toate împotrivă inima și-o mai frămîntă
Să mai lase pe hîrtie ca să treacă-al său condei,
Ce fixează note de-aur pe al foilor temei
Pentru ce mai împletește cu argint și cu mătase
Strofele predestinate urme multe să nu lase,
Visul ce ne tot șoptește ?

Liliacul alb și roșu harpa sa o coronează,
Al său cîntec, ca sideful strălucește, — și vibrează
Mai curat decît un sunet de cristal. — Armonios
Ca un țipăt de vioară sub arcușul mlădios,
Smulge lacrimi. — Blînd și dulce se înalță ; —
cîteodată,
De se-ncarcă cu minie vînată și nenfrînată
Este pentru vinovați.

Iată cîntecul. — Poetul pentru ce-l vibrează însă ?
Pentru cine e parfumul sau durerea lui cea
plînsă ?...
Tot ce știu e că natura strălucindu-i în priviri
Ceru-n sufletu-i coboară cu supreme-ademeniri,
Îngeri dulci pe buze-i cîntă... — Dacă vreți să știți
misterul
Pentru ce și pentru cine ?... Întrebați natura,
— cerul,
Sau pe îngeri întrebați.

Literatorul, 1884

CĂTRE VIITORIME

Voi, care vă veți naște de-aci-într-un veac sau doi,
Voind s-aveți știință de cine am fost și noi,
Luind spre deslășire istoria, — îndată
Simțirea noastră-ntreagă, de fală îmbătățită,
Striga-va : „Ca străbunii să fim de glorioși,
Pe cînd am fost cu toții mișei sau ticăloși.“

Mai mult decît minciuna nimica nu răpune...
E aspru adevărul, dar trebuie a-l spune :
Da, țara noastră toată, din cap pîn' la sfîrșit
În zilele de astăzi e stîrvul otrăvit,
Din care sîntu soare cu flacăra-i suavă
Nu poate să mai scoată nimic decît otravă.

Și mișuie asupra-i un șir de viermi grețoși
Ce-l sug pînă la oase sătui dar lipicioși,
Blestem care desigur își are începutul,
Își are și prezentul, își are și trecutul,
Pe cînd sfîrșitul, — zilnic chemat și nesosit,
Se pierde printre veacuri, rămîne neghicit.

Dar cum ? Din timpul nostru nimic nu va rămîne
Ca moaște respectate a zilelor bătrîne ?
Ce ? Zidurile Plevnei de sine au căzut
Și moartă ne-a fost țara soldați cînd am avut ?
Ce ? Poate să existe mai mare bărbăție
Decît să-ți dai sfîrșitul pe cîmp de bătălie ?

Ei ! Da. Prin vînt, pe zloată, flămînzi și dezbrăcați,
Martirii ce avurăm rămîn necontestăți...
Zburară, se luptară, muriră ; foarte bine :
E drept că au fost ieftini cu sîngele din vine,

E drept că fiecare a fost un semizeu,
Dar pentru ce, și cine, nu știu nici ei, nici eu.

Urmași, oricît de mare veți crede-a noastră faimă,
Feriți-vă de-a trece sub poarta triumfală
Prin care-această țară de-un veac a defilat,
Căci dacă avem astăzi și rege și regat,
Putem de azi pe mîine s-avem și-mpărăție,
Dar fără libertate și fără Românie.

Literatorul, 1884

GÎNDULUI

Eu am stat ș-am cugetat
Și mijlocul l-am aflat
Viața mea s-o fericesc :
E să nu mă mai gîndesc.

Gîndul m-a îmbătrînit,
Gîndul m-a nenorocit...
Fără gînd de mă nășteam,
Nu plîngeam, nu sufeream.

De-am gîndi, sau n-am gîndi,
Rău-n veci va izbîndi,
Și cu gînd și fără gînd,
Ne vom duce toți pe rînd.

Tot o soartă vom avea,
În zadar fugim de ea,
Căci de suntem pe pămînt,
Ne-am născut pentru mormînt.

Gînd mișel, grozav blestem,
Eu de azi nu te mai chem,
Numai rele mi-ai urzit
Și în veci m-ai amăgit.

Voi o clipă să trăiesc,
Nicidecum să nu gîndesc
Să mă uit la stele sus
Fără lui să-i fiu supus.

Să trăiesc fără să știu
De sunt mort sau de sunt viu,
Și prin lume, călător
Să mă duc nepăsător.

Să mă-mbăt de dulci lumini,
De mirosul de pe crini,
De-al izvorului murmur
Și de-al cerului azur.

Și atuncea mizantrop,
Gînd nemernic să te-ngrop,
Să te-ngrop în mine-adînc
Și să beau și să mănînc.

Piatră rece, orb și crud,
Nici un plîns să n-aud
Sub al cerurilor cort
Pentru orice patimi mort.

Și cînd ceasul va sosi
Dintre oameni a dosi,
Să mă duc fără să știu
De-am fost mort sau de-am fost viu.

Literatorul, august 1882

EPIGRAMĂ

(Lui V. Alecsandri)

Orbit de-al gloriei nesațiu,
Albit de ani, dar tot copil,
E lesne să mă faci Zoil
Cînd singur tu te faci Horațiu.

Literatorul, 1884

ȚARA TAINICĂ

*Kennst du das Land
Wo die Zitronen blühen ?¹*

Cunoști tu oare țara
În care primăvara
E iarna nencetată,
O patrie în care
Trăiește fiecare
Cu inima-nghețată ?...

Eu o cunosc.

Cunoști acea cîmpie
Imensă și pustie,
Ce vara cînd sosește,
Aprinsă arde-n soare
Și unde-avîntul moare

¹ Cunoști tu țara / Unde înfloresc lămîii ? (Heine)
(Germ.)

Sau jalnic lincezește ?

Eu o cunosc.

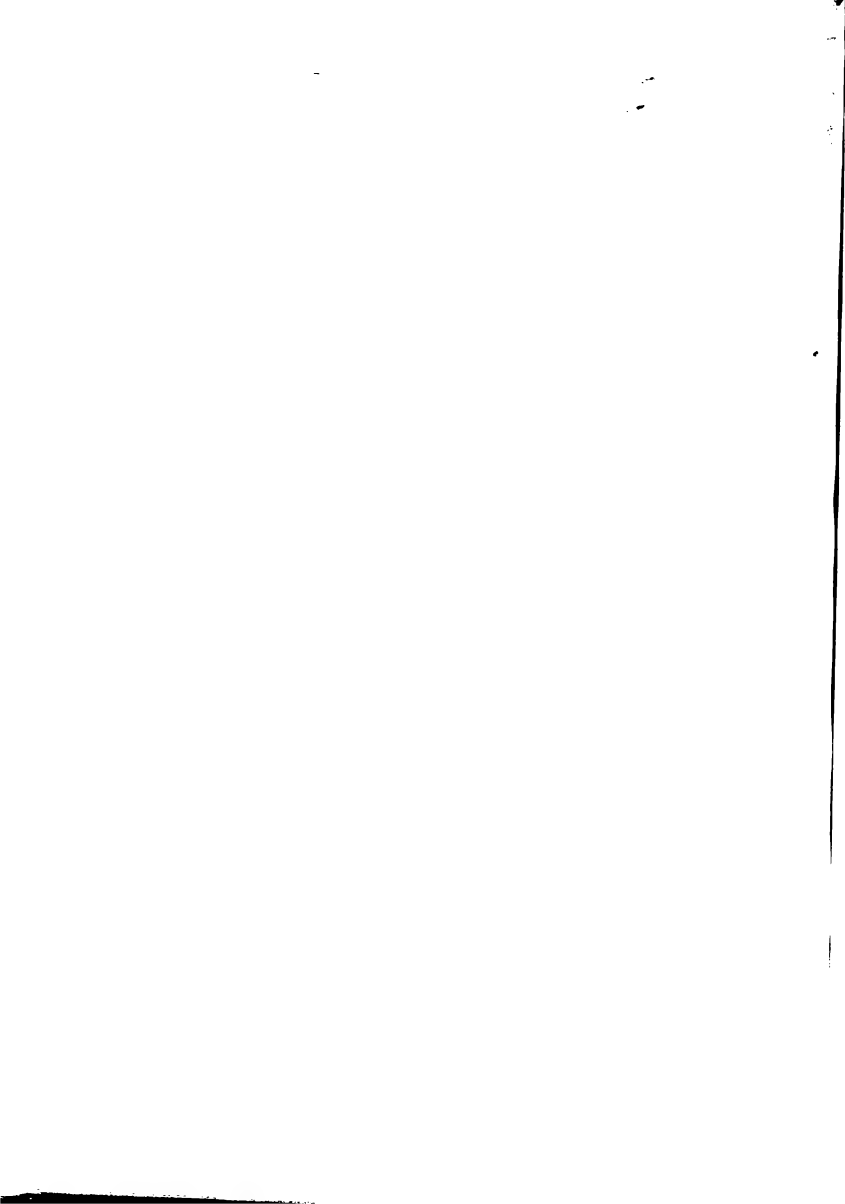
Sau știi cumva ținutul
În care Domn e lutul
Și face pe trufașul ?
Acolo totdeauna
Cinstită e minciuna
Și nobil este lașul.

Ah ! eu îl știu.

Și oare mai știi încă
Prăpastia adâncă,
O gură nemblinzită
Ce simte o plăcere
Junețe și putere
De veacuri să le-nghită ?

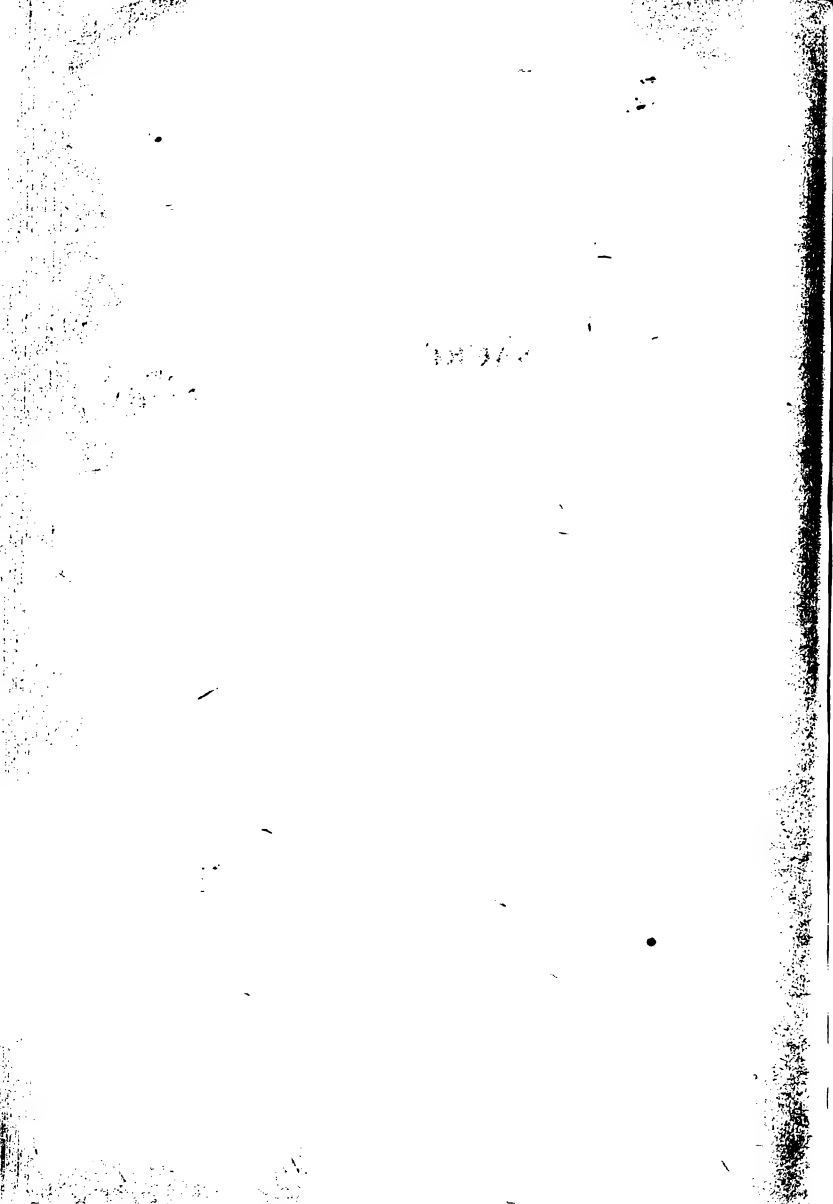
Ah ! eu o știu.

Literatorul, 1895

FLORI SACRE

(1912)

AVATAR

Domnea în Roma August, — era sub cer de
mai, —

Îmi cîntă-n suflet anul, — zvoniseră dezastre,
Dar Tibrul printre dealuri curgea ca printr-un rai,
Și vii, în ochii sclavei, zării cicori albastre.

Vorbi în al meu sînge al patimelor grai,
Eram atletul plastic întors abia din castre,
Ș-am pus, sub piept zdrobind-o, cînd lung o
sărutai,
Jeraticul de buze pe florile din astre.

Grădina în odihnă zăcea-ntre ziduri albe...
Ninseseră din piersici suave flori roz-albe... —
Au curs de-atunci noiane de veacuri păgînești... —

Uitată mi-este groapa sub flori și sub parfume,
Dar tot mi-aduc aminte... — fu Cretus al meu
nume,
Și-n for purtam tunică cu ciucuri elinești.

Românul literar, octombrie 1896
(cu titlul *Sonet antic*)

NOAPTEA DE DECEMBRIE

Pustie și albă e camera moartă...
Și focul sub vatră se stinge scrumit... —
Poetul, alături, trăsnet stă de soartă,
Cu nici o schinteie în ochiu-adormit...
Iar geniu-i mare e-aproape un mit...

Și nici o schinteie în ochiu-adormit.

Pustie și albă e-ntinsa cîmpie...
Sub viscolu-albastru ea geme cumplit...
Sălbatică fiară, răstriștea-l sfîșie,
Și luna-l privește cu ochi-oțelit... —
E-n negura nopții un alb monolit...

Și luna-l privește cu ochi oțelit.

Nămeții de umbră în juru-i s-adună...
Făptura de humă de mult a pierit
Dar fruntea, tot mîndră, rămîne în lună —
Chiar alba odaie în noapte-a murit... —

Făptura de humă de mult a pierit.

E moartă odaia, și mort e poetul... —
În zare, lupi groaznici s-aud, răgușit,
Cum latră, cum urlă, cum urcă, cu-ncetul,
Un tremol sinistru de vînt-nnăbușit...
Iar crivățul țipă... — dar el, ce-a greșit ?

Un haos, urgia se face cu-ncetul.

Urgia e mare și-n gîndu-i ș-afară,
Și luna e rece în el, și pe cer...

Și bezna lungește o strașnică ghiaia,
Și lumile umbrei chiar fruntea i-o cer...

Și luna e rece în el, și pe cer.

Dar scrumul sub vatră, deodată, clipește...
Pe ziduri, aleargă albastre năluci...
O flacăra vie pe coș izbucnește,
Se urcă, palpită, trosnește, vorbește...

„Arhanghel de aur, cu tine ce-aduci ?”

Și flacăra spune : „Aduc inspirarea...
Ascultă, și cîntă, și tînr refii... —
În slava-nvierii îneacă oftarea...
Avut și puternic emir, voi să fii.” —
Și flacăra spune : „Aduc inspirarea”
Și-n alba odaie aleargă vibrarea.

Răstriștea zăpezei de-afară, dispare...
Deasupra-i e aur, și aur e-n zare, —
Și iată-l emirul orașului rar...
Palatele sale sunt albe fantasmе,
S-ascund printre frunze cu poame din basme,
Privindu-se-n luciul pîrîului clar.

Bagdadul ! Bagdadul ! și el e emirul... —
Prin aer, petale de roze plutesc...
Mătasea-nflorită mărită cu firul
Nuanțe, ce-n umbră, încet, veștejesc... —
Havuzele cîntă... — voci limpezi șoptesc...
Bagdadul ! Bagdadul ! și el e emirul.

Și el e emirul, și are-n tezaur,
Movile înalte de-argint și de aur,
Și jaruri de pietre cu flacări de sori ;

Hangiare-n tot locul, oțeluri cûmplite —
În grajduri, cai repezi cu foc în copite,
Și-ochi împrejur-u-i — ori spuză, ori flori.

Bagdadul ! cer galben și roz ce palpită,
Rai de-aripi de vise, și rai de grădini,
Argint de izvoare, și zare-aurită —
Bagdadul, poiana de roze și crini —
Djamii — minarete — și cer ce palpită.

Și el e emirul, și toate le are...
E tinăr, e farmec, e trăsnet, e zeu,
Dar zilnic se simte furat de-o visare...
Spre Meka se duce cu gândul mereu,
Și-n fața dorinței — ce este — dispare —
Iar el e emirul, și toate le are.

Spre Meka-l răpește credința — voința,
Cetatea preasfântă îl cheamă în ea,
Îi cere simțirea, îi cere ființa,
Îi vrea frumusețea — tot sufletu-i vrea —
Din tălpi pînă-n creștet îi cere ființa.

Dar Meka e-n zarea de flacări — departe —
De ea o pustie imensă-l desparte,
Și prada pustiei cîți oameni nu cad ?
Pustia e-o mare aprinsă de soare,
Nici cîntec de paseri, nici pomi, nici
izvoare —
Și dulce e viața în rozul Bagdad.

Și dulce e viața în săli de-alabastru,
Sub bolți lucitoare de-argint și de-azur,
În vie lumină tronînd ca un astru,
Cu albele forme de silfi împrejur,
În ochi cu lumina din lotusu-albastru.

Dar iată și ziua cînd robii și-armează... —
Cămile gătește, și negrii-armăsari,
Convoiul se-nșiră — în zori schinteiază,
Pornește cu zgomot, — mulțimea-l urmează,
Spre porți năpustită cu mici și cu mari.

Și el ce e-n frunte pe-o albă cămilă,
Jar viu de lumină sub roșu-oranisc,
S-oprește, o clipă, pe verdele pisc,
Privindu-și orașul în roza idilă...

S-oprește, o clipă, pe verdele pisc...
Din cchiul său mare o lacrimă pică,
Pe cînd, de sub dealuri, al soarelui disc
În gloria-i de-aur încet se ridică...

Și lacrima, clară, lucește, și pică...

Din apa fîntînei pe care o știe
În urmă, mai cere, o dată, să bea...
Curmalii-o-nfășoară c-o umbră-albăstrie...
Aceeși e apa spre care venea
Copil, să-și alinte blondețea în ea —
Și-ntreagă, fîntîna, e tot cum o știe.

E tot cum o știe, — dar, searbăd la față,
Sub magica-i umbră, un om se răsfață...
Mai slut e ca iadul, zdrențos, și pocit,
Hoit jalnic de bube, — de drum prăfuit,
Viclean la privire, și searbăd la față.

De nume-l întreabă emirul, deodată,
Ș-acesta-i răspunde cu vocea ciudată :
— La Meka, plecat-am a merge și eu.
— La Meka ? La Meka ?... — și vocea ciudată :
— La Meka ! La Meka ! răsună mereu.

Și pleacă drumețul pe-un drum ce cotește...
Pocit, șchiop și searbăd, abia se țirește...
Și drumu-ocolește mai mult tot mai mult,
Dar mica potecă sub pomi șerpuiește,
O tină ră umbră, de soare-l ferește,
Auzu-i se umple de-un vesel tumult,
Și drumu-ocolește mai mult — tot mai mult.

Iar el, el emirul, de-asemenea pleacă —
Pustia l-așteaptă în largu-i s-o treacă...
Prin prafu-i se-nșiră cămile și cai,
Se mistuie-n soare Bagdadul, și piere,
Mai șters decît rozul de flori efemere,
Mai stins decît visul pierdutului rai.

În largu-i, pustia, să treacă-l așteaptă...
Și el naintează și calca e dreaptă —
E dreaptă — tot dreaptă — dar zilele curg,
Și foc e în aer, în zori, și-n amurg —
Și el naintează, dar zilele curg.

Nici urmă de ierburi, nici pomi, nici izvoare...
Și el naintează sub flacări de soare...
În ochi o nălucă de sînge — în gît
Un chin fără margini de sete-arzătoare...
Nesip, și deasupra, cer roșu — ș-atît —
Și toți naintează sub flacări de soare.

Și tot fără margini pustia se-ntinde,
Și tot nu s-arată orașul preasfînt —
Nimic n-o sfîrșește în zori cînd s-aprinde,
Și n-o-nviorează suflare de vînt —
Lucește, vibrează, și-ntr-una se-ntinde.

Abia, ici și colo, găsesc, cîteodată,
Verdeața de oază cu dor așteptată...

Săgeată, aleargă cal alb și cal murg,
Cămilele-aleargă săgeată și ele,
La cîntecul apei se fac ușurele...
Izvor sau cîternă în clipă le scurg —
Dar chinul reîncepe, și zilele curg.

Și tot nu s-arată năluca sublimă...
Și apa, în foale, descrește mereu...
Cînd calul, cînd omul, s-abate victimă,
Iar mersul se face din greu, și mai greu...
Cu trei și cu patru, mor toți plini de zile,
Dragi tineri, cai ageri, și mîndre cămile.

Și tot nu s-arată cetatea de vise...
Merindele, zilnic, în trăiști se sfîrșesc...
Prădalnice zboruri de paseri, sosesc...
S-aruncă pe leșuri cu ciocuri deschise,
Cămile, cai, oameni, cad, pier, se răresc...
Doar negrele paseri mereu se-nmulțesc
Și tot nu s-arată cetatea din vise.

Cetatea din vise departe e încă,
Și vine și ziua cumplită cînd el,
Rămas din toți singur, sub cer de oțel,
Pe minte își simte o noapte adîncă... —
Cînd setea, cînd foamea, — grozave la fel,
Pe piept, ori pe pîntec, îi pun cîte-o stîncă,
Prin aeru-n flacări, sub cerul de-oțel.

Pierduți sunt toți robii, cu cai, cu cămile...
Sub aeru-n flacări, zac roșii movile... —
Nainte — în laturi — napoi — peste tot,
Oribil palpită aceeași culoare...
E-aprins chiar pămîntul hrănit cu dogoare,
Iar ochii se uită zadarnic, cît pot —
Tot roșu de sînge zăresc peste tot
Sub aeru-n flacări al lungilor zile.

Și foamea se face mai mare — mai mare,
Și, zilnic, tot cerul s-aprinde mai tare...
Bat tîmplele... — ochii sunt demoni cumpliți...
Cutremur e sêtea, ș-a foamei simțire
E șarpe, ducîndu-și a ei zvîrcolire
În pîntec, în sînge, în nervii-ndirjiți... —
Bat tîmplele... — ochii sunt demoni cumpliți.

Abia mai pășește cămila ce-l poartă...
Speranța, chiar dînsa, e-n sufletu-i moartă... —
Dar iată... — părere să fie, sau ea?...
În zarea de flacări, în zarea de sînge,
Lucește... — Emirul, puterea și-o strînge... —
Chiar porțile albe le poate vedea...
E Meka ! E Meka ! ș-aleargă spre ea.

Spre albele ziduri, aleargă — aleargă,
Și albele ziduri, lucesc — strălucesc, —
Dar Meka începe și dînsa să meargă
Cu pasuri ce-n fundul de zări o răpesc,
Și albele ziduri, lucesc, — strălucesc !

Ca gîndul aleargă spre alba nălucă,
Spre poamele de-aur din visu-i ceresc...
Cămila, cît poate, grăbește să-l ducă...
Dar visu-i, nu este un vis omenesc —
Și poamele de-aur lucesc — strălucesc —
Iar alba cetate rămîne nălucă.

Rămîne nălucă, dar tot o zărește
Cu porți de topaze, cu turnuri de-argint,
Și tot către ele s-ajungă zorește,
Cu toate că știe prea bine că-l mint
Și porți de topaze, și turnuri de-argint.

Rămîne nălucă în zarea pustiei
Regina trufașă, regina magiei,
Frumoasa lui Meka — tot visul țintit,
Și vede pe-o iasmă că-i trece sub poartă...
Pe cînd șovăiește cămila ce-l poartă...
Și-n Meka străbate drumetul pocit,
Plecat șchiop și searbăd pe drumul cotit —
Pe cînd șovăiește cămila ce-l poartă...

Și moare emirul sub jarul pustiei —
Și focu-n odaie se stinge și el,
Iar lupii tot urlă pe-ntinsul cîmpiei,
Și frigul se face un brici de oțel...
Dar luna cea rece, ș-acea dușmănie
De lupi care urlă, — ș-acea sărăcie
Ce-alunecă zilnic spre ultima treaptă,
Sunt toate pustia din calea cea dreaptă,
Ș-acea izolare, ș-acea dezolare,
Sunt Meka cerească, sunt Meka cea mare...

Murit-a emirul sub jarul pustiei.

Forța morală, 6 ianuarie 1902

MAI

Mai ! Mai ! și aurora cu lacrimi de topaze,
Mai : albele calicii de crini, dulci flori
de-amor,
Și vocile de frunze, și raze, și extaze,
Ș-a traiului uitare, un chin de care mor.

Mai : barca ce se duce pe undele tăcute,
Și clarul dimineții, și veseli lopătari,

Și luni ce sparg văzduhul pe-azururi renăscute,
Și bălți de-argint, și trestii, și candizi nenufari.

Ș-oriunde, o natură tot tinărară, tot blondă,
Și-n cer, pe car de flacări, Apollon, crud și blînd
Lucind într-o părere de cursă vagabondă,
Jucîndu-și caii de-aur și-n iniini săgetînd.

Revista modernă, 18 noiembrie 1901

IMN LA SATAN

Satan, fermecător Satan, proteu ce ești ascuns.
In iadul tău primesc să ard, fiindcă altfel nu se poate;
Te-ador, Satan, fiindcă tu ești zîmbet, rază și
Ești cugetări și ești simțiri, ești aur, vin, cîntare,
Ești tot ce e ispititor : plasticități de corpuri
Și zbor spre cer și voluptăți ce sunt titanice
O ! singur zeu, fiindcă rău — iar răul singur
Al tău e-ntregul Univers, plecat sub sabie și
Cînd ai lipsi, ar fi tăcerea și nemișcarea și robia...
Satan, — oh ! Iartă-mi neghiobia !

Satan, fermecător Satan,
Nemilostiv, cum e dorința,
Și ager, cum e iscusința.
Tot mai activ din an în an ;
Semeț cum este biruința...
Satan, dorință de știință,
Satan, dorință de frumos,
Satan, voință și putință,
Pe-altarul tău m-aduc prinos...
Jos, jos fățarnicia...

Cînd ai lipsi, ar fi tăcerea și nemișcarea și robia...
În ochi adînci cînd schinteiezi, pe buze roșii cînd
răsufli,
Averi de-avari le risipești prin simțuri reci
furtuni cînd sufli ;
Înnebunești pe prea cumînți, ce stau timpîți
de-nțelepciune
Și schimbi deodată în focar ce-a fost mai stins
ca un tăciune.
Tu, care culci sub sărutări în silnicia ta sublimă
Pe crinul fraged ca să smulgi beția rară printr-o
crimă,
Oh !... singur rodnic peste tot, cînd spargi a
cerurilor boltă
Și plumb topit în ea țîșnești a vieții aprigă
revoltă,
Satan, — oh ! iartă-mi negliobia.

Arhanghel de-aur și de foc,
Ce-nsămînțezi Dumnezeuirea,
Urmîndu-ți vecinic siluirea,
Din timp în timp, din loc — în loc,
Și ce-o supui să-ți rabde firea...
Satan, nenvinsă bărbăție,
Adolescent în orice timp,

Urmează-a ta împărăție
Și prăvălește-orice Olimp...

Cînd ai lipsi, ar fi tăcerea și nemișcarea și robia...
Oh !... Iartă-mi, iartă-mi neghiobia.

Forța morală, 16 decembrie 1901

CASTELUL

Castelul în ruine domnește peste vale...
Din turnuri retezate se-mprăstie o jale,
Și stema ce pe-oricine să-nfrunte cuteza,
Mîncată e de vînturi, de soare și de apă,
Iar vremea ce tot curge o șterge și o crapă —
Din ea rămas-a numai un leu, — un coif, — ș-o za.

Sub bolți incenușate păianjenul își țese
Dantela lui subțire din fire lungi și dese ;
Căminul zace-n umbră, posac, — iar de pereți
Abia se țin ici-colo, din cuie să nu cadă,
Portrete-ncondeiate în timpî de cruciadă,
Ce sparg întunecimea cu ochii lor semeți.

Un biet vătaf de curte, bătrîn ca lumea veche,
Povești tulburătoare îți spune la ureche :
El a slujit străbunii baronilor de azi...
El a văzut castelul în vremuri uimitoare :
Născut în alte zile, crescîu sub un alt soare :
Vlăstare fără viață au dat din-nalții brazi.

De-ar fi să-l crezi, cînd luna prin geamuri
s-oglindește,
Și flori de-argint și aur pe lespezi răspîndește ;

Cînd bate orologiul de douăsprezece ori ;
În ultimul răsunset al miezului de noapte,
Pe săli și coridoare aleargă fel de șoapte,
Și curțile răsună de cai rîchiezători.

Văzut-a el de-asemeni, în sala de serbare,
Că sub cotlonul vetrei s-aprinde un foc mare ;
Apoi văzu și chipuri din cadre coborînd
Că-și scutură dantela manșetelor, de praful
Pe care l-a pus timpul, și l-a lăsat vătăful,
Și țintă că se uită în ochii lui pe rînd.

Să-și capete iertarea ușor afla puterea,
Căci dușii de pe lume, mai toți, sunt buni ca
mierea ;

Iar ei, sub polecandrul din mijloc, s-așezau,
Turnînd năluci de vinuri în cupe vecinic goale,
Pe cînd, băieți de casă le dau grăbiți ocoale
Cu umbre de bucate din care nu gustau.

Vătăful spune multe, și chiar, — băsmiri
ciudate ! —
Că-n nopți schinteietoare de crini îmbălsămate,
Un tînăr, — zmeu năprasnic cu ochi ce sorb și
mint, —

Pustiu adesea lasă pervazul cadrei sale
În timp ce alba zîină din apa de pe vale
Sub lună-și stoarce părul în riul de argint.

Castelul are multe povești ce te minună,
Dar castelanul de-astăzi le crede o minciună,
Și, cînd îl văd străbunii în zale îmbrăcați,
Roșesc, din înălțimea portretelor auguste,
De strîmta redengotă cu mînece înguste
A celui care-și zice nepot de cruciați.

Și timpul, care vecinic clădirile le sapă;
Apasă peste turnuri, le pleacă și le crapă,
Întinde pe creneluri, pe ziduri și pe porți,
Din mușchiul de paragini o fină țesătură
În care tot trecutul s-ascunde-n umbră sură,
Precum s-ascunde-n frunze un trist locaș de morți.

Literatorul, 21 iulie 1880

VASUL

Vasul e de aur virgin schinteiat cu plăci de nacru,
Încrustat cu pietre scumpe, zvelt, dar trainic ca
un bronz;
Și, coprindă ambrozii sau poșircă de vin acru,
Dea beția dezmățării sau extazul unui bonz,
Vasul e de aur virgin, sculptural, sublim și sacru.

Floare-aproape nereală se înalță hieratic,
O splendoare ca de soare răspîndește împrejur,
Magistral și rece vecinic, deși viu ca un jeratic,
Nu e simț sub al său farmec să-i mai poată fi
sperjur...
Floare-aproape nereală se înalță hieratic.

Gestul lui e o minune, gura lui, rubin și perle,
Corpul tot, plasticitatea unor zile ce s-au dus,
În gitleju-i paseri rare se îngînă-ncet cu merle,
Ș-orice limbă amuțește, ș-orice suflet e sedus...
Gestul lui e o minune, gura lui, rubin și perle.

Să bei viața-n el e dulce sau să bei sleirea forței...
Dar ascundă sau Tenedos, sau otravă și puroi,

Chio roșu, sau miresme, — meargă tot în voia
sortei, —
Cînd e vasul de-aur virgin... moralistul e greoi,
Și în fond se bea tot viață chiar cînd bei balsamul
morței.

Forța morală, 23 decembrie 1901

CORABIA

La țărm, corabia oprită
E ninsă de zăpada lunei
Și marea tace odihnită,
De biciuirile furtunei.
Catarg și pînze argintate
Abia ușor sunt legănate...
Magia nopții este sfîntă...
Verzuiele unde dormitează.
Novicii rîd... — Cîrmaciul oftează,
Matrozii melancolic cîntă.

Orașul întreg schinteiază
Cu felinarele aprinse...
Muzicele vesel vibrează,
Curse priveghiază-ntinse.
Novicii în port se coboară,
Spre rîs și petrecere zboară ;
Răscoala cetății-i frămîntă...
Safire pe ceruri lăcrămează.
Din cap mișcînd, cîrmaciul oftează,
Matrozii melancolic cîntă.

Forța morală, 13 ianuarie 1902

MĂNĂSTIREA

I

Mănăstirea-și doarme moartea lingă țarm de Acheron...
Oglindindu-se în undă, stilpi ș-arcade se confundă,
Pe cînd clopotu-nviază trăgănat și monoton
Un fior ce din aramă zboară-n lung și-n larg pe undă.

Pretutindini e-ntuneric, neagră moarte pretutindini... —
Sub uitare, ca-ntr-o vată, zace-al traiului
S-au dus patimile toate, — voci de tunet sau de transport ;
Lîngă glaucele ape mănăstirea e un port. grindini, —

II

Dar tăcere : rugăciunea, și un disc în noaptea brună... —
Limbi bronzate graiul ritmic îl propagă împrejur,
Tinicheaua de pe turnuri albăstrită e de lună
Ș-a bisericei năluca își dă brînci în clarobscur.

Tot așa se naște-n mine, sub mister, o frămîntare...
Oh ! simțire, te crezusem întinată pentru veci.
Și afară din Gomora te-azvîrliși prin o sforțare
Spre a-mi repune-argint în suflet și un psalm pe buze reci.

III

Și deci iată că de lapte se fac glaucele ape,
Balta mucedă e toată fărmeceat mărgăritar,
Iar pe vechiul zid pe care liliacu-atîrnă grape,
Licăriri de pietre scumpe licurici zglobii presar.

Iată însă și rogozul că-mprumută-o voce clară
Și-nstrunează profeția unei magici bunătați,
Ce-n toți timpii și-n tot locul priveghiază tutelară
Ca o stea ce strălucește din adînci eternități.

IV

Biată inimă pe care o crezusem pe veci moartă,
Învierea, și în tine, schit de taină, a tocat,
Și sub lacrima lunară, — strop de rouă-n orice
soartă, —
Flori de-argint albesc în cerul unui trai întunecat...

Iar în vraja răzlețită, schinteiază taina rară
Că-n afar' de clipa vieții sunt sublimele-aurori,
Că din iarna-nghiețătoare naște calda primăvară,
Și că giulgiurile morței sunt drapări de-nvingători.

Forța morală, 4 noiembrie 1901

CAMEE

I CUVÎNTUL

Cuvîntul nu costă nimic...
Pe om poți ușor să-l supui,
Promite orice și oricui

Și fă-ți din dușman un amic.
Cu vorbe un Wertheim descui :
Fii mare, dar zi că ești mic ;
Cuvîntul nu costă nimic.

II NU TREBUIE

Nu trebuie filozofie,
Nici carte prea multă în lume...
Profită de-a ei nerozie
Cînd caută să te sugrume :
S-aduni cît de mare-avuție,
Să aibi cît de mare renume
Nu trebuie filozofie.

III CINSTITULE

Cinstitule, trist visător,
Îți lași copiii sărmani,
Ești singur, un biet cerșetor
Cu fruntea brăzdată de ani...
Stomacul ți-e gol și n-ai bani,
Și, vai ! ești nemuritor,
Cinstitule, trist visător !

Literatorul, 1895

CÎNTECUL PLOAIEI

Plouă, plouă,
Plouă cît poate să plouă.
Cu ploaia ce cade, m-apasă
Durerea cea veche, cea nouă...

Afară e trist ca și-n casă, —
Plouă, plouă.

Plouă, plouă... —
Plouă cît poate să plouă...
Zadarnic vor cîntece clare
Ca florile umezi de rouă
Cei vecinic scutiți de-ntristare... —
Plouă, plouă.

Plouă, plouă.
Plouă cît poate să plouă...
Ființa mea și simțirea
Sufăr și plîng amîndouă...
Viața-și urmează-ndîrjirea...
Plouă, plouă.

Plouă, plouă,
Plouă cît poate să plouă...
Rapănă-n geamuri ca-n tobe...
Spintecă inima-n două
Cîntecul ploaiei de cobe... —
Plouă, plouă... —

Liga ortodoxă, supliment literar,
20 octombrie 1896

RIMELE CÎNTĂ PE HARPĂ.

Rimele cîntă pe harpă : — ușor un zbor se zvonește
De paseri albe ce freamătă, — și dimineța
domnește.

Ulmul, salcîmul și plopul se auresc... — Își
șoptesc, — se iubesc.

Rimele cîntă pe harpă : limpede curge izvorul,
Blondă e toată idila, blond e pe vale păstorul...
O ! dimineață ! O ! viață ! Sufletul ce se avîntă,
cîntă.

Sufletul ce se avîntă, cîntă cu frunză, cu apă,
Și cu parfumul din floare de închisoare se scapă,
Urcă, esență divină deplină, și pur s-absoarbe-n
azur.

Literatorul, 1895

DOR ZADARNIC

E umed cimbrul pe colină,
Măceșii par o florărie,
Sorgintea rîde cristalină, —
Ești tu, ești tu, copilărie !

Din roze ceruri ciocîrlia
Zvonește cîntece semețe,
Domnește-n toate veselia, —
'Napoi venit-ai, tinerețe !

Dar ce e vis, e o nălucă...
Rămîn cu trista mea nevroză,
Cu dorul meu nespus de ducă,
Spre riul blond, spre ziua roză.

Liga ortodoxă, supliment literar
20 octombrie 1896

LUI CETALO POL

Străvezie palpitare de noblețe sufletească,
Scump copil furat de moarte printr-un gest
fărmecător,
Barca soartei, cînd te duse peste granița lumească,
A schimbat pe-nvinsul jalnic în măreț învingător.

Liliac cu flori anemici, veștejit în primăvară,
Chipul tău îmi rezîmbește ș-ale vieții tale zori,
De cum Mai reînviază cu blîndețea lui solară
În potirele timide ale fragedelor flori.

Ți-a fost crudă întruparea, și ai plîns cît nu se
poate, —
N-ai știut nici chiar simțirea ce în mine-ai
deșteptat, —
Însă cel puțin mormîntul te-a scăpat acum de
toate,
Și-a lui pace te păstrează liniștit și mîngîiat.

Forța morală, 9 decembrie 1901

LEWKI

I

De sidef și de-aur roșu sub al cerului azur,
Zvelta insulă apare, și sporește, minunată,
Sărutată cînd de valuri, cînd de vînturi asaltată
Printre-ocolul spumei albe, — crini regali,
jur-împrejur.

Peste-al țărmurilor silex palpitează-e-nflăcărare,
Via purpură de sînge a solarei agonii ;
Mari flamanzi prin aer zboară spre-ale visului
domnii :
Un imperiu de spațiu fără legi și grănițare.

Ancorează, marinare ! Iată : noaptea s-a lăsat...
Și tu, stîncă solitară, fii cu brațele deschise :
"Ți sunt frate, căci ca tine sunt și culme și abise,
Și-ți aduc un corp în zdrențe și un suflet sfișiat.

II

Seară palidă, și-n ceruri, ochi de ingeri plini
de raze...

Adierea își ascute fremătările pe stînci,
Se iuțește, se-ntremează, mișcă unda și-i dă brînci
Pînă ce-n galop o pleacă de-a-n călare pe talaze.

Și, ca orgă colosală, geme tot, — se vaită tot...
Izbucnește-o disperare strigătoare către astre,
Ce zîmbesc din pacea naltă a tăriilor albastre,
Unde plînsset nu se varsă, nici suspine nu se scot.

Strălucitule Apollo, scut în contra răutăței,
Ajutor îmi adu grabnic, răzbunîndu-mă de trai,
Și din pacea mea răpită, și din stînșii ani de mai,
Cel puțin fă o licoare pentru cupa zeităței.

III

A speranței mîngîiere mă renfășură treptat...
Simt prea bine, buna zee că e-n zarea depărtată,...

V

Sub troiane de ninsoare zace stîncă, zace val...
E-nflorirea fără seamăn de zăpadă selenară,
Ce prin aer se propagă ca un vis de primăvară,
Ce-ar zîmbi din flori de piersic și răsunset de caval.

Coronată cu zambile, cu narcise presărată,
Catifea sau țesătură de brocart muiată-n fir,
Verdea undă ce, ici-colo, e un aur de Ophir,
Se rostogole alene de fiori cutremurată.

Prin văpaia azurie, ca schintei din ochi de bard,
Nuferi candizi, viorele, flori albastre de cicoare,
Fulgerări de luciole, — giuvaiere mișcătoare, —
Joacă-n raza luminoasă a electricului fard.

VI

Și chiar sufletul meu este rază, cîntec și magie !
Și colorile din juru-mi, nimb al cerului divin,
Le beau sacra voluptate, ce mă-mbată ca un vin,
Iar întreaga mea făptură e întreagă armonie.
Vai de răi ! fără-ncetare de-al lor aur torturați, —
Chinuiți de conștiință, — îngrijați fără-ncetare, —
Pentru ei, natura, vecinic, farmec n-are, — voce
n-are,

Și sub stele sau sub soare trec ca morții
de-nghetați.

Rară gemă, — blondă Lewki, — stîncă unde,
niciodată,
Nu s-a pus cămin statornic, ci cămin întimplător,
Schinteiază tot mai dulce, și aruncă pe-al meu dor
Un reflex din nalta pace de sub bolta-ți înstelată.

Forța morală, 28 octombrie 1901.

DOINA SĂRĂCIEI

Oh, de ce n-avui noroc
Să mă nasc un dobitoc,
Să mă ducă unde-or vrea,
Făr' să știu de soarta mea,
Să mă ducă la tăiere,
Făr' să știu de junghiere.

Maică, măiculița mea,
Ce-mi făcuși tu viața grea ?
Ce rău îți făcui eu, maică,
Ce rău îți făcui eu, taică,
De mă scoaserăți pe lume
Ori din dragosti, ori din glume ?

Că n-am, maică, ce să fac,
Că n-am, taică, cum să-mpac
Dorul meu cu lumea rea,
Și e sărăcia grea...
Lung și-a jale oîinii latră
Și copiii-mi plîng în vatră.

Și ce să mă fac eu, — ce ?
Că scăpare nu mai e...
C-am vîndut velinți și țoală
Și n-am ce mai pune-n oală...
Nici malai n-am să înmoi
Și e vremea de apoi.

Pelișorul, septembrie 1905

DIALOGUL MORȚILOR

Cel între Caron și Mercuriu în care vorbesc și alții

Dedicat M.M.L.E. pămîntești din toate țările ; Excelențelor ministeriale și ministeriabile ; autorilor filozofi și nefilozofi ; tuturor cari se află în situațiuni strălucite ; celor mîndri de frumusețea și puterea lor fizică ; în sfîrșit, tuturor vanităților omenești.

CARON

Cu toți în stare proastă ne-aflăm, precum vedeți,
Căci putredă e luntrea și loc în ea n-aveți.
Veniți prea mulți deodată și prea cu lucruri multe,
Dar Çaron nu e încă nebunul să v-asculte.
Corabia într-o parte de-ar fi a se pleca,
Ne-am duce-n fundul apei și toți ne-am îneca.

MORȚII

Cum oare-atunci să facem spre-a trece cu-nlesnire,
Să nu mai fie stavili și nici primejduire ?

CARON

Ușor : — Pe țarmu-acesta lăsînd în urmă toate.
Un om să treacă altfel de-altminteri nu se poate.
Mercurie, urmează cum zilnic ai făcut,
Și nimini să nu între decît cum s-a născut.

MERCURIU

Dar cine e acesta mai slab ca o părere ?

MENIP

Sunt eu... — Și iată-mi bățul : mi-e singura avere...
Mantaua n-am adus-o cu mine, căci n-aveam.

MERCURIU

Menip, ești de ispravă precum te și credeam ;
Deci intră și la locul de-onoare te așează,
Să poți privi în pace la cîți se-nfățișează. —
Ce nume poartă însă acest băiat frumos ?

UN MORT

Harmòleu din Megara, vestitul drăgăstos,
A cărui sărutare, aprinsă sau ușoară,
Dînd viață deopotrivă făcea cît o comoară.
Femeile-l iubiră și... cine nu-l iubea ?
Pe buze-i o beție de-ambrozie se bea...
Slăvit era de oameni, de soartă și de Muze.

MERCURIU

Ei ! tinere, depune pe țărîm aceste buze,
Obrazul fraged, — părul de aur, — ochii vii... —
Așa. Acum e bine și poți la noi să vii...
Văd însă... — Cum se cheamă această lighioană
Cu purpură pe umeri, pe cap purtînd coroană ?
Ea face pe trufașă, pieziș privind la noi.

UN MORT

E Lampic, și e craiul gelonilor.

MERCURIU

Apoi,

Prietene, ia lasă mîndria la o parte
Și purpura din umeri aruncă-ți-o departe.

UN MORT

Cum ? Goi vrei să rămână chiar regii cei mai nați ?

MERCURIU

Aicea regi nu se-află, ci morți, ca și ceilalți.

UN MORT

Oh ! cel puțin de mine aibi milă, și din toate
Dă-mi voie să iau numai vreo două...

MERCURIU

Nu se poate.
Dezbracă-te degrabă de-orice deșertăciuni,
Mândrii, — cruzimi, — zavistii, — minii, —
bîrfiri, — minciuni..
Ești gata ? Da ? În felul acesta poți intra,
Și șezi cu toți alături oricît te-ai supăra.
(Către ceilalți.)

Acesta, cine este ?

UN MORT

Damasias, atletul.

MERCURIU

E cam prea larg în spete, i-o spun cu tot regretul.
Aidi ! lapdă-ți și carnea, și mușchii cei prea groși,
Și marea dibăcie, și ochii feroși... —
Din gloria spre care mergeai ca spre un far,
Aplauze, coroane, — orice să lași afar'.

MORTUL

Acum sunt ca toți morții, privește-mă...

MERCURIU

Prea bine.

Dar tu oprește, Craton, de vorbă am cu tine...
Pe țarm, averea lasă-ți, și luxul nebunesc,
Străbunii ce pe buze-ți mereu se întîlnesc,
Noblețea, — orice titluri, și orice vanitate, —
Inscripții pe plăci de-aur, — statui în bronz
turnate,

Și însuși uriașul granitic cenotaf
Pe care schinteiază plătitul epitaf.
Aceste lucruri toate așa de greu atîrnă,
Încît, chiar amintirea, mai grea e ca o birnă...
La fund, a noastră luntre ar duce-o numai ea...
Pe gînduri stai degeaba.

MORTUL

Te-ascult, deși n-aș vrea.

MERCURIU

Așa te voi, firește. — Dar iată una lată,
Ce nagodă e-aceasta cu arme încărcată ?

UN MORT

Eu, nagodă ? viteazul și strașnic căpitan
Al cărui nume groaza o duse în dușman ?
Privește-aceste arme ce-n lupte schinteiară :
Fac parte din trofeul ce-mi fu-nălțat de țară.

MERCURIU

Aruncă-le... zadarnic spinarea ți-o-ncovoale !
Aici nu sunt nici certuri și nu sunt nici războaie.
Trofeeale aicea n-au rost. — Acestălalt
Ce om să fie însă ? Vreun spirit mai înalt

Desigur, căci sprinceana și-o ține încruntată
Și pare a-i fi mintea cu totul încordată.

MENIP

E marele filozof și critic renumit.
În fond, e șarlatanul ce-a fost mai iscusit
Fiindcă să înșele putu mai cu-nlesnire
Aci prin îngîmfare, aci prin lingușire.
Dezbracă-l, cercetîndu-l cu chiar privirea ta.

MERCURIU

Zei mari ! cîte nimicuri ascunde sub manta.
Și cîtă îndrăzneală, — și cîtă flecărie...
Ce vicii păcătoase, și ce ipocrizie...
Cîți termeni goi de cuget ! — ce josnice simțiri !...
Ce pizmă de nemernic... — cîți saci de uneltiri...
Ce jalnică tîrîre... ce ură pentru-oricare
Gîndire mai înaltă sau zbor de suflet mare !...
Calabalîcul ăsta fă bine să mi-l lași,
Că nu l-ar duce-o luntre cu treizeci de vîslași.

MENIP

Ha ! Ha !... lă lași pe toate ?

MORTUL

Ca ceilalți : — de nevoie.

MENIP

Dar tot e lung la limbă : Scurtează-i-o, — pe Joie !
Și pentru-a nu-și mai duce nici capul în proțap,
Treci foarfecile tale prin barba lui de țap.
Cu dînsa mai cu seamă această tîgvă goală
Putut-a să-și dea ifos în lume și în școală.

MERCURIU

Că nu le am la mine îmi pare foarte rău.

MENIP

În schimb, sub laviți zace uitat, un herăstrău.
Pe marginile luntrei, ce fercheș ți l-aș face...
Mercurie, pe mînă mi-l dai ?

MERCURIU

Fă cum îți place !

MENIP

Acum privește-l !

MERCURIU

Este un chip mai omenesc.

MENIP

Să-i iau și din sprinceană ceva ?

MERCURIU

Mă învoiesc.

MENIP

Dă drumul și motoașei ce-ascunzi la subțioară...
Duhoarea otrăvită dintr-însa se strecoară...
Ea este servilismul ce-avuși pentru cei mari.

MORTUL

Și tu de-asemeni lasă-ți batjocurile-amari,
Prostească-ți nepăsare și multa-ți libertate.

Ba nu. Să și le țină, căci n-au vreă greutate !
 Ci tu să-ți lași desigur discursurile, — sunt
 Ocale și ocale în fiecare cuvînt !

N-au cap și n-au nici coadă, în veci bat apa-n
 piuă...

Sfirșesc la miezul nopții și-ncep în zori de ziuă.
 Le zici, — ș-a le pricepe chiar tu nu prea știi cum.
 Ești gata ? — Bine. — Pînza întindeți-o acum.

Forța morală, 25 noiembrie 1901

NALUCA UNEI NOPTI

Nori deși și zi apusă...

Alai
 De cai
 Tăcuți,
 Dar iuți, —
 Cazaci
 Dibaci,
 Pe căi,
 În văi
 Adînci
 Dispar,
 Și iar
 Apar
 Pe stînci.

Cetatea doarme dusă...

Șireți
 Băieți

La porți
Ca morți
Sosesc...
S-opresc,
Coprind,
Dormind,
Pe turci.
Supun,
Foc pun
Răpun
Prin furci.

Tot cerul vîlvorează.

Crini blinzi,
Plăpînzi,
Și prăzi --
De lăzi ;
Apoi
Convoi
De feți
Isteți
Dau zor... —
În zări,
Strigări,
Oftări,
Scad, — mor, —

Iar noaptea naintează.

Revista modernă, 21 octombrie 1901

O UMBRĂ DE DINCOLO DE STYX

Efebul cu ochi palizi, flori mistice de-o clipă,
Năluca argintie din bruma unui vis,
A fost în scurta-i viață o muzică ce-n pripă,
Plângînd pe-un flaut magic, se duse în abis.

Luntrașul cu chip palid i-a stat sinistru-n cale,
Lăsîndu-mă pe țărături să plîng răătăcitor,
Și mult timp mîngîiere n-a fost pentru-a mea jale,
Dar traiul e un balsam, și omul, uitător.

Și totuși, floarea clipei, chiar astăzi cîteodată,
Efebul din Novara cu ochii de mister,
Reurecă din adîncuri, luminează sidefată,
Ca luna oglindită de mare și de cer.

La țarm îl readuce luntrașul fără milă...
Îl smulg ca printr-un farmec de-al morței adăpost,
Tot nalt, tot zvelt, tot tînăr — plăpînd ca o
zambilă —
Și-n repede a lui umbră mă văd precum am fost.

Revista modernă, 14 octombrie 1901

OH ! SUFLET ORB

Oh ! suflet orb m-absorbi într-una
Și nu mă vezi, nici nu m-auzi.
Rămîi, cu ochii morți și cruzi,
Și reci, mai reci de cum e luna.

Veghiez asupra-ți totdeauna...
Visez, vibrez și nu m-auzi,
Rămii cu ochii morți și cruzi,
Și sunt arcuș, — și nu ești struna.

Și reci, mai reci de cum e luna
Sunt ochii tăi și morți și cruzi,
Și nu mă vezi, nici nu m-auzi,
Și sunt arcuș, — și nu ești struna.

Iar suflet orb m-absorbi într-una,
Te simt, te-aud, și nu m-auzi,
Și ochii tăi sunt stinși — și cruzi,
Și reci, — mai reci de cum e luna.

Pleiada, 1904

PERIHELIE

Nu, de lume nici o vorbă și de glorie nici una :
Scumpi prieteni, luptătorul de-altădată nu mai
sunt ;

Eu privesc tot înainte, voi în urmă totdeauna,
Eu mă duc cu ochii-n ceruri, voi cu ochii în
pământ, —

Nu : de lume nici o vorbă și de glorie nici una.

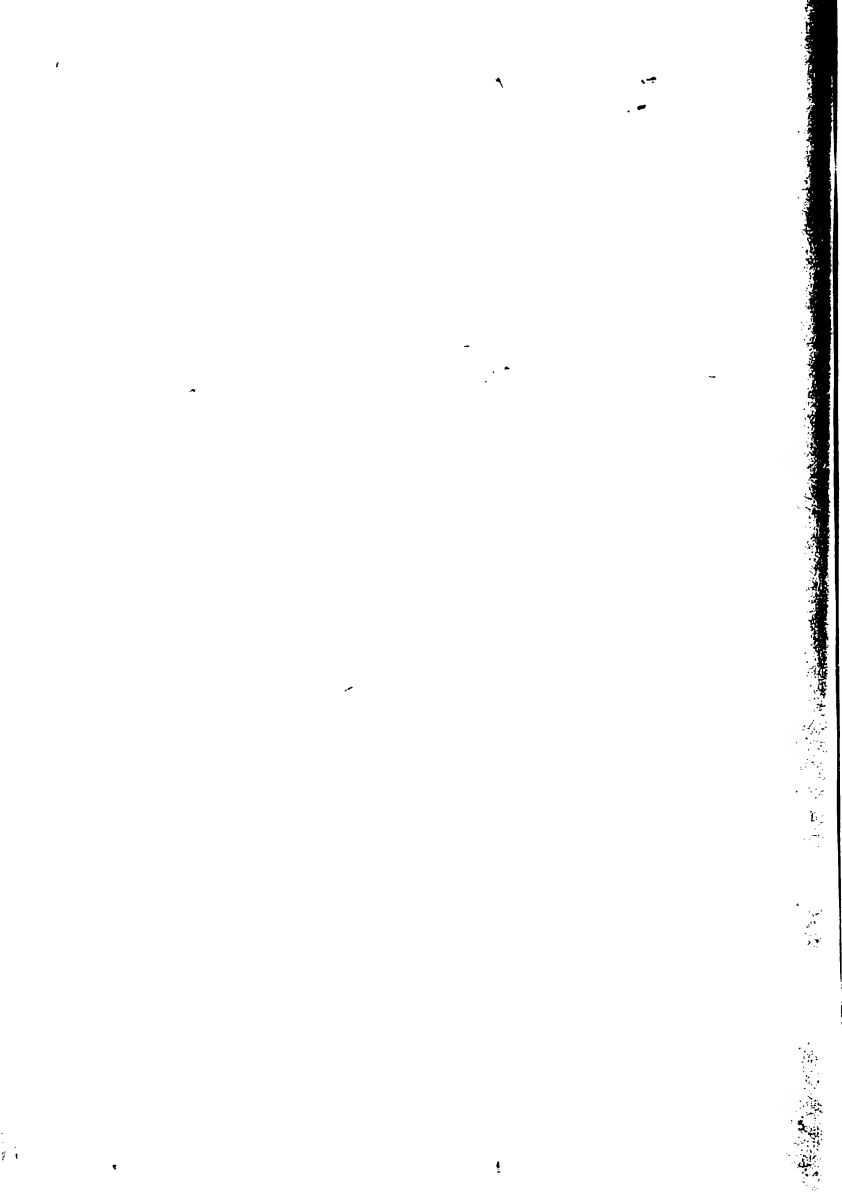
Clar azur și soare de-aur este inima mea toată,
Și pe cînd rămîne corpul sub destinul cunoscut,
Peste sufletu-n urcare este greu ca să mai poată
Să apese-amărăciunea din prezent sau din
trecut, —

Clar azur și soare de-aur este inima mea toată.

Oh ! lăsați pe-oricare suflet în a lui perihelie,
Fericiți-l cînd pămîntul pentru dînsul a murit,
Prosternați-vă cînd aripi, mai presus de vijelie
Îl răpesc în adîncimea unui vis nețărnut, —
Oh ! lăsați pe-oricare suflet în a lui perihelie.

Revista literară, aprilie 1886

POEMA RONDELURILOR
(1927)

RONDELURILE PRIBEGE

RONDELUL LUCRURILOR

Oh ! lucrurile cum vorbesc,
Și-n pace nu vor să te lase :
Bronz, catifea, lemn sau mătase,
Prin grai aproape omenesc.

Tu le crezi moarte, și trăiesc
Împrăștiate-n orice case. —
Oh ! lucrurile cum vorbesc,
Și-n pace nu vor să te lase.

Si cîte nu-ți mai povestesc
În pustnicia lor retrase :
Cu tot ce sufletu-ți uitase
Te-mbie sau te chinuiesc. —
Oh ! lucrurile cum vorbesc.

Universul literar, 12 iunie 1910

RONDELUL ORAȘULUI MIC

Orașul mic te fură-noet
Cu ale lui tăcute strade,

Cu oameni proști, dar cumsecade,
Ce nici nu știu că sunt poet.

Cu centrul intim și cochet,
Și fără case cu arcade ;
Orașul mic te fură-ncet
Cu ale lui tăcute strade.

Prin umbra parcului discret,
Nu se strecoară mascarade
Și nu s-aud în el tirade
Despre-al politicei secret. —
Orașul mic te fură-ncet.

Universul literar, 12 iunie 1916

RONDELUL DE AUR

Căldură de aur topit,
Și pulbere de-aur pe grîne,
Ciobani și oi de-aur la stîne,
Și aur pe flori risipit.

În toți, și în tot, potopit,
El bate din aripi păgîne. —
Căldură de aur topit,
Și pulbere de-aur pe grîne.

De-al soarelui jar cotropit,
Pămîntul, sub vrajă, rămîne,
Și orice femeii se fac zîne,
Cu suflet din flacări răpit —
Căldură de aur topit.

Universul literar, 17 iulie 1916

RONDELUL LUNEI

Deși pe cer e-aceeași lună —
Dar unde e cea de-altădată ?
Minciuna vieții ce mă-mbată —
E azi o altfel de minciună.

Ca și atunci, duios răsună
Cavale-n noaptea înstelată,
Și-n cer zîmbește-aceeași lună —
Dar unde e cea de-altădată ?

A ei lumină argintată
Cu roze albe mă-ncunună,
Și cîntă tot pe vechea strună,
Dar pentru mine e schimbată,
Deși pe cer e-aceeași lună.

Universul literar, 17 iulie 1916

RONDELUL CRINIILOR

În crini e beția cea rară :
Sunt albi, delicați, subțiratici. —
Potirele lor au fanatici —
Argint din a soarelui pară.

Deși, cînd atinși sunt de vară,
Mor pîlcuri, sau mor singuratici,
În crini e beția cea rară :
Sunt albi, delicați, subțiratici.

În moartele vremi, mă-mbătară,
Cînd fragezi, și primăvărateci,

În ei mă sorbiră, extatici,
Și pe aripi de rai mă purtară
În crini e beția cea rară.

Universul literar, 17 iulie 1916

RONDELUL ȚIGANILOR

Țiganii merg fără-ncetare —
Nu știu nici ei cînd au pornit,
Dar se tot duc neconținut,
Împinși de-o vecinică chemare.

Cu galbeni ochi pierduți în zare, —
De cînd se știu, s-au pomenit —
Țiganii merg fără-ncetare :
Nu știu nici ei cînd au pornit.

Mereu țigani, — cu mic, cu mare,
Au tot născut ș-au tot murit —
Și tot spre visul nemplinit,
Răpiți de-acceași aiurare,
Țiganii merg fără-ncetare.

Universul literar, 7 august 1916

RONDELUL CERCETAȘILOR

Mai mari, mai mici, trec cercetașii,
Un prinț din suflet i-a desprins,

Pe toți în ochi cu foc nestins,
La tot spre-a fi cu el părtașii.
Ca mîine ei vor fi ostașii
Sub steagul țării neînvins,

Cu mici, cu mari, trec cercetaşii —
Un prinţ din suflet i-a desprins.

Oricît le suntem naintaşii,
De focul sfînt ce l-am aprins,
Ne este sufletul coprins,
Şi-ai noii ţări vedem fruntaşii
Cînd mari, sau mici, trec cercetaşii.

Universul literar, 29 mai 1916

RONDELUL PLECĂREI

Am să mă călătoresc —
Sunt furat ca de ispite,
S-o voiesc, să n-o voiesc,
Spre ținuturi negîndite.

Vara este pe sfîrşite.
Flori în suflet veştejesc.
Am să mă călătoresc.
Sunt furat ca de ispite.

Luminişuri strălucite
Viaţa mea o cuceresc.
Aripi tainice îmi cresc,
Aripi zilnic mai grăbite. —
Am să mă călătoresc.

Universul literar, 7 august 1916

RONDELUL ORAŞULUI DIN INDII

Spart a fost oraşul mare.
De a vremii vitregie :

Peste moarta gălăgie
Cresc copacii pînă-n zare.

S-a uitat ce-a fost urgie,
Ce-a fost fală și-nălțare :
Spart a fost orașul mare
De a vremii vitregie.

Intr-a soarelui magie
Strălucesc porfiruri rare,
Urme șterse tot mai tare
Din străvechea energie... —
Spart a fost orașul mare.

Literatorul, martie 1919

RONDELUL MORII

Șoptiri și cîntece vrăjite
O-mpăciuire torc sub plute,
Ca flaute și alăute
La scocul morii părăsite.

Amărăciunile trăite
În stinse zări rămîn pierdute.
Șoptiri și cîntece vrăjite
O-mpăciuire torc sub plute.

Mucigăirile-nverzite
Îmbracă jghiaburile mute
Cu florile lor nentrecute,
Iar peste apele-adormite,
Șoptiri și cîntece vrăjite.

Universul literar, 7 august 1916

RONDELUL CONTIMPORANILOR

Acești contemporani ai mei
Fac nencetat același sport : ,
De treizeci de ani îmi tot zic mort
Tot mai pizmași și mai mișei.

Strigoi, adesea-mi zic tot ei —
Bătrîn, în ultimul resort :
Acești contemporani ai mei
Fac nencetat același sport.

Deși par lei și paralei,
N-au cu talentul vreun raport,
Și n-au nici sfinți, nici dumnezei,
Trîntiți în viață de-un avort...
Dar sunt contemporanii mei.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL MEU

Cînd am fost ură am fost mare,
Dar, astăzi, cu desăvîrșire
Sunt mare, căci mă simt iubire,
Sunt mare, căci mă simt uitare.

Ești mare cînd n-ai îndurare,
Dar te ridici mai sus de fire
Cînd ți-este inima iubire,
Cînd ți-este sufletul iertare.

Știu : toate sunt o-ndurerare,
Prin viață trecem în neștire,

Dar mîngîierea e-n iubire,
De-ar fi restrîștea cît de mare,
Și înălțarea e-n iertare.

Tara românească, 1 iunie 1916

RONDELURILE CELOR PATRU VINTURI

RONDELUL CUPEI DE MURANO

Nu e de aur : e de raze.
O-ntind grifonii ce-o susțin.
E dătătoare de extaze,
Cu ea-n onoarea ta închin.

În schinteierea-i de topaze
Coprinde-al nemuririi vin. —
Nu e de aur : e de raze.
O-ntind grifonii ce-o susțin.

E arta pură, fără fraze,
E cerul tot de soare plin.
Talaze largi, dupe talaze,
E sufletescu-avînt deplin,
Nu e de aur : e de raze.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL PRIVIGHIETOAREI

Privighietoarea-nvietoare
A-ntremătorilor fiori,
Deșteaptă prin caișii-n floare
Ale zefirilor viori.

E ca-ntr-o albă sărbătoare
Printre-ale pomilor ninsori
Privighietoarea-nvietoare.
A-ntremătorilor fiori.

Și printre tihna lucitoare
Ce-și varsă luna din comori,
De viață e redătătoare
Pentru orice searbezi muritori,
Privighietoarea-nvietoare.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL TRECUTULUI

Iată Pometeștii, iată Adîncata,
Scurtul pod de bîrne este retrecut.
Renviază mama, îmi zîmbește tata...
Vreme cîtă curs-a parcă n-a trecut.

Jar și vîlvorare soarele urcat-a.
Arde grîu-n flacări, pîn' la briu crescut.
Iată Pometeștii, iată Adîncata,
Scurtul pod de bîrne este retrecut.

Iarba pe tot șesul de cosit e gata.
Apele-și deșiră graiul neîntrecut.
Pentru viața de-astăzi mi-a sosit răsplata :
Copilandrul vesel din nou m-am făcut... —
Iată Pometeștii, iată Adîncata.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL OGLINDEI

Din al oglindei luciul rece
De apă-adîncă, — se desface

O liniște de dulce pace,
Ce-ntregul suflet mi-l petrece.

Obida vrînd să mă înece,
Zadarnic firea și-o preface.
Din al oglindei lucru rece
Uitarea numai se desface.

Chiar dorul vieții-n mine tace —
Izvor ce gata e să sece ;
Și pe-al meu chip, ce-n umbră zace,
Un fel de vis de opium trece
Din al oglindei lucru rece.

Universul literar, 17 octombrie 1920

RONDELUL DOMNIȚEI

Ieșind din balta Craiovița,
Unde-a fost crai Craiovisin,
Văpaie, vezi plutind domnița
Mai argintată ca un crin.

Sub lună-i tremură cosița,
În suflet poartă ca un chin,
Plutind pe balta Craiovița,
Unde-a fost crai, Craiovisin.

Își duse viața-ntr-un suspin,
Nedîndu-și nimănui gurița,
Dar a rămas mironosița
Din veacul cel de tot creștin,
Plutind pe balta Craiovița.

Universul literar, 15 februarie 1920

RONDELUL ORAȘULUI DE ALTĂDATĂ

Era orașul de-altădată
Sub plopî de-argint, muiăți în soare,
O verde oază fermecată
Cu repezi ape cîntătoare.

Pe-oricare străzi cîntau izvoare,
Și sărutat de flori ce-mbată,
Trăia orașul de-altădată
Sub plopî de-argint, muiăți în soare.

Prostimea chiar era bogată.
Prin curți aveau, mai toți, cuptoare.
În beciuri se țeseau covoare,
Ș-o viață-n veci îmbelsugată
Trăia orașul de-altădată.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL ORELOR

Omnia vulnerant, ultima necat

Pe rînd orice ore rănesc,
Iar ultima vecinic omoară...—
Tot sufletul mi-este o vioară
Ce plînge duios că trăiesc.

Și nici nu mai cerc să zîmbesc
Cînd viața s-arată ușoară.—
Pe rînd orice ore rănesc,
Iar ultima vecinic omoară.

Oricîtă cerească comoară
Ar fi într-un lut omenesc,

Zvîrlit de pe clipa ce zboară
Recade în iadul obştesc ; —
Pe rînd orice ore rănesc.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL AJUNGERII LA CER

În cer s-ajunge dintr-un salt,
Sau nu s-ajunge-n veci de veci...
Te-aruncă-n el un cîntec-nalt,
În care-al vieţii plîns îneci.

Spărgînd fluidicul său smalt,
Ca o săgeată de-aur treci. —
În cer s-ajunge dintr-un salt,
Sau nu s-ajunge-n veci de veci.

I se mai dă-n sfîrşit asalt
Sub jar de patimi cînd te pleci
În al tău suflet cînd n-ai alt
Decît fiorii dulci şi reci...—
În cer s-ajunge dintr-un salt,

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL CTITORILOR

În zugrăveala-nvechită.
El, searbăd ; ea, cu ruje-aprinse,
Biserica de ei clădită
O ţin cu degete întinse.

Năluci din vechiul timp desprinse,
Ştiu viaţa lor că e sfîrşită

În zugrăveala învechită,
El, searbăd ; ea, cu ruje-aprinse.

Și nu-și blestemă-a lor ursită...
Dar orice candelă cînd văd stinse,
Și sfînta slujbă părăsită,
Ei plîng cu lacrimi neînvînse
În zugrăveala învechită.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL COROANELOR NEPIERITOARE

Coroane-n veci nepieritoare
Dintre frunzișurile mari
Ale bătrînilor stejari :
Mi-așterne umbra sub picioare.

Ducîndu-mi pașii solitari,
Pe sub pădurea cîntătoare,
Coroane-n veci nepieritoare
Sînt în frunzișurile mari.

Aleea e-n apus de soare.—
Se urcă flacări tot mai tari,
Și se resfrîng, schinteietoare,
Printre copacii seculari,
Coroane-n veci nepieritoare.

Ilustrația neamului nostru, ianuarie 1920

RONDELURILE ROZELOR

RONDELUL ROZELOR CE MOR

E vremea rozelor ce mor,
Mor în grădini, și mor și-n mine —
Ș-au fost atît de viață pline,
Și azi se sting așa ușor.

În tot, se simte un fior.
O jale e în orișicine.
E vremea rozelor ce mor —
Mor în grădini, și mor și-n mine.

Pe sub amurgu-ntristător,
Curg vălmășaguri de suspine,
Și-n marea noapte care vine
Duiocese-și pleacă fruntea lor... —
E vremea rozelor ce mor.

Universul literar, 12 iunie 1916

RONDELUL LUI SADI

Drapate-n purpură regească,
Sau înfoiate-n rochi de-argint,
Sadi-n frunzosul labirint
Făcut-a roze să-nflorească.

De-atunci nu pot să veștejească,
Și viața noastră o tot mint,
Drapate-n purpură regească,
Sau înfoiate-n rochi de-argint.

Natura lor nu și-o dezmint...—
Știu tot așa să amăgească,
S-adoarmă, și să liniștească,
Și să ne spună că nu mint,—
Drapate-n purpură regească.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL ROZELOR DIN CIȘMEGI

De flacări, de aur, pembè, argintate,
Nebună orgie de roze oriunde,
De bolți agățate, pe ziduri urcate,
Și printre frunzișuri de pomi ce le-ascunde.

Pe ritmuri persane în strofe-așezate,
Melodic, coloarea, coloarei răspunde...—
De flacări, de aur, pembè, argintate,
Nebună orgie de roze oriunde.

Un neamț a fost magul grădinei uitate.
Răpit fu de visul cu tainice unde,
Și dîndu-le viață ce-n suflet pătrunde,
Lăsatu-le-a-n urmă, în roze-nchegate,
De flacări, de aur, pembè, argintate.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL MARILOR ROZE

Mari roze bogate și grele
Abia mai pot capul să-și țină
De luxul ce poartă pe ele,
Scăldate-n albastra lumină.

Miresme plutesc prin grădină,
Iar roua deșiră mărgele
Pe roze bogate și grele,
Ce-abia mai pot capul să-și țină.

Avântul simțirilor mele
Mă duce-ntr-o sferă senină
De ceața lumeștilor rele,
În care, pe frunte-mi se-nclină
Mari roze bogate și grele.

Universul literar, 15 februarie 1920

RONDELUL BEAT DE ROZE

De roze e beată grădina
Cu tot ce se află împrejur :
E beat și cerescul azur,
Și zîzîie, beată, albina.

Se clatină parcă lumina,
Un tunet e simplu murmur. —
De roze e beată grădina
Cu tot ce se află-mprejur.

Dar iată... — A mea nu e vina... —
Chiar eu, în gentil trubadur,
Visînd, lingă-al apei susur,
Mă schimb, așteptîndu-mi regina... —
De roze e beată grădina.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL CASCADELOR DE ROZE

Urcînd pe pomi, zîmbind pe casă,
Se surpă rozele grămadă,
Sau întocmesc cîte-o cascadă
Pe vreo alee mai retrasă.

Parfumul lor purtat în stradă,
Întinde-a lui subțire plasă...
Urcînd pe pomi, zîmbind pe casă,
Se surpă rozele grămadă.

De-oricîte stavili nu le pasă :
Sunt un torent, sunt o cascadă,
Ce-n voia soarelui se lasă,
Dar ce, de cum sfîrșesc să cadă,
Reurcă-n pomi, zîmbesc pe casă.

Cele trei Crișuri, 15 octombrie 1920

RONDELUL PRIVIGHIETOAREI ÎNTRE ROZE

A nopței sublimă măiastră
E-ascunsă-ntre roze, și cîntă,
Grădina ce-mi stă sub fereastră
În raze de-argint se-nvesmîntă.

O vrajă și albă ș-albastră
Din ceruri, spre lume s-avîntă. —
A nopței sublimă măiastră
E-ascunsă între roze, și cîntă.

Chiar roza ce moare în glastră,
De legile firei înfrîntă,

Tresare, în pacea sihastră,
La glasul, cu care-o-nmormîntă
A nopții sublimă măiastră.

Universul literar, 19 septembrie 1920

RONDELUL ROZELOR DE AUGUST

Mai sunt încă roze — mai sunt,
Și tot parfumate și ele
Așa cum au fost și acele
Cînd ceru-l credeam pe pămînt.

Pe-atunci eram falnic avînt...
Priveam, dintre oameni, spre stele ; —
Mai sunt încă roze — mai sunt,
Și tot parfumate și ele.

Zadarnic al vieții cuvînt
A stins bucuriile mele,
Mereu cînd zîmbesc uit, și cînt,
În ciuda cercărilor grele,
Mai sunt încă roze, — mai sunt.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL ROZEI CE ÎNFLOREȘTE

O roză-nflorește, suavă...
Ca nor risipit e necazul.
Puternic mă poartă extazul
Spre-o naltă și tainică slavă.

Nu-mi pasă de-a vieții otravă,
De chinul ce-și urcă talazul :

O roză-nflorește, suavă ;
Ca nor risipit e necazul.

Stăpîn sunt de-acum pe răgazul,
Să-mi fac din ursită o sclavă,
Și nu mai e viața grozavă,
Deși mi-a brăzdat tot obrazul :
O roză-nflorește, suavă.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL LUI SADI IEȘIND DINTRE ROZE

Sadi, dintre roze ieșind,
Uită să-și blesteme amanul...
Sădise pe veci *Gulistanul*
Și sufletu-și dete zîmbind.

Aflai ca și el talismanul
Tot raiul să pot să-l coprind.
Sadi, dintre roze ieșind,
Uită să-și blesteme amanul.

Turbat-a în voie dușmanul. —
El cupa de fiere golind
S-a dus în amurg șovăind,
Ș-a fost mai slăvit ca sultanul
Sadi dintre roze ieșind.

Cartea nestematelor, 1922

RONDELURILE ROZELOR DE AZI ȘI DE IERI

RONDELUL ROZELOR DE AZI ȘI DE IERI

Umbrît de rozele ce-au fost,
Visînd sub rozele de-acum,
Aș vrea obștescul adăpost
Să-mi fie la un colț de drum.

Știu al vieții mele rost
Simțirea din al lor parfum,
Umbrît de rozele ce-au fost,
Visînd sub rozele de-acum.

Oricui va spune pe de rost
Că nu-mi vrui soarta nicidecum
Născut în ceasul cel mai prost ;...
Dar am trăit, nu prea știu cum,
Umbrît de rozele ce-au fost.

Flacăra, 20 ianuarie 1922

RONDELUL NOPȚEI ARGINTATE

În noaptea de lună-argintată,
Pe pleoape cînd somnul se lasă,
În vis îmi clădesc cîte-o casă
Ce toată e-n roze-mbrăcată.

De zgomot și oameni retrasă,
Locaș ca din basme s-arată,
În noaptea de lună-argintată,
Pe pleoape cînd somnul se lasă.

Vreo sarcină asupra-i n-apasă :
De-ai mei creditori e-apărată,
Parfumul de roze ce-mbată
Extazul în suflet îmi lasă
În noaptea de lună-argintată.

Flacăra, 13 februarie 1922

RONDELURILE SENEI

RONDELUL INECAȚILOR

Pe sub poduri, Sena toată
Este moarul tristei seri ;
Ies în față-i și înoată
Inecații cei de ieri.

Nici plăceri și nici dureri
Să-i mai miște n-o să poată.
Pe sub poduri, Sena toată
Este moarul tristei seri.

Sunt aleșii cei din gloată...
Veștejite primăveri
De-a necazurilor zloată, —
Și le cîntă mîngîieri,
Pe sub poduri, Sena toată.

Ilustrațiunea neamului nostru, 1919

RONDELUL FLORIILOR DE LUNĂ

Flori de lună ce s-agață
Schimbă apa în brocart ;

Printre frunze prinde viață
Cîte-un cîntec de Mozart.

Spre Saint-Cloud, ce doarme-n față,
Val de val se duce spart ;
Flori de lună ce s-agață
Schimbă apa în brocart.

Peste-a Senei verde față
Dulci și lungi fiori se-mpart,
Și de țărmi ce se răsfață,
Cînd corăbii se despart,
Flori de lună se agață.

România nouă literară și artistică, 1921

RONDELUL PARISULUI IAD

Printre valuri care plîng,
Și sub bolți întunecate,
Siruri de-astre încețate
Felinare se răsfrîng.

Pe tot țărmul drept și stîng,
Iad, urlînd de răutate,
Pe cînd valuri care plîng
Curg sub bolți întunecate.

Chiar din zări mai depărtate,
Deznădejdi, ce nu se-nfrîng,
În grozav vîrtej se strîng
Zbuciumînd tot mai turbate, —
Printre valuri care plîng.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL DEZASTRULUI MONDIAL

Nori se bat la orizon.
Tot apusul singerează.
Urlă groaznic un ciclon,
Sena din adânc oftează.

Bubuiuri ce nu-ncetează
Sunt un tunet unison.
Nori se bat la orizon.
Tot apusul singerează.

State noi se-nființează,
Prăbușit e câte-un tron... —
Moartea-și plimbă monoton
Coasa ei ce vieți retează. —
Nori se bat la orizon.

România nouă literară și artistică, 1922

4 RONDELUL URIAȘULUI

Monstruos se-ntinde-orașul.
Viciul joacă-n el pe brînci.
Are case, lanț de stînci.
Dracii-n toate și-au locașul.

Rînjitor pîndește-apașul,
Floarea mlaștinei adînci,
Monstruos se-ntinde-orașul.
Viciul joacă-n el pe brînci.

De cum n-ai ce să mănînci,
Face-ndată pe trufașul,
Și-n mocirlă dîndu-ți brînci,

El rămîne uriașul. —
Monstruos se-ntinde-orașul.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL TICALOȘILOR

Istovite tîrîturi
Trec aproape-n pielea goală. —
Poartă negre-adîncituri
Pe sub ochii lor de smoală.

Pe neghiobi îi bagă-n boală,
Schimbă-n robi pe cască-guri. —
Istovite tîrîturi
Trec aproape-n pielea goală.

La Montmartre e răscoală
Cînd, din craci făcînd figuri,
Cu murdare strîmbături
Dau pe față ce-au sub poală,
Istovite tîrîturi.

Gazeta literară, 17 februarie 1955

RONDELUL ÎNĂLȚIMILOR

În mansarda lui mereu
Sărăcia e stăpînă. —
Geniu-și reazemă pe-o mină
Fruntea lui de tînăr zeu.

Zilnic soarta și-o amină,
Zilnic duce-al vieții greu. —

În mansarda lui mereu
Sărăcia e stăpînă.

Dar prea mult nu este pînă
Va urca în empireu...
Se și crede-n Eliseu,
Și el stă de-o săptămînă
În mansarda lui mereu.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL FRANȚEI BURGHEZE

Unde este marea Franță ?
Ce văd ochii, te sfîșie.
Oh ! neroada burghezie,
Și trufașa ignorantă.

Cerul este de leșie.
Un lînțol pentru speranță,
Unde este marea Franță ?
Ce văd ochii, te sfîșie.

Între minte și prostie
S-a scurtat orice distanță. —
Vrut-au toți egali să fie,
Și sunt toți, cu siguranță. —
Unde este marea Franță ?

Gazeta literară, 17 februarie 1955

RONDELUL DUMINICILOR DE LA BELLEVUE

La Bellevue e val de lume.
Flori de zarzăr. Cer de mai.

Sărbătoare. Rîs și glume.
Soare vesel. Colț de rai.

Sena curge numai spume.
E-nflorită ca un plai,
La Bellevue e val de lume.
Flori de zarzăr. Cer de mai.

Dragoști, muzici și parfume
Sunt al zilei dulce grai,
Dar în fundul bieteii hume
Tot e groaznic orice trai. —
La Bellevue e val de lume.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL SFÎRȘITULUI

Omenirea e ca moartă.
Vii, sunt numai flori și plante.
Ea-și deschise neagra poartă
Ce clădită-a fost de Dante.

Stema ei de diamante
Nimicită-a fost de soartă.
Omenirea e ca moartă.
Vii sunt numai flori și plante.

Spre-ale visului ghirlante
Nici-o aripă n-o poartă;
Obosit e chiar Atlante,
De povara ce tot poartă. —
Omenirea e ca moartă.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELURILE DE PORȚELAN

RONDELUL LUI TSING-LY-TSI

Tsing-Ly-Tsi stă-n prispa de-aur,
Cu ochi mici ca de ghierlan,
Sub de-argint frunzos tezaur,
Casa e de porțelan.

Lîngă ea, pe-același plan,
Pomi albaștri, zbor de graur ;
Tsing-Ly-Tsi stă-n prispa de-aur,
Cu ochi mici ca de ghierlan.

Spre-a-și croi al vieții plan,
Asudat-a ca un faur ;
Un măreț de smalt balaur
Poartă prins l-al său colan. —
Tsing-Ly-Tsi stă-n prispa de-aur.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL PODULUI DE ONIX

Pod de onix se-ncovoaie,
Arcuind o boltă-naltă ;
Cade foaie după foaie
Peste-azurul de pe baltă.

Dinspre-apusul ce tresaltă
Sîngeroase curg șiroaie ;
Pod de onix se-ncovoaie
Arcuind o boltă-naltă.

Mandarini, stînd laolaltă,
Spun că semne sunt de ploaie ;

Iar o luntre, cam greoaie,
Printre ape se tot saltă,
Pe sub pod ce se-ncovoiaie.

13 aprilie 1924

Adevărul literar și artistic,

RONDELUL PAGODEI

De mari fluturi sărutată,
Pe-o movilă — artificială,
E pagoda argintată
De zîmbirea matinală.

Umbra pomilor, mișcată,
O dezbracă, virginală,
De mari fluturi sărutată
Pe-o movilă — artificială.

Picurînd, diamantată,
Porțelanul roz i-l spală
Roua tainic deșirată
Pe fațada sculpturală, —
De mari fluturi sărutată.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL APEI DIN OGRADA JAPONEZULUI

Apei lui de prin ogradă,
Prea domol curgînd la vale,
Bolovani, dintr-o grămadă,
Japonezu-i pune-n cale.

Spumegată, vrea să vadă,
Împrejurul casei sale,

Apa lui, ce prin ogradă
Prea domol o ia la vale.

Și schimbînd-o-ntr-o cascadă
De consoane și vocale,
Uită-a vieții grea corvadă,
Dînd răsunset de cristale,
Apei lui de prin ogradă.

Universul literar, 14 noiembrie 1920

RONDELUL MUZMEIEI

În jinrikișă ușurică
Muzmeia mică e purtată. —
Frumoasă ca o păpușică,
În kimono e îmbrăcată.

Pe cînd zăduful de-aur pică, —
Spre ceainăria depărtată,
În jinrikișă ușurică
Muzmeia mică e purtată.

De-al soartei greu a fost cruțată.
Simțiri, nici gînduri n-o ridică.
Atît e : o păpușă mică,
De tineri nostimi așteptată,
În jinrikișă ușurică.

România nouă literară și artistică,
17 iulie 1921

RONDELUL OPIUMULUI

Fumîndu-și opiumul uitărei
Pe rogojini din pai de-orez,

Fo-hi, spre piscul aiurărei,
E dus de visul lui chinez.

Scăpat de chinul zbuciumărei,
Senin ca după-un meterez,
Fumează opiumul uitărei
Pe rogojini din pai de-orez.

Iar cînd sosește al nopței miez
Ce-l urcă-n slava îmbătării,
Deplin se dă halucinărei
Ce-atunci e singurul său crez,
Fumîndu-și opiumul uitării.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL MĂREI JAPONEZE

Smaraldul mării răpitoare
E jocul vecinic de colori
În verdea flacără de soare
De lîngă țarmii ninși de flori.

Liliachii, se duc izvoare
Sub pomi, plăpînzî ca niște zori,
Smaraldul mării răpitoare
E jocul vecinic de colori.

Copii, de griji neștiutori,
Sunt japonezii-ntre popoare,
Ș-orice dureri le sunt ușoare.
Căci poartă-n suflet, zîmbitori,
Smaraldul mării răpitoare.

Adevărul literar și artistic,
13 aprilie 1924

RONDELUL CRIZANTEMEI

O crizantemă în mișcare
E-mpărăteasa strălucită
Printre roșatica-nserare
Peste grădină răspîndită.

Minune-abia închipuită,
Și mai mult mică decît mare,
O crizantemă în mișcare
E-mpărăteasa strălucită.

Îi este fața zugrăvită
Spre-a fi aceeași arătare
De tinerețe neclintită,
Ș-a fi crezută de oricare
O crizantemă în mișcare.

Hiena, 30 martie 1921

RONDELUL IOSHIWAREI

Prin vitrine așezate,
În cartierul Ioshiwara,
Vezi păpuși neșumărate
Cît de lungă este vara.

Sunt aproape-asemănate ;
În obraji le arde para
Prin vitrine așezate.
În cartierul Ioshiwara.

Cam la fel sunt vestmîntate...
Poate grea le-ar fi povara,
Dar fiind prea zorzonate

Nu le tulbură ocara,
Prin vitrine așezate.

Poema rondelurilor, 1927

RONDELUL CHINEZILOR DIN PARIS

Ei nu vorbeau, ci ciripeau,
Căzuți din lună în Paris,
Și cum naintea mea mergeau,
Păreau ieșiți ca dintr-un vis.

Să-i vadă mulți se întorceau :
Aveau un chip de nedescris...
Ei nu vorbeau, ci ciripeau,
Căzuți din lună în Paris.

Din țară singuri s-au proscris...
Însă de câte ori priveau
Albastrul hainelor deschis,
De ea aminte-și aduceau,
Și nu vorbeau, ci ciripeau.

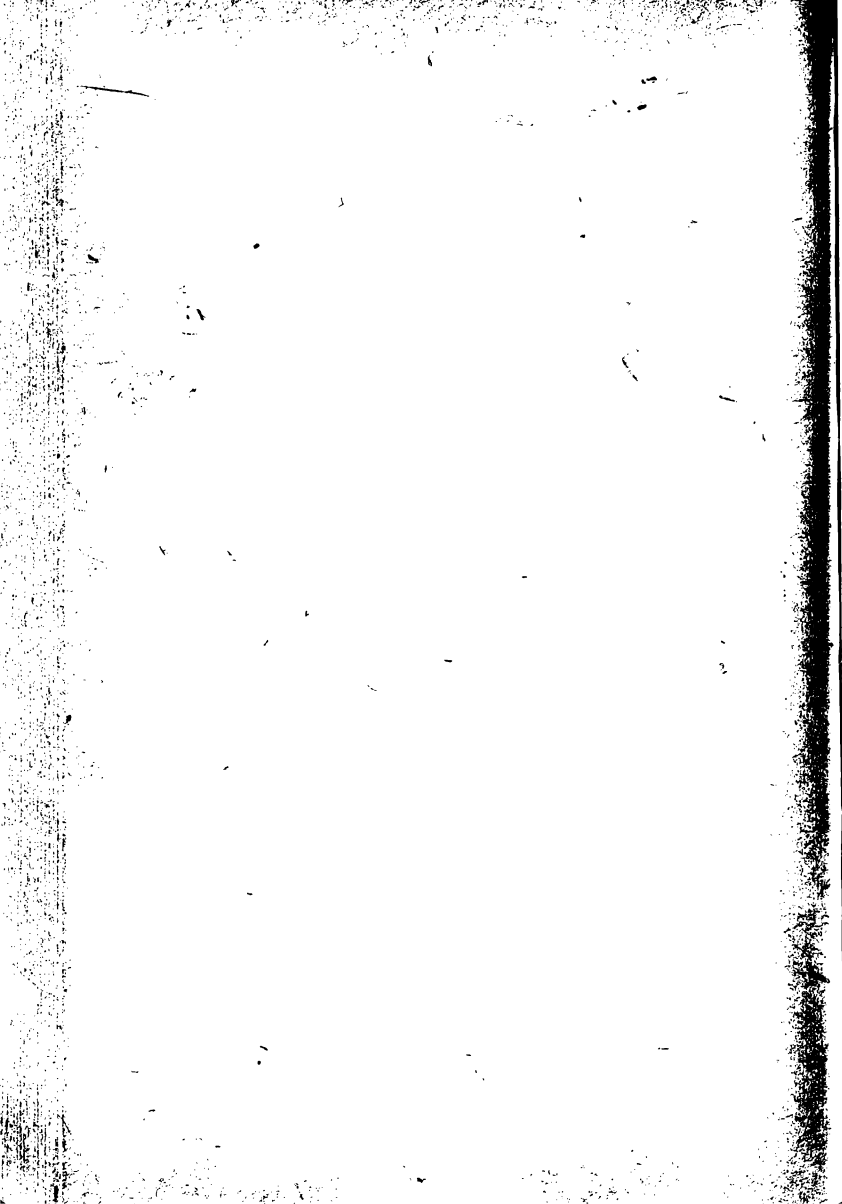
Adevărul literar și artistic,
13 aprilie 1924

EPIGRAF FINAL

De-aș fi ori încă nu pe ducă,
Mă simt la fel cu orișicine :
Clipire-nchisă-ntre suspine,
Și-ntre năluci ce pier — nălucă.

Poema rondelurilor, 1927

DIN PERIODICE

DESTUL

I

Acum destul cu plînsul, căci inima ți-e seacă,
Și chiar de ți-ar fi plină e timp să-i zici destul !
Poporul nostru este de lacrimi sătul,
Și ele nici în versuri nu pot ca să mai treacă ;
Zadarnic poetașii întrînsele se-neacă,
Hîrtoagele lor toate rămîn făcute sul.

II

Ei !... S-a trecut cu moda de lacrimi și suspine
Și cu acele crunte dureri imaginari,
Ați cărunțit cu totul, sărmanilor cobzari !
Dar de s-a dus o vreme, o nouă vreme vine,
Și ea c-un bici pe care în mîna sa îl ține
Pleșnind vă strigă vouă : „Alți timpi, alți lăutari !“

III

Rubinele pe buze, mărgăritarii-n gură
Și crinii de pe sînuri și ochii ca de mură

Sunt niște mărunțișuri ce nu-și mai au vrun curs !
Cu lacrimile false ce-ntr-una s-au tot șcurs,
S-au poticnit în coastă și se tot duc de-a dură
Tîrite de ridicol în repedele-i curs !

IV

Acuma este timpul puterii, bărbăției,
Copilul de ieri, astăzi e un băiat viril :
S-a scuturat la Plevna de jugu-epitropiei.
De-ar fi copil și astăzi ar rămînea copil ;
Cu doina nu mai merge pe fruntea României,
Deplin ca să renaștem ne trebuie-un Virgil !

Literatorul, 20 ianuarie 1880

LUI ANGEL DEMETRIESCU

I

Îți sunt dator de multă vreme, amicul meu, o
poezie :
În inimă eu ți-o scrisesem, acum ți-o scriu și pe
hîrtie,
Dar nu-mi mai spune niciodată, amicul meu,
amicul meu,
Că nu ai dreptul despre tine în versuri să vorbești
mereu,
Căci cum vrei oare ca să țipe hîrtia neînsuflețită
Subt niște biete slove negre pe fața ei cea înălbită
Dacă-ar tăcea a mea durere și n-ar țipa și ea și eu ?

II

Imi recunoști în versuri farmec, și deși-n ceartă
 Ca să-mi fii frate sau prieten, formezi cu dînsul
 Dar spune-mi, frate sau prieten, de ce voiești ca
 Un ipocrit care să spuie că n-are-n el nici o cre-
 Și dîndu-și mîna cu dușmanii, ce e, ce simte să
 De ce voiești ca și pe tine, amicul meu, să mă
 Să tac de mine deopotrivă precum și tu de tine
 taci ?

III

Vei crede-o ?... — Am trecut prin toate umilințele
 Și muncă, lacrimi și junețe mi-au fost prinoasele
 Iar dacă viața e o luptă, eu am pierdut-o pe
 Și vrei să mai păstrez rezerve sub talpa crudului
 Dar vrînd să tac, condeiul țipă, și să nu plîng,
 Și vrei poema vieții mele să n-o mai scriu cu al
 Să nu mai schimb condeiu-n armă ș-a mea cer-
 neală în venin ?...

Ei bine ! Nu ! Pentru-a mă plînge de soarta mea
 nemeritată,
 Eu voi lăsa ca să vorbească o conștiință revoltată,
 Și-n fruntea epocii de astăzi, eu, care-am fost
 neîncetat
 Inconjurat de nepăsare, sărac, gonit sau defăimat,
 Eu, care n-am în tot trecutul decît ca mulți
 aceeași vină
 De-a fi deschis cu bărbăție războiul sfînt pentru
 lumină,
 Voi smulge inima din pieptu-mi ca să i-o pui ca
 un stigmat !

Literatorul, 1882

NEBUNUL DIN GOLIA

Închis într-o chilie sub bolți mai depărtate,
 Cu urletele sale lăsate în libertate,
 Zăcea frumosul tînăr de optsprezece ani ;
 Părea un cal sălbatic cu nările umflate
 Ce știe că-ntre oameni se află-ntre dușmani !
 Din cap pînă-n picioare făcut pentru iubire,
 În ochi purta un trăsnet cu palidă lucire...
 Părea tot într-o vreme un înger ș-un demon...
 Sub galbenele-i tîmple purta un Lord Byron !
 Sprîncenele-i arcate urcau sub a lui frunte
 Ca tinere lăstare sub umbra unui munte,
 Și părul, în inele căzîndu-i pe grumaz,
 Punea negreți albastre pe straniul obraz !
 În cap purta cu apă un coif de gumelatic...

Pe buze-avea un zîmbet cînd dulce, cînd sarcastic,
Privindu-ne cu ochii prăpastiei din el !... —
Abia puteau să-l ție doi oameni deodată,
Iar chipul, ca o noapte de trăsnet luminată,
Brăzdat era de plugul delirului de-oțel !

Literatorul, 1882
(cu subtitlul *Portret*)

CÎNTEC VOLUPTUOS

Ale sîngelui furtune cine nu le-a cunoscut,
Cine n-a simțit căldura soarelui ce-i curge-n vine
N-o să știe niciodată ce ascunde-adînc în sine
Învelișul meu tăcut.

Fără nici-o-nsufleteire e ș-o apă liniștită,
Însă mintea ce cutează, însă ochii ce pătrund,
Clocotind sub mii de forme, află viața încîlcită
De la creștet pîn' la fund.

Oh ! Ascultă... Iată noaptea ce de mult o așteptăm...
Cu zgîrcenia nu merge cînd te-apuci să faci po-
mană...
Să chemăm o voluptate mai presus de cea umană
Și în ea să ne-ngropăm.

Literatorul, 1884

NIMIC, NICI CHIAI SPERANȚA...

Nimic, nici chiar speranța în suflet nu mai cîntă
Cînd mult e viitorul și aripa ți-e frîntă...
Departe lași în urmă al visurilor rai...
Și lacrăma, chiar dînsa, cînd pică pe hîrtie,
E rece ca înghețul din inima pustie
De florile din mai !

Nimic, nici chiar speranța în ochi nu-licărește
Cînd ziua dupe ziuă bolnavă se tîrăște...
Și poate ca să fie de aur cerul plin,
Și poate s-aibă stele albastra adîncime,
Verdeață nouă, cîmpul, pădurea,-ntunecime
Și riul alb, — suspin !

Nimic, nici chiar speranța în groapă dupe tine
Atunci nu mai voiește să vie, — și nu vine !...
Și poate ca să fie orice dupe mormînt :
Dreptate omenească făcută unui nume,
O viață viitoare, și-n tainica ei lume
Noi aripi, — nou avînt !

Literatorul, 1984

ARIPI

Prin al vieții mare *poate*, mintea mea o rălăcesc,
Și de bunăvoie singur cu speranțe m-amăgesc,
Îmi creez năluci de aur, întîmplări nepomenite,
Urmărindu-le sub farmec, cu privirile uimite.
Poezie ! Tu atuncea, și cînd umblu, și cînd stau,

Îmi pui aripile-albastre ce avînturile-mi dau ;
Nu e stavilă pe care să n-o trec prin cugetare
Și-ntîmplările-așteptate le aștept fără-ncetare !
Aci dau de o comoară ce se află-n al meu drum
Și mă-mbăt de bogăție cum te-mbeți de un parfum.
Aci văd că tot poporul mă ridică la mărire,
Fermecat de-o vorbă numai, de-o mișcare, de-o

privire,
Aci sutele de veacuri ce-au să nască vin pe rînd
Cu minuni strălucitoare ca să umple al meu gînd.
Aci-n fruntea unei oaste vitejești mă văd deodată,
Coifurile schinteiază, tobele încep să bată...
Aci statele din lume vînturîndu-le, în mine
Simt din nou tumultul vieții și renasc dintre ruine.
Aci singur și de lume izolat, adîncul cer
Îmi deschide poarta sacră a obștescului mister
Și cu gîndul ce sclipește la lumina poeziei
Văd în stelele de aur alfabetul vecinicii !

Aripi ! printre cîte visuri poleite mă purtați !
Cîte raze pe-a mea frunte puneți dacă vă mișcați !
De cît soare acest suflet nu mi-l umpleți ? Ce
splendoare
De albastru și de roșu nu-ntrevăd mîngîietoare !
Cîte perle de-armonie să deșiră-n jurul meu
Cînd prin inimă mă faceți să vorbesc cu Dum-
nezeu !

Aripi ! Voi sunteți misterul ce mulțimea nu
pricepe,
Focul sacru ce sub tîmple lumile și le concepe,
Șoaptele ce se preschimbă într-un cîntec nesfîrșit,
Dus de-a îngerilor voce pîn' la cel nemărginit !

PALIDA UMBRA

Palidă umbră, care mister
Unul spre altul mereu ne-atrage ?
Vrem de sub farmec a ne sustrage
Și dăm de-aceeași forță de fier.
Palidă umbră, care mister ?

Fost-am vreodată îngeri frumoși
Uniți pe-albastrul largului spațiu ?
O voluptate fără nesațiu
Ne face ochii mai luminoși.
Fost-am vreodată îngeri frumoși ?

Sau împreună ars-am în iad ?
Coboară-n suflet de-ți amintește...
Al meu ce-mi spune e că iubește,
Și dacă suntem îngeri ce cad,
De ce n-am arde ș-aici ca-n iad ?

Palidă umbră, reflex bizar
În care s-află iadul și raiul,
Cu unul arde-mi repede traiul,
Cu altul aripă urzește-mi iar,
Palidă umbră, reflex bizar.

Literatorul, 1884

LA VISUL PROFAN

Frumos ca îngerii din cer
E visul ce-n adânc mister
Urzesc !

În mii de feluri îl prefac,
Căci albele conture-mi plac.
O ! Vis frumos, cât te iubesc !

Cînd din-nălțime te cobori
Cu ochii tăi schinteietori,
O ! vis,
Vis parfumat de buze dulci,
Tu vii cu mine să te culci,
Ș-alunec în al tău abis !

Frumos cum nu e pe pămînt
Nici om, nici cuget, nici pămînt,
Vis alb
Încoronat de primăveri,
Că te iubesc n-o știi de ieri
Nici tu, nici corpul tău rozalb.

În schimb de mă iubești și tu
Fiindcă soarta nu putu
Să-mi ia
Nici inimă, nici ochi, nici minți,
Oh ! strînge-mă la sîni fierbinți,
Să nu mai simt durerea mea.

Fă-mi loc în floarea ta de crin
Să nu m-ajungă alt suspin
Decît
Suspînul unei voluptăți
Într-însul cu eternități,
Ce sunt scutite de urît.

Primește-n ochii tăi profunzi,
Privirile să mi le-ascunzi...
Voiesc

Să mai sărut cum sărutam,
Să-ți dau tot sângele ce am
Și sub plăceri să-nnebunesc !

Iar când vom fi transfigurați,
Ca doi columbi înaripați,
 În sus
Luînd-o prin văzduhul alb,
Eu corp albit, tu corp rozalb.
Să dispărem către apus !

Analele literare, 15 ianuarie 1886

SUO TEMPORE...

Uimit când stau cu ochii țintă
Ș-un vis fantastic urmăresc,
Se schimbă lumea ca prin farmec
Ș-o văd așa cum o doresc !
Ce zile de-aur, ce lumină
În al concepției secret !
Visează, suflete,-nainte —
Cît vei visa voi fi poet.

Iubirea peste tot se-ntinde,
Frăția predomină-n tot,
Ciupercile înveninate
La soare capu nu-l mai scot.
Oricare suflet e grădină
Ș-orice grădină e buchet...
Ah ! bate, inimă,-nainte,
Cît vei bătea, voi fi poet.

Prietenia reînviază,
Rudenii nu mai sunt de loc.
Și nu mai e nici defăimare,
Nici persecuții, nici noroc.
Cad legi și camere și tronuri
Sub al mulțimilor decret.
Profetizează, al meu suflet...
Profetul singur e poet !

Analele literare, februarie 1886

RAZE

Dacă raze de-astă dată voi s-adun cu-mbelșugare
E că frunțile brăzdate de al grijelor făgaș
Supt a razelor coroană află-o sfântă alinare
Și să urle pasiunea nerozescului oraș.

Cerurile pentru mine nu mai pot să fie stinse,
Îmi vînd partea mea de lume pentru partea mea
de cer,
Către ziua vecinicii zbor cu aripe destinse,
Și să mă strivească soarta sub călcîiul ei de fier.

Razele de astă dată îmi vor fi îmbrăcămintea,
Tot ce am avut cu lumea de-mpărțit am împărțit.
Iar de-mi las în urmă corpul, e că-mi duc nainte
minte
Și să nu mă înțeleagă decît cine-a suferit.

România literară, noiembrie 1887

CÎND TOATE TREC ȘI-MBĂTRÎnesc

O ! poezie, pe cînd toate în lume trec și-mbătrînesc,
Cînd nu mai sunt nici eu băiatul cu inimă nevi-
novată,
Cînd zilele copilăriei sunt o ghirlantă scuturată,
În mine iar te regăsesc,
O ! Poezie.

Te regăsesc și tot aceeași : cu tinerețe coronată ;
Tot călătoare printre stele, sau din nălțimea în-
stelată
Tot coborînd și printre oameni și rencepînd să
răscolești,
O ! Poezie,
Tu singură nu-mbătrînești.

România literară, aprilie-mai 1888

PE SÎNURILE

Era-ntr-o vreme depărtată, apusă, dusă de atunci...
Era-n odaia unui palid student abia pe pragul
vieții,
Dar peste tot, răscolitoare, plutea mireasma ti-
neretii,
Și ai venit a te supune la zdrobitoare și dulci
munci...
Era-ntr-o vreme depărtată, apusă, dusă de atunci.
Și ai sunat, de bunăvoie, la poarta mea întune-
coasă...

Nici te-așteptam, nici te chemasem, dar gîndul meu
te aducea,
Și te-ai predat hipnotizării ce fără voie porunceă,
Și ți-am răpit, de bunăvoinie, o pubertate îndoiioasă,
De bunăvoia ta sunaseși la poarta mea întune-
coasă.

Și sînurile tale macre cu al meu piept le-am fră-
mîntat...
Din creștet pînă la picioare te-am sărutat frumoasă
floare,
Ș-ai plîns cu lacrimi sîngeroase ce-au curs mai jos
de cingătoare...
Dar Eros, meșter vecinic dulce, sub spasmul lui
te-a leșinat,
Și sînurile tale macre ca un satir le-am frămîntat.
Eram frumos, dacă ții minte, pe sînurile tale
macre...
Sfiala te împalidase, plăcerea mă cutremura ;
Voiseși ș-apoi nu voiseși ; porniseși chiar a tre-
mura,
Aveai albeți ca ale lunii, aveai roșeți ce erau sacre,
Dar m-ai răbdat, frumos și tînăr, pe sînurile tale
macre...

Literatorul, 1890

SONETUL DIN ZĂRI

Eu vin din zări cumplite — din tristă țară-n care
Mimosa simțitoare ori lotusu-azuriu
Sunt serbede vedenii închise-ntr-un sicriu,
Iad negru unde viața e plînsed sau oftare.

Acolo e tîrîrea o lege pentru-oricare
Şi toţi sunt stîrpitura grozavului pustiu...
Din tot ce-a fost pe suflet nimic nu mai e viu
Decît un smîrc de vicii şi altul de-aiurare.

Şi totuşi împotriva prostiei rînjitoare,
Sub ura pentru rază şi ura pentru floare,
Sub noaptea frămîntată de chinuri ce zdrobesc,

Lipsit chiar de speranţă, sleit chiar de credinţă
Prin neguri îmi trag brazda cu vechea sîrguinţă,
A mea, această ţară căci este, — ş-o iubesc.

Viitorul ţărei, 1902

EPODA DE AUR

Sub cerul de zori printre nori
Surpare de roze din raze
Şi ochi rourăţi de extaze
Şi flori peste tot şi fiori...

Iar apa sub ulmi şi sub sălcii.

Caişii zîmbesc sub ninsori
Şi trec ciripiri de chitare
Prin iarbă, prin crăci şi prin flori,
Şi cîntă şi preajmă şi zare...

Şi cîntă sub fagi şi păstorii.

Dar sînge ce curge din nori,
Înaltă fanfare de goarne,

E palid argintul din zori... —
Un monstru ia cerul în coarne :

E soarele taur de aur.

Flacăra, 6 aprilie 1913

ROMANȚA FRUNZEI DE CHIPAROS

Eu cunosc un loc retras
Unde nimeni n-o să poată
Să urmeze-al nostru pas...
Vino : Uită lumea toată.

Pămînteștile păreri
Îl cred plin de-ntunecime,
Însă mint — căci nicăieri
Nu ard flăcări mai sublime.

Viața nu e pentru noi —
Lumea e de rele plină...
Ești o floare — sunt lumină —
Vom fi cerul amîndoi.

Masca, 7 august 1916

SONETUL NESTEMATELOR

Aci sunt giuvaiere ce-mpart cu dărnicie.
Cristalizate fost-au de mine-n focul vieții,

Și-n apa lor răsfrînt-am minunea tinereții,
Iar de-artă șlefuite sunt azi pentru vecie.

Făcut-am cea mai aspră și grea ucenicie,
Dar tot le-am smuls din suflet în faptul dimineții,
Mai limpezi decît ochii de vis ai frumuseții,
Și tot le-am dat, în urmă, nespusa trăinicie.

De-acuma, vîrsta poate pecetea să-și pună
Pe omul de-azi și mîine, iar moartea să-l răpună.
Acele nestemate cu apă neclintită,

Sfidînd a clevetirii pornire omenească,
Și stînd într-o lumină mereu mai strălucită,
Să piară n-au vreodată și nici să-mbătrînească.

Ilustrațiunea neamului nostru.
octombrie 1919

SONETUL PUTERII

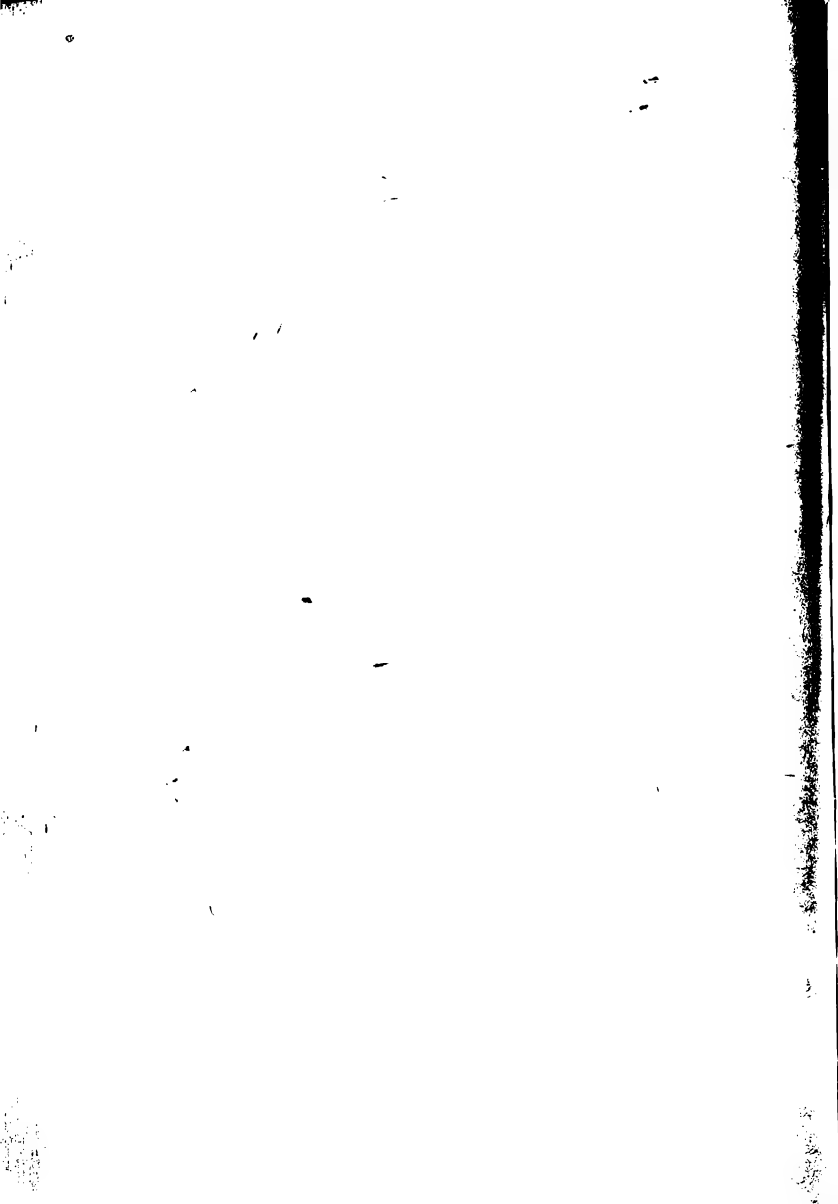
Tîrnăcopul, pila, mîna, mușcă stîncă cu-ndîrjire.
Vîna de-aur bănuită e adînc în munte-ascunsă...
Strălucirea ei curată nicăieri nu e răspunsă,
Ci mereu se depărtează, ca furată de-o vrăjire.

Mă cuprinde, cîteodată, o-ntristare ș-o-ngrijire :
Străbătea-voi, prin voință, pînă-n taina nepătrunsă,
Sau rămîne-va ș-aceasta vechea Mekă neajunsă,
Și plătit voi fi de munca fără seamăn, c-o rînjire ?

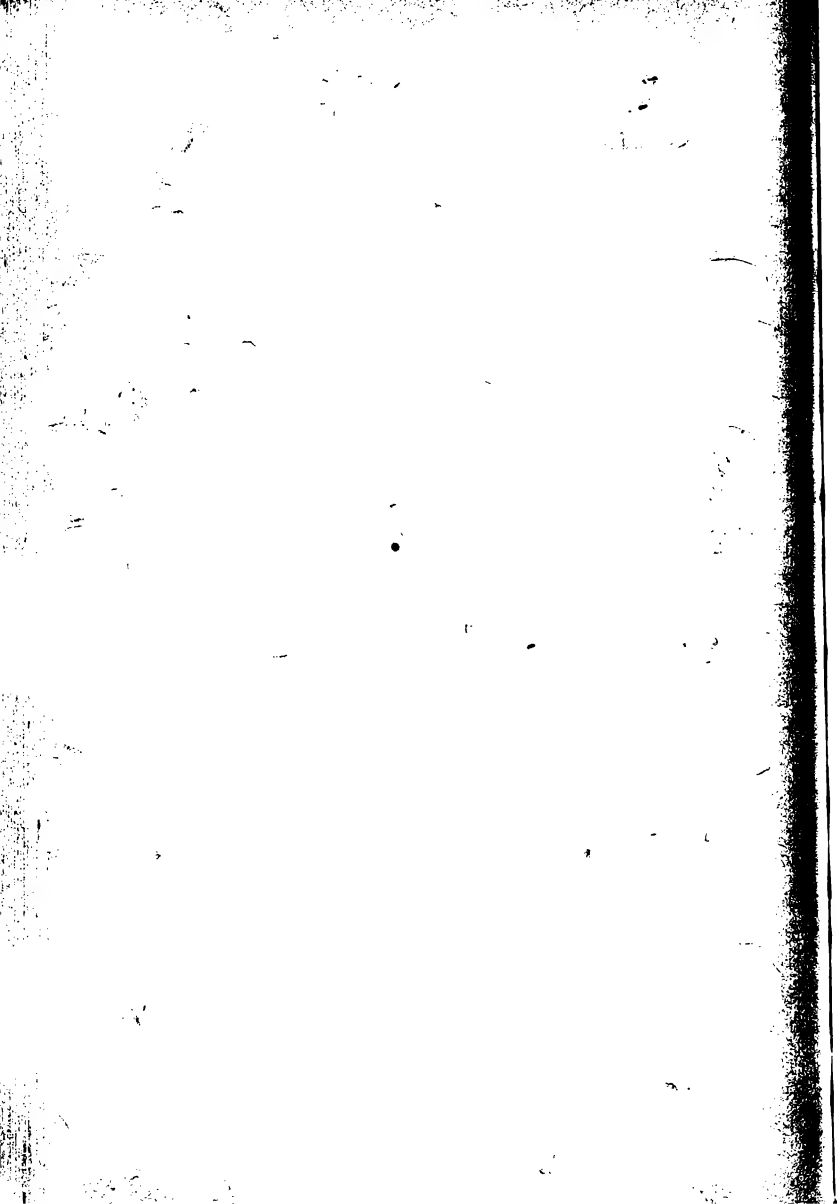
Dar deși, dintre unelte, pe granit mi-au fost sfăr-
mate,
Rînd pe rînd, aproape toate, în asalturi necurmăte,
Și cu toate că, grămadă, zac tocite, și chiar rupte,

Nici acum în al meu suflet nu stă-nfiptă dis-
perarea.
Simt izbînda-n depărtare printre trudă și noi
lupte,
Căci unealta neatinsă ce păstrat-am e : Răbdarea.

Ilustrațiunea neamului nostru,
noiembrie 1919

TRADUCERI ȘI ADAPTĂRI

ȘARPELE ȘI PILA

(După La Fontaine)

Se zice că un șarpe fiind din întâmplare
Vecin c-o fierărie, constrâns de-o foame mare,
Se năpusti-năuntru, dar neputînd găsi
De foame o firimiță, a cășunat pe-o pilă,
Cercîndu-se s-o roadă. Dar șarpelui cu milă
Unealta de fier tare astfel rîzînd vorbi :

„Sărmană tîritoare, și ce te-ncerci a face ?
Nu vezi că sunt mai tare de zece ori ca tine ?
Cătînd să-ți ajungi scopul, să mă distrugi pe mine,
Toți dinții îți vei rupe. Pe mine să m-atace
Ai timpului pot numai ; vezi dar, ia-ți seama
bine !”

•

Acestea vi se-ndreaptă, o, spirite înguste,
Ce n-ați creat nimica, dar ce sfișiați tot !
Ce credeți însă, oare, că dinții voștri pot
Insulte să imprime
Pe-atîtea nume-auguste
Sau chiar pe-atîtea scrieri înalte și sublime ?...

Mai tari ca diamantul ființelor infime
Sunt ele pentru voi :
În lume vor rămîne tot splendide, tot noi !

Oltul, 14 noiembrie 1873

PUTEREA FABULELOR

(După La Fontaine)

În Helada altădată, popul vanitos, ușor,
Văzînd patria-n pericol, un limbut de orator
Se repede la tribună și prin vorbe mari și late
Vrea să miște-ale mulțimei inimi slabe și-nghețate.
El vorbi cu conștiință, tare și îndelungat...
Însă nu fu ascultat.

Oratoru-atunci recurse la acele violinți
Ce au darul să aprindă cele mai flegmatici minți ;
Făcu morții să vorbească ; pe străbuni îi puse-n
joc,
Însă nici de rîndu-acesta nu putu s-aibă noroc !
Toți priveau în altă parte ; niminea nu-l asculta
Și chiar sala cu încetul de-asistenți se deșerta !
Văzînd astă-mprejurare, oratorul și-a lăsat
Tot discursu-nflăcărat
Și astfel a cuvîntat :

„Ceres — el începe-a zice — într-o zi călătorea
Avînd drept tovărășie un pește ș-o rîndurea,
Cînd un rîu îi tăie drumul. Atunci pește-le-notînd,
Iar în clipă rîndureaua pe deasupra lui zburînd
L-au trecut cu înlesnire.“ „Dar Ceres ce făcu ea ?“

Strigă-ntreaga adunare, curioasă, palpitînd.
„Ce făcu?... În contra voastră mai întîi fu animată

De-o minie foarte mare, dar prea bine meritată !
Cum ? Un popul către basme mult mai mult in-
teres poartă

Decît către-a țarei soartă ?“

Zise, și toți asistenții la această remustrare
Se opresc,-l înconjoară și-i dau strictă ascultare.

*

Ce nu poate oratorul* fabula poate îndată ;
Printr-o singură trăsură scap-o țară amenințată.

Telegraful, 4 ianuarie 1876

DIN PSALMUL CXLV

Tot ce e lumesc înșeală ca nălucă răpitoare ;
Tot ce e lumesc e-ntocmai ca și unda schimbă-
toare ;
Cu deșertăciuni în lume geaba vrem să ne hrănim ;
Numai Dumnezeu e mare, numai dînsul nu se
schimbă ;

Ne dă viață, ne dă limbă :
Să-l urmăm și să-l iubim !

În zadar pentru dorințe ce ne-nsîngeră rărunchii
La monarhii cei puternici ne plecăm cu toți ge-
nunchii
Și dăm zilnic de disprețuri și de suferințe noi ;
Ca și noi, nu pot nimica, și de poartă-un mare
nume,

Ca și noi, ei trec prin lume
Și sunt oameni ca și noi !

De-și dau sufletul, îndată, le vezi fala renumită
Că se schimbă-ntr-o țărină rece și nensuflețită,
Deși-n lume vreau să fie și-mpărați și dumnezei
Și-n mormintele mărețe ce-și ridică din mândrie
Voind ș-acolo regi să fie,
Sunt mâncați de viermi și ei !

Împărați cât de puternici, sau războinici plini de
fala
Au cu toți aceeași soartă neschimbată și fatală :
De cum moartea le ia sceptrul, nu mai au lingu
șitori
Și cu dinșii dimpreună cad și oamenii ce-n lume
Se-nchină-n al lor nume
Și le fură servitori.

Literatorul, 15 ianuarie 1881

ADIO LA VIAȚA UNUI JUNE POET

(După Gilbert)

Inima eu mi-am deschis-o Domnului atotputernic !
Plînsul meu el l-a văzut,
M-a-mpăcat cu conștiința și mi-a dat tărie nouă !
Zvînturații-i sunt copii !

Inimicii mei strigară în mînia lor cumplită :
„Moară : gloria-i și el !“
Însă Domnul mi-a zis mie : „Ura lor fără de
margină
Are-a fi reazămul tău !

Chiar amicii tăi de-aproape s-au întors a-ți fi în
contra,

Toți te-nșeală și te vînd !

Acel cărui i-ai dat pîine cată ca să înnegrească
Cugetul, inima ta !

Dumnezeu te-aude însă, el, spre care te reîntoarce
Suferințele amari,
Dumnezeu ce iartă-n fine la natura omenească
De-a fi slabă în dureri !

Viitorul, ce nu este niciodată coruptibil,
Pentru tine va fi just !
Inamicii tăi de astăzi, vrînd ca să-ți păteze-onoarea,
O purifică mai mult !

„Mulțumescu-ți ție, Doamne, că-mi redai iar ino-
cența

Cu orogoliu-i măreț,
Tu, ce pentru-a te protege a cenușei mele-odihnă
Vei veghea p-al meu mormînt !

L-al vieței banchet splendid, palid și avînturat
oaspe

Apărui o zi și mor !
Mor și nimini pe mormîntu-mi n-are lacrimi ca să
verse

De-a mea soartă-nduioșat !

Dealuri, văi, iubite cîmpuri, și tu, fragedă ver-
deață,

Și voi, arbori maiestuoși,
Cer albastru, rîuri limpezi, admirabilă natură,
Primiți ultimul-mi salut !

Fie ca mult timp să văză frumusețea voastră sac
Toți amicii mei perfizi !
Bătrîneți adânci trăiască !... A lor moarte f
plîns
Moară-n brațe de amici.“

Stindardul, 28 martie 197

JUNIMEA DE AZI

(După Collin d'Harleville)

În timpul cel de față, ferească Dumnezeu
O vorbă de știință din gură să scot eu !
Admir numai junimea ce-n strădă viermuiește,
Și simt că astăzi omul de-nvață rău greșește.

La ce servește oare acum a studia
Ș-atîta osteneală pe carte a-ți mai da,
Cînd sunt atîția oameni ce trec de învățați,
Și ei nu știu nimica, sunt niște dezmățați !

De ieri ieșiți din școală, cu dinți încă de lapte,
De-abia trei și cu patru ghicesc că număr șapte,
La tonul lor crezi însă c-au studiat orice !
Prezumpția li-e mare... dar demnă de rîs e !

Aști domnișori d-oricare materie discută
- Satirizînd p-aceea de ei nepricepută !
În fine ignoranții de nulitatea lor
Se glorific și-n public cu dînsa se onor !

.

Admir cum, în tot locul, ei cenzurează tot,
Și cum, ca să-i asculte, mai maturii îi pot,
Ast glob mie-mi pare din loc c-a deviat
Mergînd de-a berbeleaca din mersu-i regulat !

Telegraful, 1 noiembrie 1873

FRUNZA

„Din al tău arbor de vînt răpită,
Sărmană frunză îngălbenită,
De ce, și unde, te duci mereu ?“
„Eu merg, dar unde nu știu nici eu !
Zdrobind furtuna ramura-naltă
Ce era-n lume reazămul meu,
De-atuncea vîntul ce mă tot saltă
Aci m-azvîrle în praf pe căi,
Aci mă zboară prin munți și văi !
Caut odihna, dar nu se poate
Să aibi odihnă pe-acest pămînt !
Eu merg spre locul unde merg toate
Bătute vecinic de-același vînt !
Însă de-o șoartă ce-nfiorează
Poarte-mă crivăț sau lin zefir,
Nici nu mă tulbur, nici nu mă mir,
Căci mă precedă sau mă urmează
Foaia de laur și trandafir !“

- *Telegraful*, 30 septembrie 1876

VRĂJITOAREA

(După Béranger)

Copilași ! Trăia odată,
Nu știu când, nici în ce loc,
Vrăjitoarea minunată
Ce da minte și noroc !
Cu vergeaua-i lucitoare
Pe sărac făcea avut !
O ! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut !

Cînd pleca la drum, — purtata
Într-o scoică de safir,
De opt fluturi înhămată,
Zbura pe-aripi de zefir !
Țări întregi adesea oare
Le lua sub al său scut !
O ! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut !

Regi, miniștri-n multe state
Ea creă în vremea sa
Și să cadă în păcate
Niciodată nu-i lăsa !
Lumea, recunoscătoare,
Îi era-n orice minut !
O ! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut !

Iubitoare a dreptății,
Ea avea judecători
Închinați onestității
Și de lege temători !
Tot un drept avea sub soare

Cel sărac și cel avut !
O ! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut !

Cînd s-afla vreo țară slabă
În pericol de-a pieri
O vedeai venind degrabă
Ajutor a-i oferi.
Inamicul în teroare
Îndărăt fugea bătut !
O ! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut !

Dar azi toate sunt schimbate...
Ea la pensie s-a tras...
Egoism și nedreptate
Întîlnești la orice pas !
Tremură micile popoare...
Regii spadele-și ascut...
O ! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut !

Familia, 30 septembrie
— 12 octombrie 1879

BASTONUL

Sărman baston, odată-ai fost
O ramură frumoasă
Și dai și umbră ș-adăpost
În valea răcoroasă ;
Sub tine turmele de miel
Veneau să pască-n tihnă,
Și tu priveai cu drag la ei

Și-n pace și-n odihnă ;
Iar uneori, un vînt ușor
Îți da însuflețire
Făcînd cu șoapta din izvor
O blindă lănțuire.
Dar cînd dumineca sosea
Sub dulcea ta răcoare,
O horă mîndră se-ntindea
Ca-n zi de sărbătoare.
Vedeai atuncea alergînd
Din munți și văi rîpoase
Voinici la pieptul lor strîngînd
Fecioare drăgăstoase.
Apoi, cînd seara cobora,
Vedeai cîte-o pereche
Pe sub un cer ce se-nnora
Șoptindu-și la ureche.
Dar soarta mult nu te păzi
Și mult nu-ți dăte pace,
Că te tăiară într-o zi
Baston spre a te face.
Te-am cumpărat pe cîtiva lei,
Ieșit din mîini istete,
Și te-am purtat printre mișei
O-ntreagă tinerețe.
Gemînd mereu, sperînd mereu,
Tu m-ai văzut cu-ncetul
Pierzînd credința-n Dumnezeu,
Speranța și regretul.
Acuma, iată-ne prin glod,
Ajuns ca vai de tine
Să numeri pietrele pe pod
C-un biet poet ca mine !

Tarara, 6 ianuarie 1880

AMINTIRI

(Imitație după Chateaubriand)

Cît de mult mi-aduc aminte
De al nașterii cămin !
Să-mi spun dorul n-am cuvinte...
Sunt străin !
Patrie !... Amorul meu
Fii mereu !

Ții tu minte, dulce soră,
Mama care ne iubea
Cum în brațe-n orice oră
Ne strîngea ?
Dulce-o sărutam și noi
Amîndoi !

Ții tu minte, ții tu încă
Vechiul și măreț castel ?
M-am jucat pe neagra-i stîncă
Mititel !
Astăzi însă n-am cămin...
Sunt străin !

Și cel lac tihnit din vale
Ce de vînt se încrețea ?
Minte-i ții apele sale,
Sora mea ?
Luna le-aurea din cer
Cu mister !

Cine-mi va rentoarce oare
Bunurile ce-am pierdut !...

Suveniri încântătoare,
Vă salut !
Patrie !... Amorul meu
Fii mereu.

Literatorul, mai 1883

LACUȘ

(După Lamartine)

Astfel întotdeauna împinși către noi maluri,
În noaptea vecinicii tirîți făr-a voi,
Nu vom putea noi oare pe ale vîrstei valuri
Să ancorăm o zi ?

O ! Lac, anul acuma s-a scurs abia, și iată,
Pe țărmurile tale, mă-ntorc, dar fără ea ;
Privește ! eu vin singur spre stîncă adorată
Să șed unde ședea !

Ș-atuncea ca și astăzi, sub aste stînci profunde,
Tu murmurai, și valu-ți de ele se spârgea,
Dar vîntul cel de seară cu spuma de pe unde
Picioarele-i stropea !

Odată, mai ții minte ?... răpiți de fericire,
Pe luciuri albastre pluteam peregrinînd
Și lin s-auzea numai a ramelor lovire
În noapte murmurînd !

Dar tainic, fără veste, o dulce armonie
Al țărmurilor echo îndată deșteptă,
S-asculte, valul stete, și vocea scumpă mie
Ast cîntec intonă :

„O, timp ! oprește-ți zborul, și voi, ore propicii,
Lăsați-ne-a sorbi
Nainte de-a vă duce rapidele delicii
Din cea mai dulce zi !

Nefericiți în lume sunt mii ce vă imploră !
Deci pentru ei zburați ?
Luați cu-ale lor zile durerea ce-i devoră,
Pe fericiți uitați !

Dar în zadar cer încă vreo câteva minute,
Căci timpul s-a și dus !
Zic nopții „fii mai lentă“, și aurora, iute,
Pe ceruri suie-n sus.

Iubiți ! Oh ! iubiți dară, de ora trecătoare
Grăbiți a profita !
Liman pentru om nu e, iar timpul țarm nu are,
El curge și ne ia !“

O, timp gelos ! se poate ca tot atât de iute
Să iei, să duci departe, în repedele-ți zbor
Momentele ferice ca cele-ntreșute
De lacrimi și de dor ?

Și ce ! nu e puțință să le rechemăm oare ?
Ce ! ele sunt pierdute și n-au a se înturna ?
Ast timp ce ni le dete făcutu-le-a să zboare
Spre-a nu ni le mai da ?

Neant, eternitate, trecut, abise-obscure,
Cu zilele-nghițite ce faceți nencetat ?
Ne veți reda, răspundeți, deliciile pure
Ce iute ne-ați luat ?

O ! Lac, stînci, munte, peşteri, păduri întunecoase,
Pe care timpul cruţă sau poate-ntineri
Încăi reamintirea acelei nopţi frumoase,
Opriţi-o de-a pieri !

Conserv-o-n zile line precum şi în tempeste,
Lac splendid, şi în ţărmii ce veşnic vei scălda.
Şi în stejarii-ţi negri, şi-n stîncile agreste
Suspense-asupra ta !

Conserv-o şi-n zefirul ce prin tufiş şopteşte,
Şi-n maiestosul echo de ţărmuri repetat,
Şi într-al nopţii astru ce unda-ţi poleieşte
Din cerul înstelat !

Iar vîntul ce suspină clătind trestia verde,
Uşoarele arome din ţărmu-ţi înflorit
Şi tot ce se respiră, s-aude, ori se vede
Toţi zică : „Am iubit !“

Oltul, 11 august 1874

VÎLCEAUA

(După Lamartine)

Inima zdrobită-n pieptu-mi tace, mută, amorţită :
Nici iluzii, nici credinţe nu mai am ca să mai sper ;...
A copilăriei mele vîlcea dragă şi iubită,
Un azil şi cel din urmă, de la tine viu să cer !

Te revăd, potecă-ngustă, şerpuind pe coasta
sumbră,

Tot ca și odinioară tu te pierzi prin tufăriș,
Iar stejarii dimprejuru-ți înclinându-și a lor umbră
Peste fruntea-mi veștejită o desfășură pieziș !

Cele două riulețe pe sub bolte de verdeață
O secundă-mpreunându-și amîndouă cursul lor
Și șoptindu-și unul altui șoapte pline de dulceață
La doi pași de-a lor sorginte scad și fără nume
mor !

Vai ! Sorgintea vieții mele s-a scurs tot așa de-n-
dată ;

Fără zgomot, fără nume, s-a pierdut neîncetat ;
Însă-acele riulețe mor cu unda-mpreunată,
Pe cînd sufletul meu vecinic a fost trist și izolat !

Aerul plin de răcoare, umbra ce le-ncoronează,
Dragi îmi fac ale lor țărături tainice jur-împrejur,
Și precum copilu-adoarme cînd dulci cîntece
vibrează,

Sufletul meu aromește la al apelor murmur !

Acolo, pe al Naturii înflorit covor molatic
Scutur al realității jug prozaic și de fier ;
Așezat sub cîte-un arbor, zile-ntregi stau singuratic
Și ascult șoaptele undei, dus cu gîndurile-n cer !

Am iubit prea mult în viață și prea multă-avui
simțire :

Vilcea, liniștea, uitarea viu în tine ca să cat !
În uitare-mi pui de astăzi a mea-ntreagă fericire !
Rîuri limpezi, pentru mine fiți Leteul adorat !

Inima mi-este tihnită, sufletul nu-mi mai tresare...
Zgomotul deșert al lumii pîn' la mine-ajunge-abia,

Dar slăbit așa cum este de această depărtare,
Nici o patimă în sinu-mi n-o mai poate renvia !

Toată viața mea trecută e confuză suvenire :
Pentru mine se confundă tot ce-am fost, tot ce-am
făcut !

Singur mai trăiește-amorul ca o dulce nălucire
Care nu se poate stinge chiar cînd visul a trecut !

Odihnește-te-al meu suflet în acest azil din urmă,
Precum face călătorul ce-n oraș stînd a intra
Lîngă porțile-i mărețe mersul său grăbit își curmă,
Aerul plin de răcoare înc-o dată-a respira !

Să ne scuturăm ca dînsul prăfuitele picioare
Și l-al carierei fine să ne-oprim să respirăm
Aerul suav și dulce, liniștea prevestitoare
A Eternității-n care avem toți ca să intrăm !

Zilele ți se scurg sumbre c-ale toamnei cînd sosește,
Și-ntristate deopotrivă, deopotrivă scurte sunt...
Amicia te trădează sau că nu compătimizește,
Iar tu singur scobori calea care duce la mormînt !

Dar natura este-aicea și cu drag la tine cată !
Te-afundă dar în sinu-i sufletu-ți a-nsenina...
Ți-este mumă, și o mumă nu se schimbă niciodată,
Mai curînd poate să-ncete soarele de-a lumina !

De parfume și de umbră ea te înconjoară încă ;
Leapădă-te de orișicare simțiminte pămîntești,
Și ascultă, cînd ecoul răsunînd din stîncă-n stîncă,
Cînd accentele din corul armoniilor cerești !

Ziua care se ivește, noaptea care se coboară,
Roua limpede, schinteia, aerul îmbălsămit,

Rîurile-argintuite, raza care te-nfășoară
Te vor face să uiți toate cîte-n lume-ai suferit !

Dumnezeu spre-a-l înțelege creînd astfel omenirea,
Inima-ți cea îmblînzită, sufletu-ți cel alinat,
Au în fine să-i proclame bunătatea și mărirea !...
E vreo inimă în care a sa voce n-a vibrat ?...

Telegraful, 25 decembrie 1876

INGERUL ȘI COPILUL

(Imitație)

Un înger — tainică făptură —
Plecat pe-un leagăn, zîmbitor,
Își oglindea a lui figură
Precum te uiți într-un izvor.

„Frumos copil, oh, vin cu mine,
Zicea privindu-l fermecat,
Nedemn pămîntul e de tine
Fiindcă tu mi-ai semănat.

În trista lume, omul n-are
De mulțumiri un ceas deplin...
Sub fericire e-ntristare
Și sub plăcere e suspin.

O viață cît de strălucită
Aceleași rele va urzi,
Și toți au grijă de uristă,
Și toți se tem de-a doua zi.

Dar ce ? Durerea va cuprinde
Un chip așa de îngeresc
Și plinsu-o ceață va întinde
Pe ochii tăi de-azur ceresc ?

Nu ; nu ; de drum te pregătește,
Cu mine-n cer voi să te iau...
Obștescul tată te scutește
De orice rele te-așteptau.

Părinții tăi să nu-și cernească
Nici chip, nici suflet, nici vestmînt,
Și nici un plîns să nu jelească...
În cer te duc, iar nu-n mormînt.

Cea mai frumoasă zi din viață
Pentr-un copil nevinovat
E cînd obrazul său îngheață,
Cînd moartea blînd l-a sărutat."

Și sîntul înger de lumină
A zis, — și-n ceruri s-a suit,
Și două buze dulci suspină,
Iar pruncul fraged a murit.

Literatorul, septembrie 1883

DERVIȘUL

(Din *Les orientales* de Victor Hugo)

Ali trecea-ntr-o zi călare, ș-oricare frunți, și cit de
nalte,
Se aplecau cu umilință-naintea mîndrei sale oaste,

„Alah“ ! poporul îi striga.

Dar un derviş apăru deodată, în două frînt de
bătrînețe
Și loc făcîndu-și prin mulțime, îi prinse calul de
căpăstru,

Vorbînd apoi precum urmează :

„Lumină a luminei nalte, nebiruite Tepeleni,
Tu ce-n divan vorbești întîiul, pe loc ce trece padi-
șahul

Și-al cărui nume crește-n veci,
Tu care ești chiar a lui umbră, cînd el a lui Alah e
umbra,
Vizir pe taberi de războinici, viteji așa cum nu sunt
alți,

Ești blestemat și ești un cîine.
Cînd a mormîntului văpaie făptura ta o înfășoară,
Tu, făr' să știi ce te așteaptă, îți verși mînia peste
oameni

Ș-o scînteiezi pe fruntea lor.
Precum o seceră-și revarsă fiorul morței peste
iarbă,

Și faci din sînge și din oase o tencuială-ngrozitoare
Spre-a-ți întări cu ea palatul.

Dar ceasu-osîndei tale sună, și hotărît e ca-n
Ianina

Sub pașii tăi crăpînd pămîntul în hăul negru să
te-nghită,

Și-n Iadul-al șaptelea căzînd,
Un cerc de foc să-ți strîngă gîtul, înlănțuit de chiar
copacul
Ce poartă numele de segjin și pe-ale cărui crăci se
vaită

Și urlă duhurile rele.

Lăsa-va sufletu-ți în urmă făloasa lui deșertăciune,
Și nu vei duce după tine decît cumplita amintire
A blestemei tale vieți ;

Năluci scăldate-n a lor sînge vedea-vei jertfele-ți
deodată
Că 'te-nconjoară spăimîntoase și fi-vor mai nenu-
mărate

Decît cuvintele-ți de groază.
Și nici cetatea-ți fără seamăn, și nici corăbiile tale
Nu vor putea să te-ajute în ziua cînd veni-va
ceasul,

Și scrisa ta se va-mplini,
Chiar dacă tu cînd ți-ai da duhul ai face tocmai ca
ovreiul
Ce-și schimbă numele să-nșele dumnezeirea și să
scape

De hotărîta lui osîndă."
Ali, sub blana lui cea scumpă, avea un junghi tăios
ca briciul
Ș-o flintă gata să trăsnească și trei pistoale încăr-
cate,

Dar el tăcu. Ș-apoi, zîmbind,
Caftanul său cusut cu aur și-mpodobit cu nestemate
Și-l scoase-n tihnă de pe umeri și îmbracă cu el
dervișul,

Și către soarta lui se duse.

Pleiada, 1904

OCTAV

(După Alfred de Musset)

Nici ursuzul de călugăr și nici doctorul cel harnic
De ce moare Marieta n-au putut a dovedi ;
Este-~~n~~ inimă izbită și orice este zadarnic...
Dragostea fi este boala.

Și cînd stai a te gîndi
 Că ființa delicată își dă ultimul suspin
 Cu frumoasele ei zile neajunse încă-n floare
 Între un măgar a cărui meserie e s-omoare
 Și-ntre un fățarnic popă ce-și dă nume de creștin !
 Iat-o. Este oare dînsa renumita desfrînată ?...
 Oare azi ar recunoaște-o cavalerii ce-altădată
 Alergau pînă deunăzi, tineri și surîzători
 Ca să-și cheltuiască-n sînu-i viața ș-ale lor comori !
 Este ea cu toate-aceste ! Ea, a cărei frumusețe
 Topind aurul atîtor, spulberă a lor junete ;
 Ea, sfruntata Mesalină, ce-n iubire nu credea,
 Ci-n bătrîni căzuți și gîrbovi pe-atîți oameni pre-
 făcea

Cu o singură privire și c-o singură suflare
 Pentru a-i omori pe urmă după-ntîia sărutare !

Vai ! Și nu mai e speranță. Marietă, s-a sfîrșit !
 Iată-te dar părăsită chiar de-aceli ce te-au iubit !
 În zadar te uiți în apă ș-oglinzîndu-ți a ta față
 Cauți farmecele care te făcuseră semeată !
 Aidi ! Aleargă-acum pe uliți, bate pe la orice

poartă,
 Cheamă-ți repede-amorezii, țipă, vaită-te și gemi,
 Marietă ! Marietă ! care fu și a ta soartă :
 Slugile îți vor trimete să te-ntrebe cum te chemi !
 Doctorul chiar el te lasă înălțînd ușor din umeri !
 Arta-i e neputincioasă : zile multe n-ai să numeri !
 Încît despre bietul popă, e nerod, ș-abia e-n stare
 Pentru două-trei parale să-ți dea vecinica iertare.

.

Sub umbrișul unei grupe de lămîi ce înfloresc
 Pe-o sofa ea zace dusă : chinurile o topec ;
 Și ca Magdalena-ntocmai lacrimile-i se deșiră

Pe cînd fruntea-i se înclină, pe cînd păru-i se
răsfiră.

Era oare vrun om mare autorul care-a scris
Că femeia-n amăgire e-mbrăcată ca-ntr-o haină,
Și că-n ziua-n care rîde noaptea s-a jelit în
taină ?...

Dacă vorbele aceste în zadar nu le-a fost zis
Și e astfel adevărul cum că gura zîmbitoare,
Cît și ochii cei mai veseli ascund lacrimi arzătoare,
Că actorul pe sub masca ce pe scenă și-a luat,
Pe cînd rîde, are-n pieptu-i al său suflet sfișiat,
O ! ce trebuie să fie cînd chiar masca rece plinge ?...
Inima nu este plină decît dacă dă afar' !
Cît mai este loc într-însa dorul tot pe-ascuns se
stringe ;
Dorul e cenușă sfîntă, inima, vas funerar !

.
Care poate ca să fie suferință mai cumplită,
Disperare mai grozavă care moare-ascunsă-n sîn,
Nedăstăinuită vecinic deși-n lacrimi hrănită
Decît cea pe care-o naște dragostea disprețuită ?...

Vreo răzbunare-n lume să-mi aleg de-aș fi stăpîn
Pentru oricare din vrăjmașii ce-aș avea, nu, nici-
odată
N-aș putea să aflu alta într-atît de-nveninată !...
Ei ! și știți voi ce e oare de-acest chin cumplit să
zaci
Și cît trebuie să suferi numai pentru ca să-l taci,
Numai pentru ca vreodată să nu lași să se întîmple
Ca să izbucnească-afară tot zbătîndu-se-ntr-
tîmple !

.
Pe întinsele lagune, cu mătase îmbrăcat,
Leneșul Octav se plimbă în gondola sa culcat.

Și-ntr-al muzicilor sunet, care-n valsuri cadențate
Se revarsă, își apleacă genele catifelate
Peste ochii săi albaștri ca și-al cerului azur...
Un copil pare-a fi încă cu făptura-i delicată
Și de-abia întâia oară dînsu-n lume se arată,
Blond și plin de „vino-ncoace“ ca și-al dragostelor
nur !

Marieta îl văzuse trecînd astfel într-o seară
Și-l iubise de atunci și-l mai revăzuse iară !

Dar tăcere... deodată, o gondolă, fulgerînd
Cu fanarul ei cel roșu peste marea cenușie,
Lîngă-a lui s-oprește-n taină și-o bătrînă apărînd
Îi șoptește-aceste vorbe cu un glas de duioșie :

— Ea ar vrea să te mai vadă pentru cea din urmă
oară,

Vino... nu mai este vreme de pierdut... Și te-a
iubit !

— Nu mă-nșeli ? Octav răspunse. Este-adevărat că
moare ?...

Iar zicînd, îi lucesc ochii de-o ciudată bucurie...

— Este-adevărat, și are un ceas numai de trăit !

— Bine ! zise-atuncea dînsul, du-i acest bilet în-
dată...

Și îi scrise-aceste vorbe cu stiletu-i ascuțit :

„Marietă, eu sunt numai o femeie ca și tine ;
Moartea ta mă mulțumește, căci sunt astfel răzbu-
nată :

Omorîși pe-al meu logodnic : astăzi mori și tu prin
mine ;

Și de vrei ca să știi astăzi numele adevărat
Al acelei umbre care zi și noapte te-a urmat
Tot hrănindu-și răzburarea într-o inimă de gheață,
Află lui Petruzo Balbi că-nchinaseam a mea viață !“

Literatorul, 20 aprilie 1880

NALUCA CRIMEI

(După Rollinat)

Gîndul meu în al meu suflet să pătrundă izbutește,
Totdeauna și-n tot locul, cînd lucrez sau m-odih-
nesc ;

Și zadarnic remușcarea vine și mă curățește...
Pasări negre între tîmple cuiburi jalnice clădesc,
Și în suflet, Necuratul, să pătrundă izbutește.

Cînd ascult fără de voie vocea lui cea răgușită
Și cu toate că mi-e scîrbă de-njosire și desfriu,
Eu mă las prin cugetare pe o cale povirnită...
Tăvălesc a mea simțire în noroi ca-ntr-un pîriu
Și ascult fără de voie vocea lui cea răgușită.

Țeasta mea e o-nchisoare cu duhori întunecoase,
Printre cari, ca o năluca, crima-și plimbă umbra sa
Și ridică-n a ei cale munți de valuri furtunoase,
Ce renasc, cu cît vrea mintea în adînc a le-apăsa, —
Țeasta mea e o-nchisoare cu duhori întunecoase.

Paricidul și hoția, siluirea și omorul
Trec pe rînd prin al meu cuget ca un fulger arzător
Și cu toate că spre bine mi se duce-n veci piciorul,
Mă-ngrozesc cînd simt năluca unui gînd dogoritor :
Paricidul sau hoția, siluirea sau omorul.

Osîndesc cu toate-acestea orice mîină înarmată,
Mă feresc întotdeauna de tîlhar ca de crîmat,
Înfierez pe fiul care pumnalează pe-al său tată,
Dar omorul tot vorbește unui suflet spăimîntat
Și blestem cu toate-acestea orice mîină înarmată.

Plîng din inimă fecioara care este siluită
Și la vreme-aș răzbuna-o de mișelul dintre noi,
Dar de gînduri necurate mi-e simțirea urmărită ;
S-amăgesc pe cea mai blîndă nu m-aș da de loc-
napoi...

Și depling cu toate-acestea pe fecioara siluită.

Gîndul rău izbește-n mine ca talazul într-o stîncă,
Și de-asemenea nu-mi lasă nici-o urmă de noroi,
Însă, vai, păstrez sub tîmple amintirea lui adîncă,
Cu nălucile grozave ce-mi-aduce în convoi,
Deși el izbește-n mine ca talazul într-o stîncă.

Lucifer, nu sînt destule suflete în Iad ca tine
Dacă-ncerci pe unul încă înăuntru să-l tîrăști ?
Vii pe aripi neguroase cuibul tău a-ți face-n mine
Și să pui în el sămînța de pierzare te silești
Cînd ai suflete destule, Lucifer, în Iad la tine.

Însă tu, putere sfîntă, ai să taci fără-ncetare
Și de ochii lui de flăcări n-ai odată să m-ascunzi ?
Aș lupta cu mult mai bine și aș fi cu mult mai tare
Dacă-aș ști că l-al meu strigăt tu ești gata să răs-
punzi...

Dumnezeu, putere sfîntă, nu tăcea fără-ncetare.

Prea căzut este dar omul, sau e cerul prea sălbatic
Dacă răul dă afară ca izvorul peste vad
Chiar în ora rugăciunii cînd cu sufletul extatic
Nu mai vrem să ne întoarcem ochii noștri către
Iad...

Prea căzut este dar omul, sau e cerul prea sălbatic.

PUTREZIREA

(După Maurice Rollinat)

În fundul groapei nădușite
De care toți, degeaba fug,
Cînd șase luni sunt împlinite
Ce se petrece în coșciug ?

Rămas-a oare din dantele,
Din ochiul plin de-un ce fatal,
Sau cărnurile au pe ele
Al morții cancer colosal ?

E oare pulpa înmuiată
În verde și liliachiu,
Vopseli ce moartea pune-ndată
Pe cine nu mai este viu ?

Pe cînd un crac se descompune,
Se uscă oare celălalt ?
Sau preschimbarea ce-i supune
Le dă același fel de-asalt ?

Cosciugul care mucezește
În alba-i stofă de satin
Conține oare, cînd plesnește,
Otrăvurile-i pe deplin ?

Printre coptură ș-umezeală,
Hidoșii viermi ce sunt destui,
În a lor groaznică-mbulzeală
Flămînzi sunt încă sau sătui ?

Din noi, ce face-n veci pămîntul,
Stomah în veci mistuitor ?

— Aşa tot întrebam mormîntul
Ce-nchide-o moartă din amor.

Şi groapa cu răcniri sălbatici,
Ce-nghite orice soartă-n ea,
Îmi spuse vorbele dramatici
Ce vor trăi în mintea mea :

„Rotunzii sîni de altădată,
Întrebătorule ocult,
Şi buzele de albă fată
Ce sărutară-atît de mult ;

Aceste flori aşa iubite
Pe-al voluptăţii căpătîi,
În fundul groapei sunt menite
Să putrezească mai întîi.

Cît despre suflet, mai trăieşte ?
E corpul singur pieritor ?
Să spunem oare că pluteşte
Deasupra morţii-nvingător ?

Oricum ar fi, o crudă pace
O află-n mine rău şi bun :
Cadavrul e un mut ce tace
Durerile ce-l descompun.“

Literatorul, 1884

DANS DE EFEB

(Motiv din Gilkin)

Nud, din vestminte burgheze,
Mai zvelt și mai blond decît Pheb,
Răsare superbul efeb,
Un joc zglobiu să danseze.

Verzi palmi în jur predomină,
Și el, femenin și viril,
Muiat în luciri de beril,
E-ntreg sidef și lumină.

Dar poște în umbră-ncordate
Fluidice brațe lungesc,
Și marii săi ochi se lărgesc,
Și-n ei ard flacări ciudate...

Flori sacre, 1912

PE ȚĂRMUL VEȘNICIEI

(După Charles Adolphe Cantacuzène)

Cu largi crini și tuberoze s-astupăm acest mor-
mînt !
Liliacul, rozmarinul și garoafa strălucită
Vor cuprinde dulcea moartă și vor face-o fericită,
Cu parfumele suave măritate sub pămînt.

Și pe florile plăpînde ce vor fi al ei vestmînt,
Plînsul cald să umple groapa cît e încă nerăcită...

El va face să renască mîngîierea nimicită
De-al neantului vis negru și nemernic crezămînt.

Sau mai bine-n unda neagră de supremă lăcrimare,
Printre brazii și molifții ce s-apleacă cu-ntristare
Spre țărîna cenușată de-ale umbrei naintări

Să lăsăm pe nobile-aripi idealul să ne poarte,
Și-n această zi de vară, să scăpăm de zbuciumări,
Încîndu-ne-mpreună cu năluca dulcei moarte.

Literatorul, 10 iunie 1899

PARIZINA

(După Lord Byron)*

I

E ora cînd răsună dumbrava cea voioasă
De al privighetoarei concert armonios;
Cînd vin îndrăgostiții sub bolta radioasă
Să-și schimbe jurămîntul într-un sărut focos;
Cînd mii și mii de candelî prin noaptea-ntunecoasă
Lumină blonda față a junelui frumos
Ce-și plimbă reveria pe lunca răcoroasă
Pe cînd se varsă-n aer al florilor miros.

II

Spre-apus s-arată încă în brazde purpuroase
Giganticele urme ce soarele-a lăsat,

Dar noaptea vine-n caru-i de stele înhămat,
Și-ntinde pe tot locul zăbrance-azuroase ;
E noapte-acum, e noapte !... Și riul spumegat
S-alină-ncet din cursu-i cu șoapte zgomotoase,
Și-n apele lui limpezi adînci și argintoase
Scăldîndu-și luna, fața, pe cer a-naintat.

III

Acum e și momentul cînd juna Parizină
Delasă-n grab' palatul principelui de Vest ;
Frumoasa adulteră de farmece e plină
La corp și la figură, la umblet și la gest ;
Ea pasul își îndreaptă spre-a văilor grădină,
Că-mpinsă e-ntr-acolo d-un simțimînt funest,
Ș-ascultă... și așteaptă... și-l cheamă ca să vină
Și spre-a-i forma buchete prin iarbă se înclină !

IV

Dodată se aude un pas... fruntea-i roșește,
Îi bate tare pieptul ș-o trece un fior ;
O voce-n fine-o strigă pe nume-ncetișor ;
Atunci ar vrea să zboare... dar ea se-mpleticește,
Delirul o coprinde și tremură d-amor !...
Acum numai o clipă pe ei îi despărțește,
Ș-acea clipă se duce ș-o alta îi unește !...
Priviți-i strînși în brațe la piepturile lor !

V

Amorul are-n lume uitarea de comoară !...
Ce vor a ști de lume, de tot ce-i înconjoară ?...

Pământul, ca și cerul nimic nu prețuiesc
În ochii lor acuma, și tot disprețuiesc !...
Pe aripa plăcerii spre-al șaptelea cer zboară ;
Se cred în lume singuri că sunt și că iubesc,
Plăcerea-i mistuiește, plăcerea în doboară,
Și-n flacăra iubirii ca ceara se topesc !

VI

În astfel de momente de dulce-nfiorare
Ideea de pericol, de crimă chiar, dispare,
Căci omu-atunci nu are în gândul său nimic,
Și poate despre-aceasta să vă răspund-oricare
Sorbi din astă cupă că-ntocmai e cum zic,
Că nu cugetă-atuncea nici chiar că-n fuga mare
Momentele acele se duc fără-nturnare
Și că regretu-n piepturi la urmă face spic !

VII

Dar ora despărțirii sosește, căci plăcerea
Și-a scurs ale ei toate divine încântări ;
Și ca și cum aceasta le-ar fi întrevederea
Dintii și de pe urmă, revarsă lungi oftări,
Și dinșii, brațe-n brațe, își prelungesc șederea
Cu buzele topite în foc de sărutări
Și-și jur să se revadă, dar mare li-e durerea,
Căci sunt pătrunși de negre și triste cugetări !

VIII

În jos ea își apleacă aprinsa ei figură,
Voind să și-o ascundă de cer și de natură,

Căci miile de stele ce-n umbră licăresc,-
Îi par atîția martori ce-i spun că e sperjură
Și ce-au s-o urmărească tot traiul pămîntesc
Și pîn' la judecata părintelui ceresc...
Amor încă o dată în fine își mai jură,
Se mai sărută-o dată și-apoi se despărțesc !

IX

Tăcut se-ntoarse Hugo în patu-i singuratic,
Chemînd odihna care de loc nu mai venea,
Iar adultera-n taină arzînd d-acel jărat
Ce o făcuse prima-ntîlnire ca să dea
Se-ntoarse lîngă soțul ce-n liniște dormea,
Dar vise voluptoase în somnul ei molatic
O tulburau, ș-un nume să scoată o făcea,
E numele lui Hugo, amantul ce iubea !

X

Dodată lîngă pieptu-i alătură și strînge
În visele-i nebune pe soțul înșelat,
Și-n dezmierdări el este dodată deșteptat ;
Atunci de-nduioșare și fericire plînge,
De ea însăși cînd doarme crezîndu-se adorat ;
Delirul îi e-n minte, incendiul în sînge,
Cu dragoste-o privește, suspină-ndelungat,
Și nu e-n lumea-ntreagă mai fericit bărbat !

XI

La rîndul său o strînge la pieptu-i cu-nfocare,
Dar tremură deodată coprins de tulburare !...
Ce-auzi, principe Azo ?... Ce nume s-a rostit

De buzele acele ce-n somn au rumenit?...
Să fie cu puțință?... E-al fiului tău care
D-amanta tinereții îți fuse dăruit...
Ce-auzi, principe Azo?... Destin fără-ndurare!
E numele lui Hugo cu dragoste șoptit!

XII

Adio, fericire, ce-abia scobori în lume
Și către care vecinic tind bieții muritori!
De câte ori nu este o vorbă sau un nume
D-ajuns ca să te facă departe ca să zbori!
Adio, fericire cu fragede profume,
Ce coși în pînza vieții strălucitoare flori!
Ursit e omul nostru în dor să se consume,
Căci lumea este valea de vecinice plînsori!

XIII

Principele în mînă ia spada-nfuriat
Și vrea ca să lovească... dar dînsul se oprește
Uimit de frumusețea ce tînăr îi zîmbește
Și ce-și urmează somnul de vise fermecat;
Atîta de crunt însă în umbră o privește
Încît dacă atuncea cumva s-ar fi-ntîmplat
Ca ea să se deștepte din somnul ce-o uimește
Desigur că viața în sîn i-ar fi-nghețat!

XIV

Și cît ținură-aceste othelice minute
Nu știu... dar Parizina se liniști, tăcu,
Pierind în stol molatic visările plăcute
Ce-n somnu-i să pronunțe un nume o făcu;

Plîngînd însă p-atîtea iluziuni pierdute
Era sârmanul Azo în ochi cu lacrimi mute
Și cu turbarea-n suflet, cînd ziua se născu
Pe cer, pînzele-i d-aur treptat își desfăcu !

XV

Principele atuncea pe toți ai casei sale
I-adună împrejuru-i, și-ntreabă de-a ieșit
Vreo noapte Parizina, soția ce-a iubit,
Și, vai, tot adevărul îl află plin de jale !
Chiar servele acele ce lucru-au înlesnit
Și-n taină adulterul l-au pus încet pe cale
Își vînd p-a lor stăpînă pe frică sau parale :
O-nvinovățesc toate ș-o blestemă cumplit.

XVI

Cînd patima o naște e groaznică mînia
Ce zguduie atuncea tot pieptul omenesc
Și ce pe răzbunare-și așează temelia,
Iertarea fiind numai un simțimînt ceresc !...
În principele Azo e totul pămîntesc,
Astfel precum în lume îi este și domnia !...
Ș-apoi arar se află pe tron mărinimia,
Deși cavaleri numai, pe toate le-ocolesc !

XVII

Pe toți curtenii, Azo, în sala cea mai mare
Acuma îi convoacă, — lugubră adunare !...
Înlănțuiți în față-i par ambii vinovați,
Deopotrivă tineri și ca din cer picați !...
P-al său părinte Hugo l-ascultă cu răbdare,

Sentința cea de moarte rostind cu-nversunare
Ș-așteaptă să sfîrșească cu ochii-n jos plecați !
Ce-ades de cîte-un fulger se află iuminați !

XVIII

Tăcută ca și dinsul în loc stă nemișcată
Frumoasa Parizină, amanta-i devotată,
Ș-așteaptă și sentința-i în fine să se dea !...
Ce stranie schimbare în fața-i adorată
Ce pînă mai ieri încă de grații strălucea !...
Ce stranie schimbare și-n soarta ei deodată :
De pe un tron în lanțuri și-n frunte cu o pată ;
În loc de-acea coroană ce mîndru o-ncingea !

XIX

Și unde-s cavalerii cu spade lucitoare
Ce pentru ca să-i șteargă o lacrimă-arzătoare
Ar fi murit cu toții voioși și fericiți ?
Și unde-acele doamne cu voci lingușitoare,
Și unde scutierii cu aur investiți,
Copii blondini și tineri în dragoste nutriți
Ce-și depuneau viața la miștile-i picioare,
Și unde și baronii și conții străluciți ?

XX

De față toți se află în sala prințiară,
Dar frunțile plecîndu-și stau muți și nemișcați...
O ! cît ar fi plîns Hugo pe soarta ei amară
De n-ar fi fost atîția în juru-i adunați
Ca să-i scruteze ochii de lacrimi-nrouați !...
Grăbiți, cavaleri mîndrii, grăbiți de-l condamnați,

XXI

Căci viața-i e d-acuma o groaznică povară...
Grăbește-te, principe, cu ochii-nsîngerati !
A sa privire Hugo din jos nu și-o ridică
Spre-a se uita l-aceea pe care o iubea...
Să-i vadă ochii-n lacrimi cînd cugetă i-e frică
De disperarea care în pieptu-i clocotea !...
S-o vadă rugătoare că pentru el suplică,
Mai bine mort să fie de zece ori ar vrea !...
Căci dragostea de viață îi este-atît de mică !...
El știe că o pierde, dar pentru-amor murea...

XXII

Acum ascultați însă ! Principele vorbește :
„Ai curții mele, zice, înalți consilieri,
Conți, duci, a căror viță prin veacuri strălucește,
Baroni vestiți în lupte și mîndrii cavaleri,
Voi toți pe care tronu-mi puterea-și bizuiește
Și voi, rude-ale mele, frați, unchi, nepoți și veri,
Nenorocirea astăzi amarnic mă izbește,
Soție, fiu, nimica eu nu mai am de ieri !

XXIII

Sunt condamnat se vede d-o soartă-ngrozitoare
O viață dureroasă să duc p-acest pămînt,
Ei bine, fie voia cumplitei ursitoare
Ce toată fericirea-mi a spulberat în vînt !
Căci cine alt în lume de nu va fi ea oare,
Schimbat-a-n adulteră soția iubitoare ?...
Ei bine, fie-i voia ! Nenorocit ce sunt !
Și peste fericire-mi închiză-se-un mormînt !

XXIV

Securea lui călăul ascuță și gătească !
 A domnului voință e scris să se-mplinească !
 Adio, du-te, Hugo, fiu scump, — odios rival !
 Nu te condamnă tatăl, ci faptu-ți criminal !...
 Sfirșită pentru tine e viața pămîntească
 Și te așteaptă ghiena cu focu-i infernal !...
 A ! Hugo, tatăl știe pe fiu să și-l iubească,
 Dar știe însă crima și-n fiu să pedepsească !

XXV

Cît despre tine,-ascultă, soție trădătoare :
 Îți las a ta viață ca o povară grea...
 Să vezi căzîndu-i capul e condamnarea mea !...
 De ce să usuc ochii-ți în lacrimi-arzătoare
 Și tremuri de sentință și te-ngrozești de ea ?...
 Nu eu omor pe Hugo, ci el prin tine moare !...
 Ș-acum, adio, pleacă, te du, omorîtoare,
 Îți las a ta viață, trăiește de-i putea !“

XXVI .

Tăcu în fine Azô, dar fața contractată
 Și ochii, coperindu-și cu mîna ce-a semnat
 Sentința ce pe fiu-i la moarte-a condamnat,
 Își năbuși în pieptu-i simțirile-i de tată !...
 Ca să vorbească, Hugo atunci s-a ridicat,
 Și inima-n privire-i palpită indignată...
 De la un cap la altul mulțimea e mișcată...
 Iar vorbele lui astfel prin sală-au răsunat :

XXVII

„Principe, nu mi-e teamă de moarte, o știi bine ;
 Se tem de moarte aceia ce n-au dat ochi cu ea !
 Dar eu, ce-n mii de lupte alătura cu tine
 D-aproape am văzut-o mai mult decît oricine,
 Ca s-o afrunt, tot mîndru, ș-acuma voi putea,
 Și fierul ce-mi va face jos capul a cădea
 Nu va putea vreodată a împrăștia din vine
 Cît sînge-n mii de lupte vărsă sabia mea !

XXVIII

Mi-ai dat această viață și-mi ceri recunoștință !...
 Dar ți-am cerut eu oare cu ea să mă-nzestrezi
 Și mumă-mea, în care avea un soț credință
 Cerutu-ți-a, sărmana, de el s-o depărtezi
 Ș-apoi dezonorată s-o lași și să tronezi ?...
 Și-n urmă cînd se stinse în plîns și suferință
 Cu fiul tău în brațe pe care-aici îl vezi,
 Gînditu-te-ai bastardul de fiu să-l proclamezi ?...

XXIX

O crimă-mi dete viața, o crimă mi-o răpește...
 Ți-am semănat întocmai. Făcui cum ai făcut :
 Soția unui altui ca tine am pierdut.
 Dar crima mea, principe, d-a ta se osibește,
 Măcar că eu în lume bastard am fost născut...
 Că mi-este fidanțată, tu bine ai știut
 Și fără să ții seama d-un suflet ce iubește,
 Luînd-o de soție să mă lovești ai vrut !

XXX

Și, vai, cînd amăgită de neagra-ți uneltire,
 Frumoasa Parizină uită a mea iubire,
 Tu chiar atuncea încă, vrăjmaș neîmpăcat,
 Cu inima închisă la orișice simțire,
 Și nașterea-mi în ochii iubiți ai degradat;
 Și-n loc ca să te mustre a ta nelegiuire,
 Tu, criminalul unic și unic vinovat,
 Bastard ți-ai numit fiul pe care l-ai creat!

XXXI

Eram bastard, principe, căci nu aveam un nume!
 Dar singele-mi din vine era singele⁷ tău!
 Și dacă n-ar fi astăzi securea de călău
 Ce are să-mi scurteze viața-n astă lume
 Scăpîndu-mă de dînsa întocmai ca de-un rău,
 Aș fi știut a-mi face un astfel de renume
 Încît să nu mai poată nimica să-l sugrume,
 Și să rămîie mare bastardu-n veacul său!

XXXII

Te-ncrunți și totdeodată zîmbești cu ironie!...
 Tu ți-ai uitat se vede cînd pintenii-mi d-oțel
 Împinteau cursieru-mi în luptă și măcel
 Și astfel precum un trăsnet în groaznica-i urgie
 Lucește, crapă, cade, detună-n vijelie
 Și-un șir de copaci mîndri îi mistuie sub el,
 Zburam, loveam, dam iureș, și-n crunta bătălie
 Mă zvîrcoleam întocmai ca trăsnetu-n minie!

XXXIII

Eu nu implor, principe, nimica de la tine !
Trecutul fără voie în minte îmi revine !
Și de regret vreun lucru, e cum de n-am murit
Atuncea când în lupte eram nebiruit !
Încît despre viață ea nu mi se cuvine :
Ca tine aceeași crimă și eu am făptuit !
Pe amîndoi grăbește de-i pedepsește-n mine !
Condamnă-n fiu aceea ce-n tată-ai ocrotit !

XXXIV

O știu, cel mai culpabil în fața omenirii
Sunt eu... dar cel puternic ne vede p-amîndoi,
Și-n ora judecății, în ora răsplătirii,
Nu știu cine culpabil va fi mai mult din noi...
Îmi zici că mă apasă o grea nelegiuire,
Dar a-i purta povara, principe, suntem doi !...
Ș-acuma, că-mplinită îmi este-a mea menire,
Născut pentru iubire, eu mor pentru iubire !"

XXXV

Sfîrșindu-și cuvîntarea, cu brațele în cruce,
A lanțurilor sale verigi le scutură,
Ș-o palidă zîmbire pe buze-i flutură ;
Era zîmbirea celui din lume ce se duce !...
De-nduioșare-o șoptă prin sală lung zbură,
Și fețele-ncepură în dor să se usuze
Și nu fu suflet care atunci nu se-ndură,
Teribil numai Azo : „Să moară“ murmură.

XXXVI

„Să moară !... Nu !...” în lacrimi îi strigă Parizina,
Și riură pe sînu-i mărgele de opal !...
Durerea-i este mare precum i-a fost și vina
Și-i năbușește vocea al lacrimilor val !...
Statuie răsturnată din mîndru-i pedestal,
Ea cade-apoi, și fața-i întocmai ca verbina
Pe care-o vestejește al toamnei vînt fatal
E searbădă, și tulbur e-al ochilor cristal !

XXXVII

Figura ei, odată atîta de frumoasă,
Învinețită-și pierde conturu-i grațios,
Și vocea-i ca și arcu cu coardă mlădioasă
Ce dacă se destinde de roua umezoasă,
Aruncă rătăcite săgețile-i pe jos,
Mai poate-abia să scoată o șoaptă dureroasă,
Ce rătăcită scade, expiră tînguioasă
C-al unei coarde rupte suspin melodios !

XXXVIII

Dar iată, lung intonă arama cobitoare
Sonorul imn funebru al celor care mor !
Ș-acele vibrări triste un simțimînt d-oroare
Îl face să spunteze pe fața tuturor !
S-aude-apoi și vocea în veci bombănitoare
A corului de preoți ce-n rugăciunea lor
Mai mult cuget la banii ce iau cînd omul moare
Decît să facă cerul a-i fi îndurător !

XXXIX

O ! iată-acum pe Hugo cu moartea față-n față...
Priviți-l : Ochii țintă și-i ține în pământ...
Călăul înainte-i, precurmător de viață,
Securea își încearcă în roșul său vestmînt...
Poporul mut și sumbru se grămădește-n piață,
Să vadă cum un tată împinge în mormînt
P-un fiu a cărui zile sunt încă-n dimineată,
Dar ce se scutur tocmai ca spicele în vînt !

XL

Era în acea vreme cînd soarele apune
Și zîmbete de-adio răsfrînge peste cer ;
Îngenuncheat stă Hugo, șoptind o rugăciune
Ce pe o rază d-aur străbate prin eter...
La urmă fruntea mîndră pe trunchiul rece-și pune
Și-mbărbătat așteaptă să moară-n cavalier !
„Lăvește !...” strigă-n fine... săcurea se supune
Și suieră în aer al morții rece fier !

XLI

Oroare !... Capul zboară rostogolit departe
Și corpul i se-nfîge cu furie-n pământ !
Iar generosul sînge din vine i se-mparte
În lungi șiroaie care roșesc al său vesmînt
Și capul i se zbate în zvîrcoliri deșarte,
Ce bagă însă groaza în cîți de față sunt...
Dar nemișcarea naște... mulțimea se desparte
Și cioclii ridic corpul, să-l ducă la mormînt !

XLII

Se scurse-ncet mulțimea și corpul îngropară,
 Dar toți de a lui moarte mereu își povesteau,
 Și cei mai mulți din martori uimiți adînc spuneau
 Că-n vremea cînd securea se abătu, barbară,
 Se auzi un țipăt de disperare-amară,
 Și toți pe a ei soartă înduioșați plîngeau...
 D-atunci însă de dînsa nimic nu mai aflară
 Și-n haosul vieții cu-ncetul o uitară !

XLIII

Ce s-a făcut d-aceea de nimini nu se știe...
 O versiune spune că s-a călugărit,
 Iar alta că veninul a fost al ei sfîrșit...
 Cît despre crudul Azo, luă altă soție,
 Trăi lungi bătrînețe, dar trist și înnegrit ;
 Ș-avînd fii o mulțime, — nici unul ca să fie
 Nu mai avu c-acela ce-n plina lui junie
 Să moară de o soartă fatală fu ursit !

XLIV

Mereu sta încrețită și sumbră a lui frunte,
 Căci inima e-ntocmai ca riul cristalin :
 Îngheață-n suprafață, dar nu și-n fundu-i lin !
 Plană-n veci întristarea pe pletele-i cărunte
 Și-n veci ieși din pieptu-i un dureros suspin !...
 Mustrarea conștiinței fu condamnat s-afrunte
 Și nu putu vreodată un zîmbet să mai spunte
 Pe buzele lui arse de al mustrării chin !

Copacul ce se-nalță la ceruri cu mîndrie,
Cînd ramurile-i taie dibaciul grădinar,
Mai poate să-și revază și frunze și junie,
Mai poate să trăiască și să-nflorească iar,
Mai poate a fi încă un cuib de bucurie!...
Cînd însă jos cad rupte d-un trăsnet în minie
Ce şuierînd le arde cu groaznicul său jar,
Nici ramure, nici frunze pe el nu reapar!

Broșura Parizina. După Lord Byron, 1878

LARA

— Fragment —

(După Lord Byron)

I

În sălile antice, vasalii se adună
Să-și uite de sclavie cu toții împreună,
De lanțul care-adesă atîta plîns le-a stors,
Că din exilu-n care plecă de voie bună,
Stăpînul lor puternic e-aci : — S-a reîntors !
Pe Lara să-l revadă de mult se disperase
Oricine ; și vasalii aproape că-l uitase...
Acuma veselia domnește în castel
Și cupele stau pline pe masa încărcată ;
Stindardul flutуреază pe poarta crenelată :
Rîs, danțuri și petreceri sunt toate pentru el !...
Căminul răspîndește fantastica-i lumină ;
Bătrînii împrejurii fac cerc ; surîd, vorbesc ;

Simțirea dă afară din inimă prea plină,
Cuvintele-ntre cupe sonor se-ntreciocnesc !

II

De ce plecase însă de bunăvoie Lara,
Lăsînd în părăsire căminul său și țara
Spre-a merge peste-oceane cu țarm necunoscut ?...
Rămas orfan în lume l-a tatălui său moarte,
Prea tînăr să-nțeleagă, pierzîndu-l, ce-a pierdut,
Arbitru, deodată, deplin, peste-a lui soarte,
Stăpîn și peste sine, stăpîn și peste-ai săi,
Și fără ca să aibă un friu spre a-l reține,
Cu nimenea să-i spuie ce este rău sau bine,
Sau chiar să-l semnaleze acele mii de căi
Pe care-ajungi la crime și la simțiri răpuse...
Cînd însuși trebuință să fie guvernat
Mai mult decît oricine avea neapărat,
Să guverneze oameni, chemat el se văzuse !
Fu scurtă cariera ce-avu, dar tulburată,
Și el lăsă într-însa junețea-i desflorată !

III

Și Lara, tînăr încă, plecase-n lumea mare,
Și urma-i se pierduse din însăși ziua-n care
Își ridicase mîna în ultimul salut,
Și însăși amintirea-i cu-nctul se pierduse...
Vasalii știau numai atît : — Că dispăruse !
Destinul său rămase de-atunci : — Necunoscut !
De-abia cîteodată, uitat de-o-ntreagă lume,
Răsună în castelu-i un nume : — Al său nume !
Un altul consolează pe fidanțata sa...
Moștenitorul singur pierdut cu fruntea-n umbră,

Să cugete la dînsul silit e-a se lăsa...
Un fulger viu străbate privirea sa cea sumbră !
„El poate că trăiește !“ își zice spăimîntat
Și pare că-l revede cuprins de îngrozire ;
Sudoarea-l inundează l-această nălucire...
Moștenitorul singur nu uită ! — N-a uitat !

IV

Neașteptat de nimeni, s-a reîntors deodată ;
De unde ?... Cine știe !... De ce ?... Adînc mister...
Se bucură cu toții în sala cea bogată...
S-a reîntors, ș-ajunge ! — Cuvintele nu-i cer !...
Vasalii, de se miră, e cum de renturnarea
O-ntîrziase-atîta lungind înstrăinarea ?...
Sunt ani de-atunci !... — El tace. — Un singur
scutier

Aduse după sine din țările prin care,
În voia cugetării umblă rătăcitor.
Privindu-l : — Li se pare la mulți c-a sa plecare
Fu ieri, — și au curs anii de-atunci în voia lor !
Puterea sa e-aceeași, deși pe larga-i frunte
Încep să se arate încrețituri mărunte...
Greșelile trecute ce-o fi avut s-au șters ;
Era atît de tînăr pe-atunci, — și timpu-a mers.

V.

Și ei cu toți îl află schimbat, — și orișicine
De-i caută-n privire, citește foarte bine
Că orice-ar fi acuma, el nu mai e ce-a fost !
De-aprinsele lui patimi se află l-adăpost,
Și dacă pe-a sa frunte s-arată încă scrise,
În inimă le are ca-ntr-un mormînt închise ;

Și-n loc, de acel aer măreț, de-acel transport
Din prima-i tinerețe, e rece ca un mort ;
Disprețul este singur ce suflet îi dă încă
Și are o privire atîta de adîncă
Încît cu ea în inimi citește lămurit !
De tonul lui sarcastic adînc te simți rănit...
Ambiția, Amorul și Gloria se pare
Că nu mai au putere să-l miște. — Uneori
Prin ochi îi trece însă un fulger lat și mare
Și fruntea sa-ncețată dispăre-atunci sub nori !

VI

Să nu-l întrebe nimeni de-al său trecut ! — Nu-
place
Nici țările-a descrie pe unde-a fost, — și tace
De cîte ori e vorba de el, — de ce-a văzut ;
Necunoscut rămîne întregul său trecut !
A da să se-nțeleagă ar vrea că nicăierea
Nimica nu încîntă îndeosebi vederea
Și inima. — Că omul e tot aceeași sculă,
Și că experiența ce-a cîștigat e nulă !
Și Lara, mut și-n umbră, își pleacă ochiul său,
Și nimenea nu știe de este bun sau rău !
C-un cerc, întotdeauna, misteru-l înconjoară ;
Totuna să trăiască îi este sau să moară !
Cu ochii reci privește la tot, și împrejur
Ai crede că nu vede nimic, — că-l urmărește
Un vis fatal, o umbră ce-n veci îl nălucește
Domnind peste abisul trecutului obscur !

VII

De naștere înaltă purtînd un nume mare,
Întoarcerea-i produce o zilnică schimbare ;

Petrecerile-l cheamă în fiecă castel...
 În mijlocul lor, însă, același om rămîne,
 Indiferent îl lasă de-ar fi să se amîne;
 Și ce amestec poate să aibă-n ele el?...
 Nimic nu urmărește, precum se-ntîmplă-adesă,
 Împins de-ale speranții iluzii de-un moment...
 Comori materiale, sau frumuseți alese
 Îl lasă deopotrivă, — oricînd, — indiferent!
 De-ambitiuni deșarte sătul e de asemeni;
 Îl înțelegi, — și-n lume nu afli să-i asemeni
 Pe nimeni. — El inspiră un fel de frică. — Dar
 De spirite-nțelepte, o parte nensemnată,
 Mărturisește-a-l crede mai bun de cum s-arată
 Sub fruntea sa noroasă și zîmbetu-i amar!

VIII

E straniu!... — În toată junețea lui, — se spune
 Că se-mbulzea în pieptu-i teribile furtune!
 Setos de acțiune, trei patime avea:
 Femeile, Războiul și Oceanul. — Vrea
 Nimic să nu-și refuze din tot ce simțu cere;
 S-afrunte-orice pericol, să soarbă-orice plăcere!
 Și patimile aspre ce-n pieptul său mugeau,
 Priveau la elemente cînd ele-nfuriate,
 Urlînd a lor putere, veneau ca să-și arate, —
 Și de-ale lor furtune, — semețe, — își rîdeau!
 Iubînd pîn'la excese simțirile extreme,
 Plăcerile sălbatici îl atrăgeau, — iubea
 Durerea-n voluptate, — și fără a se teme
 De drojdii, — să sleiască a vieții cupă vrea!
 Acum, — din ea nu poate nici drojdii să mai pice,
 Iar inima-i în două n-a vrut să se despice!

IX

Și pîn-aci, — în inimi citise numai. — Pare
 De-aci-nainte, însă, atras de cărți. Posac
 Se-nchide-n timp de zile spre-a tuturor mirare,
 Și servii lui atuncea desăvînire fac
 Că noaptea umblă-adeșea prin lungă-i galerie,
 Purtat de cine știe ce sumbră reverie...
 Ba chiar c-aud o voce ce nu e vocea sa
 Și c-au văzut și lucruri ce cred nenaturale... —
 Dar ce ?... — Nu prea știu bine și nici n-ar fi
 cu cale

Să cauți, în credința ce au, a nu-i lăsa !
 De n-au văzut nimica, de ce atuncea însă,
 În veci, lîngă el s-află un cap de mort, — și strînsă
 O mîină de cenușă în el ? — Pe cînd toți dorm
 De ce nu doarme ? — Traiul îi este úniform
 Și trist. — C-ar ști să spună sunt mulți ce gură fac,
 Dar zic c-ar fi prea lungă istoria, — și tac !

X

E noapte-acum, și Lara spre riul de pe vale
 Se îndreptează. — Cerul cu stelele-i de foc
 În el se oglindește, și apele, în cale,
 Îți par că,-nmărmurite, s-opresc și stau pe loc !
 Dar ele cu grăbire se duc pe nesimțite
 Intocmai c-ale vieții momente fericite !...
 E liniște deplină pe țărmuri, — și prin flori
 Abia că se aude cum trec în armonie
 Ai vîntului de seară îndrăgostiți fiori !
 În totul predomină o sfîntă poezie :
 Nălucile fantastici s-ascund prin bălărie,
 În umbră. — Se rentoarce degrabă în castel
 Cu mult mai sumbru Lara, — și el — e o nălucă !...

Ce poate să-i convie, — ce este pentru el;
E vîntul ce ridică virtejuri, ca s-aducă
Furtuna care bate în aripe de-oțel !

XI

În sala cea tăcută a reintrat. — Natura
Prin tihna ei deplină îl desfidea. — De-afar'
A lunii rază albă îi tipărea statura
Pe ziduri, — și reflexu-i trandafiriu și clar
Venea ca să se joace pe sumbrele portreturi,
În care-nchiși atîția strămoși de-ai săi, —
secreturi
Adînci păstrau de secol, — și crime și virtuți
Păreau însuflețite în ochii lor cei muți !...
Iar sfinții, dintre stîlpii ferestrelor, — în jocul
De umbră și lumină, păreau că-și lasă locul
Și unul către altul că și-l arată ; — El,
Retras în cugetare, — cu pintenu-i de-oțel
Scotea cîte un sunet sonor și lung din lespezi,
De s-auzea de-afară umblînd cu pașii repezi
Și-n umbra și lumina ce se-ngîna în sală
L-ai fi crezut că este o iazmă mormîntală !

XII

Toți dorm. — E miezul nopții... Deodată... — De
durere
Un murmur se ridică, confuz vibrînd în noapte,
Și grabnic îl urmează înăbușite șoapte...
O voce... și un strigăt apoi !... — Ș-apoi, — tăcere !
Era ca implorarea de ajutor ce scoți
În agonia morții, cînd simți că nu mai poți
Să scapi, — și simți pămîntul că fuge de sub tine,

Iar sîngele-ți deodată încremenit în vine
S-oprește. — Acel strigăt sub bolte prelungit
Îl auziră oare ?... — Cu virful ruginit,
Desprinde cîte-o spadă din cuie, fiecare...
Și facile de rășină s-aprind, — și mic și mare
Aleargă. — Acel strigăt din somn a deșteptat
Pe toți. — Să nu-l audă puteau, — cînd prin
Mișcatu-s-au chiar morții sub lespezile ^{morminte} sfinte ?...
Prea bine-l auziră cu toți, — ș-au alergat !

XIII

Ca marmora de rece de-a lungu-ntins, — și-n față
Mai searbăd decît raza de lună ce-l răsfată,
Zăcea pe pietre Lara, cu spada lîngă el
Pe jumătate trasă. — Uimit de vreo-ngrozire,
În lupta sa fatală c-un vis, c-o nălucire,
Mineru-i împumnase și jos căzuse-astfel !
Dar fruntea-i chiar atuncea păstrase-acea mîndrie
Cu care își urmase a vieții bătălie,
Și chiar atuncea încă, neștersă de pe ea,
Adînc întipărită, sfidarea se citea !
Pe cînd pe-ale lui buze, deși abia simțite,
Dorinți răzbunătoare pluteau înmărmurite
Cu orice-amenințare ce poate-articulate,
Și care, deodată cu ele, — expirase
În clipa cea fatală cînd ochii săi s-opriră
În groaznica odihnă în care-ncremeniră !

XIV

De jos ca să-l ridice grăbit e fiecare...
Tăcere !... E viu încă... respiră și tresare...

Vorbește... și în față culorile-i revin,
Și vinetele-i buze din nou roșesc deodată...
Reci încă, împrejurii-i, privirile lui cată,
Și vorbele ce scoate, încet ca un suspin,
Sunt stranii : — De-altă limbă s-arată c-apartin,
Și par către-o năluca de el a fi rostite,
Vibrând misterioase prin sală rătăcite !
Și numai scutierul asupra-i înclinat
Se pare-a-le-nțelege din toți ; — și ce-i vorbește
De nimeni nu se știe... Destul că-l liniștește,
Destul că e din visu-i oribil deșteptat !
Din visu-i !... Dacă totuși, un vis, — ca să-l

zdrobească

Putu pînă-ntr-atîta, venind ca să-i răpească
Superba bărbăție închisă-n pieptu-i lat !

XV

Aceea ce-n demența-i visînd zărise poate
Rămîne-ascuns în pieptu-i — și soarele pe cer
Urcîndu-se, — îl află același om de fier,
Și zilele-i aceleași rămîn, — aceleași toate !
Nici preoți și nici medici nu cheamă spre-a le cere
C-o vană ușurare, o vană mîngiere ;
Și nu e nici mai vesel și nici mai trist, — și cînd
Coboară umbra nopții, — de simte cîteodată
O tulburare-ascunsă, — o tănuiește-ndată
De toți. — Și totuși, umblă cu toții tremurînd,
Înfiorați de-o șoaptă, — de-un liliac ce zboară,
De-o frunză ce se mișcă, — de-o murmură ușoară,
De un nimic, — și-n fine de însăși a lor umbră !

XVI

Zadarnică e însă a lor înfiorare...
 Acel moment de groază din nou nu s-a ivit..
 Chiar Lara se arată că-l uită, și se pare
 Că sunt numai vasalii coprinși de-nfricoșare
 De câte ori al nopții zăbranic înnegrit
 Pe ceruri se destinde. — Dar el?... Uitat-a oare
 În adevăr?... Sau poate un vis l-a nălucit?...
 Un vis!... Dar acel strigăt de stranie oroare
 Al cui a fost atuncea?... Al cui?... — Sudoarea-i
 trece!

Dar corpul ce găsiră zăcînd pe piatra rece
 Al cui a fost și dînsul?... — Cu ochii în pămînt,
 Ca-ntotdeauna tace, surd-mut ca un mormînt!
 Dar ce înseamnă oare tăcerea sa? — Să fie
 Dovadă de uitare sau de-amintire vie?
 Misterul va rămîne etern, — și-l vom lăsa
 În pace să-și urmeze eternitatea sa!

XVII

În Lara un amestec misterios domnește,
 Și binele cu răul în el se contopește...
 E demn deopotrivă de ură și de-amor...
 Și dă, — el, care tace, — de vorbă tuturor...
 E lăudat adese și sfîșiat adese,
 Dar laude și critici rămîn neînțelese...
 Ce-a fost și ce e oare acel necunoscut?...
 Pe ce se-ntemeiază?... — Temei avînd străbunii,
 Încolo, — o problemă e-ntregul său trecut!
 Că el a fost mai vesel, prin lume-afirmă unii...
 Se ridica-n banchete întii al său pahar,
 Dar zîmbetu-i, de-atuncea, părea-ncrețit ș-amar,
 Pe cînd a sa vedere, învăluită-n ceață,
 Lăsa să se-ntrevadă o magică dulceață,

Aşa că foarte lesne puteai ghici din fire
Că nu avea-mpietrită a inimei simţire !

XVIII

Dar cum simţea oricine, ascunsă lui blindeţe,
Privirile-i, deodată, se ridicau semeţe !
Era atât de mare mîndria sa, că vrea
Măcar o slăbiciune să pară-a nu avea ;
Pe stima nimăruia nevrînd a pune preţ,
Avea pentru-omenire un suveran dispreţ.
Şi chiar de pe atuncea, tăcut ca o statuie,
Părea că nu mai are în lume nici un cult,
Şi s-arăta că ura voia să şi-o impuie
Ca vecinică pedeapsă de-a fi iubit prea mult !
Era cum eşti atuncea cînd vezi că înşelată
Îţi e orice speranţă şi n-ai ce să devii ;
Rîdea, purtînd în pieptu-i o rană-ndurerată,
Străin de toţi pe lume şi mort printre cei vii !
Respins din alte regii de spirite şi umbre,
Punea pe-al vieţii soare concepţiile-i sumbre !

XIX

Pericole reale creîndu-şi singur Lara,
Scăpa, — ca prin minune, — ş-apoi le regreta :
O voluptate-ascunsă în cle-l săgeta !...
Născut ca să-şi iubească şi semenii şi ţara,
În vise de virtute se legănase-ntii :
Natura-l înzestrase c-o forţă de iubire
Ce dă arar în parte l-a noastră omenire,
Şi el dormea în tihnă pe-al vieţii căpătii !...
Dormea... Şi deodată, juneţea-i luminoasă
S-acoperi cu jale de-o umbră-ntunecoasă,
Ş-o vecinică fantomă de-atuncea urmări !

Cînd ora deșteptării sosi, nu-i rămăsese
Decît de-a plînge timpul ce repede cursese !...
Și coborînd în sine, regretu-i se mări,
Căci patimile aprigi din viața-i destrămată
Lăsaseră în pieptu-i o urmă blestemată !

XX

Și el, prea mîndru încă de-a-și recunoaște vina,
Făcea răspunzătoare nu inima, ci tina
Ce servă de-nchisoare la sufletu-omenesc ;
Acea țărînă vilă de viermi invidiată,
Luată de la dînșii, și lor înapoiată !
Iar sclav fatalității, predîndu-se, făcea
Voinței sale proprii o parte nensemnată,
Și-n veci punea destinul cu mult mai sus de ea !
Încriminînd natura, ce-n lume îl crease
Extrem în orice acte, asupra-i aruncase
Greșelile lui toate, și liber de muștrări
Lăsa oricare patimi ș-oricare destrămări
Să-i treacă peste frunte ca vîntul peste iarbă
Sau pieptul să i-l umple și-n inimă să-i fiarbă,
Iar barca vieții sale, lipsită de vîslaș,
Plutea, încoa și-ncolo, pe-oceanul uriaș !

XXI

Innobilat prin nume și suflet, egoismul
Vulgar, — ca să-l coprindă, — se încerca-n zadar,
Și absolut în toate — ura : Relativismul...
În bunuri, ca și-n rele era un temerar
Întraripat să zboare mai sus de cer adese,
Și oțelit să cadă mai jos de iaduri chiar !...
Astfel, — rămîneau vecinic, de oameni, neînțeleși
Simțirile-i, — și vecinic, în zboru-i furtunos,

Urca prea sus adese, ş-ades cădea prea jos !
Deosebit în toate de-ntreaga Omenire,
De mult se dezbrăcase de-a ei însufleţire...
Din regii eterate privea tihnit la ea.
Acum. — Şi altădată cu patima-n privire
Mai pătimeaş ca dînsa era, — şi pătimea !...
De ce însă şi dînsul din lumea sa înaltă
Se coborîse-aicea cînd predomină-n cealaltă ?

Literatorul, 11 noiembrie 1882

ADIO

(Fragment după Lord Byron din *Child Harold*)

„Adio, ţara mea natală,
De ţărml tău m-am depărtat,
Şi cîntă paserea fatală
Şi valul geme nencetat.
Corabia, fugind exală
Suspine triste şi profunde,
Iar soarele dispăre-n unde !
Adio, ţara mea natală !

O altă zi şi alt declin
Vederile o să-mi izbească
Şi cerul mîine-o să-mi zîmbească,
Dar nu şi scumpul meu cămin !
Deşert, castelul meu, cel falnic
E mut de orice cîntec drag !
Pe ziduri creşte muşchiul jalnic
Şi urlă cîinii mei în prag !

Apropie-te, scutiere,
Şi spune-mi tainica-ţi durere...

De valuri oare te-ngrozești ?...
Corabia este ușoară
Ca pasărea ce-n aer zboară !...
De ce în lacrimi te topești ?...
Apropie-te, scutiere,
Și spune-mi tainica-ți durere !“

„De valuri nu mă îngrozesc,
Dar am lăsat acas', stăpîne,
Părinții, care mă jelesc
Tîrîndu-și zilele bătrîne !
Străin în lume este greu...
Mă simt mîhnit și amărit...
Stăpîne, nu mai am decît
Pe dumneata și Dumnezeu !

Cînd am plecat, bunul meu tată
Plîngînd m-a binecuvîntat,
Iar maica mea, nemîngîiată,
Cu dor adînc m-a sărutat !“...
„Destule lacrimi, scutiere...
Durerea, văd că-ți șade bine,
Dar cît n-aș da pe-a ta durere,
Să pot să plîng și eu ca tine !

Dă-mi mîna-ncoace, scutiere,
Voiesc ca mîna să mi-o strîngi
Spunîndu-mi pentru ce mă plîngi...
Plîngi tu de teamă sau durere ?“
„Cum are teamă ca să-mi fie
Atunci cînd sunt cu dumneata ?...
Eu am o tină ră soție
Și ea mi-a zis : «Nu mă uita !»

Pe cînd plutesc pe-această undă,
Iubiți copii ! la sîn vă ține !

Ea însă ce-o să vă răspundă
Cînd voi veți întreba de mine ?“
„Destule lacrimi și-ntristare :
De dorul tău compătimesc...
Dar eu trăiesc în nepăsare
Și-n urma mea voios privesc !

'Amantă sau soție — toate
Femeile se potrivesc,
Și dacă inimă au, poate,
Destul de bine-o tănuiesc !
Purtînd în pieptul meu o stîncă
Eu n-o mai am spre-a se mai frînge,
Dar n-am durere mai adîncă
Decît de-a nu avea ce plînge !“...

Literatorul, 1883

DIN „FAUST“

(După Goethe)

FAUST

'Adîncit-am pînă-n funduri tot ce e filozofie,
Medicină, drept, știință, psihici legi, teologie,
Vai, și totul, — dar zadarnic, — căci nimic n-am
folosit...
N-am făcut un pas nainte, — am fost numai un
smintit...
Mi s-a zis pe rînd magistru, doctor, culme
strălucită,
Și discipoli mă urmară cu voința nimicită,
Dar în dreapta, dar în stînga, dar în sus ca și în jos
Ei mișcatu-s-au zadarnic... totu-a fost făr' de folos.

Astăzi, ars e al meu suflet de o rea dezamăgire...
Ce e drept, mai multă carte știu ca-ntreaga
omenire...

Medici, filozofi ori preoți i-am lăsat în urma mea,
Îndoieli, prejudecată să mai am nu s-ar putea,
Și-ngrozire, nici de oameni, nici de draci, nici de
nimica...

Dar iubirea deopotrivă părăsindu-m-a cu frica.
Dacă știu ce-a ști se poate, bucuriile-mi s-au scurs,
Și torentul cald de zile nu-și întoarce al său curs...
Totul e zădărnice, amăgire și nimic...
Ca cei mari mă simt de mare, și ca micii sunt
de mic.

N-am lăscăie, nu mă bucur de vreun bine, de
vreo slavă...
Mai de plîns sunt ca un cîine... Beau tot fiere și
otravă...

(Pauză.)

Doar magia îmi rămîne s-o mai cerc, — voiesc
să știu
Dacă spiritul-mi va spune Dumnezeu că este viu ;
Adevăru-ntreg să-l aflu este ținta ce rîvnesc,
Cu ce se-află scris la carte nu mai vreau să
m-amăgesc.

Vreau prin cuget universul să-l străbat în
înălțime,
Să-l măsoar în adîncime și să-l treier în largime...
Orice taine, orice forțe s-ar afla coprinse-n el
Intocmesc, de azi nainte, setea mea și al meu țel...

(Către fereastră.)

Lună dulce și tăcută cu lumină argintie,
Mai aruncă-ți o privire și cea ultimă să fie
Peste vechea zbuciumare ce cutremură-al meu
piept, —

Tu-mi știi nopțile pierdute de nebun și
de-nțelept...
Peste cărți și pergamente aplecat fără-nțetare
M-ai văzut pînă la ziuă în aceeași aiurare...

(Pauză.)

A ! hîrtoage blestemate ! lună dulce, scumpa mea,
Să mă-nalț pînă la tine cum de multe ori aş vrea,
Să plutesc deasupra nopții peste lumea ta de
astre,
Peste peșterile-ți negre, peste văile-ți albastre,
Și dansînd, din nou impuber, printre raze de
argint,
Bătrînețea mea prin forța tinereții s-o dezmint,
Iar pe iarba ta suavă să-mi refac o viață nouă
Din argintul tău fluidic și din rumena ta rouă.

(Pauză.)

Vai, dar nu : realitatea e-ntre-aceste ziduri vechi
Printre care umblă șoareci strecurîndu-se perechi,
Ziduri ce-năuntru lasă abia luna să străbată,
Ca un petec mic de-albastru smuls din doma
înstelată.

(Pauză.)

Oh ! priveliște posacă ! Peste tot sunt numai cărți...
Pergamente-ngălbenite, astrolabe vechi și hărți,
Sau pahare, sticlărie și unelte ruginite,
Mese rupte și catedre pe trei sferturi putrezite, —
Moștenire strămoșească ! Iată-ntregu-mi univers !
În zadar se scurse timpul negrăbit în al său mers,
Nu cunosc nimic din viață... deci, nu este de

mirare
Dacă tîmpla mea zvicnește, dacă pieptul meu
tresare,
Și mai trebuie-ntrebarea să mi-o pun, de ce suspin
Cînd veninul mi-arde-n suflet și-am în inimă
un spin,

Cînd născut am fost de viață pentru viață, și
mormîntul
L-am închis de viu asupra-mi pentru a-mi fi
de vîci vestmîntul...
Pretutîndeni împrejur-mi, iată, zac putreziciuni,
Oase, stîrvuri tăbăcite, scrum de vechi
deșertăciuni...

(Pauză.)

Ah, sublimă ciocîrlie, suflet alb răpit de ceruri,
Rupe lațul ce te leagă și afundă-te-n misteruri.

(Pauză.)

Da ! Aci e cartea veche scrisă chiar de Nostradam,
Fie-ți dînsa călăuza... E credința ce mai am.
Ațintește-a ta privire peste-ntreaga veșnicie
Și din spiritul ce-o umple fă a ta filozofie...
Vei simți atunci în tine năvăliri de forțe noi
Și vei fi atunci ca zeii sau vei fi dintre eroi.
Nu cerca să poți enigma s-o dezlegi prin cele
scrise

(arătînd pe carte)

Despre-aceste vagi simboluri, ci aruncă-te-n abise.

(Pauză.)

Haide ! Sunt cu voi alături nentrupate-nsufleteiri...
Dacă nu sunteți năluca unor simple-nchipuiri,
Îmi veți da răspunsul vostru...

(Deschide cartea și se uită la semnul cabalistic al
Macrocosmului.)

A !... Extază nesfîrșită,
Macrocosm, de-a ta emblemă e făptura mea răpită.
Cufundat sunt într-o mare de plăceri, mă simt
schimbat.

Sunt tot eu, și altu-n mine pare-acum că
s-a-ntrupat.

(Pauză.)

Ce virtute se ascunde în această-nfățișare,
Căci privind-o, eul însuși cade-n propria-i uitare,
Iar un altu-n locu-i naște, și aceasta, mai deplin :
Soare nou, de aur vesel, pe al vechiului declin...

(Pauză, uitându-se pe carte.)

Dumnezeu creat-a oare semnu-acesta de magie
Spre-a ne da o vie rază din a sa mărinimie,
Sau e omul care singur e prin sine Dumnezeu ?
Întunericul orbirii a pierit din jurul meu...
Tot ce e mi se supune și-ncep haosu-a-l pricepe :
Cum nimic nu se sfârșește, și nimic cum nu
se-ncepe,

Cum mișcarea vieții este peste tot și nencetat...
Și cuvintele de taină ce mi-a spus un învățat :
„Lumea spiritelor nu e cum o judeci, — o
problemă...

Ți-este mintea înnorată sub a virstei diademă...
Dar curaj, discipol tânăr, vor veni acele zori
Cînd cuprinde-vei în suflet ale-adîncului comori.“

(Privește semnul.)

Oh, cum tot se mișcă-n haos : soare, stele, cer
și lună,

Întocmind a veșniciei armonie împreună.

Cum coboară mii de forțe ! Cum se urcă !

Cum revin !

Cum din amfore de aur varsă-al vieții dulce vin,...

Cum, cu aripi fremătînde, umplu cerul de-o

vibrare

Ce se face tot mai blîndă sau ce crește tot

mai tare.

Sfînt spectacol ! dar... cădere pentru mine, căci
nu pot
Să str nge firea toată-n brațe  i al ei să fiu de tot.
Să m-ad p cu viul lapte care-i face nemurirea,
Tinere ea, preaputerea, frumusețea, strălucirea.

(Pauză.)

E zadarnic ! Zac pe  armul apei largi, o celebrez
 i nu pot cu-o picătură setea mea s-o-ndestulez.

(Reia cartea.)

Ah, dar iată ! Semnu-acesta are for e mai
depline —
Viu p m nt, e al tău spirit ce se află lângă mine,
Simt de-acum florii magici de-arip ri, de
frem t ri,

 i un fluviu prin artere de suave  mb t ri...
E o flacăre cum este cea din vinuri spum toare...
Mintea mea se limpeze te, e din nou cutezătoare
 i să port mă simt în stare p m nte tile dureri,
Bucuriile supreme  i supremele plăceri,
Pot să-nfrunt furtuna vie ii  i a g ndului furtună,

Dar pe frunte-mi nori se-adună,

Cerul tună,

Luna moare,

Lampa mea filf ietoare

Piere-n aburi deși  i gro i

Ochi fatali  i fioro i

Mă fixează, mă pătrund

P n -n fund...

Ro ii fulgere sclipesc,

S bii, săbii mă orbesc,

O suflare rece, rece

Prin tot corpul mă petrece.

Spirit aprig, te simt bine,

E ti aci, ești l ng  mine,

 n tot sufletu-mi tresari

Ca o mare agitată...
Ieși, arată-te, apari !
Negrul Acheron
Chiar de-ar fi să-l trec îndată,
O voiesc, o cer, ordon.

(Spiritul apare într-o flacăară.)

SPIRITUL

Cine — și de ce mă cheamă ?

FAUST

O ! vedenie grozavă !

SPIRITUL

Invocarea ta se scurse arzătoare ca o lavă,
Răscolit-a tot văzduhul, deci privește-mă !

FAUST

Nu mă pot uita la tine, ești de beznă și de foc. De loc

SPIRITUL

Și rugatu-m-a el singur să răspund la a lui
chemare,
Iar de față când se află ce-a dorit cu însetare,
Iată : spaima mistuiește chiar pe omul ce-a urcat
Mai presus de ceilalți oameni, și trufia și-a uitat.
Ha ! și unde e-ndrăznețul care-o lume-nchipuise
Și trăia închis într-însa : vis semet răpit de vise ?
Faust te cheamă, ori un altul îl zăresc-naintea
mea ?

Te-avîntași prin corp și suflet și ceruși a mă vedea,
Iar azi tremuri ca un vierme pînă-n fundul vieții
tale...

Te privesc, — întorci privirea. Naintezi, — te tragi
din cale.

FAUST

Eu s-am teamă de-o nălucă ? Nu, pe viul
Dumnezeu !
Faust sunt eu, chiar eu, nu altul ; și egalul fîi
sunt eu.

SPIRITUL

Din zorii dimineții,
Prin valurile vieții
Mă urc sau mă cobor,
Plutesc peste tot locul,
Pămîntu-l înfășor :
Sunt aerul, sunt focul,
Coprind în mine toate,
Sunt cîntec, sunt avînt,
Sunt leagăn, sunt mormînt —
Sunt tot ce-a fi se poate.

Forța morală, 2 decembrie 1901

CONTESA PALATINA¹

(După Henric Heine)

Contesa jutta, Palatină,
Cu sora ei ce se-nfioară,
Pe Rin, în luntre-ncet coboară
L-a lunei galbenă lumină.
Contesa zice : „Vezi tu sorții
Cum mă urmează-n lumea toată ?...”

Sunt șapte morți ce-n noapte-noată,
Ce trist înoată-n noapte morții.

Ei au fost șapte-odinioară,
Înalți, frumoși și tineri îngeri ;
Purtau în ochi cîte-o comoară
Din cerul plin de vii răsfrîngeri.
A mă iubi mi-au dat cuvîntul...
Și pentru-a-și ține jurămîntul,
I-am înecat în floarea forții...
Ce trist înoată-n noapte morții !“

Dar luntrea fuge peste valuri...
Un rîs s-aude pîn' la maluri...
Contesa rîde... — rîs de jale.
Se duc cadavrele la vale,
Și ochii lor sticloși la lună
Clipesc grozav, pe cînd răsună
De la castel, din pragul porții :
„Ce trist înoată-n noapte morții !“

Literatorul, 7 iulie 1882

ROMANȚĂ

(Din Zschokke)

De pe-a lui buză zîmbitoare
Răpită e a vieții floare...
Dușmanu-n luptă l-a ajuns,
Un fier în coastă l-a străpuns.

Acum, durerea cînd nu-l frînge,
Copilă dragă, nu-l mai plînge...

Pe-o piatră capul și l-a pus
Și pe vecie doarme dus.

Literatorul, 1895

IDILĂ

(După Theocrit)

DAPHNIS

Paris fu iubit de Elena, `ș-a ta sărutare de-amor
Îmi spune că altă Elenă iubește acum alt păstor !

DORIS

O ! Taci și nu mai fi mîndru de-o glumă, — de-o
nebunie...

DAPHNIS

Degeaba. — Pieptul meu bate coprins de dulcea-i
beție !

DORIS

Să pot, acea sărutare degrabă mi-aș cere-o-ndărăt.

DAPHNIS

Ba nu. Să-mi dai încă una, ș-atuncea, pe loc mă
dezbat !

DORIS

Sărută-ți mieii din turmă. Plăpîndă eu sunt ca
o floare...

DAPHNIS

Doris, gînditu-te-ai însă că florile sunt trecătoare ?

DORIS

Da ; timpul nu se oprește să stea din veciniciu-
drum
Dar floarea chiar dacă trece prin aer lasă parfum !

DAPHNIS

Doris, măslinul dă umbră... Subt dînsul un basm
ți-aș spune...

DORIS

Le știu eu basmele-acele : sunt poftete tale bune !

DAPHNIS

Sau vin subt ulmul de-alături să-ți cînt din flautul
meu.

DORIS

Cîntă la oile tale și nu flecări mereu !

DAPHNIS

De-asprimea ta fără margini, Venera e supărată !

DORIS

Se poate, dar de Diana am fost și sunt apărută !

DAPHNIS

Ei bine, cheam-o acuma !... Alerge-ți în ajutor !

DORIS

Mă stringi ca șarpe de flacări... Oprește-te, stăi,
că mor !

DAPHNIS

Și ce ? Credeai că se poate să treci într-altfel prin
lume !

DORIS

Dar floarea dacă s-atinge, nu-și pierde-atunci din
parfume ?

DAPHNIS

Parfumul florilor tale pe cît îmi pare-l păstrezi
La alții nedemni de dînsul...

DORIS

De ce, de ce mă-nfrunzezi ?...
Ascultă...

DAPHNIS

Nimic ! Hymeneul îmi este dorința cea mare
Și tremuri, te dai la o parte, cerînd ca să-mi pui
înfrînare ?...

DORIS

Uimirea...

DAPHNIS

Doris, Hymeneul a fost lăsat pe pămînt
Ca oameni să nască printr-însul și mulți s-ajungă
cîți sunt !

DORIS

Țesut se zice că este din zile lungi, uricioase...

DAPHNIS

O fi ; dar vecinic coprinde și nopți atât de
frumoase !...

DORIS

Să zice cum că bărbatul este-al femeii stăpîn...

DAPHNIS

Eu cred că rob i se bagă de cum o strînge la sîn !

DORIS

Vai ! Și la cîtă durere e-n ceasul de nașteri ursită...
Ea-și pierde chiar frumusețea !

DAPHNIS

Și este cu mult mai iubită !

DORIS

Păstor, frumos ca și noaptea, îmi juri că să fii
credincios ?...

DAPHNIS

De martori iau cerul și luna, și totul de sus și de
jos !

DORIS

Dar tata ce-are să zică ?... Mare-i va fi supărarea !

DAPHNIS

Cum va afla de al meu nume, el va-nceta cu
muștrarea !...

DORIS

Spune-mi și mie-acel nume, înger, făptură sau zeu !

DAPHNIS

„Daphnis“. — Și am și eu tată, — Lycidas e tată-
meu !

DORIS

Daphnis !... E dulce-acest nume !... Daphnis !... Și
noaptea coboară !...

DAPHNIS

Oh ! Vino subț chiparosul ce-n umbră se înfășoară !

DORIS

Pașteți, frumoaselor capre, și vino, iubite Daphnis !

DAPHNIS

Pașteți, și capre și tauri, și vino, vino, Doris !

DORIS

Uasă-mă, căci sărutarea-ți mă arde, mă mistuiește !

DAPHNIS

Ce ? Tremuri și încă ți-e teamă ?...

DORIS

Oare așa se iubește ?...

DAPHNIS

Așa să-ncepe.

DORIS

Dar sinul, de ce, de ce-mi dezvelești ?...

DAPHNIS

În sin ascunzi două mere... Dă-mi-le de mă iubești !

DORIS

Mă-mpiedici... Alunec, și iarba e udă ca buzele
tale...

Și ce ?... Tu-mi desfaci cingătoarea ?... Ascultă... Un
zgomot pe vale !...

DAPHNIS

Voiești să mă-nșeli, căci tremuri, uimită sub
brațul meu...
E vîntul ce prin frunzișe șoptește de Hymeneu !

DORIS

În mine valul rușinei spumează, se umflă și țipă...

DAPHNIS

Și-n mine-amorul să umflă, și vorba e numai de-o
clipă !...

DORIS

Mi-a rupt cămașa... Sunt goală... Zeilor ! Este-n
delir !

DAPHNIS

Pe buze-ți să află delirul ca roua pe trandafir !

DORIS

Ba ei se află pe buze-ți cu focul sfintului soare !

DAPHNIS

Subt el atunci se va naște, Doris, o tainică floare !

DORIS

Ce zici !...

DAPHNIS

Așteaptă și-ndată vei ști...

DORIS

Oprește !

DAPHNIS

Tîrziu !

DORIS (deschizînd ochii)

Daphnis, subt buzele tale, femeie simt că deviu !

DAPHNIS

Femeie, însă și-n mumă curînd vei fi preschimbată !

DORIS

De tine nu zici nimica ?

DAPHNIS

De mine ?... Eu voi fi tată !

*

Așa sorbind împreună plăcerea fără regret,
Doris la turmă se-ntoarse mergînd cu pasul încet...
În ochii ei voluptatea ș-amorul stau zugrăvite

Și-n jos pleca rușinoase priviri de-o tăină uimite ;
Daphnis se-ntoarse și dînsul, dar mîndru și fericit...
Daphnis luptase,-nvinsese, iubea, fusese iubit !

Literatorul, 1882

DORINȚA

(După Ahil Parascu, marele poet al Greciei moderne)

Aș vrea să pot deschide al tată-meu mormînt,
Cu unghiile mele să sap acel pămînt,
Din noaptea fără ziuă coșciugu să i-l scot,
Și mut de-nfiorare să văd cu ce cruzime
Schimbatu-l-a țărina și recea-ntunecime,
Iar corpul său în brațe strîngîndu-i-l, să pot
S-alătur de acela din care mă nascui
Și capul meu de capu-i și pieptul meu de-al lui,

Aș vrea să fiu o pînză să pot să-l învelesc,
O perină pe care cu drag să-l odihnesc,
Al anilor săi tineri frumos și dulce vis
Ca-n somnul veciniciei să-l fac să mai zîmbească,
Sau binecuvîntarea din buza părintească,
În care se coprinde un cer întredeschis,
Sau facerea de bine ce-n juru-i răspîndea,
Sau ruga suferinței pe care o-ndulcea.

Aș vrea să fiu chiar cerul cu soarele cel cald
Și-n mine să port raiul ca-n raza mea să-l scald,
Un nor pentru a-l duce molatic și ușor,
În păru-i de zăpadă o stea licăritoare,
Pe buzele lui vineți carminul dintr-o floare,

Un înger, orișunde spre-a-i fi însoțitor,
Și-n sufletu-i, ce poate suspină dureros,
Zîmbirea mîngîioasă a maicii lui Christos.

Să fiu pînă și crucea ce-i este la mormînt,
Să fiu pînă și roua ce pică pe pămînt,
Salcîm, răchită, plută, sub mine să-l umbresc,
Să fiu orice în fine ca singur să nu fie,
O pasăre, o șoptă, un sunet de-armonie,
O floare, — împrejuru-i parfum să răspîndesc,
Mormîntul ce-năuntru îl ține adîncit
Și pînă și coșciugul crăpat și mucezit.

Literatorul, 1884

LUMEA ACEASTA CÎT E DE MARE

(După Petöfi)

Lumea aceasta cît e de mare
Și cît de mică ești, scumpa mea,
Dac-ai răspunde l-a mea-nfocare
Nu te-aș da, crudo, în schimb pe ea !

Tu ești lumină și eu sunt umbră,
Dac-ai vrea însă-a contopi
Fața-ți purpură cu fața-mi sumbră,
Soarele-n față mi-ar răsări !

Oh ! în jos pleacă-ți a ta privire
Pentru că-mi arde sufletu meu !
Sau nu ; în lipsă d-a ta iubire,
Lasă-l să ardă, arde-l mereu !

Familia, 13—25 noiembrie 1877

POSTUME

MOARTEA ESTE O MINCIUNĂ

Sub a soarelui lumină
Șoapte umblă prin grădină,
Fluturi zboară sub cais...
Bătrînețea e un vis.

Apa cîntă la fîntînă
Și cu trestia se-ngîină,
Iar sub soare sau sub lună
Moartea este o minciună.

Cartea nestematelor, 1923

NOAPTEA DE AUGUST

Atîta știu, că era noapte, dar nu și veacul cînd era...
Terasa de granit înaltă părea-n lumină că plutește
Și pe un cîntec de teorbă că urcă și se-nsufletește,
Pe cînd mai jos nedeslușirea unui oraș se resfira —
Treptat mai ștearsă și mai stinsă, pe cînd, în sus,
fără-ncetare
Curgea o-ntreagă adîncime și se lărgea o-ntinsă
mare,
O mare ce, nețărnută, se tot ducea cu gînd cu tot,
Sub înserarea viorie și înstelarea-nfloritoare,

Cînd spre-o planetă, cînd spre alta, și dintr-un soare
spre alt soare...

Ș-atîta știu : că era noapte, și ca să știu mai mult
nu pot,

Decît c-acea terasă albă și largul cîntec de teorbă
Erau și zbor nebun de aripi, erau și zbor de-naltă
vorbă,

Dar spre-a cuprinde clipa de-aur n-a fost Parnas și
nici Olimp,

Și de-a fost ieri, sau cine știe în ce trecut de loc
și timp,

Se desprindeau din armonia ce depărta de ea
pămîntul,

Priceperi ce-n eternitate își împingeau mereu
avîntul,

Și ce spirale nesfîrșite, nălțimea nu-și mai măsurau
Neprăvălindu-și-o vreodată nici chiar atunci cînd
coborau.

Și hotărînd că-n tot ce este nu e nimic decît
cuvîntul,

Căci singur el mișcare sfîntă, în orice parte să-l
trimeți

Ființă dă oricînd *voinței*, schimbînd-o-n sori și în
planeți ;

~ Sau peste tot fluidizînd-o în proteismul cugetării,
Ce poartă *timpul*, ca și *locul* în revărsările mișcării,
Și ce din ea destăinuiește colori și forme și simțiri,
Alcătuind chiar vecinicia prin nencetatele-i
clădiri —

Căci vecinicia ce nu-ncepe și nu sfîrșește niciodată
Se zămislește-n toată clipa printr-o zidire

nencetată.

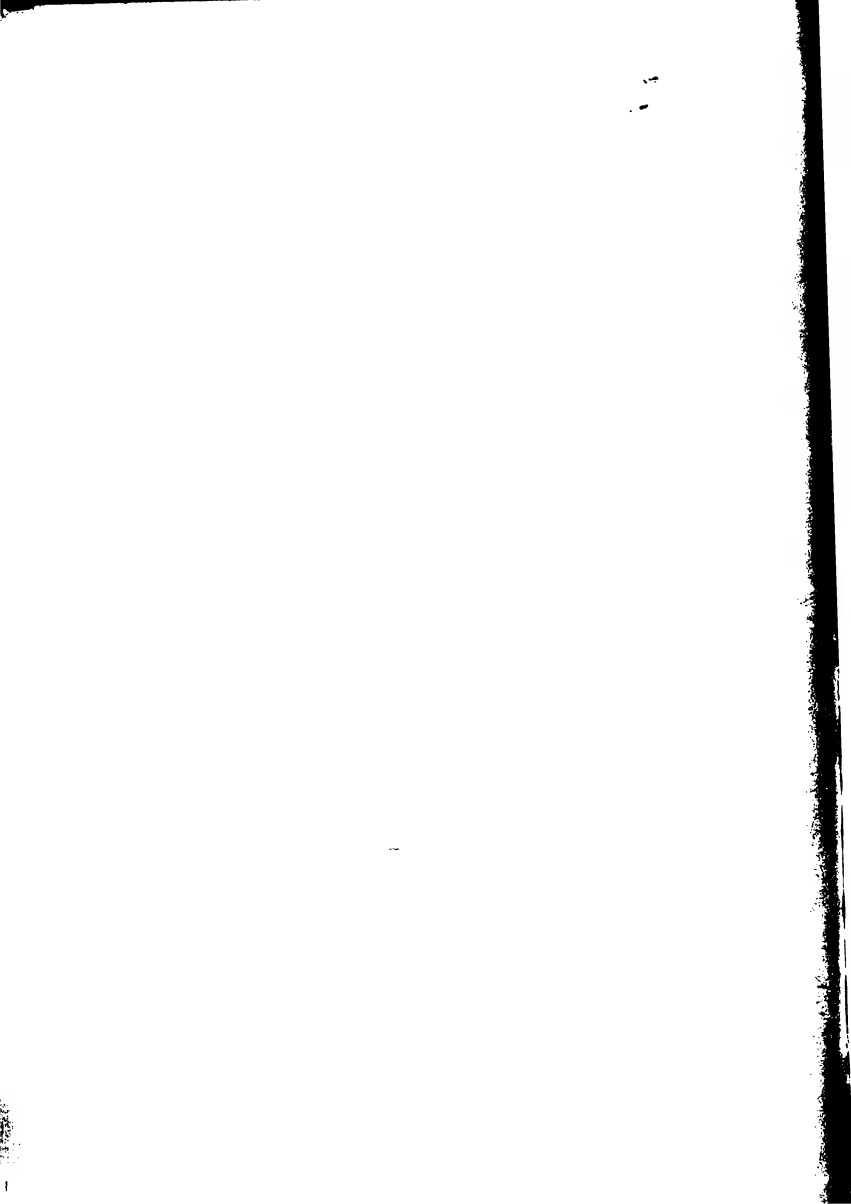
Dar punți de stele peste-abisuri muiau adîncu-n
strălucire

Și se simțea că-n orice parte e Dumnezeu, că-n
orice parte

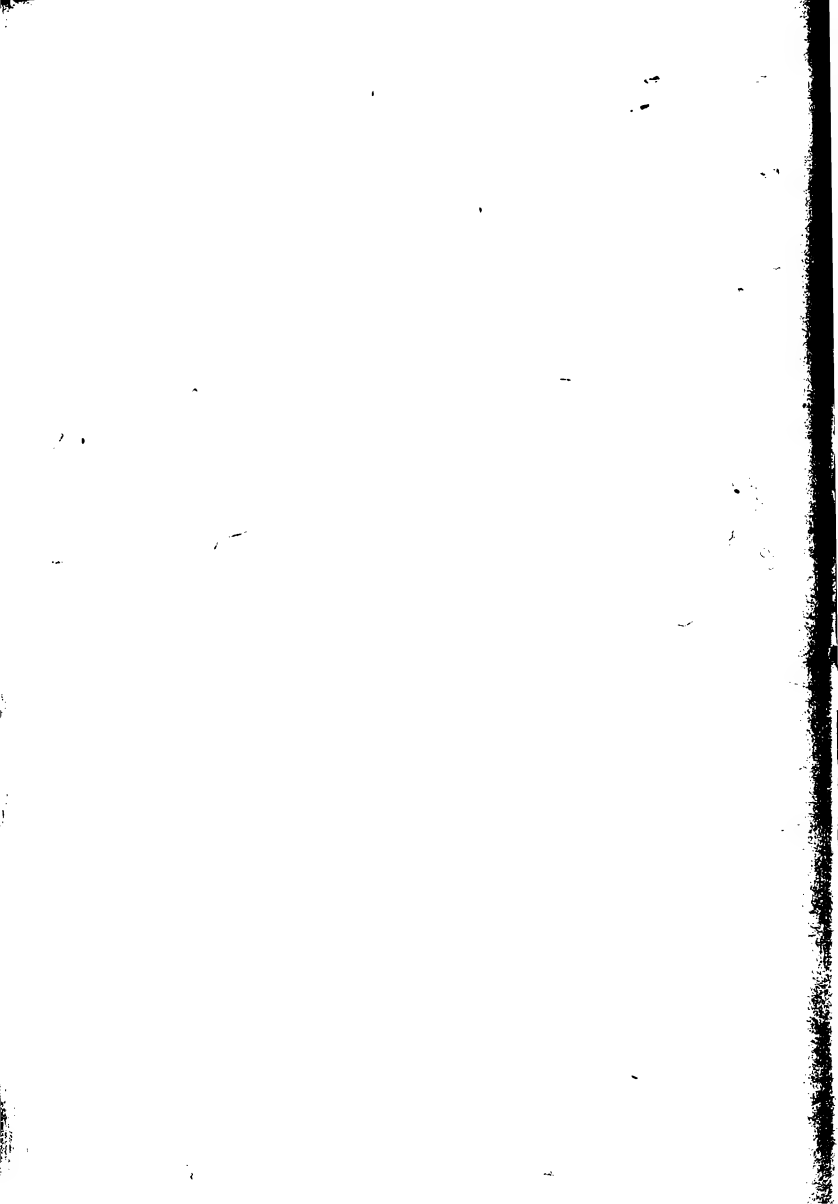
Aceeași viață neînvinsă își duce valul mai departe.

Că sori ce n-ar fi din lumină pentru privirile
 Mai sus azvîrl-această viață ce-n veci de-a noastră
 Că forme care n-ar fi forme trăiesc sub alte bolți
 Că ochi privesc din orice goluri, dar că nu-ncap
 Pe cînd nemărginirea-ntreagă e o-nclîcire de
 Cu tilcu-n repede schimbare a trecătoarelor
 Și că e-ntotdeauna altul ce minte-n veci și-n veci
 Că-și potrivește înțelesul pe-orice vîrtej de-n-
 Și fie că priveam abisul, și fie că priveam pămîntul,
 Răpit de-aceeași adîncime sporit simțeam că mi-e
 Urcam spre culmea Prea Tăriei — eram pe sînul
 Și noaptea se urca cu mine spre culmea vecinicei
 Cu chei de aur deschisesem porți ce pe veci păreau
 Pe Isis nudă o scosesem din cupa florilor de crini —
 Din taina sfîntă a mișcării înțelegeam pe
 Căci o trăiam în întregime trăind pe-a sufletului
 Ghiceam în pulberea de aștrii nenumărate oști
 Iar bucurii ce au să vie se desprindeau din orice
 Știam că Dumnezeu e vecinic și vecinic mă
 simțeam și eu.

Cugetul românesc, februarie 1922

**INDICE ALFABETIC
AL POEZIILOR DUPĂ TITLU**

A

Accente intime, 22
Acorduri sfărimate, 70
Așam Dovalar, 110
Adio, 348
Adio la viața unui june
poet, 296
A fost să fie..., 64
Albaspina, 65
Amintiri, 303
Amorul, 178
Apolog, 117
Aripi, 278
Asupra morții unui avocat,
48
Asupra primului meu yo-
lum, 135
Avatar, 201
Avînt, 165

B

Banchet la curte, 129
Bastonul, 301
Bătrîna stîncă, 156

Buchetul, 96
Bucolica undă, 134

C

Calul arabului, 46
Camee (I, II, III), 216
Castele-n Spania, 122
Castelul, 212
Către viitorime, 193
Cele trei năluci, 80
Cînd aripi, 185
Cînd toate trec și-mbătri-
nesc, 284
Cîntec, 112
Cîntec de renaștere, 32
Cîntecul și poetul, 191
Cîntecul ploaiei, 218
Cîntec voluptos, 277
Cît am trudit... (Psalmi mo-
derni), 93
Comori de aur, 157
Contesa palatină, 357
Copiii, 116
Corabia, 215

Cu morții, 86
Curtea cu jurați, 171

D

Dans de efeb, 320
De-aș fi scris, 45
Dervișul, 310
Destinul, 50
Destul, 273
Dezastru, 41
Dialogul morților, 226
Din ce în ce, 168
Din „Faust“, 350
Din psalmul CXLV, 295
Doamne toate (Psalmi moderni), 95
Doina sărăciei, 225
Dorința, 366
Dormi dulce, 110
Dor zadarnic, 220
Dupe miezul nopții, 36
Dușmanii (Psalmi moderni), 92

E

Epigraf final, 270
Epigraf [Își dau albinele silință], 157
Epigraf [Să mă spele de insulte nu mă-ncerc să fac apel], 182

Epigramă [Crezînd că nu mai sunt același, amice, poate nu te-nșeli], 188
Epigramă (Lui V. Alecsandri), 196
Epoda de aur, 286
Eram (Psalmi moderni), 94
Excelsior, 82

F

Faunul, 182
Filozofia morții, 62
Fîntîna, 154
Focul sacru, 56
Formele, 17
Frunza, 299
Frunză de chiparos, 56

G

Gîndului, 194
Grija de mîine, 97
Guzlă, 79

H

Hinov, 44
Homo sum, 153
Hora, 147

I

Idilă, 359
 Iertare (Psalmi moderni),
 91
 Imn la Satan, 210

I

În arcane de pădure, 174
 În Archangel, 112
 În atelier, 146
 Îngerul și copilul, 309
 Înjurați-mă, prieteni..., 164
 Însmormintarea și toate sunetele clopotului, 48
 În noapte, 145
 În răstřiște, 111
 Întiul vînt de toamnă, 35
 Între frunze, 180
 Într-un album, 27

J

Junimea de azi, 298

L

La bestii, 115
 Lacul, 304
 La harpă, 52
 Lara, 336
 La suflet, 48

La visul profan, 280
 Leul, 181
 Lewki, 221
 Libelule, 145
 Lui Angel Demetriescu, 274
 Lui Cetalo Pol, 221
 Lumea aceasta cît e de mare, 367
 Lupta și toate sunetele ei, 49

M

Mai, 209
 M-am uitat (Psalmi moderni), 95
 Mănăstirea, 216
 Mă uit la cer, 135
 Mîngîierea dezmoștenirii, 29
 Moartea este o minciună, 371
 Moise, 155

N

Naiada, 116
 N-am în ceruri (Psalmi moderni), 94
 Năluca crimei, 316
 Năluca unei nopți, 232
 Nebunul din Golia, 276
 Nepăsare, 184
 Neron, 161
 [Nimic n-aștept aicia, nici glorie, nici mărire], 7

Nimic, nici chiar speranța..., 278
 Ninge..., 42
 Niponul, 144
 Noaptea albă, 190
 Noaptea de aprilie, 19
 Noaptea de august, 371
 Noaptea de decembrie, 202
 Noaptea de februarie, 136
 Noaptea de ianuarie, 148
 Noaptea de iulie, 187
 Noaptea de iunie, 37
 Noaptea de mai, 117
 Noaptea de martie, 125
 Noaptea de noiembrie, 98
 Noaptea de septembrie, 33
 Noaptea neagră, 183

O

Ocele, 15
 Octav, 312
 Odă la condeii mei, 58
 Oh ! Doamne (Psalmi moderni), 90
 Oh ! Suflet orb, 234
 Orchestrare, 125
 Ospățul lui Pentaur, 158
 O umbră de dincolo de Styx, 234

P

Palidă umbră, 280
 Parizina, 321

Pădurea, 174
 Pe balta clară, 134
 Pe lacul de Garda, 167
 Perihelie, 235
 Pe sinurile, 284
 Pe țărmul veșniciei, 320
 Pe un album, 144
 Plapumă și căpătii, 41
 Plecare, 113
 Poezii, 26
 Porunci verlainiane, 114
 Precum..., 58
 Prietenie apusă, 130
 Primăvara, 133
 Providența, 74
 Psalmi moderni, 90
 Puterea fabulelor, 294
 Putrezirea, 318

R

Raze, 283
 Răsmelița morților, 189
 Răspuns la citiva critici, 67
 Reîntoarcerea, 66
 Rimele cîntă pe harpă, 219
 Romanța frunzei de chiparos, 287
 Romanță, 358
 Rondelul ajungerii la cer (Rondelurile celor patru vînturi), 250
 Rondelul apei din ograda japonezului (Rondelurile de porțelan), 266

Rondelul beat de roze (Rondelurile rozelor), 254

Rondelul cascadelor de roze (Rondelurile rozelor), 255

Rondelul cercetașilor (Rondelurile pribege), 242

Rondelul chinezilor din Paris (Rondelurile de porțelan), 270

Rondelul contemporanilor (Rondelurile pribege), 245

Rondelul coroanelor nepieritoare (Rondelurile celor patru vânturi), 251

Rondelul crinilor (Rondelurile pribege), 241

Rondelul crizantemei (Rondelurile de porțelan), 269

Rondelul ctitorilor (Rondelurile celor patru vânturi), 250

Rondelul cupei de Murano (Rondelurile celor patru vânturi), 246

Rondelul de aur (Rondelurile pribege), 240

Rondelul dezastrului mondial (Rondelurile Senei), 261

Rondelul domniței (Rondelurile celor patru vânturi), 248

Rondelul duminicilor de la Bellevue (Rondelurile Senei), 263

Rondelul florilor de lună (Rondelurile Senei), 259

Rondelul Franței burgheze (Rondelurile Senei), 263

Rondelul Ioshiwarei (Rondelurile de porțelan), 260

Rondelul înălțimilor (Rondelurile Senei), 262

Rondelul inecaților (Rondelurile Senei), 259

Rondelul lucrurilor (Rondelurile pribege), 239

Rondelul lui Sadi (Rondelurile rozelor), 252

Rondelul lui Sadi ieșind dintre roze (Rondelurile rozelor), 257

Rondelul lui Tsing-Ly-Tsi (Rondelurile de porțelan), 265

Rondelul lunii (Rondelurile pribege), 241

Rondelul marilor roze (Rondelurile rozelor), 253

Rondelul mării japoneze (Rondelurile de porțelan), 268

Rondelul meu (Rondelurile pribege), 245

Rondelul morii (Rondelurile pribege), 244

Rondelul muzmeiei (Rondelurile de porțelan), 267

Rondelul nopții argintate (Rondelurile rozelor de azi și de ieri), 258

- Rondelul oglindei (Rondelurile celor patru vînturi), 247
- Rondelul opiumului (Rondelurile de porțelan), 267
- Rondelul orașului de altădată (Rondelurile celor patru vînturi), 249
- Rondelul orașului din Indii (Rondelurile pribege), 243
- Rondelul orașului mic (Rondelurile pribege), 239
- Rondelul orelor (Rondelurile celor patru vînturi), 249
- Rondelul pagodei (Rondelurile de porțelan), 266
- Rondelul Parisului iad (Rondelurile Senei), 260
- Rondelul plecării (Rondelurile pribege), 243
- Rondelul podului de onix (Rondelurile de porțelan), 265
- Rondelul privighietoarei (Rondelurile celor patru vînturi), 246
- Rondelul privighietoarei între roze (Rondelurile rozelor), 255
- Rondelul rozei ce înflorește (Rondelurile rozelor), 256
- Rondelul rozelor ce mor (Rondelurile rozelor), 252
- Rondelul rozelor de august (Rondelurile rozelor), 256
- Rondelul rozelor de azi și de ieri (Rondelurile rozelor de azi și de ieri), 258
- Rondelul rozelor din Cișmegi (Rondelurile rozelor), 253
- Rondelul sfîrșitului (Rondelurile Senei), 264
- Rondelul ticăloșilor (Rondelurile Senei), 262
- Rondelul trecutului (Rondelurile celor patru vînturi), 247
- Rondelul ȝiganilor (Rondelurile pribege), 242
- Rondelul uriașului (Rondelurile Senei), 261
- Rondelurile celor patru vînturi, 246
- Rondelurile de porțelan, 265
- Rondelurile pribege, 239
- Rondelurile rozelor, 252
- Rondelurile rozelor de azi și de ieri, 258
- Rondelurile Senei, 259

S

- Scriitorul, 8
- Se duce..., 170
- Sonetul din zări, 283
- Sonetul nestematelor, 287

Sonetul puterii, 288

Stepa, 83

Stuful de liliac, 173

Sub munți, 179

Sub stele, 109

Suo tempore..., 282

Ș

Șarpele și pila, 293

Și-au zis... (Psalmi moderni), 93

Știi tu..., 185

T

Templul bogăției, 47

Tinerețea, 57

Tinărul bătrîn, 5

Tu ce ești a naște, 169

Tutunul, 190

Ț

Țara tainică, 196

Țărîna (Psalmi moderni),

91

U

Un beneficiu, 71

Unui unchi, 51

Ură, 186

Ursitoarele, 178

V

Valțul rozelor, 81

Vaporul morței, 132

Vasul, 214

Vei crede, 187

Vioristul, 43

Vis de mai, 88

Visul fatal, 191

Vîlceaua, 306

Vînt de toamnă, 169

Vrăjitoarea, 300

Z

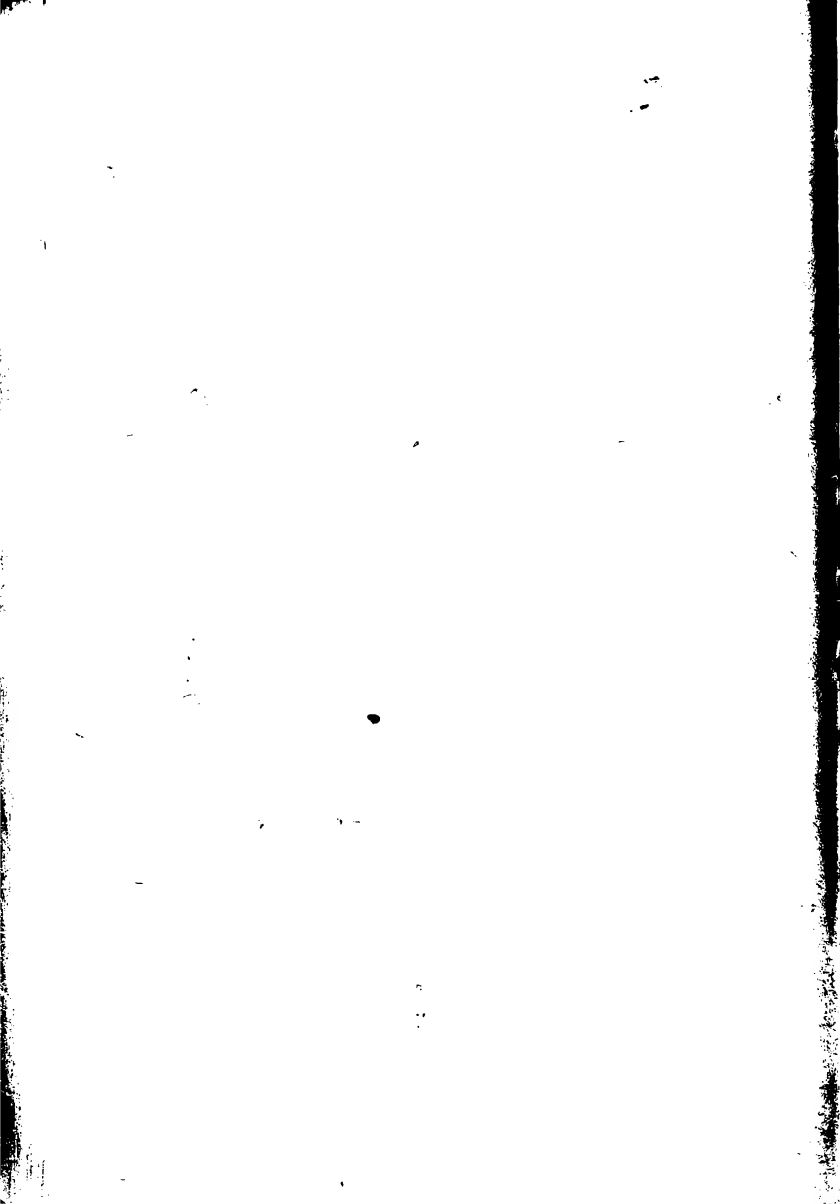
Zburam (Psalmi moderni),
92

Zi de iarnă, 162

Zori roze, 129

CUPRINS

<i>Prefață</i>	V
<i>Tabel cronologic</i>	XIX

DIN VOLUME

PRIMA VERBA

Tinărul bătrîn	5
[Nimic n-aștept aicca, nici glorie, nici mă- rire]	7
Scriitorul	8

POEZII

Ocnle	15
Formele	17
Noaptea de aprilie	19
Accente intime	22
Poeții	26
Intr-un album	27
Mîngîierea dezmoștenirii	29
Cîntec de renaștere	32
Noaptea de septembrie	33
Întîiul vînt de toamnă	35
Dupe miezul nopții	36

Noaptea de iunie	37
Plapumă și căpătii	41
Dezastru	41
Ningea...	42
Vioristul	43
Hinov	44
De-aș fi scris...	45
Calul arabului	46
Templul bogăției	47
La suflet	48
Asupra morței unui avocat	48
Înmormântarea și toate sunetele clopotului	48
Lupta și toate sunetele ei	49
Destinul	50
Unui unchi	51
La harpă	52
Frunză de chiparos	56
Focul sacru...	56
Tinerețea	57
Precum...	58
Odă la condeii mei	59
Filozofia morții	62
A fost să fie...	64
Albaspina	65
Reîntoarcerea	66
Răspuns la câțiva critici	67
Acorduri sfărimate	70
Un beneficiu	71
Providența	74

EXCELSIOR

Guzlă	79
Cele trei năluci	80
Valțul rozelor	81
Excelsior	82
Ștepa	83

Cu morții	86
Vis de mai	88
Psalmi moderni	90
<i>I Oh ! Doamne</i>	90
<i>II Țărină</i>	91
<i>III Iertare</i>	91
<i>IV Dușmanii</i>	92
<i>V Zburam</i>	92
<i>VI Și-au zis...</i>	93
<i>VII Cît am trudit...</i>	93
<i>VIII Eram</i>	94
<i>IX N-am în ceruri</i>	94
<i>X Doamne, toate...</i>	95
<i>XI M-am uitat</i>	95
Buchetul	96
Grija de mîine	97
Noaptea de noiembrie	98
Sub stele	109
Acşam Dovalar	110
Dormi dulce	110
În răstriște	111
În Archangel	112
Ėîntec	112
Plecare	113
Porunci verlainiane	114
La bestii	115
Copiii	116
Naiada	116
Apolog	117
Noaptea de mai	117
Castele-n Spania	122
Orchestrare	125
Noaptea de martie	125
Zori roze	129
Banchet la curte	129

Prietenie apusă	130
Vaporul morții	132
Primăvara	133
Bucolica undă	134
Pe balta clară	134
Mă uit la cer	135
Asupra primului meu volum	135
Noaptea de februarie	136
Niponul	144
Pe un album	144
În noapte	145
Libelule	145
În atelier	146
Hora	147
Noaptea de ianuarie	148
Homo sum	153
Fintina	154
Moise	155
Bătrîna stîncă	156
Comori de aur	157
Epigraf	157
Ospățul lui Pentaur	158
Neron	161
Zi de iarnă	162
Înjurați-mă, prieteni...	164
Avînt	165
Pe lacul de Garda	167
Din ce în ce...	168
Vînt de toamnă	169
Tu ce ești a naște	169
Se duce...	170
Gurtea cu jurați	171
Stuful de liliac	173
În arcanse de pădure	174
Pădurea	174
Amorul	178

Ursitoarele	178
Sub munți	179
Între frunze	180
Leul	181
Epigraf	182
Faunul	182
Noaptea neagră	183
Nepăsare	184
Știi tu...	185
Cînd aripi...	185
Ură	186
Vei crede	187
Noaptea de iulie	187
Epigramă	188
Răsmelița morților	189
Noaptea albă	190
Tutunul	190
Visul fatal	191
Cîntecul și poetul	191
Către viitorime	193
Gîndului	194
Epigramă (Lui V. Alecsandri)	196
Tara Tainică	196

FLORI SACRE

Avatar	201
Noaptea de decembrie	202
Mai	209
Imn la Satan	210
Castelul	212
Vasul	214
Corabia	215
Mănăstirea	216
Camee (I, II, III)	217
Cîntecul ploaiei	218
Rimele cîntă pe harpă	219

Dor zadarnic	220
Lui Cetalo Pol	221
Lewki	221
Doina sărăciei	225
Dialogul morților	226
Năluca unei nopți	232
O umbră de dincalo de Styx	234
Oh ! Suflot orb	234
Perihelie	235

POEMA RONDELURILOR

Rondelurile pribege	239
<i>Rondelul lucrurilor</i>	239
<i>Rondelul orașului mic</i>	239
<i>Rondelul de aur</i>	240
<i>Rondelul lunei</i>	241
<i>Rondelul crinilor</i>	241
<i>Rondelul țiganilor</i>	242
<i>Rondelul cercetașilor</i>	242
<i>Rondelul plecării</i>	243
<i>Rondelul orașului din Indii</i>	243
<i>Rondelul morii</i>	244
<i>Rondelul contemporanilor</i>	245
<i>Rondelul meu</i>	245
Rondelurile celor patru vânturi	246
<i>Rondelul cupet de Murano</i>	246
<i>Rondelul privighetoarei</i>	246
<i>Rondelul trecutului</i>	247
<i>Rondelul oglindei</i>	247
<i>Rondelul domniței</i>	248
<i>Rondelul orașului de altădată</i>	249
<i>Rondelul orelor</i>	249
<i>Rondelul ajungerii la cer</i>	250

<i>Rondelul cîitorilor</i>	250
<i>Rondelul coroanelor nepieritoare</i>	251
Rondelurile rozelor	252
<i>Rondelul rozelor ce mor</i>	252
<i>Rondelul lui Sadi</i>	252
<i>Rondelul rozelor din Cîsmegi</i>	253
<i>Rondelul marilor roze</i>	253
<i>Rondelul beat de roze</i>	254
<i>Rondelul casadelor de roze</i>	255
<i>Rondelul privighietoarei între roze</i>	255
<i>Rondelul rozelor de august</i>	256
<i>Rondelul rozei ce înflorește</i>	256
<i>Rondelul lui Sadi ieșind dintre roze</i>	257
Rondelurile rozelor de azi și de ieri	258
<i>Rondelul rozelor de azi și de ieri</i>	258
<i>Rondelul nopței argintate</i>	258
Rondelurile Senei	259
<i>Rondelul înecaților</i>	259
<i>Rondelul florilor de lună</i>	259
<i>Rondelul Parisului iad</i>	260
<i>Rondelul dezastrului mondial</i>	261
<i>Rondelul uriașului</i>	261
<i>Rondelul ticăloșilor</i>	262
<i>Rondelul înălțimilor</i>	262
<i>Rondelul Franței burgheze</i>	263
<i>Rondelul duminicilor de la Bellevue</i>	263
<i>Rondelul sfîrșitului</i>	264
Rondelurile de porțelan	265
<i>Rondelul lui Tsing-Ly-Tsi</i>	265
<i>Rondelul podului de onix</i>	265
<i>Rondelul pagodei</i>	266

<i>Rondelul apei din ograda japonezului</i>	266
<i>Rondelul muzmeiei</i>	267
<i>Rondelul opiumului</i>	267
<i>Rondelul mării japoneze</i>	268
<i>Rondelul crizantemei</i>	269
<i>Rondelul Ioshiwarei</i>	269
<i>Rondelul chinezilor din Paris</i>	270
Epigraful final	270

DIN PERIODICE

Destul	273
Lui Angel Demetriescu	274
Nebunul din Golia	276
Cîntec voluptuos	277
Nimic, nici chiar speranța...	278
Aripi	278
Palidă umbră	280
La visul profan	280
Suo tempore...	282
Raze	283
Cînd toate trec și-mbătrînesc	284
Pe sînurile	284
Sonetul din zări	285
Epoda de aur	286
Romanța frunzei de chiparos	287
Sonetul nestematelor	287
Sonetul puterii	288

TRADUGERI ȘI ADAPTĂRI

Șarpele și pila	293
Puterea fabulelor	294

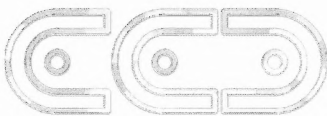
Din psalmul CXLV	295
Adio la viața unui june poet	296
Junimea de azi	298
Frunza	299
Vrăjitoarea	300
Bastonul	301
Amintiri	303
Lacul	304
Vilceaua	306
Îngerul și copilul	309
Dervișul	310
Octav	312
Năluca crimei	316
Putrezirea	318
Dans de cfeb	320
Pe țărmul veșniciei	320
Parizina	321
Lara	336
Adio	348
Din „Faust“	350
Contesa palatină	357
Romanță	358
Idilă	359
Dorința	366
Lumca aceasta cât e de mare	367

POSTUME

Moartea este o minciună	371
Noaptea de august	371

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPĂ TITLU

375

Scanare și prelucrare digitală

EM

de

Anonim

și
CAT Graur

Antwerpen
2025

